HELSINGIN YLIOPISTON
VIIKIN NORMAALIKOULU

Lukion opetussuunnitelma 2021

Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulu

LUKION OPETUSSUUNNITELMA

2021

Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulun lukion opetussuunnitelman laadinnassa on otettu huomioon lukion opetussuunnitelman perusteet 2019 (OPS-2263-2019), Lukiolaki (714/2018) ja Lukioasetus (810/2018)

Opetussuunnitelmaa tarkistetaan vuosittain ottaen huomioon valtakunnalliset ja koulukohtaiset muutos-tarpeet toisen ja korkea-asteen koulutuksessa sekä opettajankoulutuksessa. Opetussuunnitelmaa tukee vuosittainen lukion toimintasuunnitelma (810/1998).

Helsingin yliopiston kasvatustieteellisen tiedekunnan tiedekuntaneuvosto on hyväksynyt 25.5.2021 tämän opetussuunnitelman otettavaksi käyttöön 1.8.2021 Helsingin yliopiston normaalikoulun lukion 1. vuosikurssin osalta.

Sisällys

Esipuhe 5

6 Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt 7

6.1 Opetuksen yleiset tavoitteet 7

6.2 Laaja-alainen osaaminen 8

6.3 Äidinkieli ja kirjallisuus 13

6.3.1 Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärä 14

6.3.2 Ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärä 26

6.3.3 Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärä 26

6.3.4 Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärä 26

6.3.5 Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärä 27

6.3.6 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä 27

6.3.7 Ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä 36

6.3.8 Suomi saamenkielisille -oppimäärä 36

6.3.9 Ruotsi saamenkielisille -oppimäärä 36

6.3.10 Suomi viittomakielisille -oppimäärä 36

6.3.11 Ruotsi viittomakielisille -oppimäärä 36

6.3.12 Muu opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärä 36

6.4 Toinen kotimainen kieli 37

6.4.1 Ruotsi 37

6.4.1 Suomi (Finska) 65

6.5 Vieraat kielet 66

6.5.1 Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä 71

6.5.2 Vieraat kielet, A-oppimäärä 82

6.5.3 Vieraat kielet, B1-oppimäärä 90

6.5.4 Vieraat kielet, B2-oppimäärä 90

6.5.5 Vieraat kielet, B3-oppimäärä 97

6.5.6 Vieraat kielet, Aasian ja Afrikan kielet, A-oppimäärä ..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**

6.5.7 Vieraat kielet, Aasian ja Afrikan kielet, B3-oppimäärä ..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**

6.5.8 Vieraat kielet, saame, A-oppimäärä ..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**

6.5.9 Vieraat kielet, saame, B2-oppimäärä ..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
6.5.10 Vieraat kielet, saame, B3-oppimäärä ..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
6.5.11 Vieraat kielet, latina, B2-oppimäärä..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
6.5.12 Vieraat kielet, latina, B3-oppimäärä..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
6.6 Matematiikka 106
6.6.1 Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus 109
6.6.2 Matematiikan pitkä oppimäärä 110
6.6.3 Matematiikan lyhyt oppimäärä 131
6.7 Biologia 143
6.8 Maantiede 157
6.9 Fysiikka 171
6.10 Kemia 191
6.11 Filosofia 206
6.12 Psykologia 216
6.13 Historia 228
6.14 Yhteiskuntaoppi 245
6.15 Uskonto 260
6.15.1 Evankelisluterilainen uskonto 262
6.15.2 Ortodoksinen uskonto 270
6.15.3 Katolinen uskonto 277
6.15.4 Islamin uskonto 280
6.15.5 Juutalainen uskonto 290
6.15.6 Muut uskonnot 294
6.16 Elämänkatsomustieto 295
6.17 Terveystieto 307
6.18 Liikunta 316
6.19 Musiikki 329
6.20 Kuvataide 344
6.21 Opinto-ohjaus 357
6.22 Temaattiset opinnot 363
6.23 Lukiodiplomit 366
6.24 Kotitalous 370
6.25 Käsityö 372

6.26 Tietotekniikka 375
6.27 Integroidut opintojaksot 378
6.28 Yhteistyöopintojaksot 384
6.29 eNorssin verkkokurssit 386
LIITTEET 387
Liite 1 Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 388
Liite 2 Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko 398
Liite 3 Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi 408
Liite 4 Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi 415
Liite 5 Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi 422
Liite 6 Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulun lukion ohjaussuunnitelma 429
Liite 7 Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulun lukion opiskeluhuoltosuunnitelma 438
Liite 8 Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulun lukion kurinpitosuunnitelma 446
Liite 9 Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulun lukion toiminnan kehittäminen ja arviointi 456
Liite 10 Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulun lukion tuntijako 457

Esipuhe

Lukiokoulutuksen laaja uudistushanke käynnistettiin vuonna 2017. Se sisältää lukiolain uusimisen ja lukion toiminnallisen uudistamisen, kuten myös lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen ja ylioppilastutkinnon säädösten muuttamisen. Nämä lukion opetussuunnitelman perusteet perustuvat lukiolakiin (714/2018) ja valtioneuvoston asetukseen lukiokoulutuksesta (810/2018).

Näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaiset opetussuunnitelmat otetaan paikallisesti käyttöön 1.8.2021. Uusi lukiolaki astui voimaan 1.8.2019, mutta kaikki paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkemmin kuvattavat eli opetukseen, oppimisen tukeen, ohjaukseen sekä yhteistyöhön liittyvät asiat velvoittavat koulutuksen järjestäjiä elokuusta 2021 alkaen.

Lukiouudistuksen tavoitteena on nostaa kansakunnan koulutustasoa, jotta Suomi menestyisi mahdollisimman hyvin tulevina vuosikymmeninä. Korkeakoulutettujen osuus 25–34-vuotiaiden ikäluokasta halutaan nostaa vuoteen 2030 mennessä 50 prosenttiin lain laatimishetken 41 prosentista. Tulevaisuudessa tarvitaan vahvaa asiantuntijaosaamista ja nykyistä enemmän korkeakoulutettua työvoimaa varsinkin kasvualoilla. Siksi uudistuksella halutaan lisätä lukiokoulutuksen vetovoimaa yleissivistävänä, korkeakouluihin jatko-opintokelpoisuuden antavana koulutusmuotona, vahvistaa koulutuksen laatua ja oppimistuloksia sekä sujuvoittaa siirtymistä toisen asteen opinnoista korkea-asteelle. Yksilöllisemmät ja joustavammat opintopolut, niiden vaatima ohjaus ja tuki, oppiainerajat ylittävät opinnot sekä korkeakouluyhteistyö ovat keskeisiä keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi.

Lukiokoulutus on edelleen kolmivuotinen koulutus, jota järjestetään erikseen nuorille ja aikuisille tarkoitettuina oppimäärinä. Oppimäärien ja niihin kuuluvien opintojen mitoituksen perusteena käytetään kurssien sijaan opintopisteitä: yksi entinen kurssi (esimerkiksi 38 x 45 minuutin tai 22,8 x 75 minuutin oppituntia) on laajuudeltaan kaksi opintopistettä, eli yhden opintopisteen laajuus on 19 x 45 minuutin oppituntia tai 11,4 x 75 minuutin oppituntia. Lukion oppimäärän laajuus on nuorille tarkoitetussa lukiokoulutuksessa vähintään 150 opintopistettä ja aikuisille tarkoitetussa lukiokoulutuksessa vähintään 88 opintopistettä. Nuorten lukiokoulutuksessa lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja.

Lukiokoulutuksessa paitsi edistetään oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen hallintaa myös kehitetään laaja-alaista osaamista. Lukiokoulutuksen eheyttämiseksi lukion opetussuunnitelman perusteisiin on muotoiltu laaja-alaisen osaamisen osa-alueet, jotka muodostavat kaikkien oppiaineiden yhteiset tavoitteet: 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen. Laaja-alainen osaaminen auttaa suuntaamaan oppiaineissa opittuja tietoja ja taitoja käytännön elämään. Laaja-alainen osaaminen viittaa oppimisen ja osaamisen perustana oleviin kognitiivisiin taitoihin, metataitoihin sekä ominaisuuksiin, joita tarvitaan opiskelussa, työssä, harrastuksissa ja arjessa. Se luo myös edellytykset tiedoille ja taidoille, joiden avulla voidaan hallita muutosta digitalisoituvassa ja monimutkaistuvassa maailmassa.

Eheyttämistä edistää myös opintojen uudenlainen rakenne. Pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on jäsennelty lukion opetussuunnitelman perusteisiin 1–3 opintopisteen moduuleiksi, joista

paikallisesti rakennetaan joko oppiaineiden omia tai yhteisiä opintojaksoja. Nämä entisten kurssien sijaan laadittavat opintojaksot voivat olla laajuudeltaan ja muodoltaan erilaisia. Opinnot arvioidaan opintojaksoittain. Mikäli opintojakso koostuu useasta oppiaineesta, arvosanat annetaan oppiaineittain.

Tavoitteena on edistää opiskelijoiden hyvinvointia ja tukea heitä opinnoissaan yhä paremmin. Lukioiden toimintakulttuurissa painotetaan vahvemmin opiskelijoiden osallisuutta, yhteistyötä, yhteisöllisyyttä ja monimuotoisuutta yksilölliset tarpeet samalla huomioon ottaen. Lisäksi lukio-opintojen opiskelijalähtöisyys ja opintojen henkilökohtaistaminen vahvistuvat, jolloin opiskelumotivaatio ja opintojen mielekkyys kasvavat.

Opiskelijalla on oikeus saada säännöllisesti tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintoihin ja jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta. Oppilaitoksesta pois siirtyvällä opiskelijalla on oikeus myös jatko-ohjaukseen. Sitä annetaan opiskelijoille, joiden opiskeluoikeus on päättymässä tai jotka ovat eroamassa oppilaitoksesta, sekä henkilöille, jotka lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamisen jälkeen eivät ole saaneet jatko-opiskelupaikkaa. Opiskelijalla on oikeus jatko-ohjaukseen oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Opiskelijalla, jolla on oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea.

Lukiokoulutuksen järjestäjien yhteistyövelvoitteita vahvistetaan erityisesti lukioiden ja korkeakoulujen välisen yhteistyön osalta. Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa siten, että jokainen lukiolainen saa halutessaan mahdollisuuden saada kokemusta korkeakouluopiskelusta. Opetus on lisäksi järjestettävä niin, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Laadukas koulutus, monipuoliset yhteydet ympäröivään maailmaan, yhteisöllinen ja osallistava toimintakulttuuri sekä hyvinvointia ja itsetuntemusta tukevat elämänhallinnan taidot vahvistavat lukiolaisen sydämen sivistystä. Tavoitteena on lukiolain mukaisesti tukea lukiolaisen kasvua hyväksi, tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi sekä aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi. Yksilön ja yhteiskunnan kannalta tärkeänä yhteisenä tavoitteena on klassisten sivistysihanteiden toteuttaminen eli pyrkimys totuuteen, hyvyyteen ja kauneuteen.

6 Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

6.1 Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään lukiokoulutusta koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa jatkuvan oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuolitietoiselle opetukselle.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestävän elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Hän saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä motivoituu erilaisten tekstien tutkimisesta, tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija oppii toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että koko kielivarantoaan käyttäen. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessä työskentelyssä.

Lukio-opetus rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja

kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka jatkuvan ja uudistuvan oppimisen taito ja tahto.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa työelämää kotimaassa ja kansainvälisesti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

6.2 Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalakohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista.

Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alaista osaamista kehittävissä opinnoissa opiskelija syventää osaamistaan tarkastelemalla monitahoisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä niiden yhteyksiä ja keskinäisriippuvuuksia. Opiskelija oppii soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvottamaan, jakamaan ja tuottamaan tietoa eri muodoissa, ympäristöissä ja erilaisissa yhteisöissä sekä erilaisten välineiden avulla. Kehittyvä laaja-alainen osaaminen tukee opiskelijoiden kriittisen ajattelun, yhteistyötaitojen, luovan ongelmanratkaisun, oppimaan oppimisen ja elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä.

Edellä esitetyn kuvion mukaisesti kaikille lukioille yhteisiä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen
- monitieteinen ja luova osaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- eettisyys ja ympäristöosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä oppii etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä
- osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista ja rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla
- saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen.

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon lukion toimintakulttuurissa. Sen toteutusta täydennetään opetussuunnitelmaan sisällytettävissä korkeakouluopintoihin ja työelämään tutustumisen sekä kansainvälisen osaamisen järjestelyjen kuvauksissa. Temaattisten opintojen sisältöjä voidaan valita laaja-alaisen osaamisen osa-alueista.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat seuraavat. Osa-alueet ja niiden tavoitteet etenevät yksilöllisestä näkökulmasta laajempiin yhteyksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri, teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Lukio-opinnoissa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen. Opiskelija saa kokea kuuluvansa lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulleen ja muulle toiminnalleen.

Lukio-opinnot antavat opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Hän syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin. Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon

luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmiensa sekä eri yhteisöjensä kannalta. Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkeakouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen. Lukio-opinnoissa pohditaan, miten teknologia ja digitalisaatio tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyksiä. Opiskelija tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän ymmärtää, miten yhteinen sosiaalinen pääoma muodostuu ja miten sitä voi kartuttaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä paikallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella, tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestävään suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestävän toiminnan tai ovat sen esteenä.

Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestävää elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestävän tulevaisuuden hyväksi.

Viikin normaalikoulussa opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestävään käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Samalla hän oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

6.3 Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa, vuorovaikutustaitoa ja monilukutaitoa. Opiskelu syventää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin sekä lisää tietoisuutta omista taidoista viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Opiskelu tukee kielitietoisuuden kehittymistä, kulttuurista yleissivistystä sekä oppimista kaikissa oppiaineissa. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat sellaisia tietoja ja taitoja, jotka tukevat jatko-opintoja ja aktiivista kansalaisuutta.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Oppiaineessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteiden sekä kulttuurintutkimuksen tarkastelemat ilmiöt. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tutustuttaa kulttuuriperintöön ja sen eri muotoihin, sanataiteeseen sekä media- ja viestintäkulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tekstien tulkintaan, aktiiviseen tiedonhankintaan sekä tiedon kriittiseen käsittelyyn ja eettiseen pohdintaan. Opiskelu kehittää ajattelemisen ja oppimaan oppimisen taitoja, metakielellisiä taitoja ja luovuutta. Tavoitteena on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

Kielitieto integroidaan oppiaineen muihin sisältöihin, ja sen opiskelu kehittää tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Kirjallisuuden opiskelun tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, elämyksellinen lukeminen sekä tekstien analysoinnin ja tulkinnan taitojen kehittyminen. Kirjallisuuden opiskelu tukee esteettisen ja eettisen pohdinnan kehittymistä ja antaa aineksia luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja oman ilmaisun kehittämiseen. Medialukutaidon opiskelu syventää mediatekstien ja -sisältöjen kriittisen lukemisen, tuottamisen ja tulkitsemisen taitoja sekä mediakulttuurin ymmärtämistä ja auttaa omaksumaan aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypillisiä tekstejä ovat fiktiiviset ja asiatekstit, mediatekstit sekä institutionaaliset ja arkikeskustelut.

Äidinkieli ja kirjallisuus on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi kielten roolia oppimisessa. Kielten opiskelu kehittää opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen kielellinen moninaisuus, suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä saamen kielet maan alkuperäiskansan kielinä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään muita vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten teattereita, museoita ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijalle riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tekstejä tuotetaan ja tulkitaan sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa toteutetaan oppiaineen tavoitealueiden integraatiota. Eri oppimäärät tekevät yhteistyötä sekä toistensa että muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Laaja-alainen osaaminen karttuu äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppiaineen sisäisinä ja oppiainerajat ylittävinä teemoina ja osaamisalueina. Oppiaine on osa lukion kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Laaja-alaisista osaamisen alueista korostuvat äidinkielessä ja kirjallisuudessa **monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen** sekä **yhteiskunnallinen osaaminen**. Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu vahvistaa **eettisyyttä**, **ympäristöosaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**, jotka otetaan huomioon opiskelun sisältöjen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen. Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa saavutettava osaaminen tukee monin eri tavoin opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.

6.3.1 Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärä

Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä monilukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja. Opiskelu syventää opiskelijan käsitystä kieli- ja kulttuuritietoisuuden, kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen merkityksestä yksilöiden identiteettien ja yhteisöjen rakentumisessa. Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opiskelu kartuttaa monipuolisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelussa tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkea-asteella.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kahdeksan kokonaisteosta, joista vähintään yksi on tietokirja.

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen
Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen
Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen
Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja

- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen
Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Suomen kielen ja kirjallisuuden opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa
- vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen

Tekstien tulkitseminen

- monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen
- kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen
- tiedon ja tekstien arvioinnin taidot

Tekstien tuottaminen

- tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen
- tekstien tuottamisen prosessien hallinta
- yleiskielen hallinta
- tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen
- oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen
- kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Oppiaineen korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä toteutetaan tekemällä ja vastaanottamalla asiantuntija- ja kulttuurivierailuja.
Työelämäyhteistyö painottuu moduulissa ÄI9 Vuorovaikutus 3, jonka tavoitteisiin kuuluvat jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot.

Kielitietoisuus oppiaineessa

Kielitietoisuus painottuu oppiaineen kaikissa moduuleissa oppimisen välineenä ja kohteena. Kieli- ja tekstitietoisuuden sisältöjä opiskellaan etenkin moduulissa ÄI2 Kieli ja tekstitietoisuus. Oppiaineessa syvennetään kielen eri rekisterien hallintaa osana yleissivistystä, ja opiskelijan monikielisyyttä tuetaan.

Opintojaksojen suorittamisjärjestys ja ohjeet itsenäisiin suorituksiin

1. vuosi moduulit 1; 2+3; 4
2. vuosi moduulit 5; 6+7; 8 (9)
3. vuosi moduulit 10; 11 (9)

PAKOLLISET OPINNOT

ÄI01 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

ÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakso painottuu hyvinvointiosaaminen. Opiskelija harjoittaa tekstin ymmärtämisen ja tuottamisen taitoja osana omia opiskelutaitoja sekä laajemmin kansalaistaitoja. Monitieteinen ja luova osaaminen näkyy siten, että opintojaksossa harjaannutaan tiedonalan käsitteiden käyttöön sekä erilajisten tekstien tuottamiseen. Yhdessä kirjoittaminen sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen kehittävät vuorovaikutusosaamista.

Arviointi

Moduulin arviointi muodostuu suullisten ja kirjallisten osasuoritusten arvioinnista. Vuorovaikutustaidot ovat sekä työ- että arviointitapa sekä arvioinnin kohde.

ÄI0203 Kieli ja vuorovaikutus (2 op)

ÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.

Keskeiset sisällöt

- erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä
- monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsitys, tekstilajin käsite
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet

ÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta
- lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Laaja-alainen osaaminen

Moduulit ÄI2 ja ÄI3 muodostavat opintojakson Kieli ja vuorovaikutus. Opintojaksossa korostuu globaali- ja kulttuuriosaaminen osana kielen merkityksen, kielipolitiikan ja kieli-identiteetin opiskelua. Vuorovaikutusosaaminen näkyy erityisesti kielen tilanteisen vaihtelun tarkasteluna. Omien vuorovaikutustaitojen kehittäminen on osa hyvinvointiosaamista. Eettisyys ja ympäristöosaaminen näkyvät opintojakson sisällöissä. Opintojaksossa syvennetään käsitystä kielen vallasta sekä merkityksestä osana sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää elämäntapaa.

Arviointi

Opintojakson arviointi muodostuu suullisten ja kirjallisten osasuoritusten arvioinnista.

ÄI04 Kirjallisuus 1 (2 op)

ÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä
- kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa elämyksellinen lukeminen ja kirjoittaminen sekä luova ilmaisu kehittävät sekä hyvinvointiosaamista että luovaa osaamista.

Arviointi

Opintojakson arviointi muodostuu suullisten ja kirjallisten osasuoritusten arvioinnista.

ÄI05 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

ÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta
- perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

Laaja-alainen osaaminen

Medialukutaidon ja vaikuttamisen keinojen tuntemuksen syventäminen kehittää yhteiskunnallista osaamista. Eettisyys ja ympäristöosaaminen näkyvät opintojakson sisällöissä sekä sananvapauden, mediaetiikan ja kielen vallan ja vastuun tarkastelussa.

Arviointi

Opintojakson arviointi muodostuu suullisten ja kirjallisten osasuoritusten arvioinnista.

ÄI0607 Kirjoittaminen ja puheviestintä (2 op)

ÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin
- syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

ÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin

- syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Laaja-alainen osaaminen

Moduulit ÄI6 ja ÄI7 muodostavat opintojakson. Opintojaksossa opiskellaan tekstien rakenteita, kohdentamista sekä esitys- ja ilmaisutapoja, joita sovelletaan niin kirjallisiin kuin suullisiin teksteihin. Kirjoittamisen ja esiintymisen taidot tukevat yhteiskunnallista osaamista ja osallisuutta. Kurssin sisällöt tukevat monipuolisesti vuorovaikutusosaamisen kehittymistä.

Arviointi

Opintojakson arviointi muodostuu suullisten ja kirjallisten osasuoritusten arvioinnista.

ÄI08 Kirjallisuus 2 (2 op)

ÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

- Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksoon keskeisesti kuuluva tekstien tutkiminen osana eri konteksteja kehittää globaali- ja kulttuuriosaamista.

Arviointi

Opintojakson arviointi muodostuu suullisten ja kirjallisten osasuoritusten arvioinnista.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

ÄI09 Vuorovaikutus 3 (2 op)

ÄI9 Vuorovaikutus 3 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitojaan
- kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta
- syventää kykyään analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

- opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot
- oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä
- dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka
- mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa syvennetään jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja, jotka tukevat opiskelijan vuorovaikutusosaamista ja yhteiskunnallista osaamista.

Arviointi

Opintojakson arviointi muodostuu suullisten ja kirjallisten osasuoritusten arvioinnista. Opintojakson arviointi painottuu suulisiin tehtäviin.

ÄI10 Kirjoittaminen 2 (2 op)

ÄI10 Kirjoittaminen 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen
- kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiään.

Keskeiset sisällöt

- kantaa ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen
- tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet
- kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu
- aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat tekstissä
- tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuoltoa

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen näkyvät opintojaksossa eri aihealueita käsittelevien aineistojen ja kirjoitustehtävien aiheissa ja sisällöissä sekä työskentelytavoissa.

Arviointi

Opintojakson arviointi muodostuu pääosin kirjallisten osasuoritusten arvioinnista. Niistä saadun palautteen ja itsearvioinnin avulla opiskelija pystyy arvioimaan omaa osaamistaan suhteessa tulevaan ylioppilaskokeeseen.

ÄI11 Tekstien tulkinta 2 (2 op)

ÄI11 Tekstien tulkinta 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan
- osaa analysoida, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä
- ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa
- osaa esittää ja perustella tulkintansa teksteistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.

Keskeiset sisällöt

- monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö
- erilaisia tapoja tulkita tekstejä
- tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa
- monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja -muodot sekä rakenteet

Laaja-alainen osaaminen

Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon syventäminen harjaannuttaa monitieteistä ja luovaa osaamista, globaali- ja kulttuuriosaamista sekä yhteiskunnallista osaamista.

Arviointi

Opintojakson arviointi muodostuu pääosin kirjallisten osasuoritusten arvioinnista. Niistä saadun palautteen ja itsearvioinnin avulla opiskelija pystyy arvioimaan omaa osaamistaan suhteessa tulevaan ylioppilaskokeeseen.

KOULUKOHTAISET VALINNAISET OPINNOT

ÄI12 Luova kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- saa rohkeasti etsiä omaa ominaislaatuaan kirjoittajana
- saa tukea ja ohjausta kirjoittamisharrastukseensa
- saa teksteistään palautetta sekä opettajalta että muilta kurssilaisilta
- oppii hyödyntämään saamaansa palautetta oman tekstin ja sen pyrkimyksen ehdoilla.

Keskeiset sisällöt

- kirjoitetaan monenlaisia pääasiassa kaunokirjallisia tekstejä
- tekstejä käsitellään yhdessä, ja annetun palautteen pohjalta kirjoittaja voi muokata ja hioa tekstejään ja siten kehittää ilmaisuaan
- syntyneitä tekstejä julkaistaan sovitulla tavalla.

Opintojakson alussa sovitaan osallistumisen määrä ja tehtävät työt, jotka vaikuttavat kurssin läpäisemiseen.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakso tukee opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista, vuorovaikutusosaamista sekä hyvinvointiosaamista.

Arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S/H).

ÄI13 Lukupiiri (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- saa tuntea kirjallisuusharrastuksen tuomaa iloa ja ottaa vastaan älyllisiä haasteita
- saa monenlaisia lukuelämyksiä erilaisista teoksista
- saa eväitä ihmisen, ihmisyhteisöjen ja elämän ymmärtämiseen
- kehittyy kirjallisuuden lukijana, tarkastelijana ja tulkitsijana
- kehittyy kirjallisuuskeskustelijana.

Keskeiset sisällöt

- erilaisia kaunokirjallisia ja muita tekstejä
- tekstien tarkastelua lukemalla ja keskustelemalla sekä muilla ryhmän valitsemilla tavoilla

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakso tukee opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista, vuorovaikutusosaamista sekä hyvinvointiosaamista.

Arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S/H).

ÄI14 Draama ja teatteri tutuksi (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää vuorovaikutustaitojaan ja rohkaistuu monipuolisessa ilmaisussa
- harjaantuu kehittämään omia ilmaisullisia perusvalmiuksia draaman ja muun luovan toiminnan alueilla
- vahvistaa teatteritaiteen ymmärrystään.

Keskeiset sisällöt

- tutustutaan ilmaisun eri alueisiin, kuten keskittymis-, liike -, ele-, mimiikka- ja improvisointiharjoituksiin
- tutustutaan teatteriin ja sen eri ammattilaisiin, teatterin tekemiseen ja produktion valmistamiseen
- vieraillaan teatterissa.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakso tukee opiskelijan vuorovaikutusosaamista, hyvinvointiosaamista, yhteiskunnallista osaamista sekä globaali- ja kulttuuriosaamista.

Arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S/H).

6.3.2 Ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärä

Viikin normaalikoulun lukiossa ei opeteta ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärää

6.3.3 Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärä

Viikin normaalikoulun lukiossa ei opeteta saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää

6.3.4 Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärä

Viikin normaalikoulun lukiossa ei opeteta romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärää

6.3.5 Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärä

Viikin normaalikoulun lukiossa ei opeteta viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärää

6.3.6 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä

Oppimäärän erityinen tehtävä

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito aiemmin oppimiensa kielten rinnalle. Oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen keskeinen tavoite on saavuttaa sellainen suomen kielen taito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan monikielisyyden kehittymistä, suomen kielen moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Yhteistyössä opiskelijan oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden opetuksen kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus tukee opiskelijan kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentumista kulttuurisesti moninaisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden sekä omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille.

Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opetus edistää kielenoppimista kaikissa vuorovaikutustilanteissa. Kielen ja vuorovaikutustaitojen hyvä hallinta on merkityksellistä jatko-opintojen, työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta.

Kaikissa moduuleissa kehitetään kirjoitetun kielen hallintaa, monilukutaitoa sekä puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä opitaan analysoimaan ja arvioimaan tekstejä ja vuorovaikutustilanteita kriittisesti osin jo aiemmin hankitun käsitteellisen osaamisen ja analysointitaitojen avulla. Näitä taitoja syvennetään ja laajennetaan kullakin opintojaksolla lukemalla erityisesti pitkiä kaunokirjallisia ja tietotekstejä sekä analysoimalla niitä itsenäisesti ja yhdessä. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään neljä kokonaisteosta. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen opintoja korkea-asteella.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen yleiset tavoitteet

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kielitietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen
Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen esiintymis- ja ryhmäviestintätilanteissa
- osaa arvioida, eritellä ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- ymmärtää yhä käsitteellisempää opetuspuhetta ja muodollisia puhetilanteita, osaa toimia niissä ja hallitsee niihin sopivia viestintä- ja vuorovaikutusstrategioita
- on tietoinen vuorovaikutustilanteiden kulttuurisidonnaisuudesta ja osaa tarkastella ja tulkita erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niiden etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen
Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että ymmärtää monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, ja hyödyntää sopivia strategioita niiden lukemisessa ja tulkitsemisessa
- kehittää lukemalla sana-, fraasi- ja käsitevarantoaan sekä käsitystään kirjoitetun kielen rakenteista ja osaa arvioida tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, monipuolistaa lukemistoaan ja syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä oppii lukemaan ja tulkitsemaan myös pitkiä tietotekstejä, kokonaisia kaunokirjallisia teoksia ja tietokirjoja
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen
Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ilmaista ja perustella ajatuksiaan, valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon sekä käyttää aiheeseen sopivia kielen rakenteita, sanastoa, fraaseja ja käsitteitä
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisesti sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kielitietoisuuden kehittyminen
Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteetille sekä oppii kehittämään kielitaitoaan erilaisissa kielenkäyttöympäristöissä ja -tilanteissa ja käyttämään oppimisessaan koko kielivarantoaan
- syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, tyylipiirteistä ja sävyistä sekä niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- ymmärtää kielen oppimisen prosessia sekä oppii tuntemaan ja hyödyntämään itselleen sopivimpia keinoja ja välineitä kielitaitonsa kehittämiseksi.

Arviointi

Jos opiskelijan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleista. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritetut moduulit luetaan hyväksi täysimääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulit korvaavat suomen kielen ja kirjallisuuden moduulit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pakollisten moduulien osalta voidaan edellyttää lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijoiden taitojen karttumista. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Kielitaidon arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä voidaan soveltuvin osin käyttää eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteista johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- kuullun ymmärtämisen ja puhumisen taitojen kehittyminen
- vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa
- vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen

Tekstien tulkitseminen

- monimuotoisten tekstien ymmärtäminen ja tulkitseminen
- kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen
- tiedon ja tekstien arvioinnin taidot

Tekstien tuottaminen

- tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen
- tekstien tuottamisen prosessien hallinta
- lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen
- kielen abstraktiotason kehittyminen ja yleiskielen hallinta

Kielitietoisuuden kehittyminen

- tiedonalojen kielten ja kielellisen moninaisuuden ymmärtäminen
- kielitiedon ja oppimäärän käsitteiden hallinta sekä kielen havainnointi ja käyttö tilanteen, tarkoituksen ja tekstilajin mukaisesti

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

PAKOLLISET OPINNOT

S201 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

S21 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- oppii havainnoimaan kielen rakenteiden ja ilmausten käyttöä erilaisissa teksteissä ja hyödyntämään sitä omassa kirjoittamisessaan
- oppii käyttämään erilaisia tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää kirjoitusprosessin eri vaiheisiin liittyviä taitojaan.

Keskeiset sisällöt

- pitkien tekstien lukeminen, mahdollisesti myös muilla opiskelijan osaamilla kielillä: tekstin tavoitteen ja sisällön ymmärtäminen
- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- luettavien tekstien ymmärtämisessä tarvittavat strategiat, abstraktin kielen taito, sana-, fraasi- ja käsitevaranto
- kielen- ja tekstinhuoltoa
- erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja

S20203 Kieli ja vuorovaikutus (2 op)

S22 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan
- ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle
- oppii hyödyntämään erilaisia kielenkäyttötilanteita ja -ympäristöjä kielitaitonsa kehittämisessä sekä käyttämään koko kielivarantoaan oppimisessa
- oppii arvioimaan omaa kielitaitoaan.

Keskeiset sisällöt

- suomen kielen ominaispiirteet, vertailu opiskelijan aiemmin oppimiin ja koulussa opiskeltaviin kieliin, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, monikielisyys, kielellinen repertuaari, monilukutaidon käsite, erilaiset tekstit ja niissä vakiintuneet ilmaisukeinot, esimerkiksi kirjoitetun kielen rakenteet
- eri kielimuodot: puhekielen ja yleiskielen sekä epävirallisen ja virallisen viestinnän erot, abstraktin ja konkreettisen kielenkäytön erot
- opetuspuheen, muodollisen puheen ja luetun ymmärtämisessä tarvittavat strategiat

S23 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää lukiokoulutuksen edellyttämiä viestintätaitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana
- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja erilaisten kontekstien, vuorovaikutussuhteiden ja puhekulttuurien näkökulmasta
- oppii havainnoimaan ja ymmärtämään ryhmäviestinnän ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, viestintärohkeus sekä harjaantuminen kuuntelevaan, tavoitteelliseen ja monipuoliseen vuorovaikutukseen
- kuullun ymmärtämisen ja keskusteluun osallistumisen strategiat ja institutionaalisen vuorovaikutuksen kielelliset keinot
- tekstien kirjoittaminen osana suullisia vuorovaikutustilanteita: esimerkiksi yhteisten projektien suunnitelmat, muistiinpanot monimediaisista teksteistä
- verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä
- ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio

S204 Kirjallisuus (2 op)

S24 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu lukemaan, ymmärtämään ja tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä
- kehittää ymmärrystään kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä ja ilmaisukeinoista
- kiinnostuu ja oppii nauttimaan kirjallisuudesta
- oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti
- kehittää kielellisten rakenteiden ja sanaston hallintaa lukemalla suomenkielistä kaunokirjallisuutta.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- eläytyvää ja analyyttista kirjoittamista ja keskustelua kirjallisuuden pohjalta
- kielen kuvallisuus ja kulttuurisidonnaisuus, monitulkintaisuus ja kielellä leikittely
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä
- kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja itsenäisesti tai yhdessä luettuna

S205 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

S25 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- oppii tarkastelemaan erilaisissa teksteissä käytettäviä vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoja
- osaa tarkastella myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana

- oppii perustelemaan omia mielipiteitään yhä monipuolisemmin kirjoittajana ja puhujana.

Keskeiset sisällöt

- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot, argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot
- perustelemisen harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti, lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- argumentoivan kielenkäytön sanastoon ja rakenteisiin perehtyminen: geneeriset ilmaukset, modaalisuuden ja affektisuuden ilmaisukeinot
- kielellisten keinojen valinta, tekstilaji ja tyyli
- yhteiskunnallisesti merkittävä tai ajankohtainen kokonaisteos

S20607 Kirjoittaminen ja vuorovaikutus (2 op)

S26 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin sekä oppii laatimaan ja muokkaamaan laajahkoja asiatekstejä
- oppii kirjoittamaan tekstejä myös yhdessä muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: aiheen ja aineiston valinta ja ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien jakaminen ja vertaisarvioinnin taidot
- sidosteisuus tekstin eri tasoilla, esimerkiksi tekstin kokonaisrakenne, kappaleet, virke, sanajärjestys
- asiatyylille ominaisten kielellisten rakenteiden hallinta, esimerkiksi infiniittiset rakenteet, yhdyslauseet, viittaussuhteet

S27 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kuullun ymmärtämisen, kuuntelemisen, vuorovaikutuksen sekä suullisen viestinnän strategioita ja taitoja
- lisää viestintärohkeuttaan ja kehittää esiintymistaitojaan niin, että pystyy hyödyntämään omia vahvuuksiaan erilaisissa kielenkäyttötilanteissa
- hahmottaa puheen toimintana, jossa jokainen vuoro sekä tulkitsee että rakentaa tilannetta
- oppii tarkastelemaan kielen merkitystä ja vaihtelua vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- kuullunymmärtämis- ja kuuntelustrategiat ja -taidot, vuorovaikutustilanteiden havainnoiminen
- yksilön kielellinen repertuaari, kielenkäyttötilanteiden ja kielen vaihtelu sekä puheen kielellisiä keinoja ja retoriikkaa
- esiintymistaidot: puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen

S208 Kirjallisuus 2 (2 op)

S28 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kaunokirjallisuuden tuntemustaan
- kehittää kykyään tarkastella kirjallisuutta sen kulttuurisessa ja historiallisessa syntykontekstissa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- tutustuu suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin sekä osaa arvioida niiden merkitystä.

Keskeiset sisällöt

- Suomen kirjallisuuden vaiheet osana maailmankirjallisuutta
- eri aikakausien kaunokirjallisuutta ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman näkökulmasta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- merkittävä tai ajankohtainen kaunokirjallinen kokonaisteos

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

S209 Vuorovaikutus 3 (2 op)

S29 Vuorovaikutus 3 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää vuorovaikutustaitojaan ja oppii arvioimaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutusosaamisen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa, työelämässä ja yhteiskunnassa
- kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta
- syventää kykyään tarkastella ja analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista
- syventää ymmärrystään kielen tilanteisesta vaihtelusta.

Keskeiset sisällöt

- kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojen sekä puhumisen ja esiintymisen taitojen monipuolistaminen, kielen rekisterit ja tilanteen edellyttämä kielenkäyttö
- vuorovaikutuksen ja vuorovaikutusosaamisen merkitys jatko-opinnoissa, työelämässä ja yhteiskunnassa, esimerkiksi erilaisissa järjestöissä sekä muissa muodollisissa ja epämuodollisissa yhteisöissä toimiminen
- dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä
- vuorovaikutuksen kulttuuristen piirteiden ja erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointi
- mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen

S210 Kirjoittaminen 2 (2 op)

S210 Kirjoittaminen 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää edelleen taitoaan ilmaista ja perustella ajatuksiaan kirjoittamalla hyödyntäen muita tekstejä
- kehittää omaäänistä kirjoittamista
- kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiä
- syventää kirjoitetun kielen rakenteiden ja konventioiden tuntemusta
- osaa valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon.

Keskeiset sisällöt

- aineistopohjaisten laajojen tekstien tuottaminen ja lähteiden arviointi
- omaäänisten tekstien tuottaminen
- tekstin- ja kielenhuollon käytänteiden soveltaminen tekstien muokkaamisessa
- luettaville ja kirjoitettaville teksteille tyypillisten kielen rakenteiden, sanaston, fraasien ja käsitteiden käyttöön harjaantuminen
- ajankohtainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja

S211 Tekstien tulkinta 2 (2 op)

S211 Tekstien tulkinta 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan
- osaa tulkita erilaisia monimuotoisia tekstejä
- ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa.

Keskeiset sisällöt

- monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien tulkinta
- analyysin ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö
- runokokoelma tai näytelmäteksti

6.3.7 Ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä

Viikin normaalikoulun lukiossa ei opeteta ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää

6.3.8 Suomi saamenkielisille -oppimäärä

Viikin normaalikoulun lukiossa ei opeteta suomi saamenkielisille -oppimäärää

6.3.9 Ruotsi saamenkielisille -oppimäärä

Viikin normaalikoulun lukiossa ei opeteta ruotsi saamenkielisille -oppimäärää

6.3.10 Suomi viittomakielisille -oppimäärä

Viikin normaalikoulun lukiossa ei opeteta suomi viittomakielisille -oppimäärää

6.3.11 Ruotsi viittomakielisille -oppimäärä

Viikin normaalikoulun lukiossa ei opeteta ruotsi viittomakielisille -oppimäärää

6.3.12 Muu opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärä

Viikin normaalikoulun lukiossa ei opeteta muu opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärää

6.4 Toinen kotimainen kieli

6.4.1 Ruotsi

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Toinen kotimainen kieli ruotsi on osa lukion kielikasvatusta**,** joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Ruotsin kielen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Ruotsin kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan ruotsin kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että vieraiden kielten eri oppimäärien ja eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Toisen kotimaisen kielen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Toisen kotimaisen kielen ruotsin opintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon

hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta toisen kotimaisen kielen ruotsin opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus
Tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei ole äidinkielenään ruotsia puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen
- ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä
- osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä
- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.

Opiskelutaidot
Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia
- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana
- osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä
- muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot
Tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti
- saa kokemuksia monenlaisista ruotsinkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Kieli ja oppimäärä	**Taito toimia vuorovaikutuksessa** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	**Taito tulkita tekstejä** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	**Taito tuottaa tekstejä** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
A-oppimäärä	B2.1 *(A2.2)*	B2.1 *(A2.2)*	B1.2 *(A2.1)*
B1-oppimäärä	B1.1 *(A1.3)*	B1.1 *(A1.3)*	B1.1 *(A1.3)*
B3-oppimäärä	A2.2	A2.2	A2.1
Äidinkielenomainen oppimäärä	B2.2 *(B1.2)*	B2.2 *(B1.2)*	B2.2 *(B1.2)*

Arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä ruotsissa on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen ruotsin taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] *1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.* (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ruotsin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin A-oppimäärän moduulin 8, B1-oppimäärän moduulin 6 sekä äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

B3-oppimäärän osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan ruotsin kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

Korkeakouluyhteistyö

Opintojaksojen aikana pyritään rakentamaan yhteyksiä lukion ulkopuolelle korkeakoulu- ja työelämäyhteistyön kautta. Opiskelija tulee tietoiseksi monipuolisen kielitaidon merkityksestä työelämässä.

Opintojaksojen suorittaminen

Opintojaksot tulee pääsääntöisesti suorittaa numerojärjestyksessä. Opintojakso voidaan suorittaa itsenäisesti perustellusta syystä opetussuunnitelman yleisten arviointiohjeiden mukaisesti. Opintojakson itsenäinen suorittaminen edellyttää hyviä tietoja aineen edeltäviltä kursseilta. Seuraavia

opintojaksoja ei pääsääntöisesti voi suorittaa itsenäisesti: Valtakunnalliset valinnaiset opinnot, Koulukohtaiset valinnaiset opinnot sekä opintojaksot RUA1, RUA2, RUB11, RUB12 ja RUB19.

Siirryttäessä lyhyemmästä pitempään oppimäärään voidaan opiskelijalta edellyttää lisänäyttöjä. Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän opintojaksoja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseessä olevat opintojaksot voidaan lukea opiskelijan varsinaisen oppimäärän valinnaisiksi opinnoiksi.

6.4.1.1 Ruotsi, A-oppimäärä

PAKOLLISET OPINNOT

Pakollisten opintojen moduulien 1–3 aikana painotetaan opiskelijan kielten opiskelutaitojen ja opiskelu- ja vuorovaikutusstrategioiden kehittämistä hänen omista lähtökohdistaan. Opiskelija tulee tietoiseksi vahvuuksistaan ja kehittämiskohteistaan ja vahvistaa perusopetuksessa luotua pohjaa jatkuvalle kielten opiskelulle. Tätä tarkoitusta varten opiskelija laatii kieliprofiilin ensimmäisen moduulin yhteydessä tai täydentää sitä. Kieliprofiilia työstetään oppimisprosessin edetessä lukio-opintojen aikana.

Moduulien 1–2 aikana opiskelija luo kokonaiskuvan omasta kehittymisestään ruotsin kielen oppijana ja osaajana sekä ruotsista Suomen kansalliskielenä. Samalla tarkastellaan kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta yhteisön, mutta myös opiskelijan henkilökohtaisesta näkökulmasta. Opiskelija tarkastelee kieliprofiilissaan itseään myös muiden kielten, mukaan lukien äidinkielten, käyttäjänä, osaajana ja oppijana.

Moduulista 3 lähtien kiinnitetään entistä enemmän huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen muodollisuusasteeltaan erityyppisissä kielenkäyttötilanteissa. Moduulien 4–6 opinnoissa painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä ottaen huomioon ruotsin kielen kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tavoitetaso lukio-opinnoille.

Pakollisten opintojen loppuvaiheessa huomio kiinnittyy vahvistamaan taitoja, joita opiskelija hyödyntää pystyäkseen jatkamaan osaamisensa omaehtoista kehittämistä.

Opintojen aikana varataan aikaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Kaikkien opintojen aikana harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta.

RUA0102 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen sekä ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen (4 op)

RUA1 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen (1 op)

Moduulin tehtävänä on avata lukion ruotsin kielen opiskelun tavoitteita suhteessa jatkuvaan oppimiseen ja tulevaisuuden tarpeisiin muutosten monikielisessä maailmassa. Moduuli totuttaa opiskelijaa lukion kieltenopiskeluun, jossa ruotsin kieltä käytetään mahdollisimman paljon. Tehtävänä on kehittää opiskelijan kielitietoisuutta ja kieli-identiteettiä sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja sekä vahvistaa opiskelijan ja ryhmän hyvinvointiosaamista.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään ruotsin kielen taitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä
- soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitojaan
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä
- pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B2.1 (taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä) ja B1.2 (taito tuottaa tekstejä).

Keskeiset sisällöt

- vertailua äidinkieleen ja muihin kieliin ruotsin näkökulmasta
- tavoitteiden asettelu lukion A-ruotsin opiskelulle
- oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen ruotsin kielen näkökulmasta
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen
- toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen

RUA2 Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen (3 op)

Moduulin tehtävänä on tarkastella ruotsin kieltä lähiympäristöstä käsin Suomessa laajentaen näkökulmaa Ruotsiin ja muihin Pohjoismaihin sekä globaalille tasolle. Tehtävänä on myös tarkastella, miten kieli ja kielitaito vaikuttavat eettisesti kestävään toimintaan kaikessa viestinnässä. Moduulissa avataan rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) käsitettä keskeisenä kielitaidon osa-alueena. Moduulissa harjaannutetaan vuorovaikutusta kieli- ja kulttuurirajoja ylittävissä tilanteissa.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjoittelee kielenkäyttöä monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa
- tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta
- kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan
- vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan
- syventää tietoaan ruotsin kielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- pohjoismaiset ja kansainväliset suhteet arjessa ja lähiympäristössä, liikkuvuus
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana
- erilaiset ruotsin puhujat autenttisissa ympäristöissä, puhujien eri taustat ja statusvaikutukset
- ruotsin kielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen, ruotsin eri variantit ja vertailua muihin kieliin

- viestintätyylit eri medioissa

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson aikana opiskelija luo kokonaiskuvan omasta kehittymisestään ruotsin kielen oppijana ja osaajana. Opiskelija tarkastelee kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta sekä yhteisön näkökulmasta että omasta näkökulmastaan. Kieliprofiilissaan opiskelija arvioi itseään kielen käyttäjänä, osaajana ja oppijana.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuu hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Opiskelijan omaa kieli-identiteettiä ja suullista vuorovaikutusta vahvistetaan sekä opitaan tunnistamaan eri medioiden viestintätyylejä. Monitieteistä ja luovaa osaamista kehitetään opiskelustrategioiden ja vuorovaikutustaitojen avulla ja samalla vahvistetaan kielellistä itsetuntoa. Globaali- ja kulttuuriosaamista edistetään syventämällä kielitietoisuutta.

Arviointi

Arviointi tapahtuu luvun 6.4.1 mukaisesti. Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet huomioidaan osana arviointia.

RUA03 Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2 op)

RUA3 Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2 op)

Moduulin tehtävänä on syventää kulttuurista ymmärrystä tarkastelemalla suomenruotsalaisia, ruotsalaisia sekä muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä sekä yksilön ja yhteisön arvojen moninaisuutta. Kulttuurin ja taiteiden merkitystä tarkastellaan niiden vaikuttavuuden kautta. Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään muita opintoja tai oppimisympäristöjä sekä omia kiinnostuksen kohteita. Opintoihin voidaan sisällyttää laajahko luovan ilmaisun tuotos.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä
- pystyy tuottamaan tekstejä itselle tärkeistä kulttuuriaiheista tai -ilmiöistä
- vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

- luova toiminta
- pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt
- ruotsinkieliset mediat
- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa syvennetään globaali- ja kulttuuriosaamista tutustumalla pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin.

Arviointi

Arviointi tapahtuu luvun 6.4.1 mukaisesti. Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet huomioidaan osana arviointia.

RUA04 Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä (2 op)

RUA4 Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä (2 op)

Moduulissa kehitetään opiskelijan ajattelu- ja opiskelutaitoja harjoittelemalla kriittisiä luku- ja tiedonhankintataitoja sekä niihin pohjautuvia soveltamisen ja tuottamisen taitoja. Moduulissa tarkastellaan osallisuuden, aktiivisen toimijuuden ja demokratian rakentumista ruotsin kielellä pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan näkökulmasta kielellisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti monimuotoisessa maailmassa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ruotsiksi
- kehittää taitoaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella
- hyödyntää eri tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.

Keskeiset sisällöt

- pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta ja sen tausta
- vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa
- ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo
- yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus
- neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)
- median rooli asenteiden muokkaajana

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuu vuorovaikutusosaaminen. Opiskelija oppii ilmaisemaan mielipiteensä ja argumentoimaan sekä käyttämään kieltä vaikuttamisen välineenä. Yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen (esimerkiksi ihmisoikeudet) painottuvat opintojakson sisällöissä.

Arviointi

Arviointi tapahtuu luvun 6.4.1 mukaisesti. Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet huomioidaan osana arviointia.

RUA05 Kestävä tulevaisuus ja tiede (2 op)

RUA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede (2 op)

Moduulin tehtävänä on syventää opiskelijan tiedonhankinnan taitoja, erityisesti lähteen luotettavuuden tarkastelun näkökulmasta, sekä vahvistaa hänen tekstin tulkitsemisen ja tuottamisen taitojaan. Tehtävänä on myös vahvistaa opiskelijan taitoja esittää kysymyksiä ja etsiä vastauksia tai hahmotella ratkaisuja itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja
- kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.

Keskeiset sisällöt

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys
- esimerkkejä tieteellisistä teksteistä

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuu vuorovaikutusosaaminen. Opiskelija harjoittelee erilaisia lukustrategioita ja tiivistämistä. Eettisyys ja ympäristöosaaminen (esimerkiksi kestävän tulevaisuuden rakentaminen) painottuvat opintojakson sisällöissä.

Arviointi

Arviointi tapahtuu luvun 6.4.1 mukaisesti. Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet huomioidaan osana arviointia.

RUA06 Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2 op)

RUA6 Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2 op)

Moduulin tehtävä on syventää opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaitona ja sosiaalisena pääomana. Moduulissa pohditaan jatko-opinto- ja urasuunnitelmia sekä työntekoa ruotsin kielellä erityisesti pohjoismaisessa kontekstissa. Moduulissa käsitellään asioita, jotka liittyvät itsenäistyvän nuoren elämänpiiriin.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille

- rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää taitoaan ilmaista itseään ruotsiksi myös muodollisissa asiayhteyksissä.

Keskeiset sisällöt

- ruotsin kielen rooli jatkossa opiskelijan elämässä ja kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- pohjoismaiset yhteisöt tai yritykset työnantajina (vapaaehtoistoiminta, kansalaisjärjestöt)
- itsenäistyvän nuoren elämänhallinta

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuu vuorovaikutusosaaminen (muun muassa opiskeluun ja työntekoon liittyvät tilanteet). Pohjoismainen vapaaehtoistyö ja kansalaisjärjestötyö ovat esimerkkejä yhteiskunnallisen osaamisen teemoista.

Arviointi

Arviointi tapahtuu luvun 6.4.1 mukaisesti. Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet huomioidaan osana arviointia.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Valinnaisten opintojen erityisenä tavoitteena on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaiskäsitys kielitaitonsa tasosta opintojen päättövaiheessa sekä auttaa opiskelijaa löytämään keinoja kehittää osaamistaan. Oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsiteltyjä aiheita kerrataan ja täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kieliprofiilia täydennetään tavoitteellisesti opiskelijan omien tarpeiden mukaan.

RUA07 Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2 op)

RUA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2 op)

Moduulin tehtävä on valmistaa opiskelijaa maailmankansalaiseksi, jolla on tietoa, taitoa ja tahtoa osallistua globaaleista ympäristökysymyksistä käytäviin keskusteluihin ruotsin kielellä. Näkökulmia tarkastellaan opiskelijan omasta elinpiiristä käsin, mutta moduulissa tutustutaan myös kansainvälisten organisaatioiden tapoihin käsitellä kestävään elämäntapaan liittyviä kysymyksiä. Moduulissa pyritään hyödyntämään yhteistyökontakteja ruotsinkielisten tai pohjoismaisten koulujen kanssa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hakee aiheeseen liittyvää tietoa ja laajentaa ilmaisuvarastoaan
- osallistuu myös laajempiin suullisiin ja kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin

- kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi.

Keskeiset sisällöt

- globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista
- ratkaisukeskeisyys

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuu yhteiskunnallinen osaaminen, kuten eettisyys, sananvapaus ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä. Kestävä kehitys ja elämäntapa ovat esimerkkejä eettisyyden ja ympäristöosaamisen teemoista.

Arviointi

Arviointi tapahtuu luvun 6.4.1 mukaisesti. Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet huomioidaan osana arviointia.

RUA08 Viesti ja vaikuta puhuen (2 op)

RUA8 Viesti ja vaikuta puhuen (2 op)

Moduulin tehtävä on harjaannuttaa opiskelijan monipuolista suullista kielitaitoa, jota tarvitaan pohjoismaiseen ja kansainväliseen toimijuuteen, ja tarjota opiskelijalle jatkuvan oppimisen välineitä oman suullisen kielitaidon kehittämiseksi. Tehtävänä on myös vahvistaa neuvottelemisen taitoja sekä toisen arvostamista ja huomioon ottamista. Moduuliin sisältyy Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen tai erillisen ohjeistuksen mukaisten näyttöjen suorittaminen.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä
- vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan
- vahvistaa taitoaan ymmärtää puhuttua ruotsin kieltä ja sen eri variantteja
- harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.

Keskeiset sisällöt

- puhumisen eri piirteet
- ruotsin puhujien taustojen tai äidinkielten vaikutus puhetilanteissa
- dialogisuus

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuu vuorovaikutusosaaminen, kuten vuorovaikutustilanteet ja dialogin rakentaminen. Opiskelijan kielitietoisuutta ja taitoa rakentavaan viestintään vahvistetaan.

Arviointi

Arviointi tapahtuu luvun 6.4.1 mukaisesti. Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen.

KOULUKOHTAISET VALINNAISET OPINNOT

RUA09 Kohti yo-kirjoituksia (2 op)

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Opintojakson aikana harjoitellaan systemaattisesti ylioppilaskokeen eri osioita: kuullunymmärtämistä, luetunymmärtämistä, sanastoa ja rakenteita sekä kirjoitustehtäviä. Lisäksi kerrataan keskeinen kielioppi.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa kertautuvat aikaisempien opintojaksojen laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Arviointi

Arviointi tapahtuu luvun 6.4.1 mukaisesti. Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet huomioidaan osana arviointia.

Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä hyväksytty/hylätty.

RUA10 Ruotsiin (2 op)

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Opintojakson aikana tehdään opintomatka Ruotsiin / ruotsalaiseen ystävyyskouluun ja/tai toimitaan itse isäntinä ruotsalaisille vieraille. Opintojaksoon voi liittyä projektityön valmistelua ja matkaraportointia, erilaisia tutustumiskäyntejä sekä ryhmätöitä. Opintojakso on tarkoitettu sekä A- että B-ruotsin lukijoille, lähinnä abiturienteille.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa kertautuvat aikaisempien opintojaksojen laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Arviointi

Arviointi tapahtuu luvun 6.4.1 mukaisesti. Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet huomioidaan osana arviointia.
Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä hyväksytty/hylätty.

6.4.1.2 Ruotsi, B1-oppimäärä

PAKOLLISET OPINNOT

Pakollisten opintojen moduulien 1–3 aikana painotetaan opiskelijan kielten opiskelutaitojen ja opiskelu- ja vuorovaikutusstrategioiden kehittämistä hänen omista lähtökohdistaan. Opiskelija tulee tietoiseksi vahvuuksistaan ja kehittämiskohteistaan ja vahvistaa perusopetuksessa luotua pohjaa jatkuvalle kielten opiskelulle. Tätä tarkoitusta varten opiskelija laatii kieliprofiilin ensimmäisen moduulin yhteydessä tai täydentää sitä. Kieliprofiilia työstetään oppimisprosessin edetessä lukio-opintojen aikana.

Moduulien 1–2 aikana opiskelija luo kokonaiskuvan omasta kehittymisestään ruotsin kielen oppijana ja osaajana sekä ruotsista Suomen kansalliskielenä. Samalla tarkastellaan kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta yhteisön, mutta myös opiskelijan henkilökohtaisesta näkökulmasta. Opiskelija tarkastelee kieliprofiilissaan itseään myös muiden kielten, mukaan lukien äidinkielten, käyttäjänä, osaajana ja oppijana.

Moduulista 3 lähtien kiinnitetään entistä enemmän huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen muodollisuusasteeltaan erityyppisissä kielenkäyttötilanteissa. Moduulien 4–5 opinnoissa painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä ottaen huomioon kohdekielen kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tavoitetaso lukio-opinnoille.

Pakollisten opintojen loppuvaiheessa huomio kiinnittyy vahvistamaan taitoja, joita opiskelija hyödyntää pystyäkseen jatkamaan osaamisensa omaehtoista kehittämistä.

Opintojen aikana varataan aikaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Kaikkien opintojen aikana harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta.

RUB0102 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen sekä ruotsin kieli arjessani (4 op)

RUB11 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen (1 op)

Moduulin tehtävä on johdattaa ja motivoida opiskelijaa lukion toisen kotimaisen kielen opintoihin ja kasvattaa opiskelijan tietoisuutta omasta kieli- ja kulttuuritaustastaan vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa. Moduulin tehtävänä on myös vahvistaa opiskelijan tietoisuutta ruotsin kielen taustasta, historiasta ja asemasta Suomessa sekä ohjata opiskelijaa löytämään ruotsin kielen vaikutuksesta kertovia kielellisiä ja kulttuurisia piirteitä omasta arjesta ja yhteiskunnasta.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan
- rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää

- kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja
- syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista
- pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.

Keskeiset sisällöt

- opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen
- kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet
- omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen

RUB12 Ruotsin kieli arjessani (3 op)

Moduulin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa käyttämään ruotsia rohkeasti ja kehittämään omia vuorovaikutustaitojaan eri tilanteissa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen
- kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi
- kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.

Keskeiset sisällöt

- ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö
- yksilön ja yhteisön hyvinvointi
- ääntämisen harjaannuttaminen

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson aikana opiskelija luo kokonaiskuvan omasta kehittymisestään ruotsin kielen oppijana ja osaajana. Opiskelija tarkastelee kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta sekä yhteisön näkökulmasta että omasta näkökulmastaan. Kieliprofiilissaan opiskelija arvioi itseään kielen käyttäjänä, osaajana ja oppijana.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuu hyvinvointiosaaminen (muun muassa yksilön ja yhteisön hyvinvointi) ja vuorovaikutusosaaminen. Opiskelijan omaa kieli-identiteettiä ja suullista vuorovaikutusta vahvistetaan sekä opitaan kertomaan arkipäivän tilanteista eri viestintäkanavia käyttäen. Monitieteistä ja luovaa osaamista kehitetään opiskelustrategioiden ja vuorovaikutustaitojen avulla. Globaali- ja kulttuuriosaamista edistetään syventämällä kielitietoisuutta.

Arviointi

Arviointi tapahtuu luvun 6.4.1 mukaisesti. Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet huomioidaan osana arviointia.

RUB03 Kulttuuri ja mediat (2 op)

RUB13 Kulttuuri ja mediat (2 op)

Moduulin tehtävänä on vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa ja erilaisten tekstien tulkitsemis- ja tuottamistaitoja ruotsinkielisiä medioita hyödyntäen**.**

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä
- tuntee ruotsinkielisiä medioita
- osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa
- pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä ja ymmärtää pääasiat niistä.

Keskeiset sisällöt

- suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt
- ruotsinkieliset mediat
- opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuu monitieteinen ja luova osaaminen (esimerkiksi opiskelijan monilukutaidon vahvistaminen). Yhteiskunnallista osaamista kehitetään tutustumalla ruotsinkielisiin medioihin. Globaali- ja kulttuuriosaamista edistetään syventämällä tietoisuutta suomenruotsalaisista ja pohjoismaisista kulttuuri-ilmiöistä.

Arviointi

Arviointi tapahtuu luvun 6.4.1 mukaisesti. Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet huomioidaan osana arviointia.

RUB04 Ympäristömme (2 op)

RUB14 Ympäristömme (2 op)

Moduulin tehtävänä on vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa ja erilaisten tekstien tulkitsemis- ja tuottamistaitoja hyödyntäen erilaisia oppimisympäristöjä. Opiskelija tutustuu moduulissa erilaisiin tekstityyppeihin.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia
- harjoittaa erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitojaan aiheena mielipiteen ilmaisu
- pystyy tuottamaan lyhyen ohjatun tekstin moduulin aihepiiristä.

Keskeiset sisällöt

- kulttuurinen moninaisuus
- erilaiset elinympäristöt
- ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuu monitieteinen ja luova osaaminen (esimerkiksi monilukutaito digiajassa). Opintojaksoon kuuluu myös yhteiskunnalliseen osaamiseen sekä globaali- ja kulttuuriosaamiseen liittyviä teemoja.

Arviointi

Arviointi tapahtuu luvun 6.4.1 mukaisesti. Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet huomioidaan osana arviointia.

RUB05 Opiskelu- ja työelämä (2 op)

RUB15 Opiskelu- ja työelämä (2 op)

Moduulin tehtävänä on, että opiskelija tutustuu mahdollisuuksiin opiskella ja tehdä töitä ruotsin kielellä ja tutustuu pohjoismaiseen ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen
- pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.

Keskeiset sisällöt

- opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta
- tulevaisuuden suunnitelmat
- vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään
- itsenäistyvän nuoren elämänhallinta
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- erilaisten hakemusten laatiminen

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuu hyvinvointiosaaminen (muun muassa huolenpito itsestä ja muista) ja vuorovaikutusosaaminen. Opiskelijan kielitietoisuutta ja taitoa rakentavaan viestintään vahvistetaan. Yhteiskunnallista osaamista opintojaksossa edustavat työelämävalmiudet ja yrittäjämäiseen asenteeseen ohjaaminen.

Arviointi

Arviointi tapahtuu luvun 6.4.1 mukaisesti. Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet huomioidaan osana arviointia.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Valinnaisten opintojen erityisenä tavoitteena on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaiskäsitys kielitaitonsa tasosta opintojen päättövaiheessa sekä auttaa opiskelijaa löytämään keinoja kehittää osaamistaan. Valinnaisissa opinnoissa kerrataan oppimäärän pakollisissa moduuleissa käsiteltyjä aihepiirejä tai täydennetään niitä opiskelijoiden mielenkiinnon ja tarpeiden mukaan. Kieliprofiilia täydennetään tavoitteellisesti opiskelijan omien tarpeiden mukaan.

RUB06 Viesti ja vaikuta puhuen (2 op)

RUB16 Viesti ja vaikuta puhuen (2 op)

Moduulin tehtävänä on syventää opiskelijan taitoa tuottaa ruotsin kieltä suullisesti, ymmärtää puhuttua ruotsin kieltä ja rakentaa dialogia. Moduuliin sisältyy Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen tai erillisen ohjeistuksen mukaisten näyttöjen suorittaminen.

Tavoitteena
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vankentaa puhumisen sujuvuutta
- tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen
- tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen
- puhumisen eri piirteet
- aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuu vuorovaikutusosaaminen, kuten vuorovaikutustilanteet ja dialogin rakentaminen. Opiskelijan kielitietoisuutta ja taitoa rakentavaan viestintään vahvistetaan.

Arviointi

Arviointi tapahtuu luvun 6.4.1 mukaisesti. Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet huomioidaan osana arviointia.

RUB07 Kestävä elämäntapa (2 op)

RUB17 Kestävä elämäntapa (2 op)

Moduulin tehtävänä on syventää oppimäärän pakollisten moduulien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille
- laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä
- tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.

Keskeiset sisällöt

- kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta
- eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuu yhteiskunnallinen osaaminen, kuten eettisyys, sananvapaus ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä. Kestävä kehitys ja elämäntapa ovat esimerkkejä eettisyyden ja ympäristöosaamisen teemoista.

Arviointi

Arviointi tapahtuu luvun 6.4.1 mukaisesti. Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet huomioidaan osana arviointia.

KOULUKOHTAISET VALINNAISET OPINNOT

RUB08 Kohti yo-kirjoituksia (2 op)

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Opintojakson aikana harjoitellaan systemaattisesti ylioppilaskokeen eri osioita: kuullunymmärtämistä, luetunymmärtämistä, sanastoa ja rakenteita sekä kirjoitustehtäviä. Lisäksi kerrataan keskeinen kielioppi.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa kertautuvat aikaisempien opintojaksojen laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Arviointi

Arviointi tapahtuu luvun 6.4.1 mukaisesti. Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet huomioidaan osana arviointia.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä hyväksytty/hylätty.

RUB09 Tukea ja kertausta (2 op)

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Opintojakso on ensisijaisesti tarkoitettu lukio-opiskelunsa aloittaneille opiskelijoille, jotka ovat suorittaneet opintojakson 1–2 (RUB0102) välttävin tiedoin. Opintojakson aikana kerrataan keskeisiä rakenteita ja sanastoa sekä parannetaan kielenopiskelun valmiuksia lukiossa. Aihepiirit liittyvät esimerkiksi kouluun, vapaa-aikaan ja nuorten elämään. Opintojakso suoritetaan opintojakson 1–2 jälkeen.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuu hyvinvointiosaaminen (muun muassa yksilön ja yhteisön hyvinvointi) ja vuorovaikutusosaaminen. Opiskelijan omaa kieli-identiteettiä ja suullista vuorovaikutusta vahvistetaan sekä opitaan kertomaan arkipäivän tilanteista eri viestintäkanavia käyttäen. Monitieteistä ja luovaa osaamista kehitetään opiskelustrategioiden ja vuorovaikutustaitojen avulla. Globaali- ja kulttuuriosaamista edistetään syventämällä kielitietoisuutta.

Arviointi

Arviointi tapahtuu luvun 6.4.1 mukaisesti. Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet huomioidaan osana arviointia. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä, mutta sen suorituksilla voi korottaa opintojaksojen 1–2 arvosanaa.

RUB10 Ruotsiin! (2 op)

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Opintojakson aikana tehdään opintomatka Ruotsiin / ruotsalaiseen ystävyyskouluun ja/tai toimitaan itse isäntinä ruotsalaisille vieraille. Opintojaksoon voi liittyä projektityön valmistelua ja matkaraportointia, erilaisia tutustumiskäyntejä sekä ryhmätöitä. Opintojakso on tarkoitettu sekä A- että B-ruotsin lukijoille, lähinnä abiturienteille.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa kertautuvat aikaisempien opintojaksojen laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Arviointi

Arviointi tapahtuu luvun 6.4.1 mukaisesti. Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstien tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet huomioidaan osana arviointia. Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä hyväksytty/hylätty.

6.4.1.3 Ruotsi, B3-oppimäärä

Opiskelijalle, joka on vapautettu lukiolain 29 §:n perusteella toisen kotimaisen kielen opiskelusta, voidaan järjestää toisen kotimaisen kielen opetusta B3-kielenä. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 13 § 2 mom.)

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Opintojen alkuvaiheessa painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullinen viestintä on keskeistä koko oppimäärälle ja ääntämiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

Opintojen aikana varataan tarpeen mukaan aikaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Opintojen aikana edistetään monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa ja tutustutaan eri tekstilajeihin.

Moduulista 3 lähtien opiskelijalle voidaan antaa todistus suullisesta kielitaidosta Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintojen aikana opiskelija täydentää vieraiden kielten A-oppimäärän ensimmäisen moduulin yhteydessä laatimaansa kieliprofiiliaan.

RUB31 Perustason alkeet 1 (2 op)

Moduulin tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa ruotsin kieltä ja kulttuuria kohtaan. Moduulissa tutustutaan ruotsinkieliseen kulttuuriympäristöön Suomessa ja Pohjoismaissa. Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan aktiivisesti, monenlaisia vähäistä kielitaitoa kompensoivia vuorovaikutusstrategioita käyttäen.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ruotsin kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin ja hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan
- löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella ruotsin kieltä
- hahmottaa ruotsin kielen aseman Suomessa
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

RUB32 Perustason alkeet 2 (2 op)

Moduulin tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoaan vuorovaikutustilanteissa sekä hyödyntämään ruotsin kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin. Moduulissa tutustutaan suomenruotsalaiseen, ruotsalaiseen ja pohjoismaiseen kulttuuri- ja yleistietoon.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- vuorovaikutustilanteet arjessa
- erilaiset asiointitilanteet

RUB33 Perustason alkeet 3 (2 op)

Moduulin tehtävänä on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä ruotsin kielen opinnoissa.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- nuorten elämä ja ihmissuhteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

RUB34 Perustaso 1 (2 op)

Moduulin tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään ruotsin kieltä tiedonhankinnan välineenä. Moduulissa tutustutaan erilaisiin elämäntilanteisiin ja elinympäristöihin Pohjoismaissa ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä ruotsiksi.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- erilaiset ruotsin puhujat
- tutustuminen Suomeen ruotsiksi
- suomalaiset tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

RUB35 Perustaso 2 (2 op)

Moduulin tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista ruotsiksi tuntemuksiaan ja mielipiteitään. Moduulissa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt
- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

RUB36 Perustaso 3 (2 op)

Moduulin tehtävänä on ohjata opiskelija keskeisten pohjoismaisten kulttuuri-ilmiöiden ja ruotsinkielisten medioiden pariin. Moduulissa harjaannutetaan opiskelijaa käyttämään rohkeasti ruotsin kieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa. Moduulin aikana opiskelija tekee oman ruotsinkielisen tuotoksen.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt
- pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt
- ruotsinkieliset mediat
- ajankohtaiset aiheet
- luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella

RUB37 Perustaso 4 (2 op)

Moduulin tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä tarjoamalla mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa. Moduulissa selvitetään, millaista ruotsin kielen taitoa vaaditaan jatkossa.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- lukio-opinnot, mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
- tulevaisuudensuunnitelmat

RUB38 Perustaso 5 (2 op)

Moduulin tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan eri tasoisia ja pituisia tekstejä oman kielitaitonsa mukaisesti. Moduulissa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa ruotsin kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 (taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä) ja taitotason A2.1 (taito tuottaa tekstejä) tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt
- ajankohtaiset aiheet
- ruotsinkieliset mediat
- lähdekritiikki

6.4.1.4 Ruotsi, äidinkielenomainen oppimäärä

Äidinkielenomaisen ruotsin kielen opetuksen tavoitteena on tarjota kaksikielisille suomenkielistä lukiota käyville opiskelijoille mahdollisuus kehittää edelleen sekä ruotsin että suomen kielen taitojaan ja vahvistaa omaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Moduulit on jäsennetty samojen teemojen alle kuin A-oppimäärän mukaisessa opetuksessa.

PAKOLLISET OPINNOT

Pakollisten opintojen moduulien 1–3 aikana painotetaan opiskelijan kielenopiskelutaitojen ja opiskelu- ja vuorovaikutusstrategioiden kehittämistä hänen omista lähtökohdistaan. Opiskelija tulee tietoiseksi vahvuuksistaan ja kehittämiskohteistaan ja luo vahvan pohjan jatkuvalle kielten opiskelulle. Tätä tarkoitusta varten opiskelija laatii kieliprofiilin ensimmäisen moduulin yhteydessä tai täydentää sitä. Kieliprofiilia työstetään oppimisprosessin edetessä lukio-opintojen aikana.

Moduulien 1–2 aikana opiskelija luo kokonaiskuvan omasta kehittymisestään ruotsin kielen oppijana ja osaajana sekä ruotsista Suomen kansalliskielenä. Samalla tarkastellaan kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta yhteisön mutta myös opiskelijan henkilökohtaisesta näkökulmasta. Opiskelija tarkastelee kieliprofiilissaan itseään myös muiden kielten, mukaan lukien äidinkielten, käyttäjänä, osaajana ja oppijana.

Moduulista 3 lähtien kiinnitetään entistä enemmän huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen muodollisuusasteeltaan erityyppisissä kielenkäyttötilanteissa. Moduulien 4–6 opinnoissa syvennetään opiskelijan taitoa tarkastella ja käyttää kieltä kriittisesti tiedon hankkimiseen, työstämiseen ja jakamiseen.

Pakollisten opintojen loppuvaiheessa huomio kiinnittyy vahvistamaan taitoja, joita opiskelija hyödyntää pystyäkseen jatkamaan osaamisensa omaehtoista kehittämistä.

Opintojen aikana varataan aikaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Kaikkien opintojen aikana harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta.

RUÄ1 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetti (1 op)

Moduulin tehtävänä on avata lukion ruotsin kielen opiskelun tavoitteita suhteessa jatkuvaan oppimiseen ja tulevaisuuden tarpeisiin muutosten monikielisessä maailmassa. Tehtävänä on kehittää opiskelijan kielitietoisuutta ja kieli-identiteettiä sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja ja vahvistaa opiskelijan ja ryhmän hyvinvointiosaamista.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä ja ymmärtää kaksikielisyyden merkityksen omalle identiteetilleen
- ymmärtää keskeiset kielelliset käsitteet ja sen, miten kieli rakentuu
- syventää ymmärrystään eri tekstilajeista ja monilukutaidosta
- kehittää kielenoppimisstrategioitaan
- kehittää valmiuksiaan eritellä puhutun ja kirjoitetun kielen vivahteita
- syventää taitoaan analysoida ja kehittää itse- ja vertaisarvioinnin taitojaan oppimisen tukena
- pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B2.2.

Keskeiset sisällöt

- oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen
- selkeiden ja realististen tavoitteiden asettaminen äidinkielenomaisen ruotsin opinnoille
- keskeiset tekstilajit, monilukutaito
- kielen eri rekisterit (puhekieli, kirjakieli, murteet ja slangi)
- kaksikielisyys ja monikielisyys voimavarana

RUÄ2 Kieli ja vuorovaikutus (3 op)

Moduulissa ohjataan opiskelijaa syventämään taitoaan toimia tarkoituksenmukaisesti ja tavoitteellisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija tarkastelee, mikä vaikutus kielellä ja kielitaidolla on erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eettisellä tasolla. Moduulissa avataan rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) käsitettä keskeisenä kielitaidon osa-alueena.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää taitoaan tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä ja niiden ilmaisumuotoja

- kehittää taitoaan antaa ja vastaanottaa palautetta sekä arvioida omaa puhe- ja kirjoitustaitoaan
- kehittää kielellistä itsetuntoaan ja empatiataitojaan vuorovaikutustilanteissa
- syventää ymmärrystään sosiaalisista verkostoista eri ympäristöissä
- kehittää tiedonhankinnan taitojaan
- syventää tietoaan ruotsin kielen asemasta kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt
- suulliset ja kirjalliset vuorovaikutusstrategiat
- tekstikokonaisuuden rakentuminen: tavoite, kohderyhmä, sisältö, rakenne, ilmaisutapa ja näkökulma; kirjoitusprosessi
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen, yhteys hyvinvointiin ja itsetuntoon
- itse- ja vertaisarviointi
- eettinen ajattelu

RUÄ3 Kieli ja kulttuuri (2 op)

Moduulin tehtävänä on vahvistaa opiskelijan käsitystä kielen ja kulttuurin merkityksestä omalle identiteetille ja yhteiskunnalle. Moduulin tehtävänä on syventää opiskelijan monilukutaitoa ja ruotsinkielisen kulttuurin ja taidemuotojen tuntemusta, myös muissa Pohjoismaissa.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija
- syventää tuntemustaan ruotsin kielen rakenteista ja ilmaisutavoista
- kehittää taitoaan tehdä omia tulkintoja eri aihepiirien teksteistä
- ymmärtää kielen ja eri taidemuotojen merkityksen yhteiskunnalle, yhteisölle ja yksilölle
- lukee, analysoi ja tuottaa erilaisia tekstejä itseään kiinnostavista aiheista.

Keskeiset sisällöt
- kielen, kulttuurin ja kirjallisuuden merkitys oman kaksikielisen identiteetin rakentumiselle
- kielen vivahteet ja tyyli, kieli esteettisenä ilmaisukeinona
- eri taidemuotojen kieli

RUÄ4 Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (2 op)

Moduulin tehtävänä on syventää opiskelijan eri medioiden tuntemusta, kriittistä lukutaitoa sekä taitoa tuottaa tekstejä näiden perusteella. Moduulissa tarkastellaan demokratian, osallisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden yhteyttä kieleen, kulttuuriin ja katsomuksiin kansallisesta, pohjoismaisesta ja globaalista näkökulmasta.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hyödyntää medioissa esillä olevia aiheita ja tekstilajeja ruotsiksi
- syventää taitoaan tarkastella ja arvioida erilaisia tekstejä sekä taitoaan ymmärtää niiden välittämiä merkityksiä
- syventää taitoaan arvioida ja ilmaista mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella
- hyödyntää eri tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä
- syventää taitoaan osallistua keskusteluun yhteiskunnallisista aiheista.

Keskeiset sisällöt

- yksilön ja yhteisön vastuut ja vaikuttamismahdollisuudet yhteiskunnassa
- pohjoismainen hyvinvointivaltio ja sen historia, hyvinvointivaltion kehitysnäkymät
- sananvapaus, sensuuri, lähdekriittisyys, tekijänoikeudet
- ihmisoikeuskysymykset

RUÄ5 Kestävä tulevaisuus ja tiede (2 op)

Moduulin tehtävänä on syventää opiskelijan tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa häntä kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Opiskelija syventää taitoaan välittää tietoa ja argumentoida tieteelle ominaisilla käsitteillä ja tulkintatavoilla, myös digitaalisissa ympäristöissä. Opiskelija kehittää ongelmanratkaisutaitojaan koskien tulevaisuuden haasteita ja syventää taitojaan toimia ympäristötietoisesti ja eettisesti kestävästi.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan etsiä, analysoida, tulkita ja esittää tieteellistä informaatiota
- argumentoi tieteellisistä aiheista
- pohtii tapoja osallistua kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

Keskeiset sisällöt

- kestävää kehitystä edistävät innovaatiot yksilön tasolla ja globaalisti
- argumentaatiotekniikka
- digitaaliset ympäristöt ja tieteelliset tekstilajit

RUÄ6 Jatko-opinnot ja työelämä (2 op)

Moduulissa opiskelija syventää tietouttaan jatko-opiskelumahdollisuuksista ja työelämästä sekä kehittää jatkuvan oppimisen valmiuksiaan. Moduulissa käsitellään itsenäistyvän nuoren elämänpiiriin liittyviä asioita.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietämystään jatko-opinnoista ja työelämästä
- vahvistaa taitoaan ilmaista itseään muodollisissa yhteyksissä
- syventää taitoaan tulkita ja tuottaa muodollisia tekstejä
- kehittää luovaa ajatteluaan sekä yhteistyö- ja neuvottelutaitojaan

- osaa etsiä ja hyödyntää viranomaisinformaatiota.

Keskeiset sisällöt
- koulutus, ammatit ja elinkeinoelämä opiskelijan omasta ja yhteiskunnan näkökulmasta
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- opiskelu, työ ja aikuisuus sekä niihin liittyvät vuorovaikutustilanteet ja tekstit
- tiimityöskentely, yrittäjyys, innovaatiot

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Valinnaisten opintojen erityisenä tavoitteena on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaiskäsitys kielitaitonsa tasosta opintojen päättövaiheessa sekä auttaa opiskelijaa löytämään keinoja kehittää osaamistaan. Oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsiteltyjä aiheita kerrataan ja täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kieliprofiilia täydennetään tavoitteellisesti opiskelijan omien tarpeiden mukaan.

RUÄ7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2 op)

Moduulin tehtävänä on syventää opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tietoa globaaleista ympäristökysymyksistä ja eettisestä toiminnasta sekä kestävien valintojen tekemisestä arkielämässä. Moduulissa hyödynnetään ruotsinkielisiä tai pohjoismaisia yhteistyökontakteja.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija
- osallistuu vaativampiin suullisiin ja kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin
- syventää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi.

Keskeiset sisällöt
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos
- eettinen ajattelu
- kestävää kehitystä edistävät innovaatiot

RUÄ8 Viesti ja vaikuta puhuen (2 op)

Moduulin tehtävä on harjaannuttaa opiskelijaa abstraktiotasoltaan vaativampaan suullisen vuorovaikutukseen sekä tarjota jatkuvan oppimisen välineitä opiskelijan oman suullisen kielitaidon kehittämiseksi. Tehtävänä on myös vahvistaa neuvottelemisen taitoja sekä toisen arvostamista ja huomioonottamista vuorovaikutustilanteessa. Moduuliin sisältyy Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen tai erillisen ohjeistuksen mukaisten näyttöjen suorittaminen.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietämystään tekijöistä, jotka vaikuttavat suulliseen vuorovaikutukseen
- vahvistaa taitoaan ymmärtää puhutun ruotsin kielellisiä variantteja
- syventää taitoaan rakentaa dialogia ja argumentoida sekä taitoaan ilmaista itseään ja kommunikoida tavoitteellisesti ryhmässä
- tuottaa valmistelua edellyttävän laajan suullisen tuotoksen valitsemastaan aiheesta.

Keskeiset sisällöt

- kielelliset piirteet vuorovaikutustilanteissa
- menettelytavat erilaisissa keskustelutilanteissa, kuten neuvottelussa, kokouksessa ja väittelyssä
- dialogisuus

6.4.1 Suomi (Finska)

Viikin normaalikoulun lukiossa ei opeteta suomi (finska) -oppimäärää

6.5 Vieraat kielet

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Vieraat kielet ovat osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Vieraiden kielten opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Vieraiden kielten opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan kunkin opiskeltavan kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Vieraissa kielissä käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Vieraan kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, jonka ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa. Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Vieraiden kielten opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä

ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Kieliopinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja

yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutus- ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus
Tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kielenkäyttäjänä globaalissa maailmassa, jossa tavoitteena ei ole esimerkillisen äidinkielisen kielenkäyttäjän tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen
- osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa
- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.

Opiskelutaidot
Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia
- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana
- osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä
- muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot
Tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti
- saa kokemuksia monenlaisista kohdekielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Kieli ja oppimäärä	**Taito toimia vuorovaikutuksessa** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut*	**Taito tulkita tekstejä** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	**Taito tuottaa tekstejä** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*

	taitotasota-voitteet)		
Englanti, A-oppimäärä	B2.1 *(B1.1)*	B2.1 *(B1.1)*	B2.1 *(B1.1)*
Aasian ja Afrikan kielet, A-oppimäärä	A2.2–B1.1 *(A2.1)*	A2.2–B1.1 *(A2.1)*	A2.2–B1.1 *(A2.1)*
Muut kielet, A-oppimäärä	B1.2 *(A2.2)*	B1.2 *(A2.2)*	B1.2 *(A2.2)*
Englanti, B1-oppimäärä	B1.2	B1.2	B1.2
Muut kielet, B1-oppimäärä	B1.1 *(A1.3)*	B1.1*(A1.3)*	B1.1 *(A1.3)*
Englanti, B2-oppimäärä	B1.1	B1.1	B1.1
Muut kielet, B2-oppimäärä	A2.2 *(A1.3)*	A2.2 *(A1.3)*	A2.2 *(A1.2)*
Englanti, B3-oppimäärä	B1.1	B1.1	A2.2
Aasian ja Afrikan kielet, B3-oppimäärä	A2.1	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)
Muut kielet, B3-oppimäärä	A2.1	A2.1	A2.1

Arviointi

Arvioinnin tehtävä vieraissa kielissä on tukea opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää vieraan kielen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansainvälisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen taitotasoasteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] *1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.* (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Vieraiden kielten pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 ja B1-oppimäärän moduulin 6 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Latinan kieltä lukuun ottamatta B2- ja B3-oppimäärien osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

Koodit

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Vieraista kielistä käytetään seuraavia kirjaintunnuksia.

EN = englannin kieli
LA = latinan kieli
RA = ranskan kieli
SM = saamen kieli
SA = saksan kieli
VE = venäjän kieli
IA = italian kieli
EA = espanjan kieli
PO = portugalin kieli
KI = kiinan kieli
JP = japanin kieli
AR = arabian kieli
KX = muu kieli

Lukion opetussuunnitelman perusteissa vieraiden kielten kirjaintunnuksena käytetään tunnusta VK lukuun ottamatta englannin, saamen ja latinan kieltä. Aasian ja Afrikan kielistä lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään kirjaintunnistetta VKAA. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näiden tunnusten tilalla käytetään kullekin kielelle määriteltyjä, yllä lueteltuja kirjaintunnuksia.

6.5.1 Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä

PAKOLLISET OPINNOT

Pakollisten opintojen moduulien 1–3 aikana painotetaan opiskelijan kielten opiskelutaitojen ja opiskelu- ja vuorovaikutusstrategioiden kehittämistä hänen omista lähtökohdistaan. Opiskelija tulee tietoiseksi vahvuuksistaan ja kehittämiskohteistaan ja vahvistaa perusopetuksessa luotua pohjaa jatkuvalle kielten opiskelulle. Tätä tarkoitusta varten opiskelija laatii ensimmäisen moduulin yhteydessä henkilökohtaisen kieliprofiilinsa, jota työstetään oppimisprosessin edetessä lukio-opintojen aikana.

Moduulien 1–2 aikana opiskelija luo kokonaiskuvan englannin kielestä lingua francana sekä omasta kehittymisestään englannin oppijana ja osaajana. Samalla tarkastellaan kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta yhteiskunnan, mutta myös opiskelijan henkilökohtaisesta näkökulmasta. Opiskelija tarkastelee kieliprofiilissaan itseään myös muiden kielten, mukaan lukien äidinkielten, käyttäjänä, osaajana ja oppijana.

Moduulista 3 lähtien kiinnitetään entistä enemmän huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen muodollisuusasteeltaan erityyppisissä kielenkäyttötilanteissa. Moduulien 4–6 opinnoissa painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä ottaen huomioon englannin kielen kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tavoitetaso lukio-opinnoille.

Pakollisten opintojen loppuvaiheessa huomio kiinnittyy vahvistamaan taitoja, joita opiskelija hyödyntää pystyäkseen jatkamaan osaamisensa omaehtoista kehittämistä.

Opintojen aikana varataan aikaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Kaikkien opintojen aikana harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Työelämä- ja korkeakouluyhteistyö korostuu erityisesti opintojaksossa ENA06, jossa opiskelijaa ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä. Kaikissa opintojaksoissa harjoitetaan työelämässä ja jatko-opinnoissa tärkeitä rakentavan vuorovaikutuksen taitoja sekä kykyä toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Lisäksi englannin ja maantieteen integroidulla opintojaksolla IN04 opiskelijat tutustuvat opiskeluun ja työntekoon kansainvälisessä ympäristössä.

ENA0102 Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja englanti globaalina kielenä (4 op)

ENA1 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen (1 op)

Moduulin tehtävänä on avata lukion kieltenopiskelun tavoitteita suhteessa jatkuvaan oppimiseen ja tulevaisuuden tarpeisiin muutosten monikielisessä maailmassa. Moduuli totuttaa opiskelijaa lukion kieltenopiskeluun, jossa kohdekieltä käytetään mahdollisimman paljon. Tehtävänä on kehittää opiskelijan kielitietoisuutta ja kieli-identiteettiä sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja sekä vahvistaa opiskelijan ja ryhmän hyvinvointiosaamista.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä
- analysoi ja kehittää taitoaan käyttää itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä
- monipuolistaa kieltenopiskelustrategioitaan
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kieltenopiskelun apuvälineitä
- pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.

Keskeiset sisällöt

- henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen
- tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen
- toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen

ENA2 Englanti globaalina kielenä (3 op)

Moduulin tehtävänä on tarkastella englannin kielen aseman kehittymistä lingua francana globaaleissa konteksteissa ja vuorovaikutustilanteissa, joissa englanti ei välttämättä ole kenenkään äidinkieli. Tehtävänä on myös tarkastella, miten kieli ja kielitaito vaikuttavat eettisesti kestävään toimintaan kaikessa viestinnässä. Moduulissa avataan rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) käsitettä keskeisenä kielitaidon osa-alueena.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta
- kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan
- vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan
- syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä
- kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus
- kansainväliset suhteet
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana
- puhujien eri taustat ja statusvaikutukset
- äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin
- viestintätyyli erilaisissa medioissa

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteet ja sisällöt muodostuvat moduulien ENA1 ja ENA2 tavoitteista ja sisällöistä.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa ENA0102 korostuu osa-alue hyvinvointiosaaminen. Opiskelijat keskittyvät omien vahvuuksiensa ja kehittämiskohteidensa kartoittamiseen sekä työstävät omaa kieliprofiiliaan. Vuorovaikutusosaamista kehitetään erilaisten suullisten ja kirjallisten harjoituksien avulla sekä kieli-identiteettiä pohtimalla. Opintojakson sisällöt vahvistavat opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista.

Arviointi

Moduulit ENA1 ja ENA2 muodostavat opintojakson, joka arvioidaan yhtenä kokonaisuutena. Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Opintojaksoon liittyvistä arvioitavista suorituksista neuvotellaan opintojakson alussa ja sen aikana.

Opintojakson arvioinnissa otetaan huomioon seuraavat asiat:

- kieliprofiilin työstäminen
- kielenopiskelutaidot (tavoitteiden asettaminen, kielenoppimisstrategiat)
- työskentely erilaisten teksti- ja tyylilajien parissa
- vuorovaikutustaitojen kehittäminen
- englannin varianttien ymmärtäminen, englannin rooli lingua francana
- erilaiset kirjalliset ja suulliset tuotokset.

ENA03 Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2 op)

ENA3 Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2 op)

Moduulin tehtävänä on syventää kulttuurista ymmärrystä. Moduulissa tarkastellaan kielten ja kulttuurien moninaisuutta sekä arvoja ja merkityksiä, jotka välittyvät kulttuurin kautta yksilölle ja yhteisölle. Taiteiden merkitystä tarkastellaan niiden vaikuttavuuden kautta. Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään muita opintoja tai oppimisympäristöjä sekä elämänpiirejään. Opintoihin voidaan sisällyttää laajahko luovan ilmaisun tuotos.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä
- pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä
- vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

- luova toiminta
- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle
- itseilmaisu identiteetin rakentumisessa

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuu osa-alue monitieteinen ja luova osaaminen. Opiskelijat kehittävät kykyään reflektoida omaa oppimistaan ja harjoittelevat erilaisia opiskelustrategioita. Lisäksi keskitytään osa-alueisiin yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Opiskelijat pohtivat taiteiden ja kulttuurin vaikuttavuutta yhteiskunnassa, kulttuurien moninaisuutta ja niihin liittyviä arvoja.

Arviointi

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Opintojaksoon liittyvistä arvioitavista suorituksista neuvotellaan opintojakson alussa ja sen aikana.

Opintojakson arvioinnissa otetaan huomioon seuraavat asiat:

- erilaisten tekstilajien ymmärtäminen ja tulkinta
- suullinen ja kirjallinen tuottaminen erilaisista kulttuuri-ilmiöistä
- oman kielenoppimisen reflektointi.

ENA04 Englannin kieli vaikuttamisen välineenä (2 op)

ENA4 Englannin kieli vaikuttamisen välineenä (2 op)

Moduulin tehtävänä on kehittää ajattelu- ja opiskelutaitoja harjoittelemalla kriittisiä luku- ja tiedonhankintataitoja sekä niihin pohjautuvia soveltamisen ja tuottamisen taitoja. Moduulissa tarkastellaan osallisuuden, aktiivisen toimijuuden ja demokratian rakentumista englannin kielellä kielellisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti monimuotoisessa maailmassa.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin
- kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella
- hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä.

Keskeiset sisällöt

- vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa
- ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo
- yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus
- neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)
- median rooli asenteiden muokkaajana

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuvat osa-alueet yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Opiskelijat pohtivat aktiivista kansalaisuutta, ihmisoikeuskysymyksiä, demokratian toimintaa sekä median vaikutusta yhteiskunnassa. Monitieteistä ja luovaa osaamista harjoitetaan erilaisia tietolähteitä hyödyntäen.

Arviointi

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Opintojaksoon liittyvistä arvioitavista suorituksista neuvotellaan opintojakson alussa ja sen aikana.

Opintojakson arvioinnissa otetaan huomioon seuraavat asiat:

- mielipiteen ilmaiseminen sekä argumentointi suullisesti ja kirjallisesti yhteiskunnallisista kysymyksistä
- neuvottelemisen ja vaikuttamisen taidot
- median hyödyntäminen ja lähdekriittisyys
- erilaisten suullisten ja kirjallisten tekstien tuottaminen muun muassa tietolähteitä hyödyntäen.

ENA05 Kestävä tulevaisuus ja tiede (2 op)

ENA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede (2 op)

Moduulin tehtävänä on syventää opiskelijan tiedonhankinnan taitoja, erityisesti lähteen luotettavuuden tarkastelun näkökulmasta, ja vahvistaa hänen tekstin tulkitsemisen ja tuottamisen taitojaan. Tehtävänä on myös vahvistaa opiskelijan taitoja esittää kysymyksiä ja etsiä vastauksia tai hahmotella ratkaisuja itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja
- kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.

Keskeiset sisällöt

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys
- englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuvat osa-alueet yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Opiskelijat pohtivat kestävää tulevaisuutta, innovaatioita ja lähdekriittisyyden merkitystä sekä kehittävät kykyään ratkaista monimutkaisia ongelmia. Monitieteistä ja luovaa osaamista kehitetään vahvistamalla lukustrategioita, jotka auttavat englanninkielisten tieteellisten tekstien tulkintaa.

Arviointi

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Opintojaksoon liittyvistä arvioitavista suorituksista neuvotellaan opintojakson alussa ja sen aikana.

Opintojakson arvioinnissa otetaan huomioon seuraavat asiat:

- eri tieteenalojen tekstien ymmärtäminen ja tulkinta
- lukustrategioiden kehittäminen ja tiivistämisen taidot
- kyky neuvotella ja pohtia ratkaisuja monimutkaisiin ongelmiin
- erilaiset kirjalliset ja suulliset tuotokset yksin ja yhteistyössä muiden kanssa.

ENA06 Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2 op)

ENA6 Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2 op)

Moduulin tehtävänä on syventää opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaitona ja sosiaalisena pääomana muuttuvassa maailmassa. Moduulissa pohditaan jatko-opinto- ja urasuunnitelmia sekä työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille
- rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.

Keskeiset sisällöt

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina
- itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuvat osa-alueet yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen.

Opiskelijat pohtivat jatko-opinto- ja urasuunnitelmiaan, talouden hallintaa sekä täydentävät kieliprofiiliaan tulevaisuuden tarpeita varten. Monitieteistä ja luovaa osaamista kehitetään vahvistamalla jatko-opintoihin ja urasuunnitelmiin liittyvien tekstilajien hallintaa.

Arviointi

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Opintojaksoon liittyvistä arvioitavista suorituksista neuvotellaan opintojakson alussa ja sen aikana.

Opintojakson arvioinnissa otetaan huomioon seuraavat asiat:

- työelämään ja jatko-opintoihin liittyvä suullinen ja kirjallinen tuottaminen
- vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot
- kyky ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä
- kieliprofiilin täydentäminen ja oman kielitaidon arviointi tulevaisuuden tarpeita varten.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Valinnaisten opintojen erityisenä tavoitteena on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaiskäsitys kielitaitonsa tasosta opintojen päättövaiheessa sekä auttaa opiskelijaa löytämään keinoja kehittää osaamistaan. Kieliprofiilia täydennetään tavoitteellisesti opiskelijan omien tarpeiden mukaan.

ENA07 Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2 op)

ENA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2 op)

Moduulin tehtävänä on valmistaa opiskelijaa maailmankansalaiseksi, jolla on tietoa, taitoa ja tahtoa osallistua globaaleista ympäristökysymyksistä käytäviin keskusteluihin. Näkökulmia tarkastellaan

opiskelijan omasta elinpiiristä käsin, mutta moduulissa tutustutaan myös kansainvälisten organisaatioiden tapoihin käsitellä kestävään elämäntapaan liittyviä kysymyksiä.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta
- kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi
- osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Keskeiset sisällöt

- globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista
- ratkaisukeskeisyys

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuu osa-alue monitieteellinen ja luova osaaminen. Opintojaksolla harjoitellaan erityisesti tiedonhakua ja syy- ja seuraussuhteiden analysointia sekä lähdekriittisyyttä. Eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen korostuvat pohdittaessa globaaleja ympäristökysymyksiä ja arvolähtöistä eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi.

Arviointi

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Opintojaksoon liittyvistä arvioitavista suorituksista neuvotellaan opintojakson alussa ja sen aikana.

Opintojakson arvioinnissa otetaan huomioon seuraavat asiat:

- mielipiteen ilmaisu ja oman kannan argumentointi suullisesti ja kirjallisesti globaaleista ympäristökysymyksistä sekä kestävään elämäntapaan liittyvistä aiheista
- lähdekriittisyyden ja tiedonhakutaitojen vahvistaminen
- laajemmissa suullisissa tai kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen.

ENA08 Viesti ja vaikuta puhuen (2 op)

ENA8 Viesti ja vaikuta puhuen (2 op)

Moduulin tehtävänä on harjaannuttaa opiskelijan monipuolista suullista kielitaitoa, jota tarvitaan kansainväliseen toimijuuteen, sekä tarjota opiskelijalle jatkuvan oppimisen välineitä oman suullisen kielitaidon kehittämiseksi. Tehtävänä on myös vahvistaa neuvottelemisen taitoja sekä toisen arvostamista ja huomioon ottamista. Moduuliin sisältyy Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen tai erillisen ohjeistuksen mukaisten näyttöjen suorittaminen.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä

- vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan
- vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja
- harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.

Keskeiset sisällöt

- puhumisen eri piirteet
- englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin
- dialogisuus
- oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuvat osa-alueet hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Opiskelija kehittää tunne- ja empatiataitojaan, rakentavaa viestintää erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa sekä kansainvälisyysvalmiuksiaan. Lisäksi pohditaan kulttuurisen moninaisuuteen liittyviä kysymyksiä.

Arviointi

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Opintojaksoon liittyvistä arvioitavista näytöistä neuvotellaan opintojakson alussa ja sen aikana. Arvioinnissa korostuu aktiivinen osallistuminen erilaisten vuorovaikutustilanteiden harjoitteluun.

Arviointi perustuu sekä opintojakson aikana annettuihin näyttöihin että Opetushallituksen tuottamaan suulliseen kokeeseen. Suullisen kielitaidon koe arvioidaan käyttäen arvosana-asteikkoa 4–10. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

KOULUKOHTAISET VALINNAISET OPINNOT

ENA09 Valmistaudu yo-kokeeseen 1 (2 op)

Opintojaksolla syvennetään taitoa tulkita vaativia, eri tarkoituksiin tuotettuja puhuttuja tai kirjoitettuja tekstejä, jotka käsittelevät ajankohtaisia aiheita. Sana- ja ilmaisuvarastoa laajennetaan käsittelemällä uusia aihepiirejä. Kielen rakenteiden kertaaminen sekä monipuolinen päättökokeeseen valmistautuminen alkaa. Opintojakson aikana tehdään yo-kokeeseen valmistavia tehtäviä, joista saatu palaute tukee yo-kirjoituksiin valmistautumista.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä
- kehittää taitoaan ilmaista itseään kirjallisesti
- syventää rakenteiden ja sanaston hallintaa
- harjoittelee erilaisia yo-kokeen tehtävätyyppejä.

Keskeiset sisällöt

- ajankohtaisia aiheita meiltä ja maailmalta
- erilaiset kulttuurit ja maailmankuvat
- yo-kokeeseen valmistautuminen

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuvat osa-alueet globaali- ja kulttuuriosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Opiskelijat kehittävät rakentavaa viestintää ja monilukutaitoa digiajassa. Lisäksi kehitetään kansainvälisyysvalmiuksia ja pohditaan eettistä toimijuutta globaalissa mediamaailmassa.

Arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Palautteen antaminen kohdistuu opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Opintojaksoon liittyvistä arvioitavista suorituksista neuvotellaan opintojakson alussa ja sen aikana.

ENA10 Valmistaudu yo-kokeeseen 2 (2 op)

Opintojakso valmistaa monipuolisesti ylioppilaskokeeseen ja oman osaamisen esille tuomiseen. Opiskelijan taitoja syvennetään ja vahvistetaan kaikilla kielitaidon osa-alueilla. Eri aihepiireihin liittyvää sana- ja ilmaisuvarastoa laajennetaan. Aiemmissa opintojaksoissa käsiteltyjen rakenteiden hallintaa vahvistetaan.

Opintojakson aikana tehdään yo-kokeeseen valmistavia tehtäviä, joista saatu palaute tukee yo-kirjoituksiin valmistautumista.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää taitoaan ilmaista itseään kirjallisesti
- kehittää taitoaan tulkita vaativaa kirjoitettua ja puhuttua kieltä
- valmistautuu yo-kokeeseen.

Keskeiset sisällöt

- monipuolinen valmistautuminen yo-kokeeseen

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuvat osa-alueet globaali- ja kulttuuriosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Opiskelijat harjoittelevat rakentavaa kirjallista viestintää ja monilukutaitoa digiajassa. Lisäksi he kehittävät taitoa löytää, tulkita ja tuottaa tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen.

Arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Palautteen antaminen kohdistuu opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Opintojaksoon liittyvistä arvioitavista suorituksista neuvotellaan opintojakson alussa ja sen aikana.

ENA11 Opintomatka Englantiin (2 op)

Opintojaksolla tehdään opintomatka Englantiin. Matkalla teemme erilaisia opintokäyntejä, joiden sisältö liittyy erityisesti kaupunkimaantieteeseen, mutta myös muihin oppiaineisiin. Liikumme Lontoon erilaisilla sosioekonomisilla alueilla ja tutustumme brittiläiseen yhteiskuntaan. Osallistujat esittelevät vierailukohteita ja valitsevat liikennereitit ja -välineet.

Opintojakso jakautuu kolmeen osaan: 1) oman projektityön ja matkan suunnittelu, 2) opintomatka, 3) oman projektityön esittely. Oppilaat kustantavat opintomatkansa itse.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on

- opiskella uudenlaisessa oppimisympäristössä
- syventää käsitystä yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta
- tarkastella maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä
- tukea globaali- ja kulttuurisosaamisen kehittymistä
- antaa kansainvälisyysvalmiuksia ja avartaa maailmankuvaa
- luoda yhteyksiä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään
- harjoitella erilaisia vuorovaikutustilanteita autenttisessa ympäristössä.

Keskeiset sisällöt

- perehtyminen monikulttuurisen suurkaupungin erityispiirteisiin
- kulttuurimaantieteen peruskäsitteiden ja kulttuurien moninaisuuden tarkastelu
- matkustuksen liittyvä kirjallinen ja suullinen vuorovaikutus

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuvat seuraavat laaja-alaisen osaamisen alueet:

- Globaali- ja kulttuuriosaaminen: opiskelija tunnistaa ja reflektoi maan kulttuuriperintöä, yhteiskunnan moninaisuutta sekä arvoja ja ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä, joiden pohjalle kulttuuri ja alueellinen identiteetti rakentuvat. Lisäksi opiskelija rakentaa omia kansainvälisyysvalmiuksiaan ja tulevaisuuden taitojaan.
- Vuorovaikutusosaaminen: kieli- ja kulttuurirajat ylittävä vuorovaikutus, rakentava vuorovaikutus.

Arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Palautteenanto kohdistuu opintojakson tavoitteiden ja sisältöjen hallintaan. Opintojaksoon liittyvistä suorituksista neuvotellaan opintojakson alussa ja sen aikana.

6.5.2 Vieraat kielet, A-oppimäärä

PAKOLLISET OPINNOT

Pakollisten opintojen moduulien 1–3 aikana painotetaan opiskelijan kielten opiskelutaitojen ja opiskelu- ja vuorovaikutusstrategioiden kehittämistä hänen omista lähtökohdistaan. Opiskelija tulee tietoiseksi vahvuuksistaan ja kehittämiskohteistaan ja vahvistaa perusopetuksessa luotua pohjaa jatkuvalle kielten opiskelulle. Tätä tarkoitusta varten opiskelija laatii kieliprofiilin ensimmäisen moduulin yhteydessä tai täydentää sitä. Kieliprofiilia työstetään oppimisprosessin edetessä lukio-opintojen aikana.

Moduulien 1–2 aikana opiskelija luo kokonaiskuvan omasta kehittymisestään kohdekielen oppijana ja osaajana. Samalla tarkastellaan kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta yhteisön, mutta myös opiskelijan henkilökohtaisesta näkökulmasta. Opiskelija tarkastelee kieliprofiilissaan itseään myös muiden kielten, mukaan lukien äidinkielten, käyttäjänä, osaajana ja oppijana.

Moduulista 3 lähtien kiinnitetään entistä enemmän huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen muodollisuusasteeltaan erityyppisissä kielenkäyttötilanteissa. Moduulien 4–6 opinnoissa painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä ottaen huomioon kohdekielen kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tavoitetaso lukio-opinnoille.

Pakollisten opintojen loppuvaiheessa huomio kiinnittyy vahvistamaan taitoja, joita opiskelija hyödyntää pystyäkseen jatkamaan osaamisensa omaehtoista kehittämistä.

Opintojen aikana varataan aikaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Kaikkien opintojen aikana harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Viikin normaalikoulu tekee mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä sekä suomalaisten että ulkomaisten yliopistojen kanssa muun muassa aineenopettajaharjoittelussa. Tämän lisäksi koulumme pyrkii hyödyntämään kansainvälisiä vierailijaryhmiä, jotka edustavat eri oppilaitoksia ja yrityksiä ympäri maailman. Näin opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella työelämätaitoja kansainvälisessä ympäristössä.

Vuorovaikutus lukiolaisten ja opetusharjoittelijoiden välillä mahdollistaa luontevan yhteistyön korkeakoulujen ja lukion opiskelijoiden välillä. Korkeakouluyhteistyötä opetuksessa edustavat koulumme arjessa aineenopettajaharjoittelijat, jotka tuovat uusinta tutkimustietoa omalta tieteenalaltaan.

RAA01/SAA01 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen (1 op)

VKA1 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen (1 op)

Moduulin tehtävänä on avata lukion kieltenopiskelun tavoitteita suhteessa jatkuvaan oppimiseen ja tulevaisuuden tarpeisiin muutosten monikielisessä maailmassa. Moduuli totuttaa opiskelijaa lukion kieltenopiskeluun, jossa kohdekieltä käytetään mahdollisimman paljon. Tehtävänä on kehittää opiskelijan kielitietoisuutta ja kieli-identiteettiä sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja sekä vahvistaa opiskelijan ja ryhmän hyvinvointiosaamista.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä
- soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä
- pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).

Keskeiset sisällöt

- kohdekieli porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen
- tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle
- oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen
- toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen

Laaja-alainen osaaminen

- hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen

Arviointi

Vieraiden kielten arviointi perustuu eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoasteikon neljään osa-alueeseen: suullinen ja kirjallinen tuottamine sekä kuullun- ja luetunymmärtäminen. Jokaisen opintojakson arvioinnissa huomioidaan nämä neljä kielitaidon osa-aluetta. Arviointia toteutetaan eri tavoin, formatiivisesti ja summatiivisesti.

RAA02/SAA02 Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen (3 op)

VKA2 Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen (3 op)

Moduulin tehtävänä on tarkastella kohdekieltä globaaliosaamisen näkökulmasta. Tehtävänä on myös tarkastella, miten kieli ja kielitaito vaikuttavat eettisesti kestävään toimintaan kaikessa viestinnässä. Moduulissa avataan rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) käsitettä keskeisenä kielitaidon osa-alueena. Moduulissa harjaannutetaan vuorovaikutusta kieli- ja kulttuurirajoja ylittävissä tilanteissa.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta
- kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan

- vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan
- syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana
- puhujien eri taustat ja statusvaikutukset
- kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin
- viestintätyylit erilaisissa medioissa

Laaja-alainen osaaminen

- Hyvinvointiosaaminen
- Vuorovaikutusosaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen

Arviointi

Vieraiden kielten arviointi perustuu eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoasteikon neljään osa-alueeseen: suullinen ja kirjallinen tuottaminen sekä kuullun- ja luetunymmärtäminen. Jokaisen opintojakson arvioinnissa huomioidaan nämä neljä kielitaidon osa-aluetta. Arviointia toteutetaan eri tavoin, formatiivisesti ja summatiivisesti.

RAA03/SAA03 Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2 op)

VKA3 Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2 op)

Moduulin tehtävänä on syventää kulttuurista ymmärrystä. Moduulissa tarkastellaan kielten ja kulttuurien moninaisuutta sekä arvoja ja merkityksiä, jotka välittyvät kulttuurin kautta yksilölle ja yhteisölle. Taiteiden merkitystä tarkastellaan niiden vaikuttavuuden kautta. Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään muita opintoja tai oppimisympäristöjä sekä elämänpiirejään. Opintoihin voidaan sisällyttää laajahko luovan ilmaisun tuotos.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä
- pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaiheita tai -ilmiöitä
- vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

- luova toiminta
- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle
- itseilmaisu identiteetin rakentumisessa

Laaja-alainen osaaminen

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen

Arviointi

Vieraiden kielten arviointi perustuu eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoasteikon neljään osa-alueeseen: suullinen ja kirjallinen tuottaminen sekä kuullun- ja luetunymmärtäminen. Jokaisen opintojakson arvioinnissa huomioidaan nämä neljä kielitaidon osa-aluetta. Arviointia toteutetaan eri tavoin, formatiivisesti ja summatiivisesti.

RAA04/SAA04 Kieli vaikuttamisen välineenä (2 op)

VKA4 Kieli vaikuttamisen välineenä (2 op)

Moduulin tehtävänä on kehittää ajattelu- ja opiskelutaitoja harjoittelemalla kriittisiä luku- ja tiedonhankintataitoja sekä niihin pohjautuvia soveltamisen ja tuottamisen taitoja. Moduulissa tarkastellaan osallisuuden, aktiivisen toimijuuden ja demokratian rakentumista kohdekielellä kielellisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti monimuotoisessa maailmassa.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin
- kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella
- hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.

Keskeiset sisällöt

- vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa
- ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo
- yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus
- neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)
- median rooli asenteiden muokkaajana

Laaja-alainen osaaminen

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen
- eettisyys ja ympäristöosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen

Arviointi

Vieraiden kielten arviointi perustuu eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoasteikon neljään osa-alueeseen: suullinen ja kirjallinen tuottaminen sekä kuullun- ja luetunymmärtäminen. Jokaisen opintojakson arvioinnissa huomioidaan nämä neljä kielitaidon osa-aluetta. Arviointia toteutetaan eri tavoin, formatiivisesti ja summatiivisesti.

RAA05/SAA05 Kestävä tulevaisuus ja tiede (2 op)

VKA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede (2 op)

Moduulin tehtävänä on syventää opiskelijan tiedonhankinnan taitoja, erityisesti lähteen luotettavuuden tarkastelun näkökulmasta, ja vahvistaa hänen tekstin tulkitsemisen ja tuottamisen taitojaan. Tehtävänä on myös vahvistaa opiskelijan taitoja esittää kysymyksiä ja etsiä vastauksia tai hahmotella ratkaisuja itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja
- kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.

Keskeiset sisällöt

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä

Laaja-alainen osaaminen

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen
- eettisyys ja ympäristöosaaminen
- monitieteinen ja luova osaaminen

Arviointi

Vieraiden kielten arviointi perustuu eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoasteikon neljään osa-alueeseen: suullinen ja kirjallinen tuottaminen sekä kuullun- ja luetunymmärtäminen. Jokaisen opintojakson arvioinnissa huomioidaan nämä neljä kielitaidon osa-aluetta. Arviointia toteutetaan eri tavoin, formatiivisesti ja summatiivisesti.

RAA06/SAA06 Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2 op)

VKA6 Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2 op)

Moduulin tehtävänä on syventää opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaitona ja sosiaalisena pääomana muuttuvassa maailmassa. Moduulissa pohditaan jatko-opinto- ja urasuunnitelmia sekä työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille
- rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa

- kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.

Keskeiset sisällöt

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina
- itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta

Laaja-alainen osaaminen

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen
- monitieteinen ja luova osaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen

Arviointi

Vieraiden kielten arviointi perustuu eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoasteikon neljään osa-alueeseen: suullinen ja kirjallinen tuottaminen sekä kuullun- ja luetunymmärtäminen. Jokaisen opintojakson arvioinnissa huomioidaan nämä neljä kielitaidon osa-aluetta. Arviointia toteutetaan eri tavoin, formatiivisesti ja summatiivisesti.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Valinnaisten opintojen erityisenä tavoitteena on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaiskäsitys kielitaitonsa tasosta opintojen päättövaiheessa sekä auttaa opiskelijaa löytämään keinoja kehittää osaamistaan. Kieliprofiilia täydennetään tavoitteellisesti opiskelijan omien tarpeiden mukaan.

RAA07/SAA07 Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2 op)

VKA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2 op)

Moduulin tehtävänä on valmistaa opiskelija maailmankansalaiseksi, jolla on tietoa, taitoa ja tahtoa osallistua keskusteluihin globaaleista ympäristökysymyksistä. Näkökulmia tarkastellaan opiskelijan omasta elinpiiristä käsin, mutta moduulissa tutustutaan myös kansainvälisten organisaatioiden tapoihin käsitellä kestävään elämäntapaan liittyviä kysymyksiä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta
- kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi
- osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Keskeiset sisällöt

- globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä

- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista
- ratkaisukeskeisyys

Laaja-alainen osaaminen

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen
- monitieteinen ja luova osaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- eettisyys ja ympäristöosaaminen

Arviointi

Vieraiden kielten arviointi perustuu eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoasteikon neljään osa-alueeseen: suullinen ja kirjallinen tuottaminen sekä kuullun- ja luetunymmärtäminen. Jokaisen opintojakson arvioinnissa huomioidaan nämä neljä kielitaidon osa-aluetta. Arviointia toteutetaan eri tavoin, formatiivisesti ja summatiivisesti.

RAA08/SAA08 Viesti ja vaikuta puhuen (2 op)

VKA8 Viesti ja vaikuta puhuen (2 op)

Moduulin tehtävänä on harjaannuttaa opiskelijan monipuolista suullista kielitaitoa, jota tarvitaan kansainväliseen toimijuuteen, sekä tarjota opiskelijalle jatkuvan oppimisen välineitä oman suullisen kielitaidon kehittämiseksi. Tehtävänä on myös vahvistaa neuvottelemisen taitoja sekä toisen arvostamista ja huomioon ottamista. Moduuliin sisältyy Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen tai erillisen ohjeistuksen mukaisten näyttöjen suorittaminen.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä
- vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan
- vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja
- harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.

Keskeiset sisällöt

- puhumisen eri piirteet
- kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin
- dialogisuus
- oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan

Laaja-alainen osaaminen

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen

Arviointi

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan, painopisteenä suullinen tuottaminen ja osallistuminen erilaisten vuorovaikutustilanteiden harjoitteluun.

Arviointi perustuu sekä opintojakson aikana annettuihin näyttöihin että Opetushallituksen tuottamaan suulliseen kokeeseen. Suullisen kielitaidon koe arvioidaan asteikolla 4–10. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

KOULUKOHTAISET VALINNAISET OPINNOT

RAA09/SAA09 Pakoillanne, valmiit, NYT! (2 op)

Tavoitteet
Keskeiset sisällöt

Opintojakson aikana harjoitellaan päättötutkinnon kaikkia osa-alueita opiskelijoiden tarpeiden ja toiveiden mukaan sekä kerrataan kieliopin keskeisiä kohtia.

Laaja-alainen osaaminen

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen
- monitieteinen ja luova osaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- eettisyys ja ympäristöosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen

Arviointi

Suoritusmerkintä.

RAA10/SAA10 Hyvää matkaa! (2 op)

Tavoitteet
Keskeiset sisällöt

Koe kieli ja kulttuuri autenttista ympäristössä. Vaihto-ohjelma tai opintomatka kohdemaahan siihen liittyvine ennakko- ja purkutehtävineen.

Laaja-alainen osaaminen

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen

Arviointi

Suoritusmerkintä.

RAA11/SAA11 Kansainvälinen kielitutkinto (2 op)

Tavoitteet
Keskeiset sisällöt

Opintojakso valmistaa suorittamaan kansainvälisen kielitutkinnon. Tutkinto soveltuu jokaiselle, joka tarvitsee diplomin kielitaidostaan ammattia tai opintoja varten. Ylimpien tasojen menestyksellinen suorittaminen on samalla reitti jatko-opintoihin Saksaan/Ranskaan.

Laaja-alainen osaaminen

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen
- monitieteinen ja luova osaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- eettisyys ja ympäristöosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen

Arviointi

Suoritusmerkintä.

6.5.3 Vieraat kielet, B1-oppimäärä

Lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) 13 §:n mukaan opiskelijan on mahdollista opiskella vierasta kieltä myös B1-oppimääränä, mikäli asetuksen mukaiset edellytykset A-kielen opiskelusta sekä toisen kotimaisen kielen opiskelusta täyttyvät. Vieraan kielen B1-oppimäärän opetussuunnitelma laaditaan paikallisesti toisen kotimaisen kielen B1-oppimäärän opetussuunnitelman perusteita soveltaen.

6.5.4 Vieraat kielet, B2-oppimäärä

Vieraan kielen B2-oppimäärän erityinen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Opintojen alkuvaiheessa painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullinen viestintä on keskeistä koko oppimäärälle ja ääntämiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

Opinnoissa varataan tarpeen mukaan aikaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Opintojen aikana edistetään monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa ja tutustutaan eri tekstilajeihin.

Todistus suullisesta kielitaidosta voidaan antaa missä tahansa vaiheessa opintoja.

Opintojen aikana opiskelija täydentää vieraiden kielten A-oppimäärän ensimmäisen moduulin yhteydessä laatimaansa kieliprofiiliaan.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Viikin normaalikoulu tekee mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä sekä suomalaisten että ulkomaisten yliopistojen kanssa muun muassa aineenopettajaharjoittelussa. Tämän lisäksi koulumme pyrkii hyödyntämään kansainvälisiä vierailijaryhmiä, jotka edustavat eri oppilaitoksia ja yrityksiä ympäri maailman. Näin opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella työelämätaitoja kansainvälisessä ympäristössä.

Vuorovaikutus lukiolaisten ja opetusharjoittelijoiden välillä mahdollistaa luontevan yhteistyön korkeakoulujen ja lukion opiskelijoiden välillä. Korkeakouluyhteistyötä opetuksessa edustavat koulumme arjessa aineenopettajaharjoittelijat, jotka tuovat uusinta tutkimustietoa omalta tieteenalaltaan.

EAB201/RAB201/SAB201 Perustason alkeet 3 (2 op)

VKB21 Perustason alkeet 3 (2 op)

Moduulin tehtävänä on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä kohdekielen opinnoissa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

Laaja-alainen osaaminen

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen

Arviointi

Vieraiden kielten arviointi perustuu eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoasteikon neljään osa-alueeseen: suullinen ja kirjallinen tuottaminen sekä kuullun- ja luetunymmärtäminen. Jokaisen opintojakson arvioinnissa huomioidaan nämä neljä kielitaidon osa-aluetta. Arviointia toteutetaan eri tavoin, formatiivisesti ja summatiivisesti.

EAB202/RAB202/SAB202 Perustaso 1 (2 op)

VKB22 Perustaso 1 (2 op)

Moduulin tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Moduulissa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

Laaja-alainen osaaminen

- vuorovaikutusosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen

Arviointi

Vieraiden kielten arviointi perustuu eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoasteikon neljään osa-alueeseen: suullinen ja kirjallinen tuottaminen sekä kuullun- ja luetunymmärtäminen. Jokaisen opintojakson arvioinnissa huomioidaan nämä neljä kielitaidon osa-aluetta. Arviointia toteutetaan eri tavoin, formatiivisesti ja summatiivisesti.

EAB203/RAB203/SAB203 Perustaso 2 (2 op)

VKB23 Perustaso 2 (2 op)

Moduulin tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista kohdekielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään. Moduulissa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- hyvinvointi ja terveys

- eri elämänvaiheet

Laaja-alainen osaaminen

- vuorovaikutusosaaminen
- hyvinvointiosaaminen

Arviointi

Vieraiden kielten arviointi perustuu eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoasteikon neljään osa-alueeseen: suullinen ja kirjallinen tuottaminen sekä kuullun- ja luetunymmärtäminen. Jokaisen opintojakson arvioinnissa huomioidaan nämä neljä kielitaidon osa-aluetta. Arviointia toteutetaan eri tavoin, formatiivisesti ja summatiivisesti.

EAB204/RAB204/SAB204 Perustaso 3 (2 op)

VKB24 Perustaso 3 (2 op)

Moduulin tehtävänä on ohjata opiskelija kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Moduulissa rohkaistaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa. Moduulin aikana opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta
- ajankohtaiset kulttuuriaiheet
- luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella

Laaja-alainen osaaminen

- vuorovaikutusosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen
- monitieteinen ja luova osaaminen

Arviointi

Vieraiden kielten arviointi perustuu eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoasteikon neljään osa-alueeseen: suullinen ja kirjallinen tuottaminen sekä kuullun- ja luetunymmärtäminen. Jokaisen opintojakson arvioinnissa huomioidaan nämä neljä kielitaidon osa-aluetta. Arviointia toteutetaan eri tavoin, formatiivisesti ja summatiivisesti.

EAB205/RAB205/SAB205 Perustaso 4 (2 op)

VKB25 Perustaso 4 (2 op)

Moduulin tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä tarjoamalla mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
- tulevaisuudensuunnitelmat

Laaja-alainen osaaminen

- vuorovaikutusosaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen

Arviointi

Vieraiden kielten arviointi perustuu eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoasteikon neljään osa-alueeseen: suullinen ja kirjallinen tuottaminen sekä kuullun- ja luetunymmärtäminen. Jokaisen opintojakson arvioinnissa huomioidaan nämä neljä kielitaidon osa-aluetta. Arviointia toteutetaan eri tavoin, formatiivisesti ja summatiivisesti.

EAB206/RAB206/SAB206 Perustaso 5 (2 op)

VKB26 Perustaso 5 (2 op)

Moduulin tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Moduulissa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

Laaja-alainen osaaminen

- vuorovaikutusosaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen
- eettisyys ja ympäristöosaaminen

Arviointi

Vieraiden kielten arviointi perustuu eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoasteikon neljään osa-alueeseen: suullinen ja kirjallinen tuottaminen sekä kuullun- ja luetunymmärtäminen. Jokaisen

opintojakson arvioinnissa huomioidaan nämä neljä kielitaidon osa-aluetta. Arviointia toteutetaan eri tavoin, formatiivisesti ja summatiivisesti.

EAB207/RAB207/SAB207 Perustason jatko 1 (2 op)

VKB27 Perustason jatko 1 (2 op)

Moduulin tehtävänä on auttaa opiskelijaa vahvistamaan perustason tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoja.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- erilaiset asuinympäristöt
- kestävä elämäntapa

Laaja-alainen osaaminen

- vuorovaikutusosaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen
- eettisyys ja ympäristöosaaminen

Arviointi

Vieraiden kielten arviointi perustuu eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoasteikon neljään osa-alueeseen: suullinen ja kirjallinen tuottaminen sekä kuullun- ja luetunymmärtäminen. Jokaisen opintojakson arvioinnissa huomioidaan nämä neljä kielitaidon osa-aluetta. Arviointia toteutetaan eri tavoin, formatiivisesti ja summatiivisesti.

EAB208/RAB208/SAB208 Perustason jatko 2 (2 op)

VKB28 Perustason jatko 2 (2 op)

Moduulin tehtävänä on auttaa opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason kielitaidosta. Moduulin aikana vahvistetaan taitoja, joita opiskelija hyödyntää pystyäkseen jatkamaan osaamisensa omaehtoista kehittämistä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö
- tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin
- kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa

Laaja-alainen osaaminen

- vuorovaikutusosaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen

Arviointi

Vieraiden kielten arviointi perustuu eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoasteikon neljään osa-alueeseen: suullinen ja kirjallinen tuottaminen sekä kuullun- ja luetunymmärtäminen. Jokaisen opintojakson arvioinnissa huomioidaan nämä neljä kielitaidon osa-aluetta. Arviointia toteutetaan eri tavoin, formatiivisesti ja summatiivisesti.

KOULUKOHTAISET VALINNAISET OPINNOT

EAB209/RAB209/SAB209 Viesti puhuen ja kirjoittaen (2 op)

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Opintojaksolla vankennetaan tuottamistaitoja, joita tarvitaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan erilaisten tekstilajien tuottamista ja tulkintaa. Kerrataan aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Laaja-alainen osaaminen

- vuorovaikutusosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen

Arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

EAB210/RAB210/SAB210 Paikoillanne, valmiit, NYT! (2 op)

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Opintojakson aikana harjoitellaan päättötutkinnon kaikkia osa-alueita opiskelijoiden tarpeiden ja toiveiden mukaan sekä kerrataan kieliopin keskeisiä kohtia.

Laaja-alainen osaaminen

- vuorovaikutusosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen

Arviointi

Suoritusmerkintä.

EAB211/RAB211/SAB211 Hyvää matkaa! (2 op)

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Koe kieli ja kulttuuri autenttisessa ympäristössä. Vaihto-ohjelma tai opintomatka kohdemaahan siihen liittyvine ennakko- ja purkutehtävineen.

Laaja-alainen osaaminen

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen

Arviointi

Suoritusmerkintä.

RAB212/SAB212 Kansainvälinen kielitutkinto (2 op)

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Opintojakso valmistaa suorittamaan kansainvälisen kielitutkinnon. Tutkinto soveltuu jokaiselle, joka tarvitsee diplomin kielitaidostaan ammattia tai opintoja varten. Ylimpien tasojen menestyksellinen suorittaminen on samalla reitti jatko-opintoihin Saksaan/Ranskaan. Suoritusmerkintä.

Laaja-alainen osaaminen

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen
- monitieteinen ja luova osaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- eettisyys ja ympäristöosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen

Arviointi

Suoritusmerkintä.

6.5.5 Vieraat kielet, B3-oppimäärä

Vieraan kielen B3-oppimäärän erityinen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös

mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Viikin normaalikoulu tekee mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä ulkomaisten yliopistojen kanssa muun muassa aineenopettajaharjoittelussa sekä Helsingin yliopiston ainelaitoksien kanssa. Luonteva osa korkeakouluyhteistyötä on myös tarjota aineenopettajaharjoittelijoille mahdollisuus liittää osaksi opetusta kokemuksia vieraiden kielten eri osa-alueiden opiskelusta ja niiden yhteyksistä yhteiskuntaan. Samalla he myös tuovat opetukseen uusinta tutkittua tietoa omalta tieteenalaltaan.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Opintojen alkuvaiheessa painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullinen viestintä on keskeistä koko oppimäärälle ja ääntämiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

Opinnoissa varataan tarpeen mukaan aikaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Opintojen aikana edistetään monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa ja tutustutaan eri tekstilajeihin.

Moduulista 3 lähtien opiskelijalle voidaan antaa todistus suullisesta kielitaidosta Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintojen aikana opiskelija täydentää vieraiden kielten A-oppimäärän ensimmäisen moduulin yhteydessä laatimaansa kieliprofiiliaan.

EAB301/RAB301/SAB301 Perustason alkeet 1 (2 op)

VKB31 Perustason alkeet 1 (2 op)

Moduulin tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan. Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan kohdekielellä aktiivisesti, monenlaisia alkeiskielitaitoa kompensoivia vuorovaikutusstrategioita käyttäen.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan
- löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä
- hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat

- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

Laaja-alainen osaaminen

- vuorovaikutusosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen

Arviointi

Vieraiden kielten arviointi perustuu eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoasteikon neljään osa-alueeseen: suullinen ja kirjallinen tuottaminen sekä kuullun- ja luetunymmärtäminen. Jokaisen moduulin arvioinnissa huomioidaan nämä neljä kielitaidon osa-aluetta. Arviointia toteutetaan eri tavoin, formatiivisesti ja summatiivisesti.

EAB302/RAB302/SAB302 Perustason alkeet 2 (2 op)

VKB32 Perustason alkeet 2 (2 op)

Moduulin tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin, myös maailmankuvan laajentamiseksi.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet

Laaja-alainen osaaminen

- vuorovaikutusosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen

Arviointi

Vieraiden kielten arviointi perustuu eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoasteikon neljään osa-alueeseen: suullinen ja kirjallinen tuottaminen sekä kuullun- ja luetunymmärtäminen. Jokaisen moduulin arvioinnissa huomioidaan nämä neljä kielitaidon osa-aluetta. Arviointia toteutetaan eri tavoin, formatiivisesti ja summatiivisesti.

EAB303/RAB303/SAB303 Perustason alkeet 3 (2 op)

VKB33 Perustason alkeet 3 (2 op)

Moduulin tehtävänä on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä kohdekielen opinnoissa. Tarvittaessa huomiota kiinnitetään B2-oppimäärää peruskoulun puolella opiskelleen opiskelijan opintojen aloittamiseen.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset

Laaja-alainen osaaminen

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen

Arviointi

Vieraiden kielten arviointi perustuu eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoasteikon neljään osa-alueeseen: suullinen ja kirjallinen tuottaminen sekä kuullun- ja luetunymmärtäminen. Jokaisen moduulin arvioinnissa huomioidaan nämä neljä kielitaidon osa-aluetta. Arviointia toteutetaan eri tavoin, formatiivisesti ja summatiivisesti.

EAB304/RAB304/SAB304 Perustaso 1 (2 op)

VKB34 Perustaso 1 (2 op)

Moduulin tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Moduulissa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

Laaja-alainen osaaminen

- vuorovaikutusosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen

Arviointi

Vieraiden kielten arviointi perustuu eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoasteikon neljään osa-alueeseen: suullinen ja kirjallinen tuottaminen sekä kuullun- ja luetunymmärtäminen. Jokaisen

moduulin arvioinnissa huomioidaan nämä neljä kielitaidon osa-aluetta. Arviointia toteutetaan eri tavoin, formatiivisesti ja summatiivisesti.

EAB305/RAB305/SAB305 Perustaso 2 (2 op)

VKB35 Perustaso 2 (2 op)

Moduulin tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista kohdekielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään. Moduulissa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

Laaja-alainen osaaminen

- vuorovaikutusosaaminen
- hyvinvointiosaaminen

Arviointi

Vieraiden kielten arviointi perustuu eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoasteikon neljään osa-alueeseen: suullinen ja kirjallinen tuottaminen sekä kuullun- ja luetunymmärtäminen. Jokaisen moduulin arvioinnissa huomioidaan nämä neljä kielitaidon osa-aluetta. Arviointia toteutetaan eri tavoin, formatiivisesti ja summatiivisesti.

EAB306/RAB306/SAB306 Perustaso 3 (2 op)

VKB36 Perustaso 3 (2 op)

Moduulin tehtävänä on ohjata opiskelija kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Moduulissa rohkaistaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa. Moduulin aikana opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta
- ajankohtaiset kulttuuriaiheet
- luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella

Laaja-alainen osaaminen

- vuorovaikutusosaaminen

- globaali- ja kulttuuriosaaminen
- monitieteinen ja luova osaaminen

Arviointi

Vieraiden kielten arviointi perustuu eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoasteikon neljään osa-alueeseen: suullinen ja kirjallinen tuottaminen sekä kuullun- ja luetunymmärtäminen. Jokaisen moduulin arvioinnissa huomioidaan nämä neljä kielitaidon osa-aluetta. Arviointia toteutetaan eri tavoin, formatiivisesti ja summatiivisesti.

EAB307/RAB307/SAB307 Perustaso 4 (2 op)

VKB37 Perustaso 4 (2 op)

Moduulin tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä tarjoamalla mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
- tulevaisuudensuunnitelmat

Laaja-alainen osaaminen

- vuorovaikutusosaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen

Arviointi

Vieraiden kielten arviointi perustuu eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoasteikon neljään osa-alueeseen: suullinen ja kirjallinen tuottaminen sekä kuullun- ja luetunymmärtäminen. Jokaisen moduulin arvioinnissa huomioidaan nämä neljä kielitaidon osa-aluetta. Arviointia toteutetaan eri tavoin, formatiivisesti ja summatiivisesti.

EAB308/RAB308/SAB308 Perustaso 5 (2 op)

VKB38 Perustaso 5 (2 op)

Moduulin tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Moduulissa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

Laaja-alainen osaaminen

- vuorovaikutusosaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen
- eettisyys ja ympäristöosaaminen

Arviointi

Vieraiden kielten arviointi perustuu eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoasteikon neljään osa-alueeseen: suullinen ja kirjallinen tuottaminen sekä kuullun- ja luetunymmärtäminen. Jokaisen moduulin arvioinnissa huomioidaan nämä neljä kielitaidon osa-aluetta. Arviointia toteutetaan eri tavoin, formatiivisesti ja summatiivisesti.

KOULUKOHTAISET VALINNAISET OPINNOT

EAB309/RAB309/SAB309 Perustason jatko 1 (2 op)

VKB27 Perustason jatko 1 (2 op)

Moduulin tehtävänä on auttaa opiskelijaa vahvistamaan perustason tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoja.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- erilaiset asuinympäristöt
- kestävä elämäntapa

Laaja-alainen osaaminen

- vuorovaikutusosaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen
- eettisyys ja ympäristöosaaminen

Arviointi

Vieraiden kielten arviointi perustuu eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoasteikon neljään osa-alueeseen: suullinen ja kirjallinen tuottaminen sekä kuullun- ja luetunymmärtäminen. Jokaisen

moduulin arvioinnissa huomioidaan nämä neljä kielitaidon osa-aluetta. Arviointia toteutetaan eri tavoin, formatiivisesti ja summatiivisesti.

EAB310/RAB310/SAB310 Perustason jatko 2 (2 op)

VKB28 Perustason jatko 2 (2 op)

Moduulin tehtävänä on auttaa opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason kielitaidosta. Moduulin aikana vahvistetaan taitoja, joita opiskelija hyödyntää pystyäkseen jatkamaan osaamisensa omaehtoista kehittämistä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö
- tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin
- kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa

Laaja-alainen osaaminen

- vuorovaikutusosaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen

Arviointi

Vieraiden kielten arviointi perustuu eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoasteikon neljään osa-alueeseen: suullinen ja kirjallinen tuottaminen sekä kuullun- ja luetunymmärtäminen. Jokaisen moduulin arvioinnissa huomioidaan nämä neljä kielitaidon osa-aluetta. Arviointia toteutetaan eri tavoin, formatiivisesti ja summatiivisesti.

EAB311/RAB311/SAB311 Viesti puhuen ja kirjoittaen (2 op)

Opintojaksolla vankennetaan tuottamistaitoja, joita tarvitaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan erilaisten tekstilajien tuottamista ja tulkintaa. Kerrataan aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Laaja-alainen osaaminen

- vuorovaikutusosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen

Arviointi

Suoritusmerkintä.

EAB312/RAB312/SAB312 Paikoillanne, valmiit, NYT! (2 op)

Opintojakson aikana harjoitellaan päättötutkinnon kaikkia osa-alueita opiskelijoiden tarpeiden ja toiveiden mukaan sekä kerrataan kieliopin keskeisiä kohtia.

Laaja-alainen osaaminen

- vuorovaikutusosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen

Arviointi

Suoritusmerkintä.

EAB313/RAB313/SAB313 Hyvää matkaa! (2 op)

Koe kieli ja kulttuuri autenttisessa ympäristössä. Vaihto-ohjelma tai opintomatka kohdemaahan siihen liittyvine ennakko- ja purkutehtävineen.

Laaja-alainen osaaminen

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen

Arviointi

Suoritusmerkintä**.**

RAB314/SAB314 Kansainvälinen kielitutkinto (2 op)

Opintojakso valmistaa suorittamaan kansainvälisen kielitutkinnon. Tutkinto soveltuu jokaiselle, joka tarvitsee diplomin kielitaidostaan ammattia tai opintoja varten. Ylimpien tasojen menestyksellinen suorittaminen on samalla reitti jatko-opintoihin Saksaan/Ranskaan.

Laaja-alainen osaaminen

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen
- monitieteinen ja luova osaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- eettisyys ja ympäristöosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen

Arviointi

Suoritusmerkintä**.**

6.6 Matematiikka

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää, soveltaa ja tuottaa sekä arvioida matemaattisesti esitettyä tietoa. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään matematiikan merkityksen nykyajan kulttuureissa ja huomaamaan sen välttämättömyyden eri aloilla, kuten tekniikassa, lääke-, talous-, yhteiskunta- ja luonnontieteissä sekä taiteissa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija matematiikan peruskäsitteisiin, perusideoihin ja rakenteisiin sekä ohjata käyttämään puhuttua, kirjoitettua ja muutoin ilmaistua matematiikkaa. Opetus kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opiskelussa opiskelija kehittyy hyödyntämään tietokoneohjelmistoja ja digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa, tutkimisessa sekä ongelmanratkaisussa. Hän myös oppii arvioimaan tietoteknisten välineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä, hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustetaan opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävään kehitykseen ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**, **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** sekä **hyvinvointiosaamista**.

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan muun muassa **vuorovaikutusosaamista**. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.

Matematiikan opiskelu tukee **globaali- ja kulttuuriosaamisen** sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessa.

Matematiikan opetuksen yleiset tavoitteet

Matematiikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että opiskelija

- saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- ymmärtää matematiikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, kun mallinnetaan, hallitaan tai ennustetaan yhteiskunnan, talouden tai luonnon ilmiöitä
- rakentaa matemaattista pohjaa jatko-opinnoilleen
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla ja tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta, laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä
- kykenee seuraamaan matemaattista esitystä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, perustelemaan väitteitä ja arvioimaan eri muodoissa tarjottua informaatiota
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- rohkaistuu myös kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan sekä ongelmien ratkaisujen keksimiseen ja selkeään esittämiseen
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, ohjelmistoja ja tietolähteitä sekä ymmärtää, ettei ohjelmiston tuottama tulos yksinään riitä osoittamaan, todistamaan tai perustelemaan väitettä.

Arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Arvioinnilla opiskelijaa autetaan kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli	**Lyhyen oppimäärän moduuli**
MAA2	MAB2
MAA3	MAB3
MAA6	MAB8

MAA8	MAB5
MAA9	MAB7

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytysti suoritetut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritetut osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Opiskelijalla on mahdollisuus osallistua Helsingin yliopiston matematiikan ja tilastotieteen osaston tai Aalto-yliopiston kursseille soveltuvin osin.

Kielitietoisuus oppiaineessa

Jokainen matematiikan opettaja on myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja, ja kieli on oppimisen tärkeä voimavara. Opintojaksoissa huomioidaan, että matematiikan oppimisen strategiat kuten luokittelu, vertailu, yleistäminen, syy–seuraus-ketjujen luominen ja hypoteesien luominen ovat perustaltaan kielellisiä. Matematiikan opetus ja opiskelu ovat luonteeltaan vuorovaikutteisia, ja matematiikan opetuksessa tuodaan esiin oppiaineen kielen ja kulttuurin erityispiirteet. Matematiikan kieli on luonteeltaan universaalia, ja se mahdollistaa perinteisten kielirajojen yli tapahtuvan yhteisymmärryksen löytämisen. Matematiikassa opiskelija voi osoittaa hyvää osaamista kielellisistä eroista huolimatta.

Opintojaksojen suorittamisjärjestys ja ohjeet itsenäisiin suorituksiin

Suositellaan, että opintojaksot suoritetaan numerojärjestyksessä. Opintojakso MAA11 Algoritmit ja lukuteoria voidaan suorittaa jo ensimmäisen vuosikurssin aikana. Opintojakso MAA14 Matematiikkaohjelmistot haltuun suositellaan suoritettavaksi ensimmäisen vuosikurssin aikana. Pitkää matematiikkaa opiskeleville suositeltavia lyhyen matematiikan opintojaksoja ovat MAB6 Talousmatematiikan alkeet ja MAB9 Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat.

Opintojaksojen itsenäisen suorittamisen osalta noudatetaan opetussuunnitelman yleisen osan linjausta.

6.6.1 Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus

PAKOLLISET OPINNOT

MAY01 Luvut ja yhtälöt (2 op)

MAY1 Luvut ja yhtälöt (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kertaa prosenttilaskennan periaatteet
- osaa käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa
- syventää murtolukujen laskutoimitusten osaamistaan
- kertaa potenssin laskusäännöt
- vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä
- ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet
- oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.

Keskeiset sisällöt

- lukujoukot ja peruslaskutoimitukset
- luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo
- prosenttilaskenta
- potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)
- suoraan ja kääntäen verrannollisuus
- funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta
- ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- yhtälöpari
- neliö- ja kuutiojuuri
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Matematiikasta keskustelu yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa kehittää sosiaalisia taitoja, yhteistyökykyä ja yhdessä oppimisen taitoja. Opintojaksolla harjoitellaan matemaattisen ajattelun kielentämistä ja sen esittämistä sekä suullisesti että kirjallisesti.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Prosenttilaskennan ja funktion käsitteen opiskelun yhteydessä opiskelija pohtii yhteiskunnallisia teemoja.

Hyvinvointiosaaminen
Opiskelija oppii tunnistamaan ja käyttämään omia vahvuuksiaan matematiikan opiskelussa sekä rakentaa identiteettiään matematiikan oppijana.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

6.6.2 Matematiikan pitkä oppimäärä

PAKOLLISET OPINNOT

MAA02 Funktiot ja yhtälöt 1 (3 op)

MAA2 Funktiot ja yhtälöt 1 (3 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomin tekijöiden välisen yhteyden
- osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä
- osaa käyttää ohjelmistoja polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö
- 2. asteen yhtälön ratkaisukaava
- polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)
- polynomien tekijät
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)
- rationaalifunktiot ja -yhtälöt
- juurifunktiot ja -yhtälöt

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen
Matematiikasta keskustelu yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa kehittää sosiaalisia taitoja, yhteistyökykyä ja yhdessä oppimisen taitoja. Opintojaksolla harjoitellaan matemaattisen ajattelun kielentämistä ja sen esittämistä sekä suullisesti että kirjallisesti.

Monitieteinen ja luova osaaminen
Ilmiöiden matemaattinen mallintaminen funktioiden avulla lisää ymmärrystä matematiikan yhteyksistä arkielämään ja muihin tieteenaloihin.

Hyvinvointiosaaminen
Opiskelija kehittää epävarmuuden sietokykyään ja sinnikkyyttään. Lisäksi opiskelija harjoittelee opiskelemaan matematiikkaa yhteistyössä muiden kanssa. Opiskelija harjoittelee hallitsemaan ajankäyttöään ja laajoja aihekokonaisuuksia.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

MAA03 Geometria (2 op)

MAA3 Geometria (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita
- osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen
- ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometria

- suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen
Opintojaksolla harjoitellaan taitoa esittää geometrisia konstruktioita toisille sekä suullisesti että kirjallisesti geometriaohjelmia hyödyntäen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen
Opintojaksolla kytketään geometrian käsitteitä matematiikan historiaan ja globaaliin kulttuuriperintöön.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

MAA04 Analyyttinen geometria ja vektorit (3 op)

MAA4 Analyyttinen geometria ja vektorit (3 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, kuinka analyyttinen geometria luo yhteyksiä geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen
- osaa ratkaista muotoa $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$ olevia itseisarvoyhtälöitä
- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla
- osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla
- osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.

Keskeiset sisällöt

- käyrän yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö
- yhtälöryhmä
- suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus
- itseisarvoyhtälö
- pisteen etäisyys suorasta

- vektoreiden perusominaisuudet
- tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla
- tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen
Opintojakson aikana harjaannutaan hahmottamaan maailmaa analyyttisesti ja mallintamaan sitä matematiikan keinoin. Opiskellaan lisää ongelmanratkaisukeinoja reaalimaailman tilanteisiin. Luodaan yhteyttä fysiikan ja matematiikan välille.

Vuorovaikutusosaaminen
Opintojaksolla kehitetään taitoa esittää geometrisia konstruktioita toisille sekä suullisesti että kirjallisesti geometriaohjelmia hyödyntäen.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

MAA05 Funktiot ja yhtälöt 2 (2 op)

MAA5 Funktiot ja yhtälöt 2 (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla
- tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla
- osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä
  $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$
- osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$
- tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- suunnattu kulma ja radiaani
- yksikköympyrä
- sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen

- sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen
- murtopotenssi ja sen yhteys juureen
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmi ja logaritmin laskusäännöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen
Opintojakson aikana harjaannutaan mallintamaan erilaisia ilmiöitä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen
Opiskelija saa välineitä, joiden avulla hän voi mallintaa ja tutkia esimerkiksi väestönkasvua tai luonnonvarojen käyttöön liittyviä kysymyksiä.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

MAA06 Derivaatta (3 op)

MAA6 Derivaatta (3 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta
- ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena
- kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat
- osaa derivoida yhdistettyjä funktioita
- hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä
- osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat
- sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat
- funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta
- yhdistetty funktio ja sen derivointi

- funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen
Opitaan mallintamaan muutosnopeutta, jonka tutkiminen on tärkeää useilla tieteenaloilla. Opiskellaan lisää ongelmanratkaisukeinoja reaalimaailman tilanteisiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen
Määritetään optimaalisia tapoja rakentaa ja tuottaa esineitä niin, että materiaalien kulutus minimoituu.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

MAA07 Integraalilaskenta (2 op)

MAA7 Integraalilaskenta (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita
- ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä
- osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla
- perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.

Keskeiset sisällöt

- integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi
- määrätty integraali
- suorakaidesääntö
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii laskemaan pinta-aloja ja tilavuuksia integraalilaskennan ja numeeristen menetelmien keinoin ja siten mallintamaan entistä monimutkaisempia reaalimaailman ilmiöitä.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

MAA08 Tilastot ja todennäköisyys (2 op)

MAA8 Tilastot ja todennäköisyys (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja
- osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän
- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin
- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin
- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä
- osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä
- osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.

Keskeiset sisällöt

- keskiluvut ja keskihajonta
- korrelaatio ja lineaarinen regressio
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- permutaatiot ja kombinaatiot
- todennäköisyyden laskusäännöt
- binomijakauma
- diskreetti todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii käyttämään ohjelmistoja tilastollisen tiedon käsittelyssä ja esittämisessä, mikä tukee työelämävalmiuksia ja ymmärrystä yhteiskuntajärjestelmän toiminnasta.

Vuorovaikutusosaaminen
Opintojaksolla kehitetään taitoa esittää tilastotietoa ymmärrettävästi ja luotettavasti toisille sekä suullisesti että kirjallisesti ohjelmistoja hyödyntäen. Opiskelija kehittää erityisesti todennäköisyyslaskennassa täsmällistä matemaattista ilmaisua, mikä tukee opiskelijan viestintätaitojen kehittymistä.

Hyvinvointiosaaminen
Opiskelija oppii hahmottamaan satunnaisuuteen perustuvien ilmiöiden periaatteita. Opiskelija harjaantuu arvioimaan niiden uhkia ja mahdollisuuksia.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

MAA09 Talousmatematiikka (1 op)

MAA9 Talousmatematiikka (1 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa
- oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset
- osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tutustuu malleihin, ohjelmistoihin ja tietolähteisiin, joita voi soveltaa oman talouden hallinnassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen
Opiskelija oppii ymmärtämään talouden lainalaisuuksia ja soveltamaan niitä yhteiskunnan hyväksi. Opiskelija kehittää valmiuksiaan toimia yrittäjänä.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

MAA10 3D-geometria (2 op)

MAA10 3D-geometria (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa
- oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla
- vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä
- tutustuu kahden muuttujan funktioon
- osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.

Keskeiset sisällöt

- vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa
- piste- ja ristitulo
- piste, suora ja taso avaruudessa
- kulma avaruudessa
- yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa
- kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opitaan uudenlainen tapa hahmottaa kolmiulotteista maailmaa vektorien avulla ja mallintaa sitä matematiikan keinoin. Opiskellaan lisää ongelmanratkaisukeinoja reaalimaailman tilanteisiin. Luodaan yhteyttä fysiikan ja matematiikan välille.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

MAA11 Algoritmit ja lukuteoria (2 op)

MAA11 Algoritmit ja lukuteoria (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat
- oppii toteuttamaan yksinkertaisia algoritmeja ohjelmoimalla
- perehtyy logiikan käsitteisiin
- hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin
- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta.

Keskeiset sisällöt

- algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto
- vuokaavio
- yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeeriseen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi
- konnektiivit ja totuusarvot
- kokonaislukujen jaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi
- Eukleideen algoritmi
- aritmetiikan peruslause

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen
Opintojakson aikana luodaan yhteys matematiikan ja tietojenkäsittelytieteen välille.

Yhteiskunnallinen osaaminen
Algoritmiperiaatteiden ymmärtäminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan mediavaikuttamisen keinoja ja käyttämään omaa ymmärrystään niistä oman hyvinvointinsa ja yhteiskunnan hyväksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen
Algoritmiperiaatteiden ymmärtäminen parantaa mahdollisuuksia toimia eettisesti globaalissa media- ja teknologiamaailmassa.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

MAA12 Analyysi ja jatkuva jakauma (2 op)

MAA12 Analyysi ja jatkuva jakauma (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä
- osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita
- täydentää integraalilaskennan taitojaan
- perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- paloittain määritelty funktio
- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- käänteisfunktio
- funktioiden raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit
- jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen
Opiskelija kehittää omia vahvuuksiaan ja alkaa rakentaa niiden pohjalta omaa matemaattista identiteettiään.

Yhteiskunnallinen osaaminen
Opiskelija vahvistaa käsitystään matematiikasta tieteenä. Hän saa jakaumista uusia välineitä tiedon käsittelyyn ja ymmärtämiseen.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

KOULUKOHTAISET VALINNAISET OPINNOT

MAA13 Pitkän matematiikan ylioppilaskokeeseen valmentava opintojakso (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokonaisnäkemyksen lukion aikana opitusta matematiikasta
- oppii hallitsemaan entistä laajempia useisiin matematiikan osa-alueisiin liittyviä kokonaisuuksia
- tutustuu matematiikan valtakunnalliseen ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

- aiemmin opiskeltujen kurssien sisällöt
- kurssin sisällöstä ja painotuksista voidaan sopia opiskelijoiden kanssa

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen
Opintojaksolla harjaannutaan matemaattisen ajattelun huolellisessa kielentämisessä ja erityisesti sen kirjallisessa esittämisessä.

Hyvinvointiosaaminen
Opiskelija käyttää omia vahvuuksiaan matematiikan opiskelussa sekä vahvistaa identiteettiään matematiikan osaajana.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kirjallisesti osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Formatiivista palautetta voidaan

antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään arviointiperusteista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

MAA14 Matematiikkaohjelmistot haltuun (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu matematiikan tunneilla käytettäviin geometria- ja CAS-laskentaohjelmistoihin
- tottuu käyttämään sovellusohjelmistoja luontevana osana matemaattisten ongelmien ratkaisua
- oppii kirjoittamaan sujuvasti hyviä sähköisiä ratkaisuja matemaattisiin ongelmiin.

Keskeiset sisällöt

- ohjelmistojen asetusten muuttaminen likimääräiseen tai täsmälliseen laskemiseen sopiviksi
- geometrinen piirtäminen ja mallikuvioiden piirtäminen geometriaohjelmistolla
- kolmiulotteinen koordinaatisto ja kappaleiden piirtäminen geometriaohjelmistolla
- yhtälöiden, yhtälöparien ja epäyhtälöiden ratkaiseminen ohjelmistojen avulla
- funktion kuvaajan piirtäminen ja analysoiminen geometriaohjelmiston avulla
- lukujonon havainnollistaminen geometriaohjelmistolla
- paloittain määritellyn funktion kuvaajan piirtäminen geometriaohjelmistolla

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen
Opintojakson aikana vahvistetaan matemaattista osaamista ja sinnikkyyttä.

Arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S/H).

MAA15 Matematiikan tiedeopinnot (2 op)

Lukiolaisella on mahdollisuus opiskella Helsingin yliopiston matematiikan ja tilastotieteen osastolla lukio-opintojen ohessa matematiikan perusopintoja. Opiskelu toteutetaan Avoimen yliopiston lukio-yhteistyön kautta.

Tavoitteet

Perusopinnoissa tutustutaan yleisimpiin matemaattisiin käsitteisiin, opetellaan matemaattista päättelyä sekä matematiikasta viestimistä.

Keskeiset sisällöt

Soveltuvia perusopintoihin liittyviä kursseja ovat esimerkiksi Johdatus yliopistomatematiikkaan sekä Lineaarialgebra ja matriisilaskenta. Opetus koostuu luennoista ja harjoitustehtävistä sekä harjoitustehtävien tekemiseen tarjotusta ohjauksesta.

Laaja-alainen osaaminen

Riippuu valitusta kurssista

Arviointi

Suoritusmerkintä

MAA16 Lyhyen matematiikan opintojakso MAB02 (2 op)

MAB2 Lausekkeet ja yhtälöt (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- oppii muodostamaan lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua
- osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa
- osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa polynomiyhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- aritmeettinen lukujono ja summa
- geometrinen lukujono ja summa

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Matematiikasta keskustelu yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa kehittää sosiaalisia taitoja, yhteistyökykyä ja yhdessä oppimisen taitoja. Opintojaksolla harjoitellaan matemaattisen ajattelun kielentämistä ja sen esittämistä sekä suullisesti että kirjallisesti.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ilmiöiden matemaattinen mallintaminen lausekkeiden, lukujonojen ja funktioiden avulla lisää ymmärrystä matematiikan yhteyksistä arkielämään ja muihin tieteenaloihin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija kehittää epävarmuuden sietokykyään ja sinnikkyyttään. Lisäksi opiskelija harjoittelee opiskelemaan matematiikkaa yhteistyössä muiden kanssa. Opiskelija harjoittelee hallitsemaan ajankäyttöään ja laajoja aihekokonaisuuksia.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

MAA17 Lyhyen matematiikan opintojakso MAB03 (2 op)

MAB3 Geometria (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan
- osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen
- osaa käyttää ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause
- kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan taitoa esittää geometrisia konstruktioita toisille sekä suullisesti että kirjallisesti geometriaohjelmia hyödyntäen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla kytketään geometrian käsitteitä matematiikan historiaan ja globaaliin kulttuuriperintöön.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

MAA18 Lyhyen matematiikan opintojakso MAB04 (2 op)

MAB4 Matemaattisia malleja (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- näkee reaalimaailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla
- arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla
- tottuu arvioimaan mallien hyvyyttä ja käyttökelpoisuutta
- osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen
- ennusteet ja mallin hyvyys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana harjaannutaan tutkimaan erilaisten mallien sopivuutta reaalimaailman ilmiöiden kuvaamiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija saa välineitä, joiden avulla hän voi tutkia esimerkiksi väestönkasvua tai luonnonvarojen käyttöön liittyviä kysymyksiä.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

MAA19 Lyhyen matematiikan opintojakso MAB05 (2 op)

MAB5 Tilastot ja todennäköisyys (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin
- osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.

Keskeiset sisällöt

- tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen
- regression ja korrelaation käsitteet
- havainto ja poikkeava havainto
- ennusteiden tekeminen
- todennäköisyyden käsite
- yhteen- ja kertolaskusääntö
- kombinaatiot ja tuloperiaate
- todennäköisyyslaskennan malleja

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii käyttämään ohjelmistoja tilastollisen tiedon käsittelyssä ja esittämisessä, mikä tukee työelämävalmiuksia ja ymmärrystä yhteiskuntajärjestelmän toiminnasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla kehitetään taitoa esittää tilastotietoa ymmärrettävästi ja luotettavasti toisille sekä suullisesti että kirjallisesti ohjelmistoja hyödyntäen. Opiskelija kehittää erityisesti todennäköisyyslaskennassa täsmällistä matemaattista ilmaisua, mikä tukee opiskelijan viestintätaitojen kehittymistä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii hahmottamaan satunnaisuuteen perustuvien ilmiöiden periaatteita. Opiskelija harjaantuu arvioimaan niiden uhkia ja mahdollisuuksia.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

MAA20 Lyhyen matematiikan opintojakso MAB06 (1 op)

MAB6 Talousmatematiikan alkeet (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot
- syventää prosenttilaskennan taitojaan
- oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä
- osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen
- indeksi
- korkokäsite, yksinkertainen korko
- verotus
- valuutat

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tutustuu malleihin, ohjelmistoihin ja tietolähteisiin, joita voi soveltaa oman talouden hallinnassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Prosenttilaskennan ja indeksin käsitteiden opiskelun yhteydessä opiskelija pohtii yhteiskunnallisia teemoja.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

MAA21 Lyhyen matematiikan opintojakso MAB07 (1 op)

MAB7 Talousmatematiikka (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa
- oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset
- osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen
Opiskelija tutustuu malleihin, joita voi soveltaa oman talouden hallinnassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen
Opiskelija oppii ymmärtämään talouden lainalaisuuksia ja soveltamaan niitä yhteiskunnan hyväksi. Opiskelija kehittää valmiuksiaan toimia yrittäjänä.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

MAA22 Lyhyen matematiikan opintojakso MAB08 (2 op)

MAB8 Matemaattinen analyysi (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla
- osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon

- osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- graafisia ja numeerisia menetelmiä
- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä
- funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen
Opitaan mallintamaan muutosnopeutta, jonka tutkiminen on tärkeää useilla tieteenaloilla. Opiskellaan lisää ongelmanratkaisukeinoja reaalimaailman tilanteisiin erilaisia ohjelmistoja hyödyntäen.

Hyvinvointiosaaminen
Opiskelija kehittää epävarmuuden sietokykyään ja sinnikkyyttään. Opiskelija harjoittelee hallitsemaan ajankäyttöään ja laajoja aihekokonaisuuksia.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

MAA23 Lyhyen matematiikan opintojakso MAB09 (2 op)

MAB9 Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina
- tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina
- vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla
- tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla
- ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.

Keskeiset sisällöt

- normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)
- toistokoe
- binomijakauma
- luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen
Opiskelija vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen lukutaitoa ja tapojaan käsitellä ja havainnollistaa niitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen
Opiskelija saa matemaattisia välineitä, joilla arvioida tutkimustulosten luotettavuutta sekä käsitellä ja ymmärtää tutkittua tietoa.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

MAA24 Lyhyen matematiikan opintojakso MAB10 (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokonaisnäkemyksen lukion aikana opitusta matematiikasta
- oppii hallitsemaan entistä laajempia useisiin matematiikan osa-alueisiin liittyviä kokonaisuuksia
- tutustuu matematiikan valtakunnalliseen ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

- aiemmin opiskeltujen kurssien sisällöt
- kurssin sisällöstä ja painotuksista voidaan sopia opiskelijoiden kanssa

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen
Opintojaksolla harjaannutaan matemaattisen ajattelun huolellisessa kielentämisessä ja erityisesti sen kirjallisessa esittämisessä.

Hyvinvointiosaaminen
Opiskelija käyttää omia vahvuuksiaan matematiikan opiskelussa sekä vahvistaa identiteettiään matematiikan osaajana.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kirjallisesti osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia. Opintojakson alussa päätetään arviointiperusteista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

6.6.3 Matematiikan lyhyt oppimäärä

PAKOLLISET OPINNOT

MAB02 Lausekkeet ja yhtälöt (2 op)

MAB2 Lausekkeet ja yhtälöt (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- oppii muodostamaan lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua
- osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa
- osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa polynomiyhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- aritmeettinen lukujono ja summa
- geometrinen lukujono ja summa

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Matematiikasta keskustelu yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa kehittää sosiaalisia taitoja, yhteistyökykyä ja yhdessä oppimisen taitoja. Opintojaksolla harjoitellaan matemaattisen ajattelun kielentämistä ja sen esittämistä sekä suullisesti että kirjallisesti.

Monitieteinen ja luova osaaminen
Ilmiöiden matemaattinen mallintaminen lausekkeiden, lukujonojen ja funktioiden avulla lisää ymmärrystä matematiikan yhteyksistä arkielämään ja muihin tieteenaloihin.

Hyvinvointiosaaminen
Opiskelija kehittää epävarmuuden sietokykyään ja sinnikkyyttään. Lisäksi opiskelija harjoittelee opiskelemaan matematiikkaa yhteistyössä muiden kanssa. Opiskelija harjoittelee hallitsemaan ajankäyttöään ja laajoja aihekokonaisuuksia.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

MAB03 Geometria (2 op)

MAB3 Geometria (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan
- osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen
- osaa käyttää ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause
- kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan taitoa esittää geometrisia konstruktioita toisille sekä suullisesti että kirjallisesti geometriaohjelmia hyödyntäen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen
Opintojaksolla kytketään geometrian käsitteitä matematiikan historiaan ja globaaliin kulttuuriperintöön.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

MAB04 Matemaattisia malleja (2 op)

MAB4 Matemaattisia malleja (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- näkee reaalimaailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla
- arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla
- tottuu arvioimaan mallien hyvyyttä ja käyttökelpoisuutta
- osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen
- ennusteet ja mallin hyvyys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen
Opintojakson aikana harjaannutaan tutkimaan erilaisten mallien sopivuutta reaalimaailman ilmiöiden kuvaamiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen
Opiskelija saa välineitä, joiden avulla hän voi tutkia esimerkiksi väestönkasvua tai luonnonvarojen käyttöön liittyviä kysymyksiä.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

MAB05 Tilastot ja todennäköisyys (2 op)

MAB5 Tilastot ja todennäköisyys (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin
- osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.

Keskeiset sisällöt

- tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen
- regression ja korrelaation käsitteet
- havainto ja poikkeava havainto
- ennusteiden tekeminen
- todennäköisyyden käsite
- yhteen- ja kertolaskusääntö
- kombinaatiot ja tuloperiaate
- todennäköisyyslaskennan malleja

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii käyttämään ohjelmistoja tilastollisen tiedon käsittelyssä ja esittämisessä, mikä tukee työelämävalmiuksia ja ymmärrystä yhteiskuntajärjestelmän toiminnasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla kehitetään taitoa esittää tilastotietoa ymmärrettävästi ja luotettavasti toisille sekä suullisesti että kirjallisesti ohjelmistoja hyödyntäen. Opiskelija kehittää erityisesti todennäköisyyslaskennassa täsmällistä matemaattista ilmaisua, mikä tukee opiskelijan viestintätaitojen kehittymistä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii hahmottamaan satunnaisuuteen perustuvien ilmiöiden periaatteita. Opiskelija harjaantuu arvioimaan niiden uhkia ja mahdollisuuksia.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

MAB06 Talousmatematiikan alkeet (1 op)

MAB6 Talousmatematiikan alkeet (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot
- syventää prosenttilaskennan taitojaan
- oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä
- osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen
- indeksi
- korkokäsite, yksinkertainen korko
- verotus
- valuutat

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tutustuu malleihin, ohjelmistoihin ja tietolähteisiin, joita voi soveltaa oman talouden hallinnassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Prosenttilaskennan ja indeksin käsitteiden opiskelun yhteydessä opiskelija pohtii yhteiskunnallisia teemoja.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

MAB07 Talousmatematiikka (1 op)

MAB7 Talousmatematiikka (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa
- oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset
- osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen
Opiskelija tutustuu malleihin, joita voi soveltaa oman talouden hallinnassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen
Opiskelija oppii ymmärtämään talouden lainalaisuuksia ja soveltamaan niitä yhteiskunnan hyväksi. Opiskelija kehittää valmiuksiaan toimia yrittäjänä.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

MAB08 Matemaattinen analyysi (2 op)

MAB8 Matemaattinen analyysi (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla
- osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- graafisia ja numeerisia menetelmiä
- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä
- funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen
Opitaan mallintamaan muutosnopeutta, jonka tutkiminen on tärkeää useilla tieteenaloilla. Opiskellaan lisää ongelmanratkaisukeinoja reaalimaailman tilanteisiin erilaisia ohjelmistoja hyödyntäen.

Hyvinvointiosaaminen
Opiskelija kehittää epävarmuuden sietokykyään ja sinnikkyyttään. Opiskelija harjoittelee hallitsemaan ajankäyttöään ja laajoja aihekokonaisuuksia.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

MAB09 Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat (2 op)

MAB9 Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina
- tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina
- vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla
- tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla
- ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.

Keskeiset sisällöt

- normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)
- toistokoe
- binomijakauma
- luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen
Opiskelija vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen lukutaitoa ja tapojaan käsitellä ja havainnollistaa niitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen
Opiskelija saa matemaattisia välineitä, joilla arvioida tutkimustulosten luotettavuutta sekä käsitellä ja ymmärtää tutkittua tietoa.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

KOULUKOHTAISET VALINNAISET OPINNOT

MAB10 Lyhyen matematiikan ylioppilaskokeeseen valmentava opintojakso (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokonaisnäkemyksen lukion aikana opitusta matematiikasta
- oppii hallitsemaan entistä laajempia useisiin matematiikan osa-alueisiin liittyviä kokonaisuuksia

- tutustuu matematiikan valtakunnalliseen ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

- aiemmin opiskeltujen kurssien sisällöt
- kurssin sisällöstä ja painotuksista voidaan sopia opiskelijoiden kanssa

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen
Opintojaksolla harjaannutaan matemaattisen ajattelun huolellisessa kielentämisessä ja erityisesti sen kirjallisessa esittämisessä.

Hyvinvointiosaaminen
Opiskelija käyttää omia vahvuuksiaan matematiikan opiskelussa sekä vahvistaa identiteettiään matematiikan osaajana.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kirjallisesti osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia. Opintojakson alussa päätetään arviointiperusteista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

MAB11 Matematiikkaohjelmistot haltuun (2 op)

Tavoitteet
Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu matematiikan tunneilla käytettäviin geometria- ja CAS-laskentaohjelmistoihin
- tottuu käyttämään sovellusohjelmistoja luontevana osana matemaattisten ongelmien ratkaisua
- oppii kirjoittamaan sujuvasti hyviä sähköisiä ratkaisuja matemaattisiin ongelmiin.

Keskeiset sisällöt

- ohjelmistojen asetusten muuttaminen likimääräiseen tai täsmälliseen laskemiseen sopiviksi
- geometrinen piirtäminen ja mallikuvioiden piirtäminen geometriaohjelmistolla
- kolmiulotteinen koordinaatisto ja kappaleiden piirtäminen geometriaohjelmistolla
- yhtälöiden, yhtälöparien ja epäyhtälöiden ratkaiseminen ohjelmistojen avulla
- funktion kuvaajan piirtäminen ja analysoiminen geometriaohjelmiston avulla
- lukujonon havainnollistaminen geometriaohjelmistolla
- paloittain määritellyn funktion kuvaajan piirtäminen geometriaohjelmistolla

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana vahvistetaan matemaattista osaamista ja sinnikkyyttä.

Arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S/H).

MAB12 Pitkän matematiikan opintojakso MAA04

MAA4 Analyyttinen geometria ja vektorit (3 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, kuinka analyyttinen geometria luo yhteyksiä geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen
- osaa ratkaista muotoa $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$ olevia itseisarvoyhtälöitä
- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla
- osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla
- osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.

Keskeiset sisällöt

- käyrän yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö
- yhtälöryhmä
- suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus
- itseisarvoyhtälö
- pisteen etäisyys suorasta
- vektoreiden perusominaisuudet
- tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla
- tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana harjaannutaan hahmottamaan maailmaa analyyttisesti ja mallintamaan sitä matematiikan keinoin. Opiskellaan lisää ongelmanratkaisukeinoja reaalimaailman tilanteisiin. Luodaan yhteyttä fysiikan ja matematiikan välille.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla kehitetään taitoa esittää geometrisia konstruktioita toisille sekä suullisesti että kirjallisesti geometriaohjelmia hyödyntäen.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen

arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

MAB13 Pitkän matematiikan opintojakso MAA05

MAA5 Funktiot ja yhtälöt 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla
- tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla
- osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä
  $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$
- osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$
- tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- suunnattu kulma ja radiaani
- yksikköympyrä
- sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen
- murtopotenssi ja sen yhteys juureen
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmi ja logaritmin laskusäännöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana harjaannutaan mallintamaan erilaisia ilmiöitä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija saa välineitä, joiden avulla hän voi mallintaa ja tutkia esimerkiksi väestönkasvua tai luonnonvarojen käyttöön liittyviä kysymyksiä.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen

arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

MAB14 Pitkän matematiikan opintojakso MAA07

MAA7 Integraalilaskenta (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita
- ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä
- osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla
- perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.

Keskeiset sisällöt

- integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi
- määrätty integraali
- suorakaidesääntö
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii laskemaan pinta-aloja ja tilavuuksia integraalilaskennan ja numeeristen menetelmien keinoin ja siten mallintamaan entistä monimutkaisempia reaalimaailman ilmiöitä.

Arviointi

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Opintojakson arviointi perustuu kokeessa osoitettuun osaamiseen, opintojakson aikana mahdollisesti valmistuneisiin tuotoksiin ja oppimistilanteissa osoitettuun aktiivisuuteen. Suoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson alussa päätetään eri arviointiperusteiden painotuksista ja voidaan myös sopia muista arviointiperusteista. Opintojaksolla on käytössä numeroarviointi (4–10).

6.7 Biologia

Oppiaineen tehtävä

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elämään liittyviä ilmiöitä molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologian opetuksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin ja tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus vahvistaa opiskelijan käsitystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Luonnontieteellinen maailmankuva perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja auttaa siten opiskelijaa tarkastelemaan maailmaa tietoperustaisesti. Biologian opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita sekä evoluution merkityksen eliökunnan kehittymisessä.

Biologian oppiaine antaa opiskelijalle valmiuksia arkielämään, työelämään ja jatko-opintoihin. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään monin tavoin esimerkiksi lääketieteissä, teollisuudessa sekä maa- ja metsätaloudessa. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opiskelun edetessä kokeellisen työskentelyn taidot monipuolistuvat ja syventyvät. Opetuksessa tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa. Biologian opetukseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti maantieteessä, kemiassa, fysiikassa, psykologiassa ja terveystiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Biologian opetuksen perustana on luonnon monimuotoisuuden ja sen kehittymisen ymmärtäminen. Opetuksessa keskeinen teema on kestävän tulevaisuuden rakentaminen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä biologian tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan **hyvinvointiosaamista.** Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.

Vuorovaikutusosaamisen osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.

Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Biologian opetus kehittää opiskelijan **ympäristöosaamista** ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa **eettisyyttä** vaativissa pohdinnoissa.

Biologian opetuksen yleiset tavoitteet

Biologian opetuksessa edistetään opiskelijan kykyä tarkastella ilmiöitä biotieteiden näkökulmasta sekä vahvistetaan ja syvennetään biologian tietoja, taitoja ja osaamista monipuolisesti. Tavoitteet liittyvät biologiseen tarkastelutapaan, biologian ilmiöihin ja prosesseihin sekä biologisiin taitoihin ja niiden soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Biologinen tarkastelutapa
Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä
- osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla
- ymmärtää, että biologinen tieto perustuu tutkimukseen ja että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta
- ymmärtää biologisen tiedon ja siihen perustuvien sovellusten merkityksen innovaatioissa sekä erilaisten ongelmien ratkaisuissa
- saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan.

Biologiset ilmiöt ja prosessit
Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eliöiden perusrakenteita ja toimintoja
- ymmärtää biologisia syy-seuraussuhteita molekyylitasolta biosfääriin
- ymmärtää evoluution merkityksen
- tuntee biologiseen tietoon perustuvia sovelluksia.

Biologiset taidot ja niiden soveltaminen
Tavoitteena on, että opiskelija

- suunnittelee ja toteuttaa yksin tai ryhmässä kokeellista työskentelyä monipuolisissa oppimisympäristöissä, kuten maastossa, laboratoriossa ja virtuaalisissa ympäristöissä
- saa mahdollisuuden perehtyä biologian sovelluksiin vierailun, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla
- ymmärtää eliökunnan monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen, tiedostaa kestävän kehityksen välttämättömyyden sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta.

Arviointi

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratoriossa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Biologiassa korkeakoulu- ja työelämäyhteistyössä hyödynnetään erityisesti Helsingin yliopiston Viikin kampuksen tarjoamia monipuolisia mahdollisuuksia. Geenitekniikan työt -opintojakso toteutetaan kokonaan yhteistyössä Helsingin yliopiston biotieteiden laitoksen kanssa. Työelämätietoutta syvennetään kaikilla opintojaksoilla muun muassa esittelemällä, miten ja missä biologista tietoa tuotetaan ja sovelletaan. Aineenopettajaharjoittelijoille tarjotaan mahdollisuus liittää osaksi opetusta kokemuksia biologian eri osa-alueiden opiskelusta ja tieteenalan yhteyksistä yhteiskuntaan. Näin myös he tuovat opetukseen uusinta tutkittua tietoa omalta tieteenalaltaan.

Kielitietoisuus oppiaineessa

Biologiassa tutustutaan tieteenalan tapaan käyttää kieltä ja keskeisiä käsitteitä. Suomenkielisen materiaalin lisäksi opiskelussa hyödynnetään monikielistä, erityisesti englanninkielistä, materiaalia, mikä tukee opiskelijan monikielistä osaamista.

Opintojaksojen suorittamisjärjestys

Moduuli BI04, Solu ja perinnöllisyys, suoritetaan vasta BI01:n jälkeen. Moduuli BI06, Biotekniikka ja sen sovellukset, suoritetaan vasta BI04:n jälkeen.

Itsenäiset suoritukset

Itsenäisistä suorituksista sovitaan erikseen opintojakson opettajan kanssa.

PAKOLLISET OPINNOT

BI01 Elämä ja evoluutio (2 op)

BI1 Elämä ja evoluutio (2 op)

Moduulissa perehdytään elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin. Keskeinen näkökulma moduulissa on evoluutio ja sen merkityksen ymmärtäminen. Moduulissa tutustutaan biologiseen tapaan hankkia ja kuvata tietoa sekä biologiaan osana luonnontieteitä.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tunnistaa niitä esimerkeistä
- osaa solun perusrakennetta ja toimintaa tasolla, joka mahdollistaa evoluution ja ekosysteemin toiminnan ymmärtämisen
- osaa selittää perinnölliseen muunteluun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyviä mekanismeja ja osaa selittää näiden merkityksen evoluutiolle
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen
- ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.

Keskeiset sisällöt

Biologia tieteenä

- elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot
- biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät
- biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen

Evoluutio

- solujen synty ja kehittyminen
- suvullinen ja suvuton lisääntyminen
- muuntelu ja sen perinnölliset perusteet
- luonnonvalinta
- lajiutuminen
- kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat
- ihmisen evoluutio
- evoluution tutkiminen

Eliökunta

- luokittelun periaatteet
- eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan ympäristöosaamista, sillä evoluution ymmärtämisen kautta hahmottuu myös luonnon ainutlaatuisuuden ja monimuotoisuuden perusta. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Tämä tukee sekä kielitietoisuuden että monitieteisen osaamisen kehittymistä.

Arviointi

Opintojakson arvioinnin perustana ovat sille asetetut tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteelliseen ja menetelmälliseen osaamiseen.

BI0203 Ympäristöekologia (2 op)

Moduulit BI2 Ekologian perusteet (1 op) ja BI3 Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin (1 op) muodostavat yhden opintojakson (2 op), joka suoritetaan yhtenä kokonaisuutena.

BI2 Ekologian perusteet (1 op)

Moduulissa tarkastellaan ekologian perusteita ja elämän monimuotoisuutta.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen
- osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla
- osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.

Keskeiset sisällöt
Ekologian perusteet

- ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus
- hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemissä
- populaatioiden ominaisuudet
- sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys
- lajien väliset suhteet

Luonnon monimuotoisuus

- lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus
- monimuotoisuuden merkitys

BI3 Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin (1 op)

Moduulin keskeisinä teemoina ovat ympäristöongelmat Suomessa ja muualla maailmassa. Moduulissa tutustutaan ekologiseen tutkimukseen ja sen soveltamiseen ekosysteemien ja monimuotoisuuden suojelussa.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia
- osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä
- osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia
- osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyyden kannalta
- osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.

Keskeiset sisällöt

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin
- happamoituminen
- rehevöityminen
- vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa
- ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen

Kestävää tulevaisuutta kohti

- ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys
- toiminta kestävän elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen

Opintojakson tavoitteet

Moduulien BI2 ja BI3 valtakunnallisten tavoitteiden lisäksi opintojakson tavoitteena on rakentaa yhteyksiä perustutkimuksen ja soveltavan tutkimuksen välille. Vahva luonnontieteellinen tietopohja antaa opiskelijalle valmiuksia tarkastella ajankohtaisia ympäristökysymyksiä, muodostaa perusteltuja näkemyksiä sekä edistää eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Laaja-alainen osaaminen

Moduulien BI2 ja BI3 muodostama opintojakso vahvistaa erityisesti opiskelijan globaalin ympäristöosaamisen ja eettisyyden kehittymistä. Perustiedot ekologiasta ja ympäristöosaamisen vahvistuminen antavat pohjan eettiselle pohdinnalle sekä valmiuksia tehdä perusteluja kestäviä valintoja omassa arkielämässään. Opintojakson ajankohtaisiin sisältöihin liittyvät keskustelut ja pohdinnat edistävät vuorovaikutusosaamista sekä yhteiskunnallisen osaamisen kehittymistä.

Arviointi

Opintojakson arvioinnin perustana ovat sille asetetut tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

BI04 Solu ja perinnöllisyys (2 op)

BI4 Solu ja perinnöllisyys (2 op)

Moduulissa tarkastellaan tumallisen solun rakennetta, toiminnan ohjaamista, solujen lisääntymistä ja periytymisen perusteita. Solujen toimintoja havainnollistetaan kokeellisella työskentelyllä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa nimetä solun perusrakenteet
- osaa selittää solujen keskeisiä toimintoja
- hallitsee periytymisen perusmekanismit ja osaa soveltaa niitä esimerkkien avulla
- osaa mikroskopoida erilaisia soluja ja tulkita solujen mikroskooppisia rakenteita
- osaa toteuttaa pienen kokeellisen työn.

Keskeiset sisällöt

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- solu tutkimuskohteena
- biomolekyylit
- eläin-, kasvi- ja sienisolu
- geenien ilmeneminen ja sen säätely
- fotosynteesi
- soluhengitys, käymisreaktiot

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja solun jakautuminen
- meioosi ja sukusolujen synty

Periytymisen perusteet

- geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit
- mendelistinen periytyminen
- kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päätteleminen sukupuusta

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakson sisällöt syventävät biologian osaamista. Opiskelijalle hahmottuu entistä monipuolisempi kuva biologian ja muiden luonnontieteiden yhteydestä toisiinsa, mikä edistää monitieteistä

osaamista ja luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Perinnöllisyyden perusteiden opiskelu antaa pohjan eettiselle pohdinnalle tukien myös opiskelijan kielitietoisuuden kehittymistä.

Arviointi

Opintojakson arvioinnin perustana ovat sille asetetut tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

BI05 Ihmisen biologia (2 op)

BI5 Ihmisen biologia (2 op)

Moduulissa perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat ihmisen elintoiminnot ja lisääntyminen. Moduulissa tarkastellaan ihmiselimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa nimetä ja tunnistaa tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteet ja selittää niiden toimintaperiaatteita
- ymmärtää, mitä homeostasia on, ja osaa kertoa esimerkkejä siihen vaikuttavista tekijöistä
- osaa kuvata elimistön viestintäjärjestelmiä ja selittää, kuinka eri osat viestivät keskenään
- osaa selittää elimistön kykyä aistia ympäristöä ja reagoida muutoksiin
- osaa selittää ja vertailla elimistön eri puolustusmekanismeja mikrobeja vastaan
- osaa kertoa ja perustella lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään
- osaa toteuttaa pienimuotoisen, ihmisen elimistön toimintaa mittaavan kokeellisen työn ja esittää sen tulokset.

Keskeiset sisällöt

Solu, kudos, elin

- solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut
- elinten muodostuminen eri kudostyypeistä

Elimistön säätely

- hermoston rakenne ja toiminta
- umpirauhaset ja hormonit

Aineenvaihdunta

- ruoansulatuselimistö
- verenkiertoelimistö
- hengityselimistö
- kuona-aineiden eritys

Liikkuminen

- tuki- ja liikuntaelimistö

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- iho ja lämmönsäätely
- aistit
- puolustusjärjestelmä

Lisääntyminen

- sukuelimet ja sukupuolen kehitys
- hedelmöitys, raskaus ja synnytys

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija perehtyy ihmisen elimistön rakenteeseen ja toimintaan, mikä vahvistaa erityisesti opiskelijan hyvinvointiosaamista ja monitieteistä osaamista. Sisältöjä käsiteltäessä tehdään havaintoja omasta kehosta ja reflektoidaan omien elämäntapojen vaikutusta kehon hyvinvointiin. Kehontoimintojen mittaamisessa ja tulosten analysoinnissa hyödynnetään muiden luonnontieteiden ja terveystiedon tietoja ja taitoja, mikä vahvistaa opiskelijan monitieteistä ajattelua. Opintojakso harjaannuttaa opiskelijaa suhtautumaan kriittisesti ja analyyttisesti tiedotusvälineissä ja yhteiskunnassa opintojakson aihepiirejä käsittelevään keskusteluun.

Arviointi

Opintojakson arvioinnin perustana ovat sille asetetut tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

BI06 Biotekniikka ja sen sovellukset (2 op)

BI6 Biotekniikka ja sen sovellukset (2 op)

Moduulin tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää biologisen tutkimuksen merkityksen sovellusten kehittämisessä niin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa kuin luonnonvarojen kestävän kehityksen mukaisessa käytössä. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat geenitekniikan ja mikrobiologian erilaiset sovellukset. Moduulissa esitellään uusimpia biotekniikan sovelluksia nopeasti kehittyvällä alalla.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee eri mikrobien rakenteet ja ymmärtää niiden perustoiminnot
- osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten mikrobeja voidaan hyödyntää biotekniikassa
- syventää tietoja nukleiinihapoista ja niiden ominaisuuksista sekä tietää, miten niitä voidaan hyödyntää geenitekniikassa
- osaa selittää esimerkkien avulla biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkityksen jalostuksessa, lääketieteissä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa
- osaa tunnistaa ja arvioida biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittää niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä
- osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeellisen työn.

Keskeiset sisällöt

Mikrobit

- mikrobien luokittelu
- bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi
- virusten rakenne ja lisääntyminen
- mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa

DNA:n muokkaus ja tutkiminen geenitekniikalla

- tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot
- DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu
- DNA:n sisältämän informaation selvittäminen
- geenien siirto- ja muokkausmenetelmät

Biotekniikan keskeiset sovellukset ja merkitys

- perinteinen ja geenitekniikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus
- lääketieteet
- genomitieto ja sen hyödyntäminen
- DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus
- ympäristönsuojelu
- teollisuus

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakson tavoitteiden saavuttaminen tukee useiden laaja-alaiselle osaamiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Biologian sovellukset ja opintojakson sisällöt ovat hyvin ajankohtaisia. Opiskelija harjaantuu ottamaan kantaa moniin yhteiskunnallisiin ja eettisiin kysymyksiin sekä kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opiskelija pystyy perustelemaan mielipiteensä faktoihin perustuen. Sisällöt ja niiden ajankohtaisuus tukevat erityisesti vuorovaikutusosaamisen sekä monitieteisen ja luovan osaamisen kehittymistä. Opintojakson sisältöihin liittyy vahvasti myös tieteen ja tutkimuksen eettisyys.

Arviointi

Opintojakson arvioinnin perustana ovat sille asetetut tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

KOULUKOHTAISET VALINNAISET OPINNOT

BI07 Biologian ylioppilaskokeeseen valmentava opintojakso (2 op)

Opintojaksossa kerrataan ja syvennetään aiemmissa biologian moduuleissa opiskeltuja biologian keskeisiä sisältöjä ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä sekä vahvistetaan laaja-alaista osaamista. Opintojakso perehdyttää biologian tietojen ja taitojen soveltamiseen biologian ylioppilaskokeessa. Opintojakson

aikana tutustutaan biologian ylioppilaskokeen erityyppisiin kysymyksiin ja harjoitellaan niihin vastaamista yksin ja yhdessä muiden kanssa. Opintojakson tavoitteiden asettamisessa ja keskeisten sisältöjen valinnassa huomioidaan myös opiskelijoiden toiveet.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä
- osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla
- ymmärtää aiempien opintojaksojen keskeisiä sisältöjä ja niiden välisiä yhteyksiä
- osaa suunnitella ja jäsentää biologian koevastauksia
- osaa analysoida, tulkita, arvioida, soveltaa ja esittää biologista tietoa ylioppilaskokeen erilaisten tehtävien edellyttämällä tavalla.

Keskeiset sisällöt

- valtakunnallisten pakollisten ja valinnaisten opintojen keskeiset sisällöt
- biologialle tyypilliset keskeiset käsitteet
- ilmiöihin liittyvät lajiesimerkit

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa kerrataan ja syvennetään aiempien biologian opintojaksojen sisältöjä samalla vahvistaen laaja-alaista osaamista. Opintojakso ohjaa erityisesti luonnontieteelliseen ajatteluun, asiakokonaisuuksien hahmottamiseen, syy-seuraussuhteiden ymmärtämiseen ja kriittiseen ajatteluun tukien näin erityisesti monitieteistä ja luovaa osaamista. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan ryhmätyöskentelyä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta valmistautuessaan ylioppilaskirjoituksiin, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä lisäten opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Arviointi

Opintojakson hyväksytty suorittaminen edellyttää läsnäoloa ja preliminäärikokeen suorittamista tai ylioppilaskokeeseen osallistumista.

BI08 Biologian laboroinnit (2 op)

Opintojakso perehdyttää biologian laboratoriotyöskentelyyn ja syventää ymmärrystä biologian pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen keskeisistä sisällöistä. Opintojakson työtavoille on keskeistä kokeellisuus ja tutkimuksellisuus.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu erilaisiin biologian tutkimusvälineisiin

- harjoittelee kokeellista laboratoriotyöskentelyä
- osaa suunnitella ja toteuttaa biologisen kokeen yksin tai yhdessä muiden kanssa
- osaa esittää tutkimustuloksia
- hallitsee turvallisen laboratoriotyöskentelyn
- syventää biologisia tietojaan ja taitojaan
- saa valmiuksia biologian alan jatko-opintoihin.

Keskeiset sisällöt

- biologian pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojaksojen keskeisten sisältöjen syventäminen laboratoriotöiden avulla

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakso harjaannuttaa opiskelijaa kokeellisuuteen ja tutkimuksellisuuteen vahvistaen näin luonnontieteellistä ajattelua sekä monitieteistä ja luovaa osaamista. Työskentely tapahtuu usein ryhmissä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia. Pienessä ryhmässä opiskelija saa ohjausta ja tukea oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä tukee opiskelijan omien vahvuuksien tunnistamista ja käyttämistä.

Arviointi

Opintojakson hyväksytty suorittaminen edellyttää läsnäoloa, työskentelyyn osallistumista ja kirjallisten tuotosten palauttamista

BI09 Geenitekniikka (2 op)

Opintojaksossa syvennetään ymmärrystä geeniteknologian sovelluksista ja merkityksestä. Opintojaksolla työskennellään Helsingin yliopiston Biotieteiden laitoksen laboratoriossa tutkijakoulun tohtoriopiskelijoiden johdolla. Opiskelija saa henkilökohtaista ohjausta laboratoriotöiden tekemiseen. Opintojakson työtavoille on keskeistä kokeellisuus, ja opintojaksossa perehdytään geenitekniikan menetelmiin käytännössä.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietämystään ja ymmärrystään geenitekniikasta
- ymmärtää turvallisen laboratoriotyöskentelyn periaatteet
- perehtyy geenitekniikan tutkimusvälineistöön
- työskentelee laboratoriossa käyttäen erilaisia geenitekniikan työtapoja
- tutustuu biotieteelliseen tutkimukseen ja työskentelyyn yliopistossa
- saa valmiuksia biotieteiden jatko-opintoihin.

Keskeiset sisällöt

- DNA:n eristäminen

- PCR
- elektroforeesi
- geenin kloonaus
- entsyymien käyttö geenitekniikassa
- sekvensointi
- bioinformatiikka

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakson opetus harjaannuttaa opiskelijaa kokeelliseen tiedonhankintaan, tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn. Opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia toimia laboratorio-olosuhteissa vahvistaen näin myös yhteiskunnallista osaamista. Opintojaksolla käytetään aktivoivia ja vuorovaikutteisia työtapoja, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.

Arviointi

Opintojakson hyväksytty suorittaminen perustuu läsnäoloon ja annettujen tehtävien suorittamiseen.

BI10 – Lajintuntemus (1 op)

Opintojakso tukee luonnontieteellisen maailmankuvan muodostumista ja perehdyttää systematiikkaan sekä Suomen luonnon monimuotoisuuteen. Opintojaksossa opiskellaan Suomen yleisimpiä kasvi-, sieni- ja eläinlajeja. Lajintuntemus syventää biologista osaamista, tukee valmistautumista biologian ylioppilaskokeeseen ja antaa valmiuksia biologian alan jatko-opintoihin. Opintojakso suoritetaan itsenäisesti lajilistan avulla.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy Suomen yleisimpiin kasvi-, sieni- ja eläinlajeihin
- syventää ymmärrystään systematiikasta
- saa valmiuksia biologian ylioppilaskokeeseen
- saa valmiuksia biologian alan jatko-opintoihin.

Keskeiset sisällöt

Suomen yleiset eliölajit

- kasvit
- sienet
- eläimet
- systematiikka
- biologian ylioppilaskoe ja jatko-opinnot
- lajiesimerkit

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan ympäristöosaamista ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Lajien tunnistaminen lisää myös ymmärrystä luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta.

Arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Hyväksytyn suorituksen edellytys on lajintuntemuskokeen läpäisy.

BI11 Biologian tiedeopinnot (1–2 op)

Opintojakso tarjoaa mahdollisuuden tutustua korkeakouluopintoihin (yliopisto ja ammattikorkeakoulu) käytännössä. Se suoritetaan itsenäisesti osallistumalla korkeakoulun luennoille tai jollekin muulle kurssille jossakin biologian osa-alueessa. Luennoista tai kurssista sovitaan opintosuorituksen vastaanottavan opettajan kanssa.

Tavoitteet

Opintojakson aikana opiskelija
- perehtyy itsenäisesti opetukseen korkeakoulussa
- tutustuu tieteenalan peruskäsitteisiin
- tutustuu johonkin biologian osa-alueeseen tai erityiskysymykseen

Keskeiset sisällöt

Tarkempi sisältö määräytyy joka vuosi korkeakoulujen tarjoaman ja opetushenkilökunnan kanssa sovitun opetuksen perusteella.

Laaja-alainen osaaminen

Opiskelija tutustuu korkeakouluopiskeluun ja vahvistaa valmiuksiaan jatko-opintoja ja muita elämänvaiheita varten sekä syventää monilukutaitoaan.

Arviointi

Arviointi tapahtuu korkeakoulun suoritusmerkinnän perusteella (kuten LOPS 5.2.5 edellyttää) tai muun opintosuorituksen vastaanottavan opettajan kanssa etukäteen sovitun tuotoksen perusteella. Opintojakson voi suorittaa 1 tai 2 opintopisteen laajuisena. Hyväksytystä opintojaksosta saa suoritusmerkinnän S.

6.8 Maantiede

Oppiaineen tehtävä

Maantiede tarkastelee luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan ilmiöitä ja vuorovaikutusta. Maantieteen opetuksen tehtävänä on avartaa opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja niiden ajallista muutosta sekä alueellisia ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössään, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä.

Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja humanistisyhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi.

Nuorten elämismaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Tutkiva lähestymistapa ja geomedian käyttö auttavat opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä ja paikallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedialla tarkoitetaan maantieteellisiä tiedonhankinta- ja esitystapoja, esimerkiksi karttoja, paikkatietoa, diagrammeja, kuvia, videoita, kirjallisia lähteitä, mediaa ja suullisia esityksiä. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnassa ja visuaalisessa esittämisessä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Maantieteen opetuksessa tuetaan opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.

Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä **monitieteelliseen ja luovaan** työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.

Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävän kehityksen merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa **yhteiskunnallista osaamista**.

Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävän elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävissä kulutusvalinnoissa.

Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.

Maantieteen opetuksen yleiset tavoitteet

Maantieteen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan maantieteellistä ajattelua, syvennetään ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä sekä kehitetään monipuolisten taitojen hallintaa ja soveltamista. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Maantieteellinen ajattelu
Tavoitteena on, että opiskelija

- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa
- ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana ja mihin maantieteellistä osaamista tarvitaan arkielämässä, opiskelussa ja työelämässä
- osaa käyttää maantieteellisiä käsitteitä täsmällisesti ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä
- syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaansa
- osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista
- ymmärtää kestävän elämäntavan välttämättömyyden ja luonnonvaroja säästävän kiertotalouden merkityksen.

Maantieteelliset ilmiöt ja prosessit
Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja
- ymmärtää ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja
- ymmärtää luonnon- ja ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien vuorovaikutuksen.

Maantieteelliset taidot ja soveltaminen
Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnoida arkiympäristöjä ja tulkita maisemaa
- osaa vertailla ja analysoida luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä niissä tapahtuvia muutoksia eri aluetasoilla
- osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti
- osaa pohtia ja arvioida mahdollisia ratkaisuja ympäristön muutoksiin ja ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin
- ymmärtää, soveltaa ja analysoi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomediaa tiedon hankinnassa, arvioinnissa ja esittämisessä
- seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa kriittisesti arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia
- tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja
- saa valmiuksia toimia kantaaottavana ja kestävää tulevaisuutta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.

Arviointi

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisin menetelmin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Maantieteessä korkeakoulu- ja työelämäyhteistyössä hyödynnetään erityisesti Helsingin yliopiston Kumpulan kampuksen tarjoamia monipuolisia mahdollisuuksia. Erityisesti koulukohtaisella soveltavalla opintojaksolla, Kehitysmaantiede GE06 -opintojaksolla, on vierailijoita eri tieteenaloilta sekä työelämän ja kansalaistoiminnan aloilta. Työelämätietoutta syvennetään kaikilla opintojaksoilla

esittelemällä, miten ja missä maantieteellistä tietoa tuotetaan ja sovelletaan. Aineenopettajaharjoittelijoille tarjotaan mahdollisuus liittää osaksi opetusta kokemuksia maantieteen eri osa-alueiden opiskelusta ja tieteenalan yhteyksistä yhteiskuntaan. Näin myös he tuovat opetukseen uusinta tutkittua tietoa omalta tieteenalaltaan.

Kielitietoisuus oppiaineessa

Maantieteessä tutustutaan tieteenalan tapaan käyttää kieltä ja keskeisiä käsitteitä. Suomenkielisen materiaalin lisäksi opiskelussa hyödynnetään monikielistä, erityisesti englanninkielistä, materiaalia, mikä tukee opiskelijan monikielistä osaamista.

Itsenäiset suoritukset

Itsenäisistä suorituksista sovitaan erikseen opintojakson opettajan kanssa. GE07 Paikannimistö -opintojakso suoritetaan aina itsenäisesti.

PAKOLLISET OPINNOT

GE01 Maailma muutoksessa (2 op)

GE1 Maailma muutoksessa (2 op)

Moduuli perehdyttää opiskelijan muuttuvan maailman ja sen alueellisten ilmiöiden tarkasteluun ympäristön muutosten ja ihmiskunnan muutosten kautta. Moduulin aikana seurataan ajankohtaisia uutisia eri puolilta maailmaa ja hahmotetaan maailmanlaajuisia muutoksia sekä luonnon, ympäristön että ihmiskunnan kannalta. Moduuli käsittelee myös eri puolilla maailmaa tapahtuvaa myönteistä kehitystä sekä mahdollisuuksia ennakoida ja hillitä sekä varautua ja sopeutua muutoksiin.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä
- osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla
- tuntee kestävän kehityksen sitoumuksia ja osaa käyttää niitä eettisten perustelujen pohjana
- osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomediaa hyödyntäen
- osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.

Keskeiset sisällöt

Maantiede tieteenalana

- ympäristön ja maailman tarkastelu maantieteessä
- maantieteen hyödyntäminen työelämässä ja arjessa
- alueelliset ajankohtaiset uutiset

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- ilmastonmuutosten mekanismit
- nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia
- kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat
- ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä

Ihmiskunnan muutoksia

- väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset
- puhtaan veden puute, nälkä
- hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys
- pakolaisuus
- kestävän kehityksen sitoumukset

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakso tukee kaikkien laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa. Maantieteen perusta on monitieteellinen, mikä osaltaan harjaannuttaa monitieteelliseen työskentelyyn. Opetuksessa käytetään geomediaa, ja opiskelijan geomediataitojen vahvistuminen tukee monilukutaidon kehittymistä. Opintojakson aikana tapahtuva ajankohtaisen median seuranta ja kriittinen analyysi vahvistavat opiskelijan yhteiskunnallista osaamista. Opetuksessa opiskelijaa ohjataan kestävään tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa sekä yhteiskunnallista osaamista että eettisyyttä ja ympäristöosaamista. Opetuksessa syvennetään käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, mikä tukee opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittymistä.

Arviointi

Opintojakson arvioinnin perustana ovat sille asetetut tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisiin ja menetelmällisiin tietoihin ja taitoihin. Arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

GE02 Sininen planeetta (2 op)

GE2 Sininen planeetta (2 op)

Moduulissa tarkastellaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja syvennetään ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta. Keskeisinä näkökulmina ovat luonnossa tapahtuvat prosessit ja

niihin liittyvät syy-seuraussuhteet. Kaikkia teemoja käsitellään alueellisesta näkökulmasta. Teemojen yhteydessä käsitellään myös niihin liittyviä riskejä ja ongelmia sekä myönteistä kehitystä.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä
- osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian avulla
- osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustella ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin
- osaa kuvata ja analysoida elottoman ja elollisen luonnon alueellisuutta maapallolla
- osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä sekä selittää perustellen, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat
- osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla
- osaa selittää ja vertailla esimerkkien avulla, miten luonnonriskien seurauksia voidaan ennakoida tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.

Keskeiset sisällöt

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät

Maan planetaariset liikkeet ja niistä johtuvat ilmiöt

Ilmakehä ja vesikehä

- ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa
- veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO
- sää ja sen ennustaminen
- ilmastoalueet

Kivikehä

- maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto
- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina
- endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskeinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen

Maannokset ja kasvillisuusalueet

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakso tukee kaikkien laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen käsitteistöön, mikä harjaannuttaa monitieteiseen työskentelyyn. Opetus tukee luonnontieteellistä ajattelua, tiedonhankintaa ja tietojen kriittistä analyysia. Näin rakentuvan tietopohjan avulla opiskelija voi ottaa kantaa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin, mikä vahvistaa yhteiskunnallista osaamista. Opetus lisää ymmärrystä luonnonympäristön merkityksestä ja kestävän elämäntavan välttämättömyydestä, mikä vahvistaa opiskelijan eettisyyttä ja ympäristöosaamista.

Arviointi

Opintojakson arvioinnin perustana ovat sille asetetut tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen.

GE03 Yhteinen maailma (2 op)

GE3 Yhteinen maailma (2 op)

Moduulissa tarkastellaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja syvennetään ihmistoiminnan alueellisten piirteiden tuntemusta ja vuorovaikutusta. Keskeisinä näkökulmina ovat luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien arviointi ihmistoiminnan kannalta sekä ihmistoiminnan vastuullisuus ja ympäristön hyvinvointi. Kaikkia teemoja käsitellään alueellisesta näkökulmasta. Teemojen yhteydessä käsitellään myös niihin liittyviä riskejä ja ongelmia sekä myönteistä kehitystä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

1) osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä
2) tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet
3) osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla
4) osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla
5) osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita
6) osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
7) ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.

Keskeiset sisällöt

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät
- paikkojen kokeminen ja miellekartat

Väestö, asutus ja kulttuurit

- väestörakenne ja väestönmuutokset
- asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet
- kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema

Kaupungit ja kaupungistuminen

- maankäyttö ja rakennettu ympäristö
- kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- maa-, metsä- ja kalatalous
- kaivannaiset, energialähteet
- teollisuus
- kiertotalous

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu
- globalisaatio
- innovaatioiden alueellinen leviäminen

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakso tukee kaikkien laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa. Opetus perehdyttää maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen käsitteistöön. Opetus motivoi opiskelijaa humanistisyhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin, mikä vahvistaa monitieteellistä työskentelyä. Opetuksessa korostuu kestävän kehityksen merkitys, mikä antaa valmiuksia aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä toimimiseen ja tukee yhteiskunnallista osaamista. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta, mikä vahvistaa eettisyyttä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävissä kulutusvalinnoissa, mikä tukee ympäristöosaamisen kehittymistä. Opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.

Arviointi

Opintojakson arvioinnin perustana ovat sille asetetut tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisiin ja menetelmällisiin tietoihin

ja taitoihin. Arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen.

GE04 Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta (2 op)

GE4 Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta (2 op)

Moduuli perehdyttää aiemmissa moduuleissa hankittujen maantieteellisten tietojen ja taitojen soveltamiseen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa. Keskeisiä näkökulmia moduulissa ovat aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet sekä geomedian käyttö tutkimuksessa ja vaikuttamisessa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimuksen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus
- ymmärtää ja osaa selittää, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla
- osaa hyödyntää paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita
- osaa havainnoida arkiympäristöjä, tulkita maisemaa ja karttoja sekä kuvata ja selittää luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiötä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita
- tuntee ja osaa kuvata aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot sekä kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.

Keskeiset sisällöt

Maantieteellinen tutkimus

- geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet
- ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen
- luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla
- geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän tulevaisuuden edistämisessä

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- kaavoitus eri aluetasoilla
- osallistumisen keinot

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- Tutkielman tai projektin näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen. Keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta. Tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakso tukee kaikkien laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa. Opetuksessa korostuu myös vastuunotto omasta työskentelystä. Näin tuetaan hyvinvointiosaamisen kehittymistä. Opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn. Geomediataitojen kehittyminen vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa. Opetus motivoi opiskelijaa tieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävän kehityksen merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa yhteiskunnallista osaamista.

Arviointi

Opintojakson arvioinnin perustana ovat sille asetetut tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisiin ja menetelmällisiin tietoihin ja taitoihin. Arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Arvioinnissa huomioidaan myös tutkielman laatiminen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttaminen.

KOULUKOHTAISET VALINNAISET OPINNOT

GE05 – Maantieteen ylioppilaskokeeseen valmentava opintojakso (2 op)

Opintojakson aikana kerrataan ja syvennetään aiemmissa moduuleissa opiskeltuja maantieteen keskeisiä sisältöjä ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä sekä vahvistetaan laaja-alaista osaamista. Opintojakso perehdyttää aiemmissa moduuleissa hankittujen maantieteellisten tietojen ja taitojen soveltamiseen maantieteen ylioppilaskokeessa. Opintojakson aikana tutustutaan maantieteen ylioppilaskokeen erityyppisiin kysymyksiin ja harjoitellaan niihin vastaamista yksin ja yhdessä muiden kanssa. Opintojakson tavoitteiden asettamisessa ja keskeisten sisältöjen valinnassa huomioidaan myös opiskelijoiden toiveet.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää aiempien opintojaksojen keskeisiä sisältöjä ja niiden välisiä yhteyksiä
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti maantieteen käsitteitä ja paikannimistöä
- tuntee ylioppilaskokeessa käytettäviä erilaisia tehtävätyyppejä
- osaa suunnitella ja jäsentää maantieteen ylioppilaskokeen vastauksia
- osaa analysoida, tulkita, arvioida, soveltaa ja esittää maantieteellistä tietoa ylioppilaskokeen erilaisten tehtävien edellyttämällä tavalla.

Keskeiset sisällöt

Valtakunnallisten pakollisten ja valinnaisten opintojen keskeiset sisällöt

- maantieteen tyypilliset, keskeiset käsitteet

- keskeinen paikannimistö

Maantieteen ylioppilaskoe

- erilaiset tehtävätyypit
- vastausten suunnittelu ja jäsentäminen
- maantieteellisen tiedon analysointi, tulkinta, arviointi, soveltaminen ja esittäminen erilaisten tehtävien edellyttämällä tavalla.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakso tukee kaikkien laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa. Opiskelussa korostuu vastuunotto omasta työskentelystä, mikä tukee hyvinvointiosaamisen kehittymistä. Opetus harjaannuttaa opiskelijaa monitieteelliseen työskentelyyn ja maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistisyhteiskuntatieteelliseen ajatteluun ja tietojen kriittiseen analyysiin. Opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa yhteiskunnallista osaamista ja ympäristöosaamista. Opetuksessa tarkastellaan maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita, mikä vahvistaa opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittymistä.

Arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Opintojakson hyväksytty suorittaminen edellyttää läsnäoloa ja preliminäärikokeen suorittamista tai ylioppilaskokeeseen osallistumista.

GE06 – Kehitysmaantiede (2 op)

Opintojaksolla tarkastellaan kehitysmaantieteellisiä ilmiöitä ja syvennetään ymmärrystä maailmanlaajuisista, alueellisista ja paikallisista ongelmista sekä niiden ratkaisumahdollisuuksista. Alueellisesti tarkastellaan erityisesti globaalia etelää. Keskeisinä näkökulmina ovat ihmistoiminnan vastuullisuus ja ympäristön hyvinvointi. Huomiota kiinnitetään myös eri puolilla maailmaa tapahtuvaan myönteiseen kehitykseen. Opintojakso kehittää valmiuksia tarkastella ihmisoikeuskysymyksiä, muodostaa perusteltuja näkemyksiä ja toimia aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opintojakson toteutuksessa huomioidaan myös nuorten elämismaailma sekä opiskelijoiden arkiset kokemukset ja havainnot. Oppitunneilla vierailee eri tieteenalojen sekä työelämän alojen ja kansalaistoiminnan edustajia.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti kehitysmaantieteelle tyypillisiä käsitteitä ja paikannimistöä
- osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista

- osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti
- tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja
- tunnistaa kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet
- osaa ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä
- seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä niiden mahdollisia seurauksia
- osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia
- saa valmiuksia toimia kantaaottavana ja kestävää tulevaisuutta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.

Keskeiset sisällöt

Maantiede tieteenalana
- maailman tarkastelu maantieteellisestä näkökulmasta
- alueelliset ajankohtaiset uutiset

Kehitys
- kehityksen mittaaminen
- kestävä kehitys
- esimerkkejä kehityksen haasteista ja myönteisestä kehityksestä

Ihmiskunnan haasteita
- hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys ja eriarvoisuus
- hyvinvoinnin jakautumisen, köyhyyden ja eriarvoisuuden syitä, seurauksia ja ratkaisumahdollisuuksia
- ihmisoikeudet ja niiden toteutuminen

Globalisaatio
- globalisaation ulottuvuudet
- alueellisia esimerkkejä globalisaation vaikutuksista

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakso tukee kaikkien laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa. Opetuksessa tuetaan opiskelijan hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen kehittymistä käyttämällä myös työskentelytapoja, jotka ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opiskelijaa tuetaan ottamaan vastuuta omasta työskentelystä. Opetus harjaannuttaa opiskelijaa monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään kehitysmaantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen, kuten kehitysmaatutkimuksen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa yhteiskunnallista osaamista. Opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien

merkityksestä tukien siten opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittymistä. Opetuksessa tarkastellaan ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Opetus tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.

Arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Opintojakson hyväksytty suorittaminen edellyttää oppitunneille osallistumista ja kurssitöiden palauttamista.

GE07 – Paikannimistö (1 op)

Opintojakso tukee maantieteellisen maailmankuvan muodostumista ja perehdyttää maailman keskeiseen paikannimistöön sekä kartografiaan. Opintojakson opiskelusta sovitaan maantieteen opettajan kanssa ja se suoritetaan itsenäisesti paikannimistölistan avulla.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaa
- saa valmiuksia maantieteen ylioppilaskokeeseen
- saa valmiuksia maantieteen alan jatko-opintoihin.

Keskeiset sisällöt

- maailman keskeinen paikannimistö
- vuoristot ja ylängöt
- meret, lahdet ja salmet
- joet ja järvet
- niemimaat, saaret ja saaristot
- valtiot
- kartografia
- maailmankartta
- alueelliset esimerkit

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakson suorittamisessa korostuu vastuunotto omasta työskentelystä, mikä vahvistaa hyvinvointiosaamista. Maailman paikannimistön opiskelu rakentaa tietopohjaa, joka tukee muun muassa ajankohtaisten maailman tapahtumien ja median seuraamista. Näin opiskelijan yhteiskunnallinen osaaminen vahvistuu. Opintojakso tukee myös opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien rakentumista, mikä vahvistaa globaaliosaamista.

Arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Hyväksytyn suorituksen edellytys on paikannimistökokeen läpäisy.

GE08 Maantieteen tiedeopinnot (1–2 op)

Opintojakso tarjoaa mahdollisuuden tutustua korkeakouluopintoihin (yliopisto ja ammattikorkeakoulu) käytännössä. Se suoritetaan itsenäisesti osallistumalla korkeakoulun luennoille tai jollekin muulle kurssille jossakin maantieteen osa-alueessa. Luennoista tai kurssista sovitaan opintosuorituksen vastaanottavan opettajan kanssa.

Tavoitteet

Opintojakson aikana opiskelija
- perehtyy itsenäisesti opetukseen korkeakoulussa
- tutustuu tieteenalan peruskäsitteisiin
- tutustuu johonkin maantieteen osa-alueeseen tai erityiskysymykseen

Keskeiset sisällöt

Tarkempi sisältö määräytyy joka vuosi korkeakoulujen tarjoaman tai muun sovitun opetuksen perusteella.

Laaja-alainen osaaminen

Opiskelija tutustuu korkeakouluopiskeluun ja vahvistaa valmiuksiaan jatko-opintoja ja muita elämänvaiheita varten sekä syventää monilukutaitoaan.

Arviointi

Arviointi tapahtuu korkeakoulun suoritusmerkinnän perusteella (kuten LOPS 5.2.5 edellyttää) tai muun opintosuorituksen vastaanottavan opettajan kanssa etukäteen sovitun tuotoksen perusteella. Opintojakson voi suorittaa 1 tai 2 opintopisteen laajuisena. Hyväksytystä opintojaksosta saa suoritusmerkinnän S.

6.9 Fysiikka

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkityksen jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Fysiikan opetus antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla sekä hyödyntää fysiikan osaamistaan työelämässä. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan ymmärrys fysiikan käsitteistä rakentuu ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijan aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat johdonmukaiseksi käsitykseksi ympäröivästä todellisuudesta opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa ja fysiikan teorioiden avulla.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista sekä luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuutta noudattaen.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Opetus kehittää **yhteiskunnallista osaamista** antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.

Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta. Fysiikan opetus tukee näin **eettisyyttä ja ympäristöosaamista**, **globaali- ja kulttuuriosaamista** sekä **hyvinvointiosaamista**.

Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. **Monitieteinen ja luova osaaminen** saa tukea fysiikan opiskelusta myös tieto- ja viestintäteknologian osalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät fysiikan merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä fysiikan tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet
Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle
- tunnistaa fysiikan osaamistaan sekä kykenee asettamaan omia tavoitteitaan, kohtaamaan oppimishaasteitaan ja soveltamaan fysiikan opiskelustrategioita
- perehtyy fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä
- saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja fysiikkaa soveltaville aloille
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.

Tutkimisen taidot
Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa
- tunnistaa virhelähteiden vaikutuksen mittauksiin
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen
Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää fysiikan keskeisiä käsitteitä johdonmukaisesti ja oikeissa yhteyksissä
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla

- ymmärtää fysiikan ilmiöitä ja periaatteita teknologisten sovellusten taustalla
- osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ja simulaatioita ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen
- osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla.

Arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Työelämä- ja korkeakouluyhteistyö

Opintojaksossa FY012 vieraillaan jossakin fysiikan tutkimuslaitoksessa (esimerkiksi CERN). Opintojaksoon kuuluu vierailun lisäksi tehtäviä vierailukohteeseen ja tutkimusaiheeseen liittyen. Tämä opintojakso toteutuu vain tiettyinä lukuvuosina, kun yhteistyö vierailukohteen kanssa on mahdollista.

Yliopisto-opintojakso FY011
Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulun lukion 2. tai 3. vuoden opiskelijoilla on mahdollisuus opiskella fysiikkaa Helsingin yliopistossa koulunkäynnin ohessa. Näihin opintoihin voidaan hakea fysiikan opettajan suosituksella. Opiskelu käsittää yliopisto-opintojen alkuvaiheen perusopintoja eri fysiikan aloilta. Opiskelu fysiikan laitoksella voi käsittää luentoja, laskuharjoituksia, laboratoriotöitä sekä välikokeita. Opiskelijan suoritukset voidaan lukea hyväksi hänen aloittaessaan lukion jälkeiset fysiikan opinnot Helsingin yliopistossa.

Kielitietoisuus

Fysiikkaa opiskellessa opitaan fysiikalle ominaisia luku- ja kirjoitustaitoja. Opiskelija harjaantuu tuottamaan suullisesti ja kirjallisesti tekstiä, jossa hän tulkitsee kuva- tai mittausaineistoa sekä suureyhtälöitä ja muita fysiikalle ominaisia ilmaisutapoja ja selostaa suunnitelman kokeesta tai kokeen, kuvaa jotakin ilmiötä tai määrittelee täsmällisesti tietyn käsitteen. Opiskelija oppii tuottamaan kirjallisesti johdonmukaisen tekstin, jossa hän yhdistelee erilaista tietoa ja kuvaa, määrittelee, selostaa, päättelee ja perustelee.

Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja.

Opintojaksojen suoritusjärjestys ja itsenäinen suorittaminen

Suositeltu opintojaksojen suoritusjärjestys on 0102, 03, 04, 05, 06, 07, 08, 09, (11 ja 12), 10. Opintojaksot 03 (lämpö) ja 04 (mekaniikka) voidaan käydä myös eri järjestyksessä, ja opintojakso 06 (sähkö) ehdottomasti ennen opintojaksoa 07 (sähkömagnetismi). Koska kaikkiin fysiikan opintojaksoihin liittyy kokeellista laboratoriotyöskentelyä, kurssien itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

PAKOLLISET OPINNOT

Fysiikan pakolliset opinnot koostuvat kahdesta moduulista FY1 ja FY2 jotka on integroitu opintojaksoksi FY0102 Fysiikka luonnontieteenä, ympäristössä ja yhteiskunnassa. Tässä opintojaksossa tutustutaan fysiikkaan tieteenä ja fysiikan tutkimustapaan ja käsitteen muodostukseen sekä tarkastellaan käsitteen energia ilmenemistä yhteiskunnallisesti merkittävissä aiheissa, kuten energian tuotannossa, ihmisen hyvinvoinnissa ja ilmastonmuutoksessa.

FY0102 Fysiikka luonnontieteenä, ympäristössä ja yhteiskunnassa (2 op)

FY1 Fysiikka luonnontieteenä (1 op)

Moduulissa opiskelija saa kuvan fysiikan kokeellisesta luonteesta ja tutustuu kvantitatiiviseen mallintamiseen. Keskeisenä näkökulmana on, miten uutta tietoa rakennetaan tekemällä havaintoja ja kokeita fysiikalle ominaisella tavalla. Moduuli kehittää yhteistyötaitoja ja luo perustaa monitieteiselle ja luovalle osaamiselle.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä
- tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin
- tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.

Keskeiset sisällöt

- suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä
- mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi
- graafinen malli ja lineaarinen malli
- yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa temaattisissa yhteyksissä: liikeilmiöt, tiheysmittaukset ja putoamiskiihtyvyys.

Tarkennuksia opintojakson taitotavoitteisiin

Tutkimisen taitoja

- yksinkertaisen tutkimuksen tai tutkimuksen osan suunnittelu ja toteutus
- mittaaminen, tulosten kerääminen
- tulosten esittäminen graafisesti
- mittausmenetelmän ja mittaustulosten luotettavuuden arviointi
- tutkimuksen dokumentointi

TVT-taitoja

- suoran sovittaminen ja suoran yhtälön tulkinta
- laskinohjelmaan tutustuminen

Matemaattisen osaamisen taitoja

- suoraan verrannollisuus, esim. $s = vt$, $v = gt$, $m = \rho V$
- kulmakertoimen määrittäminen kuvaajasta
- suureen ratkaiseminen lineaarisesta mallista
- yksikkömuunnokset
- merkitsevät numerot
- kymmenpotenssit ja etuliitteet
- suureyhtälön ratkaiseminen yksinkertaisessa tapauksessa

FY2 Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta (1 op)

Moduulissa perehdytään siihen, miten energiaa tuotetaan, siirretään ja käytetään sekä mitä vaikutuksia näillä toiminnoilla on ympäristöön, yhteiskuntaan ja ihmisten hyvinvointiin. Keskeisenä näkökulmana on energian käsitteen ilmeneminen näissä yhteyksissä sekä se, miten energian käsite jäsentää ja täsmentää aiheesta käytävää keskustelua ja siihen liittyviä näkemyksiä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä
- tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja
- osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen
- energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen
- energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastonmuutokseen

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa temaattisissa yhteyksissä: kemiallinen energia energialähteenä, kansallinen energiantuotanto ja -kulutus sekä energian käyttö kotitalouksissa.

Tarkennuksia opintojakson taitotavoitteisiin

Tutkimisen taitoja

- lähdemateriaalin käyttö
- kysymysten muodostaminen
- kaavioiden tulkitseminen, esim. prosessikaavio

TVT-taitoja

- tiedon haku ja tietolähteiden luotettavuuden arviointi

Matemaattisen osaamisen taitoja

- uuden matemaattisen mallin käyttö, esimerkiksi aineistosta löytyvän yksinkertaisen lain käyttö ohjeen mukaan ja suureen ratkaiseminen yksinkertaisessa tapauksessa.

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- opiskelija tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä.
- opiskelija tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin.

Fysiikalla on keskeinen merkitys tieteelliseen maailmankuvaan nojautuvan kulttuurin kehittymisessä. Moduulin aikana vahvistetaan opiskelijan taitoa hahmottaa, miten luonnontieteellinen maailmankuva rakentuu kokeellisuuden pohjalta ja millaisia kulttuurisia rakenteita tämä edellyttää. Yhtenä esimerkkinä tällaisesta rakenteesta on SI-järjestelmä eli kansainvälinen yksikköjärjestelmä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- opiskelija tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin.
- opiskelija osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita.
- opiskelija tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja.
- opiskelija osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia.

Mittaaminen sekä tulosten kerääminen ja esittäminen graafisesti tutustuttavat opiskelijan erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin. Samalla opiskelija vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Oman luonnontieteellisen kokeen suunnittelu harjoittaa luovuutta ja luo useita mahdollisuuksia monitieteiselle tutkimukselle. Tämä vahvistaa opiskelijan oppimaan oppimisen taitoja ja luo valmiuksia jatko-opintoihin. Moduulin keskeiset sisällöt muodostavat yhtenäisen polun yksittäisten mittausten keräämisen harjoittelemisesta kokonaisen luonnontieteellisen kokeen tuottamiseen. Moduulin aikana tulee näin ollen perehdyttyä luontevasti fysiikan kokeelliseen rakenteeseen kaikilla eri tasoilla.

Ilmastonmuutokseen liittyvien ongelmien ratkaisu edellyttää monitieteistä ja luovaa ajattelua. Moduulissa opiskelija harjaantuu ottamaan huomioon monipuolisesti eri näkökulmia arvioidessaan ratkaisuja ongelmiin. Energiantuotantoon ja ilmastonmuutokseen liittyvää tietoa hankitaan, tulkitaan ja tuotetaan esimerkiksi kirjoitettuna tekstinä, kuvina, videoina, taulukoina, kuvaajina ja kaavioina. Samalla opiskelija vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta.

Yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen

- opiskelija tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja.
- opiskelija osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia.
- opiskelija saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.

Moduulissa käsitellään energiantuotannon vaikutuksia ympäristöön ja ilmastonmuutokseen. Tämä auttaa opiskelijaa ymmärtämään, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestävään käyttöön. Ymmärryksen pohjalta opiskelija saa valmiuksia perustella kantaansa energiantuotantoa koskevassa yhteiskunnallisessa keskustelussa fysiikan avulla. Moduulissa voidaan tutustua kansalliseen energiantuotantoon ja -kulutukseen sekä energian käyttöön kotitalouksissa. Yhteiskunnallista keskustelua voi herättää myös siten, että opiskelija etsii ajankohtaisia artikkeleita energiantuotannosta, analysoi ja vertailee niiden sisältöä sekä esittää oman näkökulmansa asiasta.

Arviointi

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

FY03 Energia ja lämpö (2 op)

FY3 Energia ja lämpö (2 op)

Moduulissa tutkitaan termodynaamisia systeemejä, energian siirtymistä systeemien välillä ja energian siirtymisen vaikutuksia. Keskeiset sisällöt liittyvät esimerkiksi energiantuotantoon, ilmastonmuutokseen ja rakentamiseen. Moduuli antaa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä
- osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä

- osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestävän tulevaisuuden rakentamisessa
- tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.

Keskeiset sisällöt

- voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana
- mekaaninen työ
- termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttujat
- lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine
- energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä
- aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset
- lämpölaajeneminen
- kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa temaattisissa yhteyksissä: energiantuotanto, rakentaminen ja energia kotona, ilmastonmuutos sekä lämpövoimakone.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeilla: absoluuttisen nollapisteen määrittäminen (ekstrapolointi), veden ominaishöyrystymislämmön määrittäminen ja Boylen lain todentaminen.

Tarkennuksia opintojakson taitotavoitteisiin

Tutkimisen taitoja

- havaintojen tekeminen arkielämän ilmiöstä ja havaintojen kirjaaminen ja yksinkertaisen tutkimuksen tekeminen, esimerkiksi ominaislämpökapasiteetin kokeellinen määrittäminen, suihkutyö (eli mitataan ja lasketaan, paljonko yksi suihkussa käynti maksaa), lämpölaajenemistutkimus jne.

TVT-taitoja

- graafinen integrointi (s, F) -koordinaatistossa
- uuden taulukkosarakkeen laskeminen, esim. 1/V tai PΔt
- mittauksen tekeminen tietokoneavusteisesti
- simulaatioiden käyttäminen, esimerkiksi kaasun paineen tutkimiseen rakenneosasten tasolla

Matemaattisen osaamisen taitoja

- suoran yhtälö, jossa on vakiotermi $p = \rho gh + p_0$
- kääntäen verrannollisuus graafisesti p = vakio·1/V
- ideaalikaasun tilanyhtälöstä suureen ratkaiseminen
- useita termejä sisältävän suureyhtälön ratkaiseminen

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen
Osa-alueeseen liittyvät moduulin tavoitteet

- opiskelija osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä.
- opiskelija osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.
- tieto- ja viestintäteknologisia taitoja käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Moduuliin liittyviä tutkimusaiheita ovat esimerkiksi absoluuttisen nollapisteen tai veden ominaishöyrystymislämmön määrittäminen sekä Boylen lain todentaminen. Keskeisten sisältöjen omaksumisen myötä opiskelija kehittää kvantitatiivisia taitoja arvioida ja vertailla eri energiantuotantotapoja.

Osa-alueeseen liittyvät moduulin tavoitteet

- opiskelija osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.
- opiskelija tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen vahvistuvat, kun opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen (esimerkiksi energiantuotanto, rakentaminen ja energiankäyttö kodeissa). Perehtymällä kasvihuoneilmiöön liittyviin fysiikan ilmiöihin ja periaatteisiin opiskelija saa valmiuksia ymmärtää, miten ihmisen toiminta vaikuttaa ilmakehän lämpenemiseen.

Arviointi

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

FY04 Voima ja liike (2 op)

FY4 Voima ja liike (2 op)

Moduulissa tarkastellaan tasaista ja muuttuvaa liikettä. Moduulissa perehdytään voimaan olennaisena kappaleiden välisiä vuorovaikutuksia kuvaavana suureena ja siihen, miten Newtonin II lakia käytetään mallinnettaessa voiman vaikutusta liiketilan muutokseen. Energiaa ja liikemäärää tarkastellaan mekaniikan keskeisinä käsitteinä ja säilyvinä suureina.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä
- osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittausaineistosta
- ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa
- tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.

Keskeiset sisällöt

- tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike
- kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait
- voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö
- paino ja kitka
- liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia
- mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate
- liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa temaattisissa yhteyksissä: vesi- ja tuulivoima, liikenne sekä urheilu.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeilla: putoamiskiihtyvyyden määrittäminen, kitkakertoimen määrittäminen ja kappaleeseen vaikuttavien voimien määrittäminen.

Tarkennuksia opintojakson taitotavoitteisiin

Tutkimisen taitoja

- kuvaajan tangentti

TVT-taitoja

- piirto-ohjelmien tarkoituksenmukainen käyttö
- voimakuvion piirtäminen
- toisen asteen polynomin sovittaminen mittauspisteisiin

Matemaattisen osaamisen taitoja

- toisen asteen suureyhtälöiden ratkaiseminen
- vektorisuureet ja vektorimerkintöjen käyttö
- vektorin komponentteihin jako
- suorakulmaisen kolmion trigonometria

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen
Osa-alueeseen liittyvät moduulin tavoitteet

- opiskelija osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittausaineistosta.

Tasaista ja tasaisesti kiihtyvää suoraviivaista liikettä voidaan tutkia liikeanturin avulla, jolloin tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään kokeellisten havaintojen keräämiseen sekä mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen.

Hyvinvointiosaaminen
Osa-alueeseen liittyvät moduulin tavoitteet

- opiskelija tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.

Turvallisuusnäkökohtia voidaan tarkastella esimerkiksi liikenteessä yhteiskunnan ja yksilön näkökulmista. Liikenneturvallisuuden kannalta keskeistä on ymmärtää renkaiden ja tien välisen kitkan sekä ajonopeuden vaikutus pysähtymismatkaan. Newtonin lakien avulla on mahdollista ymmärtää turvavöiden ja -tyynyn merkitys törmäystilanteissa.

Vuorovaikutusosaaminen
Osa-alueeseen liittyvät moduulin tavoitteet

- opiskelija osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä.
- opiskelija osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittausaineistosta.

Kinematiikan ja dynamiikan keskeisten ilmiöiden tutkiminen on usein mahdollista vain ryhmätyönä. Saatuja tuloksia esittämällä voidaan vahvistaa opiskelijan esiintymistaitoa ja -varmuutta. Siten moduuliin liittyvä kokeellinen työskentely kehittää opiskelijan yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä monilukutaitoa. Myös liikkeen graafisten esitysten tuottaminen ja analysointi ovat luontevaa materiaalia ryhmätyöskentelylle. Esimerkiksi liikkeen rekonstruoiminen graafisen esityksen pohjalta ja rekonstruktion verifioiminen voi olla oiva aihe liikkeen opiskelemiseen ryhmissä.

Arviointi

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

FY05 Jaksollinen liike ja aallot (2 op)

FY5 Jaksollinen liike ja aallot (2 op)

Moduulissa syvennetään edellisessä moduulissa omaksuttuja tietoja ja taitoja. Moduulissa perehdytään harmoniseen vuorovaikutukseen ja gravitaatiovuorovaikutukseen sekä niiden aiheuttamiin liikeilmiöihin. Moduulissa tutkitaan ja mallinnetaan ääntä ja ääni-ilmiöitä mekaanisina aaltoliikkeinä.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä
- perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä
- osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä
- osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.

Keskeiset sisällöt

- momentti ja kappaleen kiertyminen
- tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa
- tasainen ympyräliike ja normaalikiihtyvyys
- gravitaatiolaki ja planetaarinen liike
- jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi

- harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia
- mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen
- mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot
- ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa temaattisissa yhteyksissä: heiluri, soittimet, akustiikka ja äänentoisto, melun haittavaikutukset ja kuulon suojaaminen sekä ultraäänikuvaus.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeilla: heilurin heilahdusajan määrittäminen, äänen nopeuden määrittäminen ja äänen taajuusanalyysi.

Tarkennuksia opintojakson taitotavoitteisiin

TVT-taitoja

- sinifunktion sovittaminen
- aaltoilmiöiden mallintaminen
- FFT-kuvaajan tekeminen

Matemaattisen osaamisen taitoja

- logaritmiyhtälön käyttö

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen
Osa-alueeseen liittyvät moduulin tavoitteet

- opiskelija osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä.
- opiskelija perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä.
- opiskelija osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä.
- opiskelija osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.

Opiskelija voi tutustua tiedonhankintaan ja tiedon esittämiseen tieto- ja viestintäteknologian avulla esimerkiksi mittaamalla, analysoimalla ja vertailemalla äänten taajuusspektrejä. Mekaaniseen värähtelyyn ja ääneen liittyvissä tutkimuksissa opiskelija harjaantuu käyttämään jaksollisen liikkeen fysikaalisia ja matemaattisia käsitteitä sekä mallintamaan värähtelyilmiöitä.

Hyvinvointiosaaminen
Osa-alueeseen liittyvät moduulin tavoitteet

- opiskelija perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä.
- opiskelija osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.

Mekaanisen värähtelyn ja aaltoliikkeen keskeisimpiä aihealueita on ääni. Opiskelija tutustuu äänen ominaisuuksiin ja siihen, miten mekaaninen aaltoliike synnyttää kuuloaistimuksen. Moduulissa voidaan tarkastella äänen fysikaalisten ominaisuuksien yhteyttä kuulovaurioihin. Tämän myötä

opiskelijan on mahdollista esimerkiksi omaksua kestävästi hyvinvointiaan tukevia tapoja kuunnella musiikkia. Äänen intensiteettitason tarkastelu tuo samaan teemaan myös kvantitatiivista sisältöä.

Arviointi

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

FY06 Sähkö (2 op)

FY6 Sähkö (2 op)

Moduulissa perehdytään keskeisimpiin sähköistä vuorovaikutusta kuvaaviin malleihin sekä sähköenergian ja sähkötekniikan käsitteisiin. Opiskelija saa perustiedot yksinkertaisten virtapiirien suunnittelusta ja tutkimisesta. Moduulissa käsitellään myös sähköturvallisuutta ja tutustutaan sähkötekniikan sovelluksiin.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia
- osaa käyttää kentän ja potentiaalin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa
- tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.

Keskeiset sisällöt

- jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä
- resistanssi ja Ohmin laki
- sähköteho ja Joulen laki
- vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait
- akut ja akun latauspiiri
- Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä
- potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessa sähkökentässä
- kondensaattori ja kondensaattorin energia
- puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä
- sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa temaattisissa yhteyksissä: yksinkertaiset sähkölaitteet, aurinkokenno tasajännitelähteenä ja sähköenergian varastoiminen.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeilla: mittauksia komponenttien toiminnasta virtapiirissä ja pariston sisäisen resistanssin kokeellinen määrittäminen.

Tarkennuksia opintojakson taitotavoitteisiin

TVT-taitoja

- kytkentäkaavioiden laatiminen
- potentiaalikuvaajien laatiminen

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen
Osa-alueeseen liittyvät moduulin tavoitteet

- opiskelija osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia.

Tasavirtapiirien menestyksekäs opiskeleminen edellyttää kokeellisten töiden tekemistä usean oppitunnin aikana. Nämä työt tehdään tyypillisesti ryhmissä. Fysiikalle ominaisten merkintöjen ja esittämistapojen harjoittelu kehittää monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Moduulin aihepiiri on siten luonteva kohta yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen harjaannuttamiseen.

Hyvinvointiosaaminen
Osa-alueeseen liittyvät moduulin tavoitteet

- opiskelija tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.

Tutkiessaan kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdessään sähköopin perusmittauksia opiskelija oppii huomioimaan sähköturvallisuutta. Sisäistäessään sähköturvallisuuden merkityksen opiskelija ymmärtää, mitkä sähkötyöt voi tehdä itse ja mihin tarvitaan ammattilaisen osaamista. Tällä turvataan sekä opiskelijan omaa että toisten hyvinvointia.

Arviointi

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

FY07 Sähkömagnetismi ja valo (2 op)

FY7 Sähkömagnetismi ja valo (2 op)

Moduulissa perehdytään sähkömagnetismiin ilmiöalueena, jossa sähköiset ja magneettiset vuorovaikutukset esiintyvät rinnakkain. Moduulissa käsitellään ajasta riippuvia sähkömagneettisia ilmiöitä, joista keskeisin on sähkömagneettinen induktio. Moduulissa tarkastellaan myös sähkömagneettista säteilyä ja erityisesti sen tutuinta lajia, valoa. Sähkömagnetismiin perustuvien sovellusten tarkastelussa keskitytään niiden merkitykseen yhteiskunnan kehityksen mahdollistajana.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissa
- ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta

- tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia
- ymmärtää valon sähkömagneettisena ilmiönä.

Keskeiset sisällöt

- ferromagnetismi ja magneettinen dipoli
- magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä
- varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä
- virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima
- sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat
- generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla
- sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri
- valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen
- valon interferenssi ja diffraktio
- valon polarisaatio kvalitatiivisesti

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa temaattisissa yhteyksissä: hiukkaskiihdytin, tuulivoima ja optinen tiedonsiirto.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeilla: magneettivuon tiheyden määrittäminen käämin sisällä, valon heijastumisen ja taittumisen tutkiminen rajapinnassa sekä laserin aallonpituuden määrittäminen hilan avulla.

Tarkennuksia opintojakson taitotavoitteisiin

TVT-taitoja

- piirto-ohjelmien tarkoituksenmukainen käyttö

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen
Osa-alueisiin liittyvät moduulin tavoitteet

- opiskelija ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta.

Keskeisten sisältöjen (generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla) hallitseminen mahdollistaa sähköenergian tuotantoon liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumisen. Kannan ottamista yhteiskunnallisiin kysymyksiin voidaan harjoitella esimerkiksi analysoimalla ja vertailemalla sähköenergian tuotantoon ja siirtoon liittyviä ajankohtaisia artikkeleita. Moduulin sisällä voidaan kehittää monilukutaitoa esimerkiksi selvittämällä pienryhmissä turvallisuusrajoja erilaisille sähkömagneettisille säteilyille. Näitä voidaan verrata laskennallisesti eri tilanteissa erilaisiin sähkömagneettista säteilyä tuottaviin lähteisiin. Näin opiskelija voi vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta.

Hyvinvointiosaaminen
Osa-alueeseen liittyvät moduulin tavoitteet

- opiskelija tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia.

Säteilyn vaikutuksista on keskeistä ymmärtää, että ne riippuvat säteilyn taajuudesta ja intensiteetistä ja ettei kaikki sähkömagneettinen säteily ole vaarallista. Tuntiessaan sähkömagneettisen säteilyn lähteet ja niiden vaikutukset opiskelija oppii toimimaan aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi.

Arviointi

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

FY08 Aine, säteily ja kvantittuminen (2 op)

FY8 Aine, säteily ja kvantittuminen (2 op)

Moduulissa perehdytään kvanttifysiikan käsitteelliseen ja teoreettiseen rakenteeseen sekä niiden kokeelliseen pohjaan. Keskeistä on aineen rakenne ja perusvuorovaikutukset sekä se, miten nämä vaikuttavat aineen ominaisuuksiin. Moduuli käsittelee kvanttifysiikan teknologisia sovelluksia sekä sitä, miten kvanttifysiikka ilmenee alkeishiukkastason ilmiöistä nanomittakaavaan ja aina kosmisen mittakaavan ilmiöihin saakka. Tarkastelun kohteena ovat myös erilaiset radioaktiiviseen hajoamiseen, ionisoivaan säteilyyn ja kvantittumiseen perustuvat teknologiat.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön
- tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan
- ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

- energian kvantittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa
- fotoni sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina
- atomin rakenne, atomin elektronien kvanttitilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate
- kvantittumiseen perustuva teknologia: laser ja kvanttirakenteet
- atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen
- ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia
- ydinvoima, fissio ja fuusio
- hajoamislaki
- ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa
- hiukkasfysiikan standardimalli
- maailmankaikkeuden kehitys.

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa temaattisissa yhteyksissä: säteilyturvallisuus, säteilyn käyttö lääketieteessä, ilmastonmuutos ja kasvihuoneilmiö.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeilla: spektrin mittaaminen, spektrin muutoksen tarkastelu fluoresenssi-ilmiössä, mittaukset laser-diodeilla ja moduulin aihepiiriin liittyvät simulaatiot.

Tarkennuksia opintojakson taitotavoitteisiin

TVT-taitoja

- eksponenttifunktion sovittaminen.

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen
Osa-alueeseen liittyvät moduulin tavoitteet

- opiskelija tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön.

Oman ja toisten hyvinvoinnin kannalta opiskelijan on tärkeä ymmärtää, miksi ionisoivalla säteilyllä on haitallisia vaikutuksia. Moduulissa voidaan tutustua esimerkiksi siihen, miten ionisoivaa säteilyä käytetään lääketieteessä sekä diagnostisissa tarkoituksissa että hoitotarkoituksissa. Samalla voidaan selvittää, miten näissä toimenpiteissä pidetään huolta potilaan ja henkilökunnan turvallisuudesta.

Yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen
Osa-alueisiin liittyvät moduulin tavoitteet

- opiskelija ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa
- opiskelija tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön.

Säteilyn kvantittumisen avulla on mahdollista selittää termisen säteilyn absorptio kasvihuonekaasuihin ja siten syventää opiskelijan ymmärrystä kasvihuoneilmiöön liittyvistä fysikaalisista mekanismeista. Keskeisten sisältöjen omaksumisen myötä opiskelijan on mahdollista osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ydinvoimasta ja radioaktiivisten lähteiden säteilystä sekä tulkita käytyä keskustelua fysiikan näkökulmasta ja faktoihin pohjautuen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen
Osa-alueeseen liittyvät moduulin tavoitteet

Moduulin myötä opiskelijalle syntyy käsitys nykyisestä fysiikan tutkimukseen perustuvasta tieteellisestä maailmankuvasta globaalina kokonaisuutena. Opiskelija tunnistaa, mitkä merkittävät fysiikan kokeet ja teoriat ovat perusteena nyky-yhteiskunnan toiminnalle, kulttuuriperinnölle ja ihmisen paikalle maailmankaikkeudessa. Samalla vahvistuu opiskelijan käsitys siitä, mihin maailmankuvaa koskeviin kysymyksiin fysiikka tieteenä ei vielä vastaa ja mihin se ei koskaan vastaa.

Arviointi

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

KOULUKOHTAISET VALINNAISET OPINNOT

FY09 Mekaniikka ja energia (2 op)

Opintojaksolla kerrataan ja syvennetään mekaniikan osaamista opintojaksoilta FY3 (Energia ja lämpö) ja FY4 (Voima ja liike).

Tavoitteet

Opintojaksolla käsitellään erityisesti ylioppilas- ja pääsykoetasoisia tehtäviä. Tavoitteena on, että opiskelija harjaantuu mekaniikan ja energian käsitteiden käytössä ja ongelmanratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

Keskeisiä käsitteitä ovat tasapainoehdot, momentti, mekaaninen energia, mekaanisen energian säilymislaki, mekaniikan energiaperiaate, työperiaate, voiman tekemä työ, teho ja hyötysuhde

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksolla sivutaan samoja laaja-alaisen osaamisen alueita kuin opintojaksoilla FY3 ja FY4

Arviointi

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

FY10 Fysiikan abiopintojakso (2 op)

Opintojakso on eheyttävä, kokonaisuuksia hahmottava ja fysiikan ylioppilaskirjoituksiin valmentava kertausopintojakso. Opintojaksolla jäsennetään, syvennetään ja täsmennetään fysiikan aikaisempien opintojaksojen tietoja, vahvistetaan laskennallisia valmiuksia ja pyritään yleiskuvan muodostamiseen fysiikasta.

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija saa kokonaiskuvan fysiikan opintojaksoista ja valmistautuu ylioppilaskirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Kaikki fysiikan opintojaksojen sisällöt.

Laaja-alainen osaaminen

Kaikkien opintojaksojen laaja-alaisen osaamisen sisällöt

Arviointi

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

FY11 Fysiikan yliopisto-opintoja (2 op)

Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulun lukion 2. ja 3. vuoden opiskelijoilla on mahdollisuus opiskella fysiikkaa Helsingin yliopistossa koulunkäynnin ohessa. Näihin opintoihin voidaan hakea fysiikan opettajan suosituksella. Opiskelu käsittää yliopisto-opintojen alkuvaiheen perusopintoja eri fysiikan aloilta. Opiskelu fysiikan laitoksella voi käsittää luentoja, laskuharjoituksia, laboratoriotöitä sekä välikokeita. Opiskelijan suoritukset voidaan lukea hyväksi hänen aloittaessaan lukion jälkeiset fysiikan opinnot Helsingin yliopistossa.

Tavoitteet

Tarjotaan opiskelijalle mahdollisuus syventää osaamista jollakin fysiikan osa-alueella.

Keskeiset sisällöt

Riippuvat valituista kursseista.

Laaja-alainen osaaminen

Riippuu valituista kursseista.

Arviointi

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista,

ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

FY12 Fysiikan tiedeleiri (2 op)

Opintojaksolla vieraillaan jossakin fysiikan tutkimuslaitoksessa (esimerkiksi CERN). Opintojaksoon kuuluu vierailun lisäksi tehtäviä vierailukohteeseen ja tutkimusaiheeseen liittyen. Tämä opintojakso toteutuu vain tiettyinä lukuvuosina, kun yhteistyö vierailukohteen kanssa on mahdollista.

Tavoitteet

Hiukkasfysiikan sisältöjen syvempi ymmärtäminen.

Keskeiset sisällöt

Kvantittumiseen perustuvan teknologian merkitys nyky-yhteiskunnassa. Hiukkasfysiikan standardimalli. Hiukkasfysiikan tutkimusmenetelmät.

Laaja-alainen osaaminen

Samat laaja-alaisen osaamisen tavoitteet kuin opintojaksolla FY8 ja lisäksi vuorovaikutusosaaminen sekä opintoretkellä toimiminen.

Arviointi

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

6.10 Kemia

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Se ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus herättää kiinnostusta kemian opiskelua ja kemian alan ammatteja kohtaan sekä antaa valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Kemian opetus tukee opiskelijan käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijan aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti.

Kemian opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia opetus- ja opiskelumenetelmiä, joilla kehitetään opiskelijan käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista. Opetuksen keskeisiin lähtökohtiin kuuluu havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti. Opiskelijat harjaantuvat ottamaan vastuuta yhteisestä turvallisuudesta, jolloin myös työelämässä tarvittava turvallisuusosaaminen kehittyy.

Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Tutkimisen taitojen perustana on kysymysten ja havaintojen tekeminen. Mittaaminen, luokitteleminen ja muut tutkimisen taidot kehittyvät erilaisten menetelmien harjoittelun kautta. Myös opiskelijan tiedon käsittelyn ja esittämisen taidot karttuvat. Kokeellisen työn taidot etenevät kohti oman tutkimuksen suunnittelua. Samalla opiskelija oppii tekemään johtopäätöksiä sekä arvioimaan ja argumentoimaan tutkimuksen tuloksia.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä tukee **hyvinvointiosaamisen** tavoitteita. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen

tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.

Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Kemian opetuksessa tiedostetaan kemian täsmällisen kielenkäytön ja arkikielen välinen ero. Universaalia kemian kieltä lähestytään opiskelijan havaintojen ja arkikielen näkökulmasta. Kemiassa kielitietoisuuden ja kielitaidon merkitys näkyy erityisesti käsitteistön oppimisessa ja omien päätelmien selkeässä ja johdonmukaisessa perustelemisessa.

Kemian opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista, argumentointia ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua kieltä, kuvia, videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia tai kemian merkkikieltä. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja **monitieteistä osaamista** tukevaa kemian opetusta. Sitä käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Tietokonepohjaisella mittausjärjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.

Luonnontieteellisessä työskentelyssä **luova osaaminen** näkyy kykynä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.

Kemian opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Kemian opetus vahvistaa **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen ja luonnonvarojen riittävyyteen.

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kemian merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä kemian tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet
Tavoitteena on, että opiskelija

- saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa
- osaa arvioida kemian ja siihen liittyvien teknologioiden tarjoamia ratkaisuja sekä niiden merkitystä yksilön, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta
- saa mahdollisuuksia perehtyä kemian sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja kemiaa soveltaville aloille.

Tutkimisen taidot
Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa yhteisöllisesti
- tuntee kemian turvalliset työskentelytavat ja osaa käsitellä syntyneet kemikaalijätteet asianmukaisesti
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi
- osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia käyttäen kemialle tunnusomaisia työmenetelmiä
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä analysoida ja arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen
Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa kemian keskeisiä käsitteitä
- osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä
- osaa käyttää monipuolisesti asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida eri yhteyksissä esitettyä tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.

Arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute sekä itsearviointi tukevat opiskelijaa kemian osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, havainnollistaa ja esittää kemiallista tietoa. Kemiallisen tiedon soveltaminen, luonnontieteellisten lainalaisuuksien ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen ovat myös arvioinnin kohteita. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon arvioida tietoa kriittisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Kemian opintojen osana on mahdollisuus suorittaa Helsingin yliopiston kemian perusopintoja (soveltava opintojakso).

Koulu osallistuu ja organisoi LUMA-aineiden ***kolmikantayhteistyötä*** opetusharjoittelun koordinoinnin ja kehittämisen toteuttamiseksi. Koulu tarjoaa toimintaympäristön tutkimukselle ja kokeiluille (***TutKoKe-toiminta***).

Työelämän konteksti sisällytetään jokaiseen kurssiin ammattien ja sovelluksien mukaan (esim. metalli- ja kaivosteollisuus KE5-opintojakson sisällöissä) sekä tuomalla työelämän toimintamalleja työturvallisuuden ja kemikaaliturvallisuuden näkökulmasta.

Kielitietoisuus

Kemialle oppiaineena on ominaista symbolien ja matemaattisten mallien käyttö osana tieteellistä lähestymistapaa. Opinnoissa pyritään selittämään arkielämän ilmiöt tieteen käsitteillä. Opinnoissa harjaannutaan käyttämään kemian kieltä monipuolisesti ja tieteellisen esitystavan vaatimalla tarkkuudella.

PAKOLLISET OPINNOT

KE0102 Kemiaa kaikkialla (2 op)

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson KE0102 tavoitteena on moduulien 1 ja 2 valtakunnallisten tavoitteiden lisäksi auttaa opiskelijaa muodostamaan kokonaiskuva kemian merkityksestä oman arjen ja kestävän tulevaisuuden kannalta. Opiskelija ymmärtää, että yksilön valinnat ovat osa kestävän arjen ja siten myös kestävän tulevaisuuden rakentamista.

KE1 Kemia ja minä (1 op)

Moduulissa vahvistetaan opiskelijan aiempaa kemian osaamista ja tuodaan näkyväksi kemian merkitystä opiskelijan omassa elämässä. Tutustuminen ainemäärän käsitteeseen esittelee kemiasta kvantitatiivisen puolen. Kokeellisessa työssä harjoitellaan erityisesti turvallista ja huolellista työskentelyä. Moduulissa korostuvat hyvinvointiosaamisen ja yhteiskunnallisen osaamisen laaja-alaiset tavoitteet.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin
- saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta
- oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna
- osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa
- osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.

Keskeiset sisällöt

- arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä
- kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa
- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla
- puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät
- ainemäärä ja konsentraatio

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: elintarvikkeet ja elintarvikelisäaineet, hivenaineet ja terveys sekä kuluttajan valinnat.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla tutkimuksilla: seoksen koostumuksen tai pitoisuuden selvittäminen erotusmenetelmiä käyttäen sekä liekkikokeet.

KE2 Kemia ja kestävä tulevaisuus (1 op)

Moduulissa opiskelija syventää käsitystään kemiallisista sidoksista ja niiden merkityksestä aineen ominaisuuksille. Kokeellisessa työskentelyssä harjoitellaan erityisesti johtopäätösten tekemistä havainnoista. Opinnoissa tutustutaan myös luonnontieteiden ratkaisuihin kestävän elämäntavan edistämisessä. Moduulissa korostuvat monitieteisen ja luovan osaamisen sekä yhteiskunnallisen osaamisen laaja-alaiset tavoitteet.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestävän elämäntavan edistämisessä
- tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa

- osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti
- osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa
- ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

- tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävän elämäntavan edistämisessä luonnontieteissä
- aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen
- alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus
- aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: vesi ja ilma, alkuaineiden kierto ja riittävyys, elinkaariajattelu ja kiertotalous, vihreä kemia sekä atomi- tai sidosmallien historiallinen kehittyminen.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla tutkimuksilla: aineiden ominaisuuksien tutkiminen ja selittäminen sidosten avulla sekä veden ominaisuuksien tutkiminen.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa valmiuksia työskennellä turvallisesti kemikaalien kanssa, ja käyttää niitä vastuullisesti arjessaan. Tämä tukee hyvinvointiosaamista. Hyvinvointia tuetaan myös opettamalla opiskelijoille monipuolisia kemiassa tarvittavia opiskelutaitoja, esimerkiksi kemian monilukutaitoa

Yhteiskunnallista osaamista vahvistetaan tutustumalla kestävän elämäntavan edistämiseen kemian keinoin. Samalla opiskelija tutustuu kemian merkitykseen nyky-yhteiskunnassa ja yhteiskunnallisissa muutoksissa.

Monitieteistä ja luovaa osaamista harjoitellaan kuvaamalla aineen rakennetta ja kemiallisia sidoksia monipuolisesti esimerkiksi kuvien, videoiden, mallien, simulaatioiden, taulukoiden, kuvaajien ja kemian merkkikielen avulla. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Tätä harjoitellaan esimerkiksi kokeellisen työn havaintoja selitettäessä. Opiskelijat tutustuvat kemiassa käytettävään tieto- ja viestintäteknologiaan, esimerkiksi molekyylimallinnusohjelmaan tai mittausautomaatioon. Monilukutaitoa vaativa ongelmanratkaisu kehittää opiskelijoiden luovaa ajattelua, submikroskooppisten mallien soveltaminen käytännössä makroskooppisella tasolla.

Globaali- ja kulttuuriosaamista tuetaan opintojakson aikana käsittelemällä esimerkiksi kemiallisia sidoksia ja ainemäärää. Nämä tukevat luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Jaksollisen järjestelmän ja atomikäsitteen käsittely edesauttavat tieteellisen maailmankuvan ja luonnontieteen historiallisen kehityksen ymmärtämistä.

Arviointi

Opintojakson arviointi koostuu osasuoritusten arvioinneista. Opintojakson arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja keskeisten sisältöjen hallintaan, esimerkiksi:

- opittujen kemian käsitteiden ja merkkikielen ymmärtämiseen, käyttämiseen ja soveltamiseen
- osaamiseen kemian ilmiöiden tutkimisessa ja tulosten esittämisessä ja tulkinnassa
- kemian merkityksen ymmärtäminen turvallisessa arjessa ja yhteiskunnassa.

Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Formatiivisen arvioinnin avulla ohjataan opiskelua ja tuetaan kemian oppimiseen liittyvien taitojen omaksumista. Opintojakson aikana formatiivinen arviointi painottuu erityisesti turvallisen työskentelyn taitoihin.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

KE03 Molekyylit ja mallit (2 op)

KE3 Molekyylit ja mallit (2 op)

Moduulissa tarkastellaan hiilen yhdisteitä, niiden rakennetta ja ominaisuuksia. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään molekyylien mallintamisessa. Hiilen yhdisteiden kemian merkitystä opiskelijan omaan elämään tarkastellaan hyvinvoinnin ja terveyden kannalta. Moduulissa painottuvat myös yhteiskunnallisen osaamisen ja globaaliosaamisen laaja-alaiset tavoitteet.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija
- osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä
- osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä
- ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

Keskeiset sisällöt
- liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi
- hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet
- hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä
- hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla
- suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria
- kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä
- tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: arjen ja elinympäristön yksinkertaiset molekyylit, kosmetiikka sekä lääkkeet ja muut fysiologisesti vaikuttavat aineet.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla tutkimuksilla: hiilen yhdisteiden ominaisuuksien tutkiminen, hiilen yhdisteiden tunnistaminen funktionaalisten ryhmien osoitusreaktioilla, liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä liuoksen pitoisuuden määrittäminen standardisuoran ja lineaarisen mallin avulla.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana esimerkiksi tutustumalla hiiliyhdisteiden merkitykseen. Globaaliosaamista vahvistetaan tutustumalla esimerkiksi kemiallisten analyysimenetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa.

Kulttuuriosaamista vahvistetaan opintojakson aikana käsittelemällä luonnontieteellisen tiedon historiallista kehitystä esimerkiksi atomimallien historiallisen kehittymisen yhteydessä. Kvanttimekaanisen atomimallin käsittely avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa.

Arviointi

Opintojakson arviointi koostuu osasuoritusten arvioinneista. Opintojakson arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja keskeisten sisältöjen hallintaan, esimerkiksi:

- opittujen kemian käsitteiden ja merkkikielen ymmärtämiseen, käyttämiseen ja soveltamiseen
- osaamiseen kemian ilmiöiden mallintamisessa ja mallien tulkinnassa
- kvanttimekaanisen atomimallin ymmärtäminen.

Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Formatiivisen arvioinnin avulla ohjataan opiskelua ja tuetaan kemian oppimiseen liittyvien taitojen omaksumista. Opintojakson aikana formatiivinen arviointi painottuu erityisesti kvanttimekaanisen mallin ymmärtämiseen.

KE04 Kemiallinen reaktio (2 op)

KE4 Kemiallinen reaktio (2 op)

Moduulissa tarkastellaan erilaisia kemiallisia reaktioita ja niiden merkitystä elinympäristössä. Reaktioiden tarkastelussa edetään havainnoista reaktiotuotteiden päättelyyn ja reaktioyhtälön kirjoittamiseen. Reaktioyhtälöä käytetään myös reaktion kvantitatiivisessa tarkastelussa. Moduulin sisällöt mahdollistavat ryhmissä työskentelyn ja kokeellisen työtavan, joissa painottuvat monitieteisen ja luovan osaamisen sekä vuorovaikutusosaamisen laaja-alaiset tavoitteet.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme
- osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykyteknologian sovelluksissa
- osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen
- ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.

Keskeiset sisällöt

- reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen
- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet
- saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa
- ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä
- saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio
- protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä
- additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen
- polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: saannon merkitys vihreän kemian kannalta, palamistuotteet ja ilmanlaatu, biomolekyylit ravinnossa, polymeerimateriaalit vaatteissa ja arjen käyttöesineissä sekä biotuotetekniikka ja modernit materiaalit.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla tutkimuksilla: reaktion saannon määrittäminen, kaasua muodostavan reaktion havainnointi ja osoitusreaktiot, esterisynteesi ja -hydrolyysi, biomateriaalin valmistaminen sekä muovien ominaisuuksien tutkiminen.

Tarkennuksia opintojakson sisältöihin

Valtakunnallisten sisältöjen lisäksi opintojakson sisältönä on hapettumis-pelkistymisreaktiot sekä happo-emäsreaktioiden tarkastelu protolyysin yhteydessä.

Laaja-alainen osaaminen

Kemiallisten reaktioiden, esimerkiksi reaktiotyyppien, käsittelyn yhteydessä opiskelijat oppivat monilukutaitoa. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu kehittävät luovaa ajattelua.

Erilaiset ryhmätyöt, esimerkiksi kokeellinen työskentely, kehittävät opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja. Opiskelijat oppivat esittämään käsitteitä ja päätelmiä selkeästi ja perustelemaan näkökulmiaan johdonmukaisesti.

Kokeellisissa töissä tulkitaan esimerkiksi videoita, kuvaajia ja taulukoita. Töiden tuloksia voidaan käsitellä kemian merkkikielten, mallien ja kuvien avulla. Opetuksessa monilukutaito näkyy esimerkiksi

simulaatioiden ja mallinnuksen hyödyntämisessä. Makroskooppisesti havaittuja kemiallisia reaktioita opitaan esittämään submikroskooppisella tasolla kemian merkkikielen avulla.

Yhteiskunnallista ja ympäristöosaamista kehitetään käsittelemällä esimerkiksi palamisreaktioita, biomolekyylejä sekä polymeerejä.

Arviointi

Opintojakson arviointi koostuu osasuoritusten arvioinneista. Opintojakson arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja keskeisten sisältöjen hallintaan, esimerkiksi:

- kemialliseen reaktioon liittyvien käsitteiden ja merkkikielen ymmärtämiseen, käyttämiseen ja soveltamiseen
- kykyyn ymmärtää kemiallisten reaktioiden merkitys yhteiskunnassa ja ympäristössä
- osaamiseen kemian ilmiöiden tutkimisessa ja tulosten esittämisessä ja tulkinnassa.

Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Formatiivisen arvioinnin avulla ohjataan opiskelua ja tuetaan kemian oppimiseen liittyvien taitojen omaksumista. Opintojakson aikana formatiivinen arviointi painottuu erityisesti vuorovaikutustaitoihin.

KE05 Kemiallinen energia ja kiertotalous (2 op)

KE5 Kemiallinen energia ja kiertotalous (2 op)

Moduulissa käsitellään kemiallista energiaa ja energian varastointi- ja hyödyntämistapoja. Siinä perehdytään luonnontieteellisen tutkimuksen suunnitteluun sekä tarkastellaan hapettumis- ja pelkistymisreaktioita ja niiden sovelluksia. Eettisyyden ja ympäristöosaamisen laaja-alaisten tavoitteiden lisäksi moduulissa korostuvat vuorovaikutusosaamisen tavoitteet.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista
- ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa
- tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen
- osaa tutkia sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen
- tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.

Keskeiset sisällöt

- reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla
- reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet
- hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot

- metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys
- sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi
- luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: reaktiosarjat teollisuusprosesseissa, kaivannaisteollisuuden merkitys yhteiskunnassa, energian tuotanto, varastoiminen ja käyttö uusiutuvassa energiataloudessa sekä hybridienergia.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla tutkimuksilla: liukenemis- tai reaktioentalpian määritys kalorimetrissä, hapetuspelkistystitraus, sähkökemiallisen parin jännitteen mittaaminen, esineen pinnoittaminen elektrolyyttisesti, veden hajotus elektrolyysillä sekä polttokennon toiminnan tutkiminen.

Laaja-alainen osaaminen

Luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen kehittää opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja. Opiskelijat oppivat käyttämään kemian kieltä arkikielen sijaan, esimerkiksi kemiallisen reaktion yhteydessä.

Eettistä ja ympäristöosaamista kehitetään ohjaamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnasta sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa, sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja kiertotalouden kannalta. Näitä asioita käsitellään esimerkiksi metallien ja sähkökemian keskeisten periaatteiden yhteydessä.

Arviointi

Opintojakson arviointi koostuu osasuoritusten arvioinneista. Opintojakson arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja keskeisten sisältöjen hallintaan, esimerkiksi:

- kemialliseen reaktioon liittyvien käsitteiden ja merkkikielen ymmärtämiseen, käyttämiseen ja soveltamiseen
- kykyyn ymmärtää metallien kemiallisten reaktioiden merkitys yhteiskunnassa tai ympäristössä
- osaamiseen kemian ilmiöiden tutkimisessa ja tulosten esittämisessä ja tulkinnassa.

Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Formatiivisen arvioinnin avulla ohjataan opiskelua ja tuetaan kemian oppimiseen liittyvien taitojen omaksumista. Opintojakson aikana formatiivinen arviointi painottuu tutkimisen taitoihin.

KE06 Kemiallinen tasapaino (2 op)

KE6 Kemiallinen tasapaino (2 op)

Moduulissa otetaan käyttöön kemiallisen tasapainon käsite ja tarkastellaan sitä kvantitatiivisesti ja kvalitatiivisesti. Tieto- ja viestintätekniikan avulla esitetään tutkimustuloksia graafisesti ja tulkitaan

tuloksia. Moduulissa painottuvat hyvinvointiosaamisen sekä eettisen ja ympäristöosaamisen laaja-alaiset tavoitteet.

T*avoitteet*
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa
- osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä
- osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä
- osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosessia
- tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen.

Keskeiset sisällöt

- kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät
- homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen
- hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä
- happo-emästasapainon laskennallinen käsittely
- puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla
- reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella
- tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: vesi ja vedenpuhdistus, happamoitumisen ja ilmastonmuutoksen ehkäisy, savukaasujen puhdistus sekä lääkkeen tai jonkin peruskemikaalin tuotantoprosessin tehokkuus ja ympäristövaikutusten arvioiminen.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla tutkimuksilla: reaktionopeuden määrittäminen massan muutosta seuraamalla, vahvan ja heikon protolyytin titrauskäyrien laatiminen, tasapainotilaan kuten kompleksinmuodostukseen vaikuttaminen sekä puskuriliuoksen valmistaminen ja puskurointikyvyn tutkiminen.

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaamista tuetaan käsittelemällä esimerkiksi happojen ja emästen, palamistuotteiden sekä puskuriliuosten merkitystä oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta.

Eettistä ja ympäristöosaamista lisätään tutustumalla kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa, esimerkiksi toteuttamalla kurssin sisältöihin liittyvä tutkimus. Tutkiminen yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa vahvistaa myös vuorovaikutusosaamista.

Arviointi

Opintojakson arviointi koostuu osasuoritusten arvioinneista. Opintojakson arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja keskeisten sisältöjen hallintaan, esimerkiksi:

- kemialliseen reaktioon liittyvien käsitteiden ja merkkikielen ymmärtämiseen, käyttämiseen ja soveltamiseen.
- happo-emäsreaktioiden ja tasapainoreaktioiden laskennalliseen ja graafiseen ilmaisuun ja tulkintaan
- osaamiseen kemian ilmiöiden tutkimisessa ja tulosten esittämisessä ja tulkinnassa
- reaktioiden ympäristövaikutuksien ymmärtämiseen.

Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

Formatiivisen arvioinnin avulla ohjataan opiskelua ja tuetaan kemian oppimiseen liittyvien taitojen omaksumista. Opintojakson aikana formatiivinen arviointi painottuu erityisesti kemian laskennalliseen käsittelyyn.

KOULUKOHTAISET VALINNAISET OPINNOT

KE07 Kemian ylioppilastutkintoon valmistava opintojakso (2 op)

Opintojakson aikana jäsennetään, syvennetään ja täsmennetään lukion kemian opintojen keskeisiä sisältöjä.

Tavoitteet

- saada kokonaiskuva lukion kemian sisällöistä
- saavuttaa riittävät valmiudet kemiallisten laskutehtävien suorittamiseen
- vahvistaa kokeellisen työskentelyn valmiuksia.

Keskeiset sisällöt

- pakollisten ja valinnaisten kurssien keskeiset sisällöt
- kemian ylioppilaskokeessa tarvittavien ohjelmien käyttö
- hyvän ylioppilaskoevastauksen laatiminen.

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen vahvistuu opiskelijoiden harjoitellessa ylioppilaskokeeseen vastaamista. Hyvinvointiosaamista tuetaan ohjaamalla opiskelijoita ylioppilaskokeeseen valmistautumisessa.

Arviointi

Arviointi suoritusmerkinnällä. Hyväksytty suoritus edellyttää aktiivista osallistumista työskentelyyn opintojakson aikana ja annettujen tehtävien tekemistä.

Diagnostista ja formatiivista arviointia käytetään tukemaan opiskelijoiden valmistautumista ylioppilaskokeisiin.

KE08 Kemian yliopisto-opinnot (2 op)

Lukiolaisilla on mahdollisuus opiskella Helsingin yliopiston kemian laitoksella normaalin koulunkäynnin ohessa. Lähtötasovaatimuksena on vähintään kaksi suoritettua lukion kemian opintojaksoa. Opiskelijoiden valinnasta vastaavat kemian opettajat. Opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa Kemian laitoksen opetusohjelmaan kuuluvia perusopintoja yhdessä yliopisto-opiskelijoiden kanssa. Luento-opetus tapahtuu pääsääntöisesti koulupäivien aikana, mutta laskuharjoituksiin on mahdollisuus osallistua myös iltapäivisin ja iltaisin.

Tavoitteet
Määräytyvät kemian osaston opetussuunnitelman perusteella

Keskeiset sisällöt
Määräytyvät kemian osaston opetussuunnitelman perusteella

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen vahvistuvat opiskelijan syventäessä osaamistaan kemiassa ja tutustuessa jatko-opintomahdollisuuksiin.

Arviointi

Opintojakso kirjataan suoritetuksi, kun opiskelija on suorittanut yliopiston opintokokonaisuuden. Lukiolaisen tullessa valituksi kemian opiskelijaksi Helsingin yliopiston kemian laitokselle hänen opintosuorituksensa hyväksytään täysimääräisesti.

KE09 Kokeellisen työskentelyn syventävä opintojakso (2 op)

Opintojakson aikana syvennetään osaamista kokeellisissa työtavoissa. Osa töistä yhdistää kemian sisällöt matematiikkaan, fysiikkaan tai biologiaan.

Tavoitteet
Opintojakson tavoitteena on

- vahvistaa opiskelijoiden työskentelytaitoja sekä antaa valmiuksia ylioppilaskokeeseen.
- kehittää kokeellisten työtapojen merkityksen ymmärtämistä teollisuudessa esimerkiksi kuvaamalla laajempia kemian prosesseja.

Keskeiset sisällöt

- mittausautomaatioiden käyttö
- titraus
- spektroskopia
- kokeellisuuden hyödyntäminen esimerkiksi teollisuuden prosesseissa
- pienimuotoisen tutkimuksen toteuttaminen.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen vahvistuu opiskelijoiden tutustuessa kokeellisuuden merkitykseen teollisuudessa. Kokeellinen työskentely ryhmissä vahvistaa vuorovaikutusosaamista. Monitieteinen ja luova osaaminen vahvistuvat opiskelijoiden harjoitellessa kokeellisten havaintojen tulkintaa ja töiden tulosten esittämistä.

Arviointi

Arviointi suoritusmerkinnällä. Hyväksytty suoritus edellyttää aktiivista osallistumista työskentelyyn opintojakson aikana ja annettujen tehtävien tekemistä.

Formatiivisen arvioinnin tavoitteena on tukea kokeellisten työskentelytaitojen kehittymistä.

6.11 Filosofia

Oppiaineen tehtävä

Filosofia tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja niiden järkiperäiselle arvioinnille. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan kriittisesti erilaisten käsitysten perusteluja.

Kriittisen ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa jäsentämään nykypäivän informaatiotulvaa sekä erottamaan tosiasiaväitteet mielipiteistä. Näin filosofian opiskelu edistää opiskelijan yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia. Argumentaation ja pätevän päättelyn opiskelu kehittävät kykyä ymmärtää ja ilmaista mutkikkaitakin ajatuskulkuja.

Perinteisesti filosofiaa on kutsuttu kaikkien tieteiden äidiksi. Siksi sen luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti eri tiedonalojen integraatio, joka tukee laajojen käsitteellisten kokonaisuuksien ja yhteyksien hahmottamista. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan. Tämä tukee eri tieteiden omaksumista, mikä helpottaa opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin. Filosofian tuntemus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä.

Filosofian opiskelu vahvistaa opiskelijan käsitystä omasta identiteetistään. Se harjaannuttaa eettiseen pohdintaan ja auttaa ymmärtämään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofia kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Tämä tukee opiskelijan yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkiperäiseen keskusteluun. Koska filosofisiin kysymyksiin on harvoin yksinkertaisia vastauksia, opiskelija oppii muodostamaan ja perustelemaan omia käsityksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Monimutkaisten kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijan luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa. Oppiaineen luonteeseen sopivat keskustelevat ja dialogiset työtavat.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Filosofian opiskelu tukee monipuolisesti opiskelijan **vuorovaikutusosaamista** sekä kasvua sivistyneeksi, vastuulliseksi ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi. Oppiaine korostaa dialogisuutta ja hyvää argumentaatiota, mikä edistää opiskelijan sitoutumista kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia yhdistelee tiedonaloja sekä tukee eri tieteiden omaksumista ja elinikäistä oppimista. Sen opiskelu kehittää kielellistä ilmaisua, analyyttista ajattelua ja loogista päättelykykyä.

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Vaikka filosofia hyödyntää oman traditionsa ja muiden tieteenalojen termistöä, sen tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä kieli. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee **hyvinvointiosaamista** kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään, ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin. Filosofian keskusteleva ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja sekä opettaa erilaisten näkemysten arvostamista. Samalla kannustetaan opiskelijaa sitoutumaan kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

Filosofiaan kuuluu perinteisesti **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistava, eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa. Filosofian opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteenalojen välille. Filosofia auttaa omaksumaan erilaisia tiedonhankintatapoja sekä yhdistämään eri tieteiden tuloksia, mikä helpottaa laajojen kokonaisuuksien hahmottamista. Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja erottaa tosiasiaväitteet mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta filosofian opetuksessa sitoudutaan järkiperäiseen eettiseen ajatteluun, joka perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestävän tulevaisuuden kunnioittamiseen. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan. Filosofia kehittää luovan, kriittisen ja itsenäisen ajattelun kykyä, joka vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin, mielekkääseen urasuunnitteluun ja tulevaisuuden työelämän muutoksiin.

Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. **Eettinen** pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestävään toimintaan. Filosofian opiskelu auttaa hahmottamaan moniulotteisia ongelmia ja luomaan niistä kokonaisjäsennystä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa **ympäristöosaamisen** tavoitteita.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen näkökulmasta filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä. Filosofian osa-alueista erityisesti etiikka ja yhteiskuntafilosofia tarkastelevat ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustavat suhtautumaan ennakkoluulottomasti erilaisiin elämänilmiöihin. Filosofiset ajatuskokeet johdattavat hahmottelemaan mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja.

Filosofian opetuksen yleiset tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia sekä niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina

- osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja
- hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot, mikä auttaa kehittämään omaa ajattelua, arvioimaan sitä kriittisesti sekä pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä
- kykenee arvioimaan moraalisia ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja sekä sitoutumaan eettisiin periaatteisiin
- oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa tai ristiriitaista
- kehittää kykyään ilmaista näkemyksiään järkiperäisesti perustellen.

Arviointi

Arviointi kohdistuu keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä hahmottaa ja täsmentää informaatiota käsitteellisesti sekä eritellä ja pohtia sitä kriittisesti. Lisäksi arvioidaan taitoa tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia ja muotoilla niitä käsitteellisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus sekä taito esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida omaa ajatteluaan ja rohkaisee häntä oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Opintojaksojen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen hallinnan kautta.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Luonteva korkeakouluyhteistyö on opettajaharjoittelijoiden toiminta koulussa. Heillä on mahdollisuus liittää osaksi opetustaan kokemuksia filosofian eri osa-alueiden opiskelusta ja tieteenalan yhteyksistä yhteiskuntaan ja kulttuuriin. Siten he tuovat opetukseen tutkittua tietoa omalta filosofian alaltaan. Mahdollisuuksien mukaan toteutetaan vierailuja tai osallistutaan yliopiston ja muiden korkeakoulujen opetukseen ja avoimiin tilaisuuksiin. Työelämätietoutta syvennetään muun muassa esittelemällä, miten ja missä filosofista tietoa tuotetaan ja sovelletaan.

Kielitietoisuus

Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen. Käsitteiden määrittely sekä niiden asianmukainen, täsmällinen ja merkityksiä avaava käyttö oikeissa asiayhteyksissä myös dialogisesti on keskeinen osa filosofian kielitietoisuutta. Filosofian tekstitaidot kehittävät taitoa lukea, ymmärtää, tulkita ja tuottaa itse erilaisia tekstejä, joissa on sekä oppiaineen erityistä sanastoa että oppiaineelle ominaista tapaa tarkastella ja tuottaa tietoa. Tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä kieli. Lukio-opiskeluun suunnatut oppimateriaalit kaikessa moninaisuudessaan ovat keskeisessä osassa filosofisen kielenkäytön omaksumisessa. Oppimateriaalien ohella filosofiassa käytetään monenlaista kielitietoisuutta kehittävää aineistoa, kuten filosofien alkuperäistekstejä, ajankohtaisia uutisia, aiheeseen sopivia kuvia, videoita ja

podcasteja. Osa näistä materiaaleista on ainoastaan englanniksi, mikä tukee opiskelijan monikielistä osaamista.

Opintojaksojen suorittamisjärjestys

FI1 Johdatus filosofiseen ajatteluun 2 op suoritetaan ensimmäisenä. Opintojaksojen FI2, FI3 ja FI4suoritusjärjestys on vapaa. Opintojakso FI5 suoritetaan lukuvuotena, jolloin osallistuu filosofian ylioppilaskirjoituksiin.

Opintojakson FI1 itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erityisperusteella. Muiden kurssien itsenäistä suorittamista ei suositella, mutta sovitusti ja hyvillä perusteilla se on mahdollista.

PAKOLLISET OPINNOT

FI01 Johdatus filosofiseen ajatteluun (2 op)

FI1 Johdatus filosofiseen ajatteluun (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin
- oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä
- tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä
- perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin
- osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.

Keskeiset sisällöt

- mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa
- johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna
- keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen
- tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero
- tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: väitteiden muodostaminen, koetteleminen ja perusteleminen joissain lukion oppiaineissa

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakso tukee kaikkien laaja-alaisten tavoitteiden saavuttamista, mutta siinä painottuvat erityisesti vuorovaikutus sekä monitieteisyys ja luova osaaminen. Opintojakso harjaannuttaa perustelemaan ja arvioimaan erilaisia väitteitä sekä käymään järkiperäistä keskustelua. Siihen kuuluu suopeuden periaatteen noudattaminen keskustelukumppanin väitteiden tulkinnassa. Opintojakso luo edellytyksiä monitieteisen lähestymistavan omaksumiseen, sillä moduulissa tutustutaan tiedon ja argumentaation yhtäläisyyksiin ja eroihin eri tieteenaloilla. Tämä edesauttaa eri oppiaineiden keskeisten sisältöjen integraatiota.

Arviointi

Opintojakson arvioinnin perustana ovat sille asetetut tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Arviointi kohdistuu moduuliin sisältyvien keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Arvioinnissa huomioidaan myös moduulin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus. Arvioinnin kannalta keskeisiä ajattelun taitoja ovat kyky kyseenalaistaa itsestäänselvyyksinä pidettyjä väitteitä, kyky tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia, kyky jäsentää niitä käsitteellisesti sekä kyky eritellä ja pohtia niitä kriittisesti. Arvioinnin kohteena olevia ajattelun taitoja sekä filosofisten käsitteiden ja teorioiden hallintaa voidaan arvioida sen perusteella, missä määrin ne ilmentävät ajatteluun hyveitä: kriittisyyttä, johdonmukaisuutta, ristiriidattomuutta ja perusteellisuutta. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä taitoon esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

FI02 Etiikka (2 op)

FI2 Etiikka (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin
- osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron
- osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalin velvoittavuutta
- oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla
- osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioitaan filosofisen etiikan välinein
- osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.

Keskeiset sisällöt

- moraalin luonne normijärjestelmänä; moraalin, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi
- moraalia tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet
- filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta
- etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat

- ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet
- etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakso avartaa ajattelua globaali- ja kulttuuriosaamisen näkökulmasta ja auttaa ymmärtämään erilaisia ajattelutapoja ja sitä, että eri kulttuureissa on erilaisia käsityksiä oikeasta ja väärästä. Eettisen argumentaation harjoittelu yhdessä toisten opiskelijoiden ja opettajan kanssa harjaannuttaa vuorovaikutus- ja tunnetaitoja. Eettiset pohdinnat auttavat jäsentämään omaa käsitystä hyvästä elämästä ja moraalista sekä vahvistavat itsetuntemusta ja oman identiteetin rakentamista, mikä tukee hyvinvointia. Omien elämänvalintojen tarkastelu etiikan käsitteistön ja teorioiden valossa vaatii luovuutta. Etiikan opiskelu on luonteeltaan monitieteistä, koska siinä pohditaan laajalti eri elämänalueisiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, eri tieteenalojen kehityksen mukanaan tuomaa eettistä problematiikkaa. Opintojakso rohkaisee myös yhteiskunnallisten epäkohtien tunnistamiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa ympäristöosaamisen tavoitteita.

Arviointi

Opintojakson arvioinnin perustana ovat sille asetetut tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Arviointi kohdistuu moduuliin sisältyvien keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Arvioinnissa huomioidaan myös opintojakson keskeisiin filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus. Arvioinnin kannalta keskeisiä ajattelun taitoja ovat kyky kyseenalaistaa itsestäänselvyyksinä pidettyjä väitteitä, kyky tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia, kyky jäsentää niitä käsitteellisesti sekä kyky eritellä ja pohtia niitä kriittisesti. Arvioinnin kohteena olevia ajattelun taitoja sekä filosofisten käsitteiden ja teorioiden hallintaa voidaan arvioida sen perusteella, missä määrin ne ilmentävät ajatteluun hyveitä: kriittisyyttä, johdonmukaisuutta, ristiriidattomuutta ja perusteellisuutta. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä taitoon esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

FI03 Yhteiskuntafilosofia (2 op)

FI3 Yhteiskuntafilosofia (2 op)

Tavoitteet:

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin
- oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa
- pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta
- osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin
- ymmärtää oikeuksien merkityksen yhteiskunnan perustana.

Keskeiset sisällöt

- yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoriat
- vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot
- ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina
- poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat
- hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio
- ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakso edistää ennen kaikkea yhteiskunnallista ja eettistä osaamista sekä hyvinvointi- ja ympäristöosaamista. Opintojaksossa tarkastellaan laajasti yhteiskunnan eri puolia: yhteiskuntajärjestystä, valtaa, vapauksia, tasa-arvoa, oikeudenmukaisuutta, oikeuksia, poliittisia ihanteita, hyvinvointia ja taloutta. Opintojaksossa pohditaan muun muassa, mistä mainituissa asioissa on kyse ja miten ne voitaisiin oikeuttaa. Opintojaksossa käsitellään myös ajankohtaisia kysymyksiä, jotka liittyvät esimerkiksi teknologian kehitykseen, sukupuoleen tai ympäristöön. Yhteiskuntafilosofian opiskelu auttaa opiskelijaa hahmottamaan yksilön asemaa yhteiskunnassa, rohkaisee häntä aktiiviseen kansalaisuuteen ja antaa hänelle käsitteellisiä välineitä analysoida ja puolustaa demokratiaa, vapautta ja tasa-arvoa.

Arviointi

Opintojakson arvioinnin perustana ovat sille asetetut tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Arviointi kohdistuu opintojaksoon sisältyvien keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Arvioinnissa huomioidaan myös opintojakson keskeisiin filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus. Arvioinnin kannalta keskeisiä ajattelun taitoja ovat kyky kyseenalaistaa itsestäänselvyyksinä pidettyjä väitteitä, kyky tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia, kyky jäsentää niitä käsitteellisesti sekä kyky eritellä ja pohtia niitä kriittisesti. Arvioinnin kohteena olevia ajattelun taitoja sekä filosofisten käsitteiden ja teorioiden hallintaa voidaan arvioida sen perusteella, missä määrin ne ilmentävät ajatteluun hyveitä: kriittisyyttä, johdonmukaisuutta, ristiriidattomuutta ja perusteellisuutta. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä taitoon esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

FI04 Totuus (2 op)

FI4 Totuus (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa erottaa mielipiteet tosiasiaväittämistä ja ymmärtää tarpeen perustella tosiasiaväittämät
- ymmärtää kielen ja merkitysten roolin todellisuuden hahmottamisessa

- osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä
- osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta
- osaa arvioida havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen
- oppii arvioimaan tilanteita, joissa eri tutkimukset antavat erilaisia tuloksia ja toimintavaihtoehtoja.

Keskeiset sisällöt

- kieli, merkitys ja totuus
- totuuden luonne ja totuusteoriat; totuuden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus
- todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi
- tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka
- tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen
- selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa vahvistuvat erityisesti monitieteisyys ja luova osaaminen, globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen. Tämä auttaa opiskelijoita ymmärtämään erilaisia ajattelutapoja niin kahdenvälisissä vuorovaikutustilanteissa kuin eri tieteenalojen tai kulttuurin osa-alueiden välisessä dialogissa. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun. Monimutkaisten ongelmien käsitteleminen kehittää opiskelijoissa epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista. Epävarmuuden sietäminen kuuluu myös hyvinvointiosaamisen ytimeen.

Arviointi

Opintojakson arvioinnin perustana ovat sille asetetut tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Arviointi kohdistuu opintojakson sisältyvien keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Arvioinnissa huomioidaan myös opintojakson keskeisiin filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus. Arvioinnin kannalta keskeisiä ajattelun taitoja ovat kyky kyseenalaistaa itsestäänselvyyksinä pidettyjä väitteitä, kyky tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia, kyky jäsentää niitä käsitteellisesti sekä kyky eritellä ja pohtia niitä kriittisesti. Arvioinnin kohteena olevia ajattelun taitoja sekä filosofisten käsitteiden ja teorioiden hallintaa voidaan arvioida sen perusteella, missä määrin ne ilmentävät ajatteluun hyveitä: kriittisyyttä, johdonmukaisuutta, ristiriidattomuutta ja perusteellisuutta. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä taitoon esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

KOULUKOHTAISET VALINNAISET OPINNOT

FI05 Filosofian ylioppilaskokeeseen valmentava opintojakso (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokonaiskuvan lukion filosofian oppimäärän keskeisistä osista
- saa valmiuksia ajattelun taitojen ja keskeisten käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista filosofista ajattelua
- vahvistaa kykyä hahmottaa filosofisia kysymyksiä sekä kykyä ymmärtää ja arvioida niihin annettuja vaihtoehtoisia vastauksia
- perehtyy erilaisten aineistojen arviointiin, analysointiin ja soveltamiseen
- harjaantuu tuottamaan filosofialle ominaista käsitteellistä, järkiperäistä sekä perusteltua ja johdonmukaisesti argumentoivaa asiatekstiä
- vahvistaa kykyään jäsentää käsitteellisesti ongelmia ja ratkaisuja sekä arvioida niiden perusteluja
- perehtyy filosofian tietojen ja taitojen soveltamiseen filosofian ylioppilaskokeessa
- tavoitteiden asettamisessa huomioidaan myös opiskelijoiden toiveet.

Keskeiset sisällöt

- pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten moduulien ydinaines ja keskeiset sisällöt
- kokonaiskuva filosofian keskeisistä sisältöalueista sekä niiden väliset yhteydet
- pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten moduulien keskeiset käsitteet
- laajojen ja opintojaksorajat ylittävien asiakokonaisuuksien hallitseminen
- perusteltujen argumenttien muodostaminen
- harjaantuminen vastaamaan erityyppisiin ja erilaista ajattelun- ja tiedonkäsittelyn taitoa vaativiin tehtäviin
- johdonmukaisten ja moniulotteisten tekstien tuottaminen
- keskeisten sisältöjen valinnassa huomioidaan myös opiskelijoiden toiveet

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakso vahvistaa kaikkien laaja-alaisen osaamisen osioiden kehittymistä.

Arviointi

Opintojakson arvioinnin perustana ovat sille asetetut tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Arviointi kohdistuu opintojakson sisältyvien keskeisten filosofisten kysymysten laaja-alaiseen ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida monipuolisesti filosofista ajattelua. Arvioinnissa huomioidaan myös opintojakson keskeisiin filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus. Arvioinnin kannalta keskeisiä ajattelun taitoja ovat kyky kyseenalaistaa itsestäänselvyyksinä pidettyjä väitteitä, kyky tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia, kyky jäsentää niitä käsitteellisesti sekä kyky eritellä ja pohtia niitä kriittisesti. Arvioinnin kohteena olevia ajattelun taitoja sekä filosofisten käsitteiden ja teorioiden hallintaa voidaan arvioida sen perusteella, missä määrin ne ilmentävät ajatteluun hyveitä: kriittisyyttä, johdonmukaisuutta, ristiriidattomuutta ja perusteellisuutta. Hyväksytty suoritus edellyttää työskentelyyn osallistumista ja annettujen

kirjallisten tehtävien suorittamista. Hyväksytysti suoritetusta opintojaksosta saa suoritusmerkinnän (S = suoritettu, H = hylätty).

6.12 Psykologia

Oppiaineen tehtävä

Psykologian tehtävä on antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkistä toimintaa ja siihen vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä. Opetuksessa perehdytään psykologian tieteenalan kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen sisällöt perustuvat tutkimustietoon, joka tuodaan lähelle opiskelijaa kytkemällä se ihmisen toiminnan ja arjen ilmiöiden ymmärtämiseen. Psykologian moninäkökulmaisuus sekä empiirinen ja reflektiivinen ote kehittävät laajasti opiskelijan ajattelun taitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta sekä vahvistamaan taitoa arvioida ja soveltaa oppimaansa.

Psykologian opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijaa aktivoivia menetelmiä sekä hyödynnetään digitaalisuuden ja erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Psykologiassa on luontevaa tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa. Psykologian oppiaineeseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti biologiassa, terveystiedossa, opinto-ohjauksessa, filosofiassa, uskonnossa ja elämänkatsomustiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä psykologian oppiaineen tavoitteiden kanssa.

Hyvinvointiosaamisen näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.

Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentavaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.

Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.

Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta **yhteiskunnallista osaamista**. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.

Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja **eettisissä** kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien **ympäristöosaamisen** kehittymistä.

Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Psykologian opetuksen yleiset tavoitteet

Psykologian opetuksen yleisenä tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä ja kysymyksenasetteluja sekä osaa perustella väitteitä psykologian tietojen ja näkökulmien pohjalta
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä
- pystyy arvioimaan psykologisen tutkimuksen mahdollisuuksia, rajoituksia ja eettisiä näkökulmia sekä hallitsee tutkimustiedon soveltamisen ja kriittisen ajattelun taitoja
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojaan oman hyvinvointinsa edistämiseen, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa vahvistamiseen sekä omien opiskelu- ja ajattelutaitojensa kehittämiseen
- osaa hyödyntää ja soveltaa psykologian tietoja laaja-alaisten ilmiöiden jäsentämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.

Arviointi

Psykologian oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista sekä antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan ajattelun taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja psykologian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Kieli on järjestelmä ja kognitiivinen toiminto, jolla ihminen kuvaa ajatuksiaan ja jäsentää toimintaansa. Symbolinen kieli on kulttuureja ja elämäntapoja rakentava tekijä. Ajattelemme ja toimimme sanojen kautta.

Kieli kuuluu psykologian neljännen moduulin sisältöihin. Moduulissa tarkastellaan kielellisten toimintojen merkitystä tiedonkäsittelyssä, kielellisten toimintojen hermostollista perustaa sekä aivoperäisiä kielellisiä häiriöitä. Kieltä ja päätöksentekoa tarkastellaan nopean ja hitaan ajattelun teorian näkökulmasta, kognitiivisten vinoumien ja heuristiikkojen kautta.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Kurssien aikana tutustutaan psykologian ja sen lähitieteiden opintoihin, tutkimusaloihin ja psykologisen tiedon käyttöön työelämässä. Pyritään tekemään vierailuja ja tutustumaan psykologin ammattiin ja työtehtäviin käytännössä.

PAKOLLISET OPINNOT

PS01 Toimiva ja oppiva ihminen (2 op)

PS1 Toimiva ja oppiva ihminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää sen, millainen tiede psykologia on, ja sen, että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin
- osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta
- osaa selittää tietoisen ja ei-tietoisen toiminnan luonnetta ja eroja
- osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä
- tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta
- osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää sen pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.

Keskeiset sisällöt

Psykologia tieteenä

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- psyykkinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista
- biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta
- sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisaatiosta ja tilannetekijöistä
- kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä
- tietoinen ja ei-tietoinen toiminta

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- psyykkinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset
- biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen
- sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista

Psykologinen tutkimus

- tieteellinen tieto ja arkitieto
- tieteellisen tutkimuksen prosessi
- otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa
- psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet
- esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen on esillä muun muassa minäkäsityksen, oppimisen ja ryhmässä toimimisen näkökulmasta. Vuorovaikutusosaamista tukevat ryhmiin kuulumisen, läheisyyden, sosiaalisuuden ja kulttuurien merkityksen ymmärtäminen. Monitieteistä ja luovaa osaamista koskevat tutustuminen tieteellisen tutkimuksen periaatteisiin, menetelmiin ja tutkimusetiikkaan. Yhteiskunnallisen osaamisen näkökulmasta keskeisiä ovat metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset. Sosiaalisuuden, vuorovaikutuksen ja kulttuurien yhtäläisyydet, erot ja vertailu liittyvät globaali- ja kulttuuriosaamiseen.

Arviointi

Arviointi antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Se ohjaa opiskelijan oman oppimisprosessin pitkäjänteiseen suunnitteluun. Arviointiin kuuluvat oppimisprosessin aikainen palaute ja opitun ja osaamisen arviointi. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedollisen osaamisen lisäksi kykyyn soveltaa, kehitellä ja arvioida tietoa.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

PS02 Kehittyvä ihminen (2 op)

PS2 Kehittyvä ihminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta
- osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun
- osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa

- osaa antaa esimerkkejä sosialisaation ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen
- ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta
- perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä
- osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen
- osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana
- perimän merkitys
- kypsyminen ja oppiminen
- herkkyyskaudet
- plastisuuden merkitys kehityksessä

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa
- varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet
- temperamentti
- minuus ja minäkäsitys
- tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely
- vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa
- kieli ja ajattelu
- toiminnanohjaus

Identiteetin muuttuvuus elämänkulun aikana
- henkilökohtainen identiteetti
- sosiaalinen identiteetti
- kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti
- sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus
- erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen
- vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys

Psykologinen tutkimus
- kaksos- ja adoptiotutkimus
- pitkittäis- ja poikittaistutkimus
- esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen on esillä muun muassa elämänkaaren, temperamentin, minuuden kehityksen, minäkäsityksen, identiteetin, tunteiden, tunnetaitojen ja kognitiivisen kehityksen kautta. Vuorovaikutusosaamista koskevat erityisesti toiminnanohjaus ja tunteiden säätely. Varhaisen kehityksen, temperamentin ja kiintymyssuhteiden ymmärtäminen edellyttää monitieteistä ja luovaa näkökulmaa. Ympäristöt, perhe, koti, vanhemmuus ja sosiaalisuuden kehitys ovat keskeisiä koko elämäkaaren ajan. Nämä teemat liittyvät yhteiskunnalliseen osaamiseen, eettiseen osaamiseen ja ympäristöosaamiseen. Globaali- ja kulttuuriosaamisen aihepiirejä koskettavat sosiaaliset, kulttuuriset ja etniset identiteetit, ryhmien väliset suhteet ja sosiaalinen kognitio.

Arviointi

Arviointi antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Se ohjaa opiskelijan oman oppimisprosessin pitkäjänteiseen suunnitteluun. Arviointiin kuuluvat oppimisprosessin aikainen palaute ja opitun ja osaamisen arviointi. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedollisen osaamisen lisäksi kykyyn soveltaa, kehitellä ja arvioida tietoa.

PS03 Tietoa käsittelevä ihminen (2 op)

PS3 Tietoa käsittelevä ihminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen
- osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn
- ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle
- ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa
- tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä
- ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana
- osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotoimintaa
- osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.

Keskeiset sisällöt

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely
- tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- sisäiset mallit ja havaintokehä
- havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta
- tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus
- perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta

- esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä

Muisti
- työmuistin ja säilömuistin toiminta
- muistin rekonstruktiivisuus ja unohtaminen
- perustietoa muistin hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä

Kieli
- kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä
- perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä

Päätöksenteko
- nopea ja hidas ajattelu
- esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta
- hermoston ja aivojen päärakenteet
- hermosolun ja synapsin toiminta
- tiedon kulku hermoverkoissa
- plastisuus
- esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät
- kokeellisen tutkimuksen periaatteet
- esimerkkejä tapaustutkimuksista
- esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista
- kokeellisen tutkimuksen suunnittelu

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaamista koskevat muun muassa hermoston ja aivotutkimuksen käsittely, vuorovaikutusosaamista tutustuminen kognitiivisiin perusprosesseihin, päätöksentekoon ja kieleen. Monitieteinen ja luova osaaminen ovat esillä tutkimuksen suunnittelun ja arvioimisen näkökulmasta, yhteiskunnallinen osaaminen nopean ja hitaan ajattelun, päätöksenteon ja tiedonkäsittelyn vinoumien kautta. Representaatio, sisäiset mallit ja havaintokehä ovat keskeisiä eettisen osaamisen sekä ympäristö-, globaali- ja kulttuuriosaamisen kannalta.

Arviointi

Arviointi antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Se ohjaa opiskelijan oman oppimisprosessin pitkäjänteiseen suunnitteluun. Arviointiin kuuluvat oppimisprosessin aikainen palaute ja opitun ja osaamisen arviointi. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedollisen osaamisen lisäksi kykyyn soveltaa, kehitellä ja arvioida tietoa.

PS04 Tunteet ja mielenterveys (2 op)

PS4 Tunteet ja mielenterveys (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta
- ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä
- osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen
- tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä
- osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia
- osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa
- syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.

Keskeiset sisällöt

Tunteiden psykologia

- tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus
- perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta
- tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus
- tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä
- tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä

Psyykkinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- hallintakeinojen ja defenssien merkitys
- resilienssin merkitys hyvinvoinnille
- nukkumisen ja vuorokausirytmin merkitys psyykkiselle toiminnalle
- keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät
- stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja
- kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen

Mielenterveys

- mielenterveys käsitteenä
- yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista
- esimerkkejä mielenterveysongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävistä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä
- esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista
- esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta

Psykologinen tutkimus

- ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus
- esimerkkejä fysiologisia mittausmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaamiseen liittyvät keskeisesti tunnetaidot, metakognitio, stressi, kriisit ja resilienssi. Tämä koskettaa myös vuorovaikutusosaamista, ja yhteiskunnallista osaamista, tunteita ja mielenterveyttä käsitellään sekä yksilön että ryhmien ja yhteisöjen näkökulmasta. Vuorovaikutusosaamista ja yhteiskunnallista osaamista tukevat myös terveyden ja häiriöiden määrittelyn, kontekstuaalisuuden ja historiallisuuden käsitteleminen. Tunteiden ja mielenterveyden ymmärtäminen edellyttää monitieistä ja luovaa lähtökohtaa. Eettinen osaaminen sekä ympäristö-, kulttuuri- ja globaaliosaaminen ovat esillä keskustelussa tunteiden universaaliudesta ja kulttuurisidonnaisuudesta sekä tunteiden merkityksestä tiedonkäsittelylle, toiminnalle ja sosiaaliselle vuorovaikutukselle.

Arviointi

Arviointi antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Se ohjaa opiskelijan oman oppimisprosessin pitkäjänteiseen suunnitteluun. Arviointiin kuuluvat oppimisprosessin aikainen palaute ja opitun ja osaamisen arviointi. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedollisen osaamisen lisäksi kykyyn soveltaa, kehitellä ja arvioida tietoa.

PS05 Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen (2 op)

PS5 Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa
- osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa
- osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa
- osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan
- ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta
- osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen
- osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.

Keskeiset sisällöt

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus
- perustietoa käyttäytymisgenetiikasta

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- temperamentti
- piirreteoreettinen näkökulma

- motivaatio
- yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit
- identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- älykkyyden määritelmiä
- älykkyyden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet
- perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyydessä
- luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotypioiden, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen
- esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta
- ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet
- tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään
- kulttuurien eri ulottuvuuksia
- esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen
- esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestävän tulevaisuuden rakentamisessa

Psykologinen tutkimus

1) yksilöllisten erojen tutkiminen
2) persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät
3) reliabiliteetti ja validiteetti
4) esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista
5) esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen on esillä muun muassa persoonallisuuden, älykkyyden ja sosiaalisen vuorovaikutuksen kautta. Vuorovaikutusosaamista ja yhteiskunnallista osaamista tukevat yksilöllisyyden, yhteisöllisyyden ja kulttuurien vertailun ymmärtäminen, monitieteisyyttä ja luovaa osaamista taas tukevat persoonallisuus- ja älykkyystutkimukseen sekä sosiaalipsykologiseen tutkimukseen, testeihin ja arviointimenetelmiin tutustuminen. Eettinen osaaminen, ympäristö-, globaali- ja kulttuuriosaaminen ovat mukana erilaisuuden, stereotypioiden, attribuutioiden, asenteiden, ennakkoluulojen, normien ja oletusten käsittelyssä.

Arviointi

Arviointi antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Se ohjaa opiskelijan oman oppimisprosessin pitkäjänteiseen suunnitteluun. Arviointiin kuuluvat oppimisprosessin aikainen palaute ja opitun ja osaamisen arviointi. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedollisen osaamisen lisäksi kykyyn soveltaa, kehitellä ja arvioida tietoa.

KOULUKOHTAISET VALINNAISET OPINNOT

PS06 Psykologian tutkielmajakso ja tutustuminen sosiaalipsykologiaan (2 op)

Tavoitteet

Opintojakso tarjoaa tilaisuuden tutustua tieteellisen tutkielman tekemiseen tai vaihtoehtoisesti syventyä sosiaalipsykologiaan osa-alueena ja itsenäisenä tieteenalana.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson aikana tehdään tai aloitetaan tutkielma itse valitusta aiheesta yksin tai yhdessä toisen opiskelijan kanssa tai vaihtoehtoisesti tutustutaan sosiaalipsykologiaan tieteenalana. Valinta ja työtapa päätetään kurssin alussa.

Opintojakso ohjaa tieteellisen tutkimuksen suunnitteluun, menetelmän valintaan, aineiston hankintaan, sen analysoimiseen, tulosten raportoimiseen ja tutkimuksen arvioimiseen sekä keskusteluun tieteellisen tiedon luonteesta ja rajoista. Vaihtoehtoisesti tutustutaan sosiaalipsykologiaan, sen tutkimusperinteisiin ja menetelmiin.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen.

Arviointi

Arviointi antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Se ohjaa opiskelijan oman oppimisprosessin pitkäjänteiseen suunnitteluun. Arviointiin kuuluvat oppimisprosessin aikainen palaute ja opitun ja osaamisen arviointi. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedollisen osaamisen lisäksi kykyyn soveltaa, kehitellä ja arvioida tietoa.

PS07 Psykologian opintojakso abeille (2 op)

Tavoitteet

Opintojakso kertaa lukion psykologian moduulit 1–5. Opiskelija rakentaa kokonaiskuvan psykologiasta tieteenä, tutkimuskohteena ja ammattina. Opintojakso valmentaa psykologian ylioppilaskokeeseen ja mahdollisiin jatko-opintoihin.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson aikana kerrataan opintojaksojen 01–05 sisältö. Kerrataan psykologian kehitys tieteenalana ja soveltaminen eri aloilla ja ammateissa. Kerrataan tutkimusalat, -menetelmät, suuntaukset ja suhde lähitieteisiin. Kerrataan psykologisen tiedon käyttö eri aikakausina. Valmistaudutaan psykologian ylioppilaskokeeseen.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen.

Arviointi

Arviointi antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Se ohjaa opiskelijan oman oppimisprosessin pitkäjänteiseen suunnitteluun. Arviointiin kuuluvat oppimisprosessin aikainen palaute ja opitun ja osaamisen arviointi. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedollisen osaamisen lisäksi kykyyn soveltaa, kehitellä ja arvioida tietoa.

6.13 Historia

Oppiaineen tehtävä

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan historiallista ajattelua. Historiallinen ajattelu koostuu historiatiedon tulkinnallisen luonteen ymmärtämisestä. Historian peruskäsitteiden, muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen, hallinta on oleellinen osa historiallista ajattelua. Historialliseen ajatteluun kuuluu myös historian tekstitaitojen hallinta, kuten kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä ja arvioida niiden tuottajien tarkoitusperiä. Historialle ominainen tapa lukea ja tulkita lähteitä antaa valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta myös tämän päivän maailmassa.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Siinä perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana nyt ja tulevaisuudessa sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Historian opetuksessa opiskelijat myös harjoittelevat historiallista empatiaa eli asettumista menneisyyden ihmisen asemaan kulloisessakin kontekstissa. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään menneisyyden ihmisten tekemiä ratkaisuja. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Historia tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettiseen toimijuuteen. Se auttaa opiskelijaa kasvamaan sivistyneeksi ja avarakatseiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Historian opetuksen tavoitteet toteutuvat linkittyen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.

Historia vahvistaa opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa sekä edistää omien vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä. Lisäksi se syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.

Vuorovaikutusosaaminen näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.

Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Opetuksessa opiskelija harjaantuu tuottamaan, yhdistelemään ja soveltamaan tietoa monialaisissa verkostoissa rohkeasti, luovasti ja tulevaisuuteen suunnaten. Historia vahvistaa monelta osin opiskelijan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Historian opetuksessa korostetaan **yhteiskunnallista osaamista** tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Demokratian, aktiivisen kansalaisuuden ja kansainvälisen yhteistyön moninaisia mahdollisuuksia tarkastellaan kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä. Historiatietoisuus antaa pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiselle.

Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävää tulevaisuutta **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta. Historiallinen empatia vahvistaa opiskelijan kykyä monipuoliseen eettiseen pohdintaan.

Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Historian opetus tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Historian oppiaineessa korostetaan jokaisen oikeutta omiin kulttuurisiin juuriinsa.

Historian opetuksen yleiset tavoitteet

Historian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät historialliseen ajatteluun: arvoihin, historiallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä historiallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Arvot
Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta

- saa valmiuksia muodostaa ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja kestävää elämäntapaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena
- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan historiaan ja ymmärrystään sen merkityksellisyydestä.

Historiallisten ilmiöiden ymmärtäminen
Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen ja maailmanhistorian keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhdetta
- ymmärtää historian monitulkintaisuuden ja historiallisen tiedon rakentumisen periaatteet
- ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana
- osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista
- kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon sekä syventämään historiatietoisuuttaan.

Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen
Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa etsiä, tulkita ja arvioida lähdekriittisesti erilaisia kirjallisia, tilastollisia ja kuvallisia lähteitä
- pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen
- osaa hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä
- osaa soveltaa historian osaamistaan yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja myös tulevaisuudessa.

Arviointi

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja työskentelytavoistaan sekä kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa osaamistaan.

Historian arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa, kuten taito käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Konkreettinen esimerkki oppiaineen työelämä- ja korkeakouluyhteistyöstä on HI11 tiedekurssi. Osana opintojaksoja voidaan tutustua historia-alan ammattilaisiin ja tutkimukseen. Opintojaksojen mahdollisia työmuotoja voivat olla vierailut ja luennot.

Kielitietoisuus oppiaineessa

Historian tekstit, kuten oppikirja ja aineistot, sisältävät paljon menneen ajan ilmiöiden kuvaamista sekä syitä ja seurauksia käsittelevää tekstiä ja käsitteitä. Tekstien lukemista ja tulkitsemista kontekstissa harjoitellaan kaikissa opintojaksoissa. Historian tekstitaitojen sekä historian oppiaineelle tyypillisten käsitteiden oppimiseen ja niiden ymmärtämiseen kiinnitetään jatkuvasti huomiota. Opiskelija harjoittelee määrittelemään ja käyttämään täsmällisiä käsitteitä myös omissa teksteissään sekä tuottamaan oppiaineelle tyypillistä asiatekstiä.

PAKOLLISET OPINNOT

HI01 Ihminen, ympäristö ja historia (2 op)

HI1 Ihminen, ympäristö ja historia (2 op)

Moduulissa tarkastellaan ihmisen suhdetta ympäristöön ja yhteiskunnallista kehitystä pitkällä aikavälillä. Opetuksen näkökulma on sekä historiallisten ilmiöiden tarkastelussa että nykyisyyden selittämisessä. Ilmiötä tarkastellaan sekä eurooppalaisesta että globaalista näkökulmasta. Moduulissa tutustutaan yhteiskunnallis-taloudellisten rakenteiden keskeisiin muutoksiin sekä sosiaali- ja ympäristöhistoriaan maanviljelyksen alusta nykyaikaan. Moduulissa harjoitellaan monipuolisen historiallisen lähdeaineiston hyödyntämistä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon
- ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti
- tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit
- ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä
- osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä
- osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.

Keskeiset sisällöt

Historia tieteenalana

- historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan
- historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina
- maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty
- väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen
- rahatalouden ja kaupan kehitys

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- eurooppalaiset tutkimassa ja valloittamassa maailmaa
- kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön

Teollistuminen ihmisen ja luonnon suhteen muuttajana

- teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön
- väestökehitys ja muuttoliikkeet
- jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous

Laaja-alainen osaaminen

Opiskelija syventää eettisyys- ja ympäristöosaamistaan perehtyessään ihmisen toimintaan osana ympäristöä muutoksen ja jatkuvuuden näkökulmista.

Opiskelija oppii arvioimaan tiedon luotettavuutta historian oppiaineelle tyypillisiä aineistoja käyttämällä sekä tuottamaan niiden pohjalta asiatekstiä syventäen monitieteistä ja luovaa osaamista.

Arviointi

Tällä opintojaksolla arvioidaan opiskelija kykyä hyödyntää ja tulkita aineistoja historiallisen tiedon avulla. Opiskelija osaa hahmottaa syy- ja seuraussuhteita, muutosta ja jatkuvuutta ja tehdä perustellun arvion tulevaisuuden kehityksestä. Opintojaksolla arvioidaan opiskelijan kykyä analysoida historian aineistoja kurssin sisältöjen kontekstissa ja tuottaa oppiaineelle tyypillistä asiatekstiä.

Opintojakson summatiivinen arviointi muodostuu useammasta kuin yhdestä osasuorituksesta. Osasuoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti ja/tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Osa formatiivisesta arvioinnista voi olla itse- tai vertaisarviointia. Kirjallista formatiivista palautetta voidaan antaa esimerkiksi Wilman, Teamsin tai muun sähköisen oppimisalustan välityksellä.

Laaja-alainen osaaminen huomioidaan opintojakson arvioinnissa.

HI0203 Suomi ja maailma myllerryksessä (4 op)

HI2 Kansainväliset suhteet (2 op)

Moduulissa tarkastellaan kansainvälisen politiikan keskeisiä ilmiöitä, valtasuhteiden muutoksia ja niiden taustoja 1800-luvun lopulta nykypäivään. Moduulissa analysoidaan kansainvälistä politiikkaa erilaisista taloudellisista ja ideologista näkökulmista. Keskeisiä teemoja ovat vastakkainasettelun ja yhteistyön välinen jännite, tasapainon ja turvallisuuden tavoittelu sekä erilaisten poliittisten

järjestelmien kilpailu. Moduulissa syvennetään tiedon hakemisen, analysoinnin ja tuottamisen taitoja sekä perehdytään erityyppisten lähteiden tulkintaan ja arviointiin.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat
- osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina
- osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen
- osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia
- seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä
- osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.

Keskeiset sisällöt
Kansainvälisen politiikan perusteet

- kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet
- poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntiin ja kansainvälisiin suhteisiin

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä
- maailmansotien syyt ja seuraukset
- demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu
- ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päättyminen
- dekolonisaation merkitys ja vaikutukset
- maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino

HI3 Itsenäisen Suomen historia (2 op)

Moduulin tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja taustoineen autonomian ajan lopulta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman kehittyminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta demokraattiseen kansalaisyhteiskuntaan sekä poliittiset, taloudelliset ja kulttuuriset murrokset. Moduulissa perehdytään Suomen historian erilaisiin lähteisiin, muuttuviin tulkintoihin ja historian tiedon käyttöön. Lisäksi syvennetään ymmärrystä historiallisesta empatiasta.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä
- tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään
- pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan
- osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitettyjä ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.

Keskeiset sisällöt

Suomalaisen yhteiskunnan juuret
- Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa
- demografiset muutokset ja väestön moninaisuus
- suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen

Itsenäistyvä Suomi osana Eurooppaa
- itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti
- eheyttämisen aika ja demokratian kriisi
- Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana

Suomi kansainvälisissä konflikteissa
- Suomi toisessa maailmansodassa
- kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan

Kohti nykyistä Suomea
- yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio
- kulttuuri, tiede ja osaaminen
- kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä

Opintojakson tavoitteet

Opintojakso muodostuu kahdesta kaikille yhteisestä moduulista: Kansainväliset suhteet HI2 (2 op) sekä Itsenäisen Suomen historia HI3 (2 op). Kurssin ensimmäisessä moduulissa analysoidaan historian tapahtumia 1800-luvulta nykypäivään kansainvälisestä ja länsimaalaisesta näkökulmasta. Toisessa moduulissa tarkastellaan erityisesti Suomen asemaa ja historiaa osana kansainvälisiä tapahtumia ja suhteessa kansainväliseen politiikkaan.

Opintojakson aikana opiskelija oppii ymmärtämään Suomen ja laajemman kansainvälisen kehityksen yhteyksiä, vuorovaikutusta, riippuvuuksia ja eroja. Suomen historian ymmärrys integroituu kansainvälisen historian ymmärrykseen ja toisin päin. Muilta osin tavoitteet on määritelty moduulikohtaisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä monitieteinen osaaminen. Monilukutaitoa syvennetään tutustumalla erilaisiin lähdeaineistoihin ja analysoimalla niitä niiden historiallisessa kontekstissa erilaiset näkökulmat huomioon ottaen. Samalla harjoitellaan tiedon luotettavuuden sekä merkityksellisyyden arviointia. Käsitys omasta identiteetistä syvenee, ja samalla laajennetaan käsitystä eri vähemmistöistä ja maista tulevien henkilöiden identiteettiin ja toimintaan vaikuttavista tekijöistä. Ihmisoikeuksien merkitys ja toteutuminen, oikeudenmukaisuus, yhdenvertaisuus, eettisyys ja kestävä tulevaisuus ovat pohdinnan kohteina.

Arviointi

Opintojakson arviointi muodostuu useammasta osasuorituksesta. Osasuoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla kokonaiskehitystä palvelevana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti ja/tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Kirjallista formatiivista palautetta voidaan antaa esimerkiksi Wilman, Teamsin tai muun sähköisen oppimisalustan välityksellä. Osa formatiivisesta arvioinnista on itse- tai vertaisarviointia.

Ensimmäisen moduulin jälkeen opiskelija saa väliarvion, joka välittyy myös toisen moduulin opettajalle. Toisen moduulin opettaja arvioi opintojakson kokonaisuuden niin, että ensimmäisen moduulin arvio muodostaa noin 50 % opintojakson kokonaisarvosanasta.

Opintojakson osasuoritusten ja kokonaisuuden arviointi perustuu kykyyn lukea ja tuottaa oppiaineelle tyypillistä tekstiä. Arvioinnin kohteena ovat tavoitteiden mukaisesti myös esimerkiksi kyky arvioida ja tulkita kriittisesti erilaisia lähdeaineistoja sekä muodostaa perusteltuja käsityksiä historiallisista tapahtumista. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan opintojakson arvioinnissa.

Moduulit HI2 ja HI3 voidaan opettaa myös erillisinä opintojaksoina HI02 Kansainväliset suhteet (2 op) ja HI03 Itsenäisen Suomen historia (2 op)

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

HI04 Eurooppalainen ihminen (2 op)

HI4 Eurooppalainen ihminen (2 op)

Moduuli tarkastelee yhteiskunnallisen ajattelun, aatteiden ja ihmisoikeuksien kehittymistä sekä myyttisiä, uskonnollisia ja tieteellisiä maailmanselityksiä antiikista nykypäivään. Moduulissa perehdytään kulttuuriperintöön, taiteeseen ja tieteeseen oman aikansa ilmentäjinä Euroopassa. Tarkastelun kohteena on eurooppalainen ihminen, yksilön ja yhteiskunnan suhde sekä sukupuoli ja arkielämä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa
- ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen

- ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa
- osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia
- osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan
- pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen
- osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen
- tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä

Eurooppalaisen kulttuurin juuret
- antiikin kulttuurien yleispiirteet
- demokratian ja tieteellisen ajattelun synty
- keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen
- tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa
- reformaatio ja tiedon vallankumous
- valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen
- 1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset

Kohti nykyaikaa
- taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen
- tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat
- demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat
- tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen
- sukupuoliroolien murros

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä monitieteinen osaaminen. Monilukutaitoa syvennetään tutustumalla erilaisiin lähdeaineistoihin ja analysoimalla niitä niiden historiallisessa kontekstissa erilaiset näkökulmat huomioon ottaen. Samalla harjoitellaan tiedon luotettavuuden sekä merkityksellisyyden arviointia. Yhteiskunnallista osaamista vahvistaa sekä antiikin että länsimaisen demokratian piirteiden käsittely sekä tutustuminen Euroopassa syntyneisiin ajatussuuntauksiin ja suuriin aatteisiin. Ihmisoikeuksien merkitys ja toteutuminen, oikeudenmukaisuus, yhdenvertaisuus, eettisyys ja kestävä tulevaisuus ovat pohdinnan kohteina.

Arviointi

Opintojaksolla arvioidaan moduulin tavoitteiden ja sisältöjen toteutumista. Opintojakson arvioinnissa korostuu oppiaineelle tyypillinen ajattelu, kontekstointi sekä lähdetyöskentely.
Opintojakson arviointi muodostuu useammasta osasuorituksesta. Osasuoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla kokonaiskehitystä palvelevana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista

palautetta voidaan antaa suullisesti ja/tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Kirjallista formatiivista palautetta voidaan antaa esimerkiksi Wilman, Teamsin tai muun sähköisen oppimisalustan välityksellä. Osa formatiivisesta arvioinnista on itse- tai vertaisarviointia. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan opintojakson arvioinnissa.

HI05 Ruotsin itämaasta Suomeksi (2 op)

HI5 Ruotsin itämaasta Suomeksi (2 op)

Moduuli tarkastelee nykyisen Suomen alueen kehitystä osana Itämeren alueen historiaa esihistoriasta autonomian ajalle asti. Moduulissa perehdytään yhteiskunnan, talouden ja ympäristön lisäksi yhteisöjen ja yksilöiden väliseen vuorovaikutukseen, arjen historiaan ja ihmisten elämäntapaan sekä elinkeinoihin historian eri vaiheissa. Moduulissa syvennytään erityisesti lähiympäristön historian lähteisiin ja erilaisiin tutkimusmenetelmiin.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen alueen historiallisia lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti
- tuntee suomalaista, saamelaista ja muiden vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä ja arjen historiaa
- hallitsee Suomen historialliset kehityslinjat sekä niiden yhteydet pohjoismaiseen kehitykseen ja Itämeren alueeseen
- kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta
- osaa eritellä Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen
- osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin
- osaa tarkastella Suomen historian käyttöä politiikassa ja identiteetin luomisessa.

Keskeiset sisällöt

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- tutkimusmenetelmät ja lähteet
- käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä

Keskiaika

- Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen
- kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen
- yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri

Uusi aika

- reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta
- Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen
- elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa
- Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla

Suomi osana Venäjää

- Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty
- suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä monitieteinen osaaminen. Kurssilla syvennetään historiatieteen menetelmien osaamista. Monilukutaitoa kehitetään erityisesti lähdekritiikin menetelmin. Kurssilla harjoitellaan kytkemään Suomen historia Euroopan ja maailman historian samanaikaisiin ilmiöihin. Opintojakso syventää myös opiskelijoiden ymmärrystä itsenäisyyden ajan Suomen historiasta ja nykypäivästä. Yhteiskunnallisia taitoja kehittää tutustuminen nykyisen yhteiskunnan rakenteiden historialliseen kehitykseen.

Arviointi

Opintojakson summatiivinen arviointi voi muodostua useammasta kuin yhdestä osasuorituksesta. Osasuoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti ja/tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Kirjallista formatiivista palautetta voidaan antaa esimerkiksi Wilman, Teamsin tai muun sähköisen oppimisalustan välityksellä. Osa formatiivisesta arvioinnista on itse- tai vertaisarviointia.

Osasuorituksilla mitataan moduulin tavoitteiden omaksumista eli esimerkiksi kykyä nähdä Suomen historiaa Itämeren alueen tai muun Euroopan kontekstissa sekä arvioida kriittisesti erilaisia lähdemateriaaleja. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan opintojakson arvioinnissa.

HI06 Maailman kulttuurit kohtaavat (2 op)

HI6 Maailman kulttuurit kohtaavat (2 op)

Moduulissa perehdytään kulttuurin käsitteeseen ja kulttuurieroja koskevan ajattelun muutoksiin sekä tarkastellaan, miten suhtautuminen eri kulttuureihin on vaihdellut ajattelun ja yhteiskuntien muuttuessa. Moduulissa tarkastellaan länsimaisten ja muiden kulttuurien kohtaamista ja vuorovaikutusta historian eri aikoina.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurien vuorovaikutusta koskevia teorioita ja käytänteitä
- tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa
- osaa eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa
- analysoi esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä
- erittelee kulttuurien moninaisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy arvioimaan sille annettuja merkityksiä
- osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä, eri kulttuureihin liitettyjä stereotypioita sekä kulttuurien vaikutusta yksilöön

- tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista asiatekstiä käyttämällä monipuolisesti ja kriittisesti lähdeaineistoa.

Keskeiset sisällöt
Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet
- kulttuurit ja niiden vuorovaikutus

Moduulissa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:
- Aasian kulttuurit
- Afrikan kulttuurit
- arktiset kulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Latinalaisen Amerikan kulttuurit
- Lähi-idän kulttuurit
- Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä monitieteinen osaaminen. Historiatieteen lisäksi kurssilla tutustutaan esimerkiksi kulttuurien tutkimuksen ja sosiologian käsitteistöön ja hyödynnetään sitä. Monilukutaitoa kehitetään tutustumalla erilaisiin lähteisiin ja harjoittelemalla kriittistä tiedonhakua. Kurssilla harjoitellaan tunnistamaan kulttuurisia stereotypioita ja pohditaan erilaisten identiteettien sekä kulttuuristen ja yhteiskunnallisten tekijöiden vaikutusta kulttuurien kohtaamiseen ja rinnakkaiseloon maailmassa. Myös eettisyys, ihmisoikeuskysymykset, maailmanlaajuinen (epä)oikeudenmukaisuus ja kestävän kehityksen kysymykset nousevat esille.

Arviointi

Opintojakson summatiivinen arviointi muodostuu useammasta kuin yhdestä osasuorituksesta. Osasuoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti ja/tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Kirjallista formatiivista palautetta voidaan antaa esimerkiksi Wilman, Teamsin tai muun sähköisen oppimisalustan välityksellä. Osa formatiivisesta arvioinnista on itse- tai vertaisarviointia.

Osasuorituksilla mitataan moduulin tavoitteiden omaksumista eli esimerkiksi kykyä eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä arvioida kriittisesti erilaisia lähdemateriaaleja, kulttuurisia stereotypioita ja kulttuureja koskevia väitteitä. Analyysissä tulee osoittaa hallitsevansa alaan liittyvää käsitteistöä ja teorioita. Kurssilla yksin tai ryhmässä tuotettu historiallinen asiateksti arvioidaan. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

KOULUKOHTAISET VALINNAISET OPINNOT

HI07 Historian ylioppilaskokeeseen valmentava opintojakso (2 op)

Opintojakso antaa ylioppilastutkintoon valmistautuvalle opiskelijalle kokonaiskuvan lukion historian oppimäärän keskeisistä osista ja valmiudet analysoida erilaisia historialle tyypillisiä aineistoja sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija kertaa lukion pakollisten ja valinnaisten opintojaksojen oppimäärän keskeiset osat ja varmistuu taidossaan hallita historian keskeisiä käsitteitä. Kurssilla syvennetään historiallisten lähteiden tulkinta- ja arviointitaitoja. Opiskelija oppii luottamaan taitoonsa analysoida historiallista tietoa ja arvioida sitä. Hän oppii myös luottamaan taitoonsa ilmaista osaamistaan oppiaineelle tyypillisessä kirjallisessa muodossa.

Keskeiset sisällöt

- historian reaalikoe
- historian pakolliset ja valinnaiset opintojaksot
- historian kurssien keskeiset käsitteet
- historialle tyypillisten aineistojen taustoitus
- historialle tyypillisen asiatekstin tuottaminen
- oman osaamisen reflektointi

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksolla korostuu monitieteinen ja luova osaaminen. Opintojaksolla valmistaudutaan historian ylioppilaskokeeseen kertaamalla sisältöjä sekä syventämällä erityisesti ylioppilaskokeessa tarvittavia taitoja.

Arviointi

Opintojakson arviointi muodostuu useammasta kuin yhdestä osasuorituksesta. Osasuoritusten arvioinnissa korostuu opiskelua ohjaava formatiivinen arviointi. Palautetta voidaan antaa suullisesti ja/tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Kirjallista formatiivista palautetta voidaan antaa esimerkiksi Wilman, Teamsin tai muun sähköisen oppimisalustan välityksellä. Opintojakson tehtävien ja niistä saadun palautteen avulla opiskelija pystyy arvioimaan omaa osaamistaan suhteessa tulevaan ylioppilaskokeeseen. Opintojaksolla opiskelija harjoittelee itsearviointia.

Hyväksytty suorittaminen edellyttää opiskelijalta opetukseen osallistumista normaalien poissaolosäädösten rajoissa ja tehtävien suorittamista. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson suoritusta. Hyväksytystä opintojaksosta saa suoritusmerkinnän S.

HI08 Maailma nyt (2 op)

Opintojakso tarkastelee lähihistoriaa sekä kansainvälistä ja kotimaista politiikkaa ajankohtaisten tapahtumien ja ilmiöiden kautta. Opiskelija oppii analysoimaan nykyajan ja lähitulevaisuuden tapahtumia tutustumalla niiden taustoihin sekä erilaisiin toimijoihin ja syihin, seurauksiin ja mahdollisiin vaikutuksiin. Opiskelija opettelee tiedostamaan kansainvälisten toimijoiden motiiveja sekä kansalaisen roolia oman ympäristön, valtion, Euroopan ja koko maailman kehityksessä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii arvioimaan mediasta ja muista tietolähteistä saatavaa ajankohtaisia tapahtumia koskevaa tietoa kriittisesti sekä analysoimaan lähihistorian ja nykypäivän kansainvälisiä konflikteja, kriisejä ja ajankohtaisia ilmiöitä. Opiskelija oppii myös hahmottamaan erilaisten kansainvälisten toimijoiden, Euroopan ja Suomen roolia maailmanpolitiikassa sekä pohtii omaa asemaansa ja vastuutaan suhteessa yhteiskunnalliseen ja kansainväliseen kehitykseen

Keskeiset sisällöt

- ajankohtaiset tapahtumat ja ilmiöt taustoineen kulloisenkin tilanteen ja kurssilaisten kiinnostuksen mukaan

Laaja-alainen osaaminen

Kurssilla korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä monitieteinen osaaminen. Opiskelija syventää monilukutaitoaan, kartuttaa maailmankansalaisen taitojaan ja vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan sekä ymmärrystään globaalista riippuvuudesta.

Arviointi

Opintojaksolla perehdytään yksin tai parin kanssa syvemmin vähintään yhteen ajankohtaiseen tapahtumaan tai ilmiöön ja valmistellaan siitä esitelmä tai kirjoitelma. Suoritusmerkinnän saadakseen opiskelijan tulee lisäksi osallistua oppitunneilla normaalien poissaolosäädösten rajoissa sekä tehdä niillä annetut tehtävät. Opintojaksolla korostuu opiskelua ohjaava formatiivinen arviointi. Osa formatiivisesta arvioinnista on itse- ja vertaisarviointia. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson osaamista. Hyväksytystä opintojaksosta saa suoritusmerkinnän S.

HI09 Pohjois-Amerikan historia (2 op)

Opintojaksolla tutustutaan monipuolisesti Pohjois-Amerikan ja Yhdysvaltojen historiaan. Pohjois-Amerikan mantereen kehitystä tarkastellaan sen alkuperäisasukkaiden, siirtolaisten ja Yhdysvaltojen kansakunnan näkökulmasta. Kurssilla painotetaan yhdysvaltalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja politiikan piirteitä sekä niiden maailmanlaajuista vaikutusta.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ja syventää tietojaan Pohjois-Amerikan ja Yhdysvaltain historiasta
- analysoi eri kulttuurien ja kansanryhmien asemaa, merkitystä ja vaikutusta Yhdysvaltojen historiassa ja nykypäivässä
- pohtii ja arvioi Yhdysvaltojen vaikutusta maailmanpolitiikkaan ja kulttuuriin menneisyydessä ja nykyään.

Keskeiset sisällöt

- Pohjois-Amerikka ennen eurooppalaisten tuloa
- ensimmäiset eurooppalaiset siirtokunnat Pohjois-Amerikassa ja amerikkalaisen identiteetin synty
- Yhdysvaltojen itsenäistyminen
- Yhdysvaltojen laajentuminen ja alkuperäiskansojen kohtalo
- orjakysymys ja Yhdysvaltojen sisällissota
- siirtolaisuuden kasvu ja Yhdysvaltojen teollistuminen
- Yhdysvaltojen 1900-luvun sisä- ja ulkopolitikka
- Yhdysvaltalaisen kulttuurin moninaisuus
- Yhdysvallat 2000-luvulla

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä monitieteinen osaaminen. Historiatieteen lisäksi kurssilla tutustutaan esimerkiksi kulttuurien tutkimuksen käsitteisiin ja hyödynnetään niitä.

Arviointi

Opintojaksolla perehdytään yksin tai parin kanssa syvemmin vähintään yhteen Yhdysvaltain tai Pohjois-Amerikan historian tai nykypäivän tapahtumaan tai ilmiöön ja valmistellaan siitä esitelmä tai kirjoitelma. Suoritusmerkinnän saadakseen opiskelijan tulee lisäksi osallistua oppitunneilla normaalien poissaolosäädösten rajoissa sekä tehdä niillä annetut tehtävät. Opintojaksolla korostuu opiskelua ohjaava formatiivinen arviointi. Osa formatiivisesta arvioinnista on itse- tai vertaisarviointia. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia. Hyväksytystä opintojaksosta saa suoritusmerkinnän S.

HI10 Kulttuurien kohtaaminen (2 op)

Niiden opiskelijoiden, jotka ovat suorittaneet opintojakson Maailman kulttuurit kohtaavat (HI6) aiemmin toisiin maanosiin liittyen, on mahdollista osallistua kurssiin ja saada siitä merkintä koulukohtaisena soveltavana kurssina HI10. Kurssin nimi ja aihepiirit vaihtuvat vuosittain samalla tavalla kuin kurssin HI6.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä monitieteinen osaaminen. Historiatieteen lisäksi kurssilla tutustutaan esimerkiksi kulttuurien tutkimuksen ja sosiologian käsitteistöön ja hyödynnetään sitä. Monilukutaitoa kehitetään tutustumalla erilaisiin lähteisiin ja harjoittelemalla kriittistä tiedonhakua. Kurssilla harjoitellaan tunnistamaan kulttuurisia stereotypioita ja pohditaan erilaisten identiteettien sekä kulttuuristen ja yhteiskunnallisten tekijöiden vaikutusta kulttuurien kohtaamiseen ja rinnakkaiseloon maailmassa. Myös eettisyys, ihmisoikeuskysymykset, maailmanlaajuinen (epä)oikeudenmukaisuus ja kestävän kehityksen kysymykset nousevat esille.

Arviointi

Arviointi muodostuu useammasta kuin yhdestä osasuorituksesta. Osasuoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti ja/tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Kirjallista formatiivista palautetta voidaan antaa esimerkiksi Wilman, Teamsin tai muun sähköisen oppimisalustan välityksellä. Osa formatiivisesta arvioinnista on itse- ja vertaisarviointia.

Osasuorituksilla mitataan moduulin tavoitteiden omaksumista eli esimerkiksi kykyä eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä arvioida kriittisesti erilaisia lähdemateriaaleja, kulttuurisia stereotypioita ja kulttuureja koskevia väitteitä. Analyysissä tulee osoittaa hallitsevansa alaan liittyvää käsitteistöä ja teorioita. Yksin tai ryhmässä tuotettu historiallinen asiateksti arvioidaan. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan opintojakson arvioinnissa. Hyväksytystä kurssista saa suoritusmerkinnän S.

HI11 Historian tiedeopinnot (1–2 op)

Opintojakso tarjoaa mahdollisuuden tutustua yliopisto- tai korkeakouluopintoihin käytännössä. Se suoritetaan itsenäisesti osallistumalla yliopiston tai korkeakoulun luennoille tai jollekin muulle kurssille jossakin historia-aineessa. Luennoista tai kurssista sovitaan opintosuorituksen vastaanottavan opettajan kanssa.

Tavoitteet

Opintojakson aikana opiskelija

- perehtyy itsenäisesti yliopisto-opetukseen
- tutustuu tieteenalan peruskäsitteisiin
- tutustuu johonkin tieteenalan tutkimaan aikakauteen tai erityiskysymykseen ja liittää sen lukion muilla opintojaksoilla opiskelemaansa kontekstiin
- harjoittelee kriittistä suhtautumista tietoon ja erilaisiin lähteisiin sekä arvioimaan kriittisesti menneisyydestä esitettyjä tulkintoja.

Keskeiset sisällöt

Tarkempi sisältö määräytyy joka vuosi korkeakoulujen tarjoaman ja opetushenkilökunnan kanssa sovitun opetuksen perusteella.

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen osaaminen ja hyvinvointiosaaminen korostuvat opintojaksolla. Opiskelija tutustuu korkeakouluopiskeluun ja vahvistaa valmiuksiaan jatko-opintoja ja muita elämänvaiheita varten sekä syventää monilukutaitoaan.

Arviointi

Arviointi tapahtuu korkeakoulun suoritusmerkinnän perusteella (kuten LOPS 5.2.5 edellyttää) tai oppimispäiväkirjan perusteella. Oppimispäiväkirja ilmentää opintojakson tavoitteiden mukaisesti opiskelijan kykyä tutustua johonkin tieteenalan erityiskysymykseen tai aikakauteen ja liittää se lukion muilla opintojaksoilla opiskelemaansa kontekstiin sekä opiskelijan kykyä suhtautua kriittisesti tietoon, erilaisiin lähteisiin sekä arvioida kriittisesti erilaisia menneisyydestä esitettyjä tulkintoja.

Oppimispäiväkirjasta annetaan formatiivista palautetta. Opintojakson voi suorittaa 1 tai 2 opintopisteen laajuisena. Hyväksytystä opintojaksosta saa suoritusmerkinnän S.

HI12 Historian opintomatka (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija osallistuu historiaan liittyvään opintomatkaan, valmistautuu siihen sekä tekee siihen liittyvät jälkitehtävät. Opintomatkan täsmälliset tavoitteet ja sisällöt määräytyvät tapaus- ja lukuvuosikohtaisesti.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- hankkii historiaan liittyviä tietoja ja taitoja oman koulun ulkopuolella
- soveltaa menneisyyttä koskevia tietojaan ja käyttää historiatieteeseen liittyviä taitojaan oman koulun ulkopuolella
- kehittää elinikäisiä oppimaan oppimisen taitojaan tutustumalla tapoihin valmistautua opintomatkaan
- kehittää elinikäisiä oppimaan oppimisen taitojaan käsittelemällä ja analysoimalla opintomatkan antia jälkitehtävien avulla.

Keskeiset sisällöt

Sisällöt määräytyvät kulloisenkin opintomatkan kohteen ja ohjelman mukaan.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaaminen tavoitteet voivat vaihdella kulloisenkin opintomatkan kohteen ja ohjelman mukaan. Opintojaksolla korostuvat yleensä monitieteinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan erilaisia kulttuuriperintöjä, arvoja ja toimintaympäristöjä sekä muita kulttuuri-identiteettiä sekä elämäntapaa rakentavia seikkoja Suomessa, Euroopassa ja/tai maailmassa. Opiskelija syventää monilukutaitoaan hankkimalla tietoa erilaisista lähteistä sekä vahvistamalla taitojaan arvioida tiedon luotettavuutta ja merkittävyyttä.

Arviointi

Opintojakso arvioidaan osallistumisen sekä kurssiin liittyvien tehtävien perusteella. Tehtävissä opiskelija osoittaa opintojakson tavoitteiden mukaista osaamista. Opiskelija saa sovituista tehtävistä formatiivista palautetta. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana arviointia. Hyväksytystä opintojaksosta saa suoritusmerkinnän S.

6.14 Yhteiskuntaoppi

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä sekä valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, niiden arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa opiskelijan talousosaamista ja oikeudellista ymmärrystä sekä kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettisesti toimivaksi, aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistamalla oman elämän ja talouden-hallinnan taitoja sekä syventämällä oikeudellista ymmärrystä. Oppiaine syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi tukien **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista.

Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja. Oppiaine rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudenlaisella tavalla jatkuvan oppimisen periaatteen sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakouluyhteistyötä.

Yhteiskunnallisen osaamisen ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa

osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.

Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Oppiaine syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti. Näin yhteiskuntaoppi vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista**.

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista** vahvistamalla kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventämällä ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät yhteiskuntaopin merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä yhteiskunnallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet
Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja-moninaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen
- ymmärtää omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä
- motivoituu syventämään kiinnostustaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ymmärrystään niiden merkityksellisyydestä.

Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen
Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja niiden taustalla vaikuttaneen historiallisen kehityskulun sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa muuttuvan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena kestävän kehityksen mukaisesti.

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen
Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja taloudellista ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota

- osaa muodostaa monipuolisesti perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien ja ympäristön kannalta.

Arviointi

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute tukee opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja osaamisestaan sekä kehittämään omia työskentelytapojaan yhteiskunnalliselle ajattelulle ominaisten tietojen ja taitojen saavuttamiseksi.

Yhteiskuntaopin arvioinnin keskeisiä kohteita ovat yhteiskunnalliselle ajattelulle ja toiminnalle keskeisten tietojen ja taitojen hallinta: taito ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja.

Arviointi kohdistuu yhteiskunnallisen tiedon käsittelyn taitoihin, kuten taitoon hakea tietoa erilaisista lähteistä, erotella olennainen tieto epäolennaisesta sekä käyttää sitä perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä. Arvioinnissa otetaan huomioon taidot hankkia, ymmärtää, analysoida, arvioida ja soveltaa yhteiskunnallista tietoa, muodostaa siitä jäsentyneitä kokonaisuuksia sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä. Arviointi perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa oppimaansa.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Konkreettisia esimerkkejä oppiaineen työelämä- ja korkeakouluyhteistyöstä ovat tiedekurssit, yritystalouden opintojakso sekä aktiivisen kansalaistoiminnan opintojakso. Työelämätietoutta syvennetään erityisesti opintojaksoissa YH2+YH3 Talous ja yhteiskunnat globaalissa maailmassa sekä YH4 Lakitieto.

Kielitietoisuus oppiaineessa

Yhteiskuntatiedon oppikirjateksti sisältää paljon käsitteitä. Lisäksi oppiaineelle tyypillistä on erilaisten aineistojen tulkitseminen ja moninäkökulmaisuuden tunnistaminen ja ymmärtäminen kontekstissaan. Tämä vaatii kielellisistä harjaantumista, johon kiinnitetään jatkuvasti huomiota. Opiskelija harjoittelee määrittelemään ja käyttämään täsmällisiä käsitteitä myös omissa teksteissään sekä tuottamaan oppiaineelle tyypillistä asiakieltä.

PAKOLLISET OPINNOT

YH01 Suomalainen yhteiskunta (2 op)

YH1 Suomalainen yhteiskunta (2 op)

Moduuli perehdyttää valtiollisiin ja yhteiskunnallisiin järjestelmiin ja niissä vaikuttamiseen. Moduuli keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen. Keskeisiä näkökulmia ovat demokratia, ihmisoikeudet, yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta sekä vaikuttaminen aktiivista ja osallistuvaa kansalaisuutta korostaen.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa lukea ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä
- ymmärtää suomalaisen yhteiskuntarakenteen perusteet
- tuntee kansalaisen perusoikeudet ja vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet, osaa toimia aktiivisena kansalaisena sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta
- tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa
- osaa tarkastella ja arvioida median välityksellä tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista
- pystyy tarkastelemaan demokratian mahdollisuuksia ja haasteita analyyttisesti erilaisista näkökulmista
- osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta
- osaa suunnitella tarkoituksenmukaisia keinoja käyttävää poliittista kansalaisvaikuttamista paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa.

Keskeiset sisällöt
Suomen yhteiskunnan rakenne

- Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne
- väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät

Demokratia ja oikeusvaltio

- ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet
- oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus
- pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimusyhteiskunta
- kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys
- Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä
- median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuu yhteiskunnallinen osaaminen. Opintojaksossa hankitaan perustietoja kansalaisen vaikuttamismahdollisuuksista Suomessa, suomalaisesta yhteiskunnasta ja sen toimintaperiaatteista ja rakenteista ja verrataan sitä osin muunlaisiin yhteiskuntajärjestelmiin. Kurssilla tuetaan aktiivista kansalaisuutta ja toimijuutta esimerkiksi tutustumalla monipuolisesti nuorten vaikuttamismahdollisuuksiin opiskelijan omalla paikkakunnalla sekä laajemmin Suomessa.

Monitieteistä osaamista kehitetään syventämällä monilukutaitoa ja muun muassa vahvistetaan kykyä arvioida tiedon luotettavuutta ja merkittävyyttä. Eettisyys ja vastuullisuus sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen tulevat myös esiin yhteiskunnan kokonaisuutta ja erilaisia toimintavaihtoehtoja ja niiden syitä ja seurauksia arvioidessa. Kurssilla harjoitellaan rakentavaa argumentointia ja vuorovaikutusta.

Arviointi

Opintojaksolla opiskelijalle annetaan mahdollisuus useampaan kuin yhteen osasuoritukseen. Osasuoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti ja/tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Kirjallista formatiivista palautetta voidaan antaa esimerkiksi Wilman, Teamsin tai muun sähköisen oppimisalustan välityksellä. Osa formatiivisesta arvioinnista voi olla itse- tai vertaisarviointia.

Arviointi perustuu erityisesti kykyyn lukea ja tuottaa oppiaineelle tyypillistä asiatekstiä sekä jakson tavoitteiden mukaisiin taitoihin esimerkiksi arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa sekä yhteiskunnallisten toimenpiteiden ja päätösten perusteita, vaikutuksia ja vaihtoehtoja. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

YH0203 Talous ja yhteiskunnat globaalissa maailmassa (4 op)

YH2 Taloustieto (2 op)

Taloustieteisiin pohjautuva moduuli johdattaa ymmärtämään talouden toimintaperiaatteita ja ajankohtaista talouspoliittista keskustelua. Moduulissa käsitellään mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kotitalouksien, yritysten ja julkisen talouden näkökulmista. Moduulissa perehdytään talouden ja politiikan kytköksiin sekä työnteon ja yrittämisen merkitykseen hyvinvointivaltion rahoittamisessa. Lisäksi tarkastellaan talouden ja ympäristön suhdetta kestävän kehityksen näkökulmasta.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä
- tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat
- osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita
- ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa
- osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan
- osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen
- osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.

Keskeiset sisällöt

Kansantalous ja sen toimijat

- talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen
- kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus
- oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla
- työ, yrittäjyys ja yritykset
- Suomi globaalin talouden osana
- rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta
- talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset

Talouspolitiikka

- kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat
- julkinen talous ja sen tasapaino
- talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet

YH3 Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma (2 op)

Moduuli perehdyttää Suomen ja Euroopan asemaan globalisoituvassa maailmassa sekä Euroopan taloudelliseen ja poliittiseen yhdentymiseen. Moduulissa seurataan ajankohtaisia maailman tapahtumia käyttäen monipuolisia tietolähteitä. Opiskelijaa kannustetaan osallistumaan erilaisia kansainvälisen politiikan ilmiöitä koskevaan keskusteluun ja toimimaan globaalikansalaisena. Moduulissa on mahdollista toteuttaa tutkivaa oppimista.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä
- ymmärtää eurooppalaista ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä ja verkottumista
- tuntee Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia ja arvioida kriittisesti sitä koskevaa tietoa
- ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa ja osaa toimia EU- ja globaalikansalaisena
- osaa eritellä globalisaation ja Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta
- osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- ympäristö, ilmastonmuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus
- kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet
- Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja
- kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentyminen

- eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus
- Suomi osana EU:n päätöksentekoa
- EU:n talous- ja aluepolitiikka
- EU globaalina toimijana

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- paikallinen ja kansallinen turvallisuus
- Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka
- muuttuvat turvallisuusuhat ja niiden ratkaisumahdollisuudet

Opintojakson tavoitteet

Moduulien YH2 ja YH3 valtakunnallisten tavoitteiden lisäksi opintojakson tavoitteena on, että opiskelijalle muodostuu kokonaiskuva Euroopan unionista ja Suomen taloudesta osana kansainvälistä taloutta ja toimintaa. Opiskelija ymmärtää, että talouden ja yhteiskunnan ilmiöt ovat toisistaan riippuvaisia ja että globaalissa maailmassa haasteet ja ratkaisut ovat yhteisiä ja kansainvälistä yhteistyötä tarvitaan. Opiskelija ymmärtää mikro- ja makrotalouden vuorovaikutuksen sekä saa valmiuksia oman taloutensa hallintaan.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakson moduuli YH3 syventää opiskelijan yhteiskunnallista osaamista lisäten opiskelijan ymmärrystä ympäröivästä yhteiskunnasta erityisesti EU-kansalaisena sekä ymmärrystä Euroopan unionin ja globaalin järjestelmän piirteistä ja globalisaation vaikutuksista. Moduulissa YH2 opiskelija oppii yrittäjyyden ja työelämän merkityksen, ymmärtää yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita erityisesti kansantalouden näkökulmasta.

Eettisyys- ja ympäristöosaaminen vahvistuu, kun opiskelija ymmärtää talouskasvun ja vapaakaupan vaikutukset ympäristöön sekä käsitteitä, kuten kestävä kehitys ja kiertotalous. Opiskelija ymmärtää, miten valtiot ja niiden toimenpiteet ovat toisistaan riippuvaisia ekologisessa, taloudellisessa ja sosiaalisessa suhteessa.

Arviointi

Opintojaksolla arvioidaan moduulien tavoitteiden toteutumista. Arvioinnissa painottuu opiskelijan kyky ymmärtää ja arvioida kriittisesti kansallisia sekä globaaleja talouteen ja yhteiskuntaan liittyviä ilmiöitä. Opintojakson arviointi muodostuu useammasta osasuorituksesta. Osasuoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti ja/tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Osa formatiivisesta arvioinnista voi olla itse- tai vertaisarviointia. Kirjallista formatiivista palautetta voidaan antaa esimerkiksi Wilman, Teamsin tai muun sähköisen oppimisalustan välityksellä.

Ensimmäisen moduulin jälkeen opiskelija saa väliarvion, joka välittyy myös toisen moduulin opettajalle. Toisen moduulin opettaja arvioi opintojakson kokonaisuuden niin, että ensimmäisen moduulin arvio muodostaa noin 50 % opintojakson kokonaisarvosanasta. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana arviointia.

Moduulit YH2 ja YH3 voidaan opettaa myös erillisinä opintojaksoina YH02 Taloustieto (2 op) ja YH03 Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma (2 op).

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

YH04 Lakitieto (2 op)

YH4 Lakitieto (2 op)

Moduulissa perehdytään Suomen oikeusjärjestyksen ja oikeuden käytön perusasioihin. Moduulissa harjaannutaan oikeudelliseen ajatteluun, tutustutaan tärkeimpiin oikeudellisiin sopimuksiin ja tiedon lähteisiin sekä paneudutaan tavanomaisten oikeusasioiden hoitamiseen. Painopiste on yksilön kannalta keskeisissä oikeudellisissa näkökulmissa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet
- osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa
- tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin
- osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida siinä esitettyjä näkemyksiä.

Keskeiset sisällöt

Oikeusjärjestyksen perusteet

- juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet
- oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö
- oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä
- oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- sopimus- ja vahingonkorvausoikeus
- perhe- ja jäämistöoikeus
- varallisuusoikeus
- tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus
- työoikeus
- asumiseen liittyvä sopimusoikeus
- hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa
- prosessi- ja rikosoikeus
- ympäristöoikeus

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksolla korostuu monitieteinen ja luova osaaminen. Opiskelija harjaantuu lukemaan ja soveltamaan lakitekstiä ja ymmärtämään oikeudellista sanastoa. Lisäksi osana yhteiskunnallista osaamista opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja.

Arviointi

Opintojaksolla arvioidaan moduulin tavoitteiden toteutumista. Arvioinnissa painotetaan opiskelijan kykyä oikeudelliseen ajatteluun ja tieteenalalle ominaisen kielenkäytön hallintaa.

Opintojaksolla opiskelijalle annetaan mahdollisuus useampaan kuin yhteen osasuoritukseen. Osasuoritusten summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Lisäksi formatiivista palautetta voidaan antaa suullisesti ja/tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Osa formatiivisesta arvioinnista voi olla itse- tai vertaisarviointia. Kirjallista formatiivista palautetta voidaan antaa esimerkiksi Wilman, Teamsin tai muun sähköisen oppimisalustan välityksellä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

KOULUKOHTAISET VALINNAISET OPINNOT

YH05 Yhteiskuntaopin ylioppilaskokeeseen valmentava opintojakso (2 op)

Yhteiskuntaopin ylioppilaskokeeseen valmentava opintojakso antaa ylioppilastutkintoon valmistautuvalle opiskelijalle kokonaiskuvan lukion yhteiskuntaopin oppimäärän keskeisistä osista ja valmiudet analysoida erilaisia yhteiskuntaopille tyypillisiä aineistoja ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- kertaa lukion pakollisten ja valinnaisten opintojaksojen oppimäärän ja oppii yhdistelemään eri yhteiskuntatiedollisten tieteenalojen sisältöjä ja lähestymistapoja
- kehittyy taidoissaan hallita yhteiskuntaopin keskeisiä käsitteitä.
- oppii luottamaan taitoonsa analysoida yhteiskunnallista tietoa ja arvioida sitä sekä taitoonsa ilmaista osaamistaan kirjallisesti.
- oppii taustoittamaan ja kontekstualisoimaan oppiaineelle ominaisia aineistoja ja vastaamaan ylioppilaskokeelle tyypillisiin tehtäviin.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson keskeisiä sisältöjä ovat

- yhteiskuntaopin reaalikokeeseen valmistautuminen
- yhteiskuntaopin pakolliset ja valinnaiset opintojaksot
- yhteiskuntaopin opintojaksojen keskeiset käsitteet
- yhteiskuntaopille ominaisten aineistojen taustoitus ja kontekstualisointi
- oppiaineelle ominaisen asiatekstin tuottaminen
- oman osaamisen reflektointi.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksolla korostuu monitieteinen ja luova osaaminen. Opintojaksolla valmistaudutaan yhteiskuntaopin ylioppilaskokeeseen kertaamalla sisältöjä ja syventämällä erityisesti ylioppilaskokeessa tarvittavia taitoja.

Arviointi

Opintojakson arviointi muodostuu useammasta kuin yhdestä osasuorituksesta. Osasuoritusten arvioinnissa korostuu opiskelua ohjaava formatiivinen arviointi. Palautetta voidaan antaa suullisesti ja/tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä. Kirjallista formatiivista palautetta voidaan antaa esimerkiksi Wilman, Teamsin tai muun sähköisen oppimisalustan välityksellä. Opiskelija harjoittelee myös itsearviointia.

Opintojakson hyväksyttävä suorittaminen edellyttää opetukseen osallistumista ja opintojakson tehtävien suorittamista. Tehtävistä saadun palautteen avulla opiskelija pystyy arvioimaan omaa osaamistaan suhteessa tulevaan ylioppilaskokeeseen. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S.

YH06 Yritystalous (2 op)

Opintojaksolla perehdytään käytännön esimerkkien avulla yrittäjyyteen ammattina, yrityksen perustamiseen, menestyvän yrityksen talouteen sekä yrittäjyyden merkitykseen yhteiskunnassa. Opintojakso tukee taloustiedon opintojakson opiskelua ja pyrkii herättämään mielenkiintoa yrittäjyyteen. Opintojaksolla hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteyksiä paikalliseen yritystoimintaan.

Tavoitteet

Yritystalouden opintojaksolla opiskelija

- ymmärtää yritystoiminnan merkityksen yhteiskunnassa
- tutustuu yrittäjän ammattiin
- tutustuu erilaisiin yrityksiin ja niiden perustamiseen
- oppii ymmärtämään yrityksen menestymiseen vaikuttavia tekijöitä
- tutustuu yrityksen laskentatoimen pääperiaatteisiin
- oppii tulkitsemaan ja arvioimaan yrityksen tuloslaskelmia ja taseita.

Keskeiset sisällöt

- yrittäjyys ammattina
- yrittäjyyden merkitys yhteiskunnassa
- liikeidean laadinta ja esittäminen
- yrityksen perustaminen
- markkinointi
- yrityksen talous

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakso vahvistaa yhteiskunnallista osaamista tukemalla opiskelijan työelämävalmiuksia ja yrittäjämäistä asennetta.

Arviointi

Hyväksytysti suoritetusta opintojaksosta saa merkinnän S. Suoritusmerkinnän saamisen edellytyksenä on, että opiskelija suorittaa hyväksytysti harjoitus- ja oppimistehtävät. Opintojaksolla korostuu opiskelua ohjaava formatiivinen arviointi. Osa formatiivisesta arvioinnista on itse- ja vertaisarviointia. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson osaamista.

YH07 Aktiivinen kansalaistoiminta (2 op)

Opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa lukion soveltava opintojakso osallistumalla aktiivisesti opiskelijakunnan toimintaan, kestävän kehityksen projekteihin tai muihin opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisiin aktiivista kansalaisuutta edistäviin hankkeisiin koulussa tai sen ulkopuolella.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on

- rohkaista opiskelijaa aktiiviseen kansalaistoimintaan
- kannustaa oman osaamisen tunnistamiseen
- vahvistaa opiskelijan omaa toimijuutta yhteiskunnan jäsenenä.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakso vahvistaa yhteiskunnallista osaamista. Lisäksi opiskelijan valitsemasta suoritustavasta riippuen opintojakso vahvistaa eri laaja-alaisen osaamiseen osa-alueita, kuten eettisyys- ja ympäristöosaamista, hyvinvointiosaamista sekä vuorovaikutusosaamista.

Arviointi

Opiskelijan oman osaamisen tunnustaminen ja hyväksi lukeminen lukion opintojaksoksi tehdään tapauskohtaisen harkinnan perusteella.

Opintojakso arvioidaan joko muun toimijan antaman todistuksen (LOPS luvun 5.2.5. perusteella) tai opiskelijan laatiman selvityksen perusteella. Selvityksessä opiskelija dokumentoi oman työpanoksensa ja pohtii oppimaansa. Opiskelija saa selvityksestään formatiivista palautetta. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia. Hyväksytystä kurssista saa suoritusmerkinnän S.

YH08 Maailma nyt (2 op)

Opintojakso tarkastelee lähihistoriaa sekä kansainvälistä ja kotimaista politiikkaa ajankohtaisten tapahtumien ja ilmiöiden kautta. Opiskelija oppii analysoimaan nykyajan ja lähitulevaisuuden tapahtumia tutustumalla niiden taustoihin sekä erilaisiin toimijoihin ja syihin, seurauksiin ja mahdollisiin vaikutuksiin. Opiskelija opettelee tiedostamaan kansainvälisten toimijoiden motiiveja sekä kansalaisen roolia oman ympäristön, valtion, Euroopan ja koko maailman kehityksessä.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- arvioi mediasta ja muista tietolähteistä saatavaa ajankohtaisia tapahtumia koskevaa tietoa kriittisesti
- analysoi lähihistorian ja nykypäivän kansainvälisiä konflikteja, kriisejä ja ajankohtaisia ilmiöitä
- hahmottaa erilaisten kansainvälisten toimijoiden, Euroopan ja Suomen roolia maailmanpolitiikassa.

Keskeiset sisällöt

- ajankohtaiset tapahtumat ja ilmiöt taustoineen kulloisenkin tilanteen ja opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksolla korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Opiskelija syventää monilukutaitoaan, kartuttaa maailmankansalaisen taitojaan ja vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan sekä ymmärrystään globaalista riippuvuudesta.

Arviointi

Opintojaksolla perehdytään yksin tai parin kanssa syvemmin vähintään yhteen ajankohtaiseen tapahtumaan tai ilmiöön ja valmistellaan siitä esitelmä tai kirjoitelma. Suoritusmerkinnän saadakseen opiskelijan tulee lisäksi osallistua oppitunneille normaalien poissaolosäädösten rajoissa sekä tehdä niillä annetut tehtävät. Opintojaksolla korostuu opiskelua ohjaava formatiivinen arviointi. Osa formatiivisesta arvioinnista on itse- ja vertaisarviointia. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson osaamista. Hyväksytystä opintojaksosta saa suoritusmerkinnän S.

YH09 Yhteiskunnallisten aineiden tiedeopinnot 1 (1–2 op)

Opintojakso tarjoaa mahdollisuuden tutustua korkeakouluopintoihin käytännössä. Se suoritetaan itsenäisesti osallistumalla korkeakoulun opetukseen. Opintojaksosta sovitaan suorituksen vastaanottavan opettajan kanssa.

Tavoitteet

Opintojakson aikana opiskelija

- perehtyy itsenäisesti korkeakouluopetukseen
- tutustuu tieteenalan peruskäsitteisiin
- tutustuu alan ajankohtaisiin kotimaisiin ja kansainvälisiin haasteisiin
- liittää lukion yhteiskuntaopin opintojaksoilla ja korkeakoulukurssilla oppimansa asiat yhteiseen kontekstiin
- harjoittelee kriittistä suhtautumista tietoon, erilaisiin lähteisiin sekä erilaisiin yhteiskunnasta esitettyihin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

Sisältö määräytyy joka vuosi korkeakoulujen tarjoaman ja opetushenkilökunnan kanssa sovitun opetuksen perusteella.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen korostuvat opintojaksolla. Opiskelija tutustuu korkeakouluopiskeluun ja vahvistaa valmiuksiaan jatko-opintoja ja muita elämänvaiheita varten sekä syventää monilukutaitoaan. Opiskelija oppii ymmärtämään yhteiskunnan rakenteita ja toimintaperiaatteita sekä motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Arviointi

Arviointi tapahtuu oppimispäiväkirjan tai korkeakoulun suoritusmerkinnän perusteella kuten LOPS:n luvussa 5.2.5 on määritelty. Oppimispäiväkirja ilmentää opintojakson tavoitteiden mukaisesti opiskelijan kykyä tutustua tieteenalan peruskäsitteisiin, alan ajankohtaisiin haasteisiin, liittää opintojaksolla oppimansa laajempaan kontekstiin sekä harjoittaa kriittistä suhtautumista tietoon, erilaisiin lähteisiin sekä erilaisiin yhteiskunnasta esitettyihin näkemyksiin. Oppimispäiväkirjasta annetaan opiskelua ohjaavaa formatiivista palautetta. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana kurssin arviointia. Opintojakson voi suorittaa 1 tai 2 opintopisteen laajuisena. Hyväksytystä kurssista saa suoritusmerkinnän S.

YH10 Yhteiskunnallisten aineiden tiedeopinnot 2 (1–2 op)

Opintojakso tarjoaa mahdollisuuden tutustua korkeakouluopintoihin käytännössä. Se suoritetaan itsenäisesti osallistumalla korkeakoulun opetukseen. Opintojaksosta sovitaan suorituksen vastaanottavan opettajan kanssa.

Tavoitteet

Opintojakson aikana opiskelija

- perehtyy itsenäisesti korkeakouluopetukseen
- tutustuu tieteenalan peruskäsitteisiin
- tutustuu alan ajankohtaisiin kotimaisiin ja kansainvälisiin haasteisiin
- liittää lukion yhteiskuntaopin opintojaksoilla ja korkeakoulukurssilla oppimansa asiat yhteiseen kontekstiin
- harjoittelee kriittistä suhtautumista tietoon, erilaisiin lähteisiin sekä erilaisiin yhteiskunnasta esitettyihin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

Sisältö määräytyy joka vuosi korkeakoulujen tarjoaman ja opetushenkilökunnan kanssa sovitun opetuksen perusteella.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen korostuvat kurssilla. Opiskelija tutustuu korkeakouluopiskeluun ja vahvistaa valmiuksiaan jatko-opintoja ja muita elämänvaiheita varten sekä syventää monilukutaitoaan. Opiskelija oppii ymmärtämään yhteiskunnan rakenteita ja toimintaperiaatteita sekä motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Arviointi

Arviointi tapahtuu oppimispäiväkirjan tai korkeakoulun suoritusmerkinnän perusteella kuten opetussuunnitelman luvussa 5.2.5 on määritelty. Oppimispäiväkirja ilmentää opintojakson tavoitteiden mukaisesti opiskelijan kykyä tutustua tieteenalan peruskäsitteisiin, alan ajankohtaisiin haasteisiin, liittää opintojaksolla oppimansa laajempaan kontekstiin sekä harjoittaa kriittistä suhtautumista tietoon, erilaisiin lähteisiin sekä erilaisiin yhteiskunnasta esitettyihin näkemyksiin. Oppimispäiväkirjasta annetaan opiskelua ohjaavaa formatiivista palautetta. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana kurssin arviointia. Opintojakson voi suorittaa 1 tai 2 opintopisteen laajuisena. Hyväksytystä kurssista saa suoritusmerkinnän S.

YH11 Yhteiskunnallisten aineiden opintomatka (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija osallistuu yhteiskunnallisiin aineisiin liittyvään opintomatkaan, valmistautuu siihen sekä tekee siihen liittyvät jälkitehtävät. Opintomatkan täsmälliset tavoitteet ja sisällöt määräytyvät tapaus- ja lukuvuosikohtaisesti.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- hankkii yhteiskunnallisia tietoja ja taitoja oman koulun ulkopuolella
- soveltaa yhteiskunnallisia tietojaan ja käyttää yhteiskunnallisia taitojaan oman koulun ulkopuolella
- kehittää elinikäisiä oppimaan oppimisen taitojaan tutustumalla tapoihin valmistautua opintomatkaan
- kehittää elinikäisiä oppimaan oppimisen taitojaan käsittelemällä ja analysoimalla opintomatkan antia jälkitehtävien avulla.

Keskeiset sisällöt

Sisällöt määräytyvät kulloisenkin opintomatkan kohteen ja ohjelman mukaan.

Laaja-alainen osaaminen

Myös laaja-alaisen osaaminen tavoitteet voivat vaihdella kulloisenkin opintomatkan kohteen ja ohjelman mukaan. Opintojaksolla korostuvat yleensä yhteiskunnallinen osaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan erilaisia kulttuuriperintöjä, arvoja ja toimintaympäristöjä sekä muita kulttuuri-identiteettejä Suomessa, Euroopassa ja/tai maailmassa. Opiskelija syventää monilukutaitoaan hankkimalla tietoa erilaisista lähteistä sekä vahvistamalla taitojaan arvioida tiedon luotettavuutta ja merkittävyyttä. Opiskelija opettelee ymmärtämään yhteiskuntien rakenteita ja toimintaperiaatteita ja harjoittelee kykyään ottaa kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Arviointi

Opintojakso arvioidaan osallistumisen sekä opintojaksoon liittyvien tehtävien perusteella. Tehtävissä opiskelija osoittaa opintojakson tavoitteiden mukaista osaamista. Opiskelija saa formatiivista palautetta tekemistään tehtävistä. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana arviointia. Hyväksytystä opintojaksosta saa suoritusmerkinnän S.

6.15 Uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän laaja-alaisen yleissivistyksen muodostamisessa. Uskonnon opetuksessa perehdytään uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää monilukutaitoa. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoon liittyviä ilmiöitä analyyttisesti eri näkökulmista sekä soveltamaan ja arvioimaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota. Uskonnon opetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen sekä dialogiin, jota käydään sekä uskontojen ja katsomusten sisällä että niiden välillä. Uskonnon opetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon, kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

Opetuksessa käytetään tutkimustietoa, uskontojen omia lähteitä ja ajankohtaisia media-aineistoja. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen tiedepohja on erityisesti teologiassa ja uskontotieteessä. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti uskontoihin liittyvää kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta.

Oppiaineen tehtävä ja moduulien tavoitteet huomioon ottaen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä oppiaineen eri oppimäärien ja muiden oppiaineiden kanssa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtapoja sekä digitaalisia ja koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja asiantuntijoita. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä uskonnon oppiaineen tavoitteiden kanssa.

Uskonnon opetus edistää **hyvinvointiosaamista** tukemalla opiskelijan itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.

Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan

informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.

Uskonnon opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.

Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan uskontojen eettisiä ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä **eettisyyden** tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan **ympäristöosaamista** lisäämällä ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.

Uskonnon opetuksen yleiset tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hankkia, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa
- kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan
- hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja
- tuntee uskonnon tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, näkökulmia ja menetelmiä
- perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen eri puolilla maailmaa
- perehtyy opiskeltavan uskonnon erityispiirteisiin Suomessa ja muualla maailmassa
- tunnistaa ja ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta
- ymmärtää uskonnon erityisluonnetta, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä, sekä tunnistaa ja osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisen tiedon ominaispiirteitä
- kehittää valmiuksia rakentaa ja jäsentää omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään
- kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa, moniuskontoisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä

- ymmärtää ja kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta
- kehittää valmiuksia rakentaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta sekä toimia yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä.

Arviointi

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa.

Kielitietoisuus

Kielitietoisuudella ja kielellä on keskeinen merkitys uskonnon opiskelussa. Uskonnossa pedagogisia ratkaisuja tehdään kielitietoisesti. Siinä opitaan määrittelemään, lukemaan, ymmärtämään, tulkitsemaan, perustelemaan ja arvioimaan uskontotieteen ja teologian sekä eri tieteenalojen käsitteitä ja näkemyksiä. Uskonnossa harjoitetaan laajasti monilukutaitoa kuten digitaalista lukutaitoa ja medialukutaitoa. Keskeistä on soveltaa kielitietoisuutta ja monilukutaitoa ympäröivään todellisuuteen, yhteisöihin, etiikkaan ja identiteetteihin ja ihanteisiin kestävää tulevaisuutta rakentaen. Uskonnossa arvostetaan ja tuetaan oppijan monikielisyyttä sekä oman identiteetin kehitystä.

Työelämä- ja korkeakouluyhteistyö

Työelämäyhteistyötä toteutetaan uskonnossa tekemällä opintoretkiä ja vierailuja tai osallistumalla virtuaalisesti työelämän ajankohtaisiin teemoihin. Tutustutaan organisaation työmuotoihin ja kysymyksiin työntekijöiden ammatti-identiteetistä. Hyödynnetään Helsingin yliopiston tarjoamaa monitieteistä toimintaa, kuten webinaareja, Studia Generalia -luentoja tai Tiedekulman luentoja. Aineenopettajaharjoittelijoille tarjotaan mahdollisuus liittää osaksi opetusta kokemuksia teologian ja uskontotieteen yhteyksistä yhteiskuntaan ja kulttuuriin. Samalla harjoittelijat tuovat opetukseen uusinta tietoa eri tieteenaloista.

6.15.1 Evankelisluterilainen uskonto

PAKOLLISET OPINNOT

UE01 Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä (2 op)

UE1 Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä
- hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Keskeiset sisällöt

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde
- maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena
- uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet
- pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa
- juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille

Laaja-alainen osaaminen

Ev. lut. uskonnon 1. opintojakso kehittää monipuolisesti yhteiskunnallista, kulttuurista ja eettistä ajattelua. Opintojaksossa korostuu monitieteinen ja luova sekä yhteiskunnallinen osaaminen. Siinä hyödynnetään eri tieteenaloja, kun perehdytään uskonnon ja uskonnottomuuden ilmenemiseen sekä juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin syntyyn, piirteisiin ja merkityksiin kulttuureissa ja yhteiskunnissa. Opiskelija kehittää monilukutaitoa ja lähdekriittisyyttä uskontojen ja ajankohtaisten teemojen suhteen. Keskeistä on myös globaali ja kulttuuriosaaminen, joka ilmenee erityisesti kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämisenä. Opintojakso antaa valmiuksia toimia monikulttuurisissa ja -uskontoisissa ympäristöissä, mikä tukee hyvinvointia ja vuorovaikutusosaamista. Opintojakso antaa välineitä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä rakentavasti, mikä on eettisyyden ja ympäristöosaamisen tavoitteiden mukaista. Opiskelija ymmärtää uskonnon merkityksen kestävän tulevaisuuden yhtenä rakennusosana.

Arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Opiskelijalla on uskonnon ensimmäisen opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnissa otetaan huomioon sekä tiedolliset tavoitteet että ajattelu- ja vuorovaikutustaidot.

Arvioinnin keskeisenä tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua, mikä tapahtuu opintojakson aikana annettavana palautteena (formatiivinen arviointi). Siinä kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Opettajan tuella tehtävät itse- ja vertaisarvioinnit auttavat ymmärtämään omaa oppimista niin, että tavoitteet voivat toteutua.

Toiseksi opintojaksolla arvioidaan joko jakson aikana tai/ja lopussa todennetuilla näytöillä sitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut tavoitteet (summatiivinen arviointi). Summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Sekä formatiivista että summatiivista arviointipalautetta annetaan opintojakson alussa sovituilla tavoilla. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

UE02 Maailmanlaajuinen kristinusko (2 op)

UE2 Maailmanlaajuinen kristinusko (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä
- perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja
- kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

- kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa
- uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa
- katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- karismaattinen kristillisyys ilmiönä
- kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet
- ekumenia ja uskontodialogi
- kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja

Laaja-alainen osaaminen

Ev. lut. uskonnon 2. opintojaksolla tarkastellaan monipuolisesti kristinuskon merkitystä yhteiskunnille, kulttuureille ja yksilöille. Opintojaksossa korostuu monitieteisen ja luovan osaamisen sekä yhteiskunnallisen osaamisen tavoitteet, kun perehdytään kristinuskon tulkintoihin ja merkityksiin eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa historiassa ja tänä päivänä. Opintojakso antaa välineitä kulttuurien ja yhteiskuntien monilukutaitoon ja kehittää valmiuksia toimia moniarvoisessa ympäristössä. Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamisen tavoitteiden mukaan harjaannutetaan rakentavan viestinnän taitoa ja löydetään omia vahvuuksia. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan ja arvioimaan kristinuskon ilmenemismuotojen vaikutusta eurooppalaisessa ja globaalissa kulttuurissa globaali- ja kulttuuriosaamisen

tavoitteiden mukaisesti. Opintojakso tukee eettisyyttä ja ympäristöosaamista, kun se tarkastelee ajankohtaisia globaaleja ja eettisiä kysymyksiä.

Arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Opiskelijalla on uskonnon toisen opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnissa otetaan huomioon sekä tiedolliset tavoitteet että ajattelu- ja vuorovaikutustaidot.

Arvioinnin keskeisenä tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua, mikä tapahtuu opintojakson aikana annettavana palautteena (formatiivinen arviointi). Siinä kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Opettajan tuella tehtävät itse- ja vertaisarvioinnit auttavat ymmärtämään omaa oppimista niin, että tavoitteet voivat toteutua.

Toiseksi opintojaksolla arvioidaan joko jakson aikana tai/ja lopussa todennetuilla näytöillä sitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut tavoitteet (summatiivinen arviointi). Summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Sekä formatiivista että summatiivista arviointipalautetta annetaan opintojakson alussa sovituilla tavoilla. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

UE03 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (2 op)

UE3 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin
- tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä
- hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä
- kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

- hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet
- buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne

- shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa
- Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

Laaja-alainen osaaminen

Ev. lut. uskonnon 3. opintojaksolla tarkastellaan monipuolisesti yhtäältä Aasian, toisaalta luonnonuskontojen ja uususkontojen taustoja, ilmenemismuotoja ja vaikutuksia yhteiskunnille, kulttuureille ja yksilölle globaali- ja kulttuuriosaamisen, yhteiskunnallisen sekä monitieteisen ja luovan osaamisen tavoitteiden mukaan. Opiskelija hahmottaa uskonnonvapauden, uskonnottomuuden ja uskontokritiikin luonnetta ja merkitystä. Opintojakso vahvistaa opiskelijassa kykyä monilukutaitoon ja lähdekriittisyyteen. Eettisyys ja ympäristöosaaminen korostuvat erityisesti, kun opintojaksolla tarkastellaan kulttuurien ja uskontojen suhdetta ympäristön hyvinvointiin. Opiskelijat tarkastelevat ja analysoivat ajankohtaisia mediasisältöjä arvolähtöisesti. Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamisen tavoitteiden mukaan harjaannutetaan rakentavan viestinnän taitoa ja löydetään omia vahvuuksia.

Arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Opiskelijalla on uskonnon kolmannen opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnissa otetaan huomioon sekä tiedolliset tavoitteet että ajattelu- ja vuorovaikutustaidot.

Arvioinnin keskeisenä tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua, mikä tapahtuu opintojakson aikana annettavana palautteena (formatiivinen arviointi). Siinä kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Opettajan tuella tehtävät itse- ja vertaisarvioinnit auttavat ymmärtämään omaa oppimista niin, että tavoitteet voivat toteutua.

Toiseksi opintojaksolla arvioidaan joko jakson aikana tai/ja lopussa todennetuilla näytöillä sitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut tavoitteet (summatiivinen arviointi). Summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Sekä formatiivista että summatiivista arviointipalautetta annetaan opintojakson alussa sovituilla tavoilla. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

UE04 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (2 op)

UE4 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla

- tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua
- kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä.

Keskeiset sisällöt

- Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio
- uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa
- muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinusko yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina
- uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa

Osana moduulia voidaan toteuttaa vapaaehtoistyöhön liittyvä projekti tai perehtyä jonkin uskonnollisen yhteisön yhteiskunnalliseen toimintaan.

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen on esillä muun muassa uskonnonvapauden, yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden näkökulmasta, vuorovaikutusosaaminen uskontodialogin ja katsomusosaamisen näkökulmasta. Monitieteinen, luova ja yhteiskunnallinen osaaminen ovat esillä perehdyttäessä uskontojen näkyvyyteen ja merkitykseen julkisessa tilassa, politiikassa, taloudessa ja lainsäädännössä. Eettisen osaamisen, ympäristö-, globaali- ja kulttuuriosaamisen aihepiirit ovat mukana keskustelussa uskonnon merkityksestä arvoille, normeille, kestävälle kehitykselle sekä pohdittaessa omia arvoja ja keskusteltaessa niistä. Eettistä osaamista, ympäristö-, globaali- ja kulttuuriosaamista koskevat identiteetin, kulttuurisen moninaisuuden ja ihmisoikeuksien käsitteleminen.

Arviointi

Arviointi antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Se ohjaa opiskelijan oman oppimisprosessin pitkäjänteiseen suunnitteluun. Arviointiin kuuluvat oppimisprosessin aikainen palaute ja opitun ja osaamisen arviointi. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedolliseen osaamiseen lisäksi kykyyn soveltaa, kehitellä ja arvioida tietoa.

UE05 Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa (2 op)

UE5 Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen
- perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia
- tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja
- harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa.

Keskeiset sisällöt

- uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä
- uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa
- uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana
- uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa
- Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla

Laaja-alainen osaaminen

Uskonnot, taide ja populaarikulttuurit ovat monin tavoin yhteydessä toisiinsa. Tieto niistä vaikuttaa hyvinvointiosaamiseen ympäröivän kulttuurin ymmärtämisen näkökulmasta. Vuorovaikutusosaamisen kannalta keskeisiä ovat uskonnollisen symboliikan, ajattelutapojen ja kulttuurienvälisten yhteyksien tunteminen. Monitieteinen ja luova osaaminen käyvät esille tavoitteessa analysoida uskonnon ja taiteen ja uskonnon ja populaarikulttuurin suhdetta ja vaikutusta, yhteiskunnallinen, eettinen ja ympäristöosaaminen pyrkimyksessä ymmärtää uskonnon ja taiteen ja uskonnon ja populaarikulttuurin merkitys ryhmille ja yhteisöille. Globaali- ja kulttuuriosaamisen aihepiirejä koskee keskustelu kulttuuriperinnöstä, identiteeteistä ja elämäntavoista.

Arviointi

Arviointi antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Se ohjaa opiskelijan oman oppimisprosessin pitkäjänteiseen suunnitteluun. Arviointiin kuuluvat oppimisprosessin aikainen palaute ja opitun ja osaamisen arviointi. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedollisen osaamisen lisäksi kykyyn soveltaa, kehitellä ja arvioida tietoa.

UE06 Uskonto, tiede ja media (2 op)

UE6 Uskonto, tiede ja media (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta
- tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa
- osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä

- kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa.

Keskeiset sisällöt

- uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet
- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki

Osana moduulia voidaan toteuttaa uskontoon liittyvä mediasisältö, media-analyysi tai pienimuotoinen uskontoon liittyvä tutkimus.

Laaja-alainen osaaminen

Uskontotutkimuksen ja median tuntemisella on merkitys myös hyvinvointiosaamisen kannalta. Identiteetit, elämän- ja maailmankatsomukset rakentuvat eletyssä ympäristössä. Tämä koskettaa myös vuorovaikutusosaamista, se luo valmiuksia ymmärtää eri tavoin ajattelevia ja osallistua keskusteluun katsomuksista, tieteestä ja mediasta ja niiden merkityksestä erilaisissa yhteiskunnissa. Ihmisoikeuksia ja sanan- ja uskonnonvapautta koskevan keskustelun ymmärtäminen koskettaa monitieteistä, luovaa ja yhteiskunnallista osaamista. Eettinen, ympäristö-, globaali- ja kulttuuriosaaminen ovat esillä pyrkimyksessä hahmottaa kehitystä, kulttuureja ja tulevaisuutta, ja niitä koskevaa uutisointia kriittisesti.

Arviointi

Arviointi antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Se ohjaa opiskelijan oman oppimisprosessin pitkäjänteiseen suunnitteluun. Arviointiin kuuluvat oppimisprosessin aikainen palaute ja opitun ja osaamisen arviointi. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedollisen osaamisen lisäksi kykyyn soveltaa, kehitellä ja arvioida tietoa.

KOULUKOHTAISET VALINNAISET OPINNOT

UE07 Uskonnon ylioppilaskokeeseen valmentava opintojakso (2 op)

Tavoitteet

Opintojakso kertaa opintojaksojen 1–6 keskeisen sisällön ja valmentaa ylioppilaskirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Moduulien 1–6 keskeinen sisältö.

Arviointi

Arviointi antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Se ohjaa opiskelijan oman oppimisprosessin pitkäjänteiseen suunnitteluun. Arviointiin kuuluvat oppimisprosessin aikainen palaute ja opitun ja osaamisen arviointi. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedollisen osaamisen lisäksi kykyyn soveltaa, kehitellä ja arvioida tietoa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

6.15.2 Ortodoksinen uskonto

PAKOLLISET OPINNOT

UO01 Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä (2 op)

UO1 Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä
- tuntee ortodoksisen kirkon opin synnyn sekä Raamatun ja tradition merkityksen ortodoksisessa kirkossa ja sen ihmiskuvassa
- hahmottaa ja osaa analysoida kristikunnan moninaisuuteen johtaneita syitä
- hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kohtaamisia historiassa sekä vaikutuksia kulttuuriperintöön ja yhteiskuntiin sekä kehittää näihin pohjautuvaa kulttuurista lukutaitoa
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä valmiuksia keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Keskeiset sisällöt

- uskonnollisuus ja uskonnot yleisinhimillisenä ilmiönä
- maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena
- uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä
- kristinuskon synty ja leviäminen, kirkolliskokoukset ortodoksisen kirkon opin, etiikan ja ihmiskuvan muotoutumisen perustana
- kristikunnan jakaantuminen ja sen vaikutukset
- juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa
- juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille
- pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- ortodoksisen kirkon, juutalaisuuden ja islamin kohtaamiset

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteista painottuvat yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Opintojakson yleisiä ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteita tukevia työtapoja ovat esimerkiksi vertaileva essee Lähi-idän uskonnoista, väittely, animaatio, kuva- ja videoanalyysi, sarjakuva, ajankohtainen mediaseuranta, mielipidekirjoitus, haastattelu vierailut /vierailijat oppitunnilla sekä eläytyvät työtavat.

Arviointi

Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä tuetaan koko opintojakson ajan soveltaen monipuolisia arviointimenetelmiä. Arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen.

Formatiivista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella. Formatiivista arviointia ei ole pakko dokumentoida. Summatiivinen arviointi kohdistuu opiskelijan tiedonhallintaan sekä opitun tiedon arviointi-, analysointi- ja soveltamiskykyyn. Opintojakson arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista mittaavista kokeista saaduista arvosanoista.

UO02 Ortodoksisuus maailmassa (2 op)

UO2 Ortodoksisuus maailmassa (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ortodoksisuuden apostolisen kirkon ja kirkkoisien perinteen jatkumona sekä luostarilaitoksen merkityksen ortodoksisen kirkon hengelliselle elämälle
- hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon historiallista kehitystä ortodoksisen kirkon, kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- tutustuu ortodoksisiin paikalliskirkkoihin maailmassa ja tuntee niiden historiallista kehitystä ja sisäistä moninaisuutta
- tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset, niiden syntytaustan ja keskeiset piirteet sekä pystyy vertailemaan niitä
- tutustuu kirkkojen väliseen maailmanlaajuiseen yhteistyöhön
- kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

- ortodoksisen kirkon opillisten perusteiden sekä hengellisen elämän vaikutus kulttuuriin ja ihmisten arkeen
- ortodoksisen paikalliskirkkokäsitteen muodostuminen
- Bysantin kirkko ja luostarilaitos itäisen kristillisyyden lähteenä ja sen yhteiskunnalliset vaikutukset
- ortodoksiset kirkot Euroopassa ja muilla mantereilla sekä niiden paikalliset erityispiirteet
- orientaaliset ortodoksiset kirkot

- läntinen kristillisyys, katolinen kirkko, protestanttiset kirkot ja karismaattinen kristillisyys sekä niiden erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnallinen vaikutus
- ajankohtaisia ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja
- ortodoksiset kirkot ja ekumeeninen liike sekä uskontodialogi

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteista opintojaksolla korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen, eettisyys- ja ympäristöosaaminen Opintojakson yleisiä ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteita tukevia työtapoja ovat esimerkiksi ryhmätyö, esitelmä, sarjakuva ja draama

Arviointi

Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä tuetaan koko opintojakson ajan soveltaen monipuolisia arviointimenetelmiä. Arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen.

Formatiivista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella. Formatiivista arviointia ei ole pakko dokumentoida. Summatiivinen arviointi kohdistuu opiskelijan tiedonhallintaan sekä opitun tiedon arviointi-, analysointi- ja soveltamiskykyyn. Opintojakson arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista mittaavista kokeista saaduista arvosanoista.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

UO03 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (2 op)

UO3 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailman uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden paikallisia vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä niiden suhdetta ortodoksiseen kirkkoon
- perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin
- tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä
- hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä
- kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

- hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka sekä hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan, Intian nykypäivän uskontotilanne

- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet
- buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan, Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuus sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa
- Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen vahvistuvat luontevasti opintojakson vahvistaessa kulttuurista lukutaitoa sekä katsomuksellisen moninaisuuden ymmärtämistä. Myös eettisyys- ja ympäristöosaaminen kytkeytyvät pohdintaan uskontojen erilaisista luontosuhteista ja panoksista ekologisen kriisin ratkaisussa.

Opintojakson yleisiä ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteita tukevia työtapoja ovat esimerkiksi ajankohtainen mediaseuranta, mielipidekirjoitus eläytyvän vuorovaikutuksen harjoitukset, ryhmätöitä esimerkiksi maailmanuskontojen länsimaisista sovelluksista ja draama sekä vertailu.

Arviointi

Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä tuetaan koko opintojakson ajan soveltaen monipuolisia arviointimenetelmiä. Arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen.

Formatiivista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella. Formatiivista arviointia ei ole pakko dokumentoida. Summatiivinen arviointi kohdistuu opiskelijan tiedonhallintaan sekä opitun tiedon arviointi-, analysointi- ja soveltamiskykyyn. Opintojakson arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista mittaavista kokeista saaduista arvosanoista.

UO04 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (2 op)

UO4 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee muinaissuomalaista uskonnollista perinnettä sekä tunnistaa sen ilmenemisen suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- tuntee ortodoksisen kirkon historialliset vaiheet Suomessa kristinuskon saapumisesta nykypäivään saakka
- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen osana Suomen valtiollista ja kansallista kehitystä

- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua
- kehittää taitojaan toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä
- kehittää valmiuksiaan osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä.

Keskeiset sisällöt

- muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden ilmeneminen suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- kristinuskon tulo Suomeen ja luostarien vaikutus ortodoksisuuteen Karjalassa
- ortodoksit lännen ja idän välissä, autonominen Suomen ortodoksinen kirkko ja suuntautuminen suomalaiseen yhteiskuntaan
- kielelliset ja kansalliset ortodoksiset vähemmistöt Suomessa
- luterilainen ja katolinen kirkko sekä muita uskonnollisia yhteisöjä Suomessa
- kristinusko suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa
- uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa

Osana moduulia voidaan toteuttaa sosiaalinen vapaaehtoistyöhön liittyvä projekti tai perehtyä jonkin ortodoksisen järjestön toimintaan.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisista osaamisalueista opintojaksossa korostuvat erityisesti yhteiskunnallinen osaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Opintojakson yleisiä ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteita tukevia työtapoja ovat esimerkiksi uutisseuranta, ryhmätyö, esitelmä, haastattelu, sarjakuva ja draama.

Arviointi

Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä tuetaan koko opintojakson ajan soveltaen monipuolisia arviointimenetelmiä. Arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen.

Formatiivista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella. Formatiivista arviointia ei tarvitse dokumentoida. Summatiivinen arviointi kohdistuu opiskelijan tiedonhallintaan sekä opitun tiedon arviointi-, analysointi- ja soveltamiskykyyn. Opintojakson arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista mittaavista kokeista saaduista arvosanoista.

UO05 Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus (2 op)

UO5 Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida yleisesti uskontojen ja taiteen suhdetta
- kehittää taitojaan tulkita uskonnollisen taiteen eri muotoja
- perehtyy taiteen eri muotojen ilmaisutapoihin ja siihen, miten niissä tuodaan esille uskontojen, erityisesti kristinuskon ja ortodoksisen kirkon, keskeistä opetusta
- tunnistaa ja tietää ortodoksisen ja muun kristillisen taiteen eri ilmaisumuotoja
- ymmärtää sakraalin ja uskonnollisen taiteen eron
- tutustuu uskonnolliseen symboliikkaan ja tunnistaa uskonnon vaikutuksen nykypäivän taiteessa ja kulttuurissa.

Keskeiset sisällöt

- uskontojen ja taiteen vuorovaikutus ja uskontojen merkitys taiteen kehityksessä
- uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa
- ortodoksisen taiteen muodot: kirkkomusiikki, ikonitaide, arkkitehtuuri, hymnografia
- Raamatun kertomusten ja kristillisen opin tarkastelu taiteen eri muotojen avulla
- uskontojen ja erityisesti ortodoksisuuden ilmeneminen tämän päivän taiteessa

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista erityisesti hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen, eettisyys- ja ympäristöosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen kytkeytyvät opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson yleisiä ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteita tukevia työtapoja ovat esimerkiksi esitelmä, tutkimustehtävä, artikkelianalyysi, videotehtävä, vierailu ja virtuaaliset tutustumiskohteet, kuva-analyysi, taidelähtöiset menetelmät, kuuntelutehtävät, liturgisiin teksteihin tutustuminen sekä tekstianalyysi.

Arviointi

Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä tuetaan koko opintojakson ajan soveltaen monipuolisia arviointimenetelmiä. Arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen.

Formatiivista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella. Formatiivista arviointia ei tarvitse dokumentoida. Summatiivinen arviointi kohdistuu opiskelijan tiedonhallintaan sekä opitun tiedon arviointi-, analysointi- ja soveltamiskykyyn. Opintojakson arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista mittaavista kokeista saaduista arvosanoista.

UO06 Ortodoksisuus, tiede ja media (2 op)

UO6 Ortodoksisuus, tiede ja media (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita
- osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- perehtyy ortodoksisuuden ja eri uskontojen kansalliseen ja kansainväliseen mediakuvaan
- perehtyy tieteen ja median esille tuomiin eettisiin kysymyksiin ortodoksisen kirkon perinteen ja etiikan näkökulmasta
- perehtyy tieteen ja ortodoksisen kirkon ihmiskuvaan
- hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ortodoksiseen kirkkoon liittyvää ajankohtaista tutkimusta.

Keskeiset sisällöt

- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja symbolien käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus ja ortodoksisen kirkon mediamaailma
- uskonnon käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki
- tiede, media ja ortodoksisen kirkon eettinen opetus

Osana moduulia voidaan toteuttaa uskontoon liittyvä mediasisältö, media-analyysi tai pienimuotoinen mediaa tarkasteleva uskontoon liittyvä tutkimus.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteista painottuvat yhteiskunnallinen osaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä eettisyys- ja ympäristöosaaminen.

Opintojakson yleisiä ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteita tukevia työtapoja ovat esimerkiksi tutkimustehtävä, uutisseuranta, artikkelianalyysi tai blogi, patristiseen tutkimukseen tutustuminen, ympäristökasvatuksen menetelmät sekä projektityöt.

Arviointi

Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä tuetaan koko opintojakson ajan soveltaen monipuolisia arviointimenetelmiä. Arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen.

Formatiivista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella. Formatiivista arviointia ei tarvitse dokumentoida. Summatiivinen arviointi kohdistuu opiskelijan tiedonhallintaan sekä opitun tiedon arviointi-, analysointi- ja soveltamiskykyyn. Opintojakson arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista mittaavista kokeista saaduista arvosanoista.

6.15.3 Katolinen uskonto

PAKOLLISET OPINNOT

UK1 Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen ja erityisesti katolisen kirkon sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä
- hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, kohtaamisia historiassa sekä vaikutuksia kulttuuriperintöön ja yhteiskuntiin
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa toimintaympäristössä ja työelämässä sekä valmiuksia keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Keskeiset sisällöt

- uskonnot yleisinhimillisenä ilmiönä, katolisen kulttuurin määrittely
- maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa, uskonnonvapaus ihmisoikeutena sekä uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa
- uskonnon ja tieteen suhde, erityisesti katolisesta näkökulmasta
- kristinuskon synty, keskeiset opit, etiikka, uskonnon harjoittaminen ja sisäinen monimuotoisuus katolisen tutkimuksen valossa
- juutalaisuuden ja islamin oppi ja elämäntapa sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille
- katolisen kirkon suhteet juutalaisuuteen ja islamiin
- pyhien kirjoitusten synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa, katolinen Raamattu
- historiallisia ja ajankohtaisia katsomusten kohtaamiseen liittyviä kysymyksiä

UK2 Maailmanlaajuinen kristinusko (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kristinuskon merkitystä katolisen kirkon, kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta
- tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä
- perehtyy katolilaisuuden erilaisiin ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa ja osaa hahmottaa niiden suhteen katolisen kirkon viralliseen oppiin
- osaa analysoida ja arvioida ajankohtaista kristinuskoon liittyvää mediasisältöä ja keskustelua.

Keskeiset sisällöt

- katolisen kristillisyyden synty ja kehitys, kirkon erityispiirteet, suhde Raamattuun, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset historiassa
- ortodoksisen ja protestanttisen kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- katolisten sääntökuntien merkitys kirkossa ja yhteiskunnassa
- uskonnon asema ja sen taustat eri puolilla Eurooppaa
- kirkon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa globaalisti
- ekumenia ja uskontojen välinen dialogi
- kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon ja katolisuuteen liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

UK3 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija
- tuntee maailman uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää, niiden paikallisia vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä suhdetta katoliseen kirkkoon
- tuntee Aasiassa esiintyvien uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen keskeisiä piirteitä ja levinneisyyttä
- hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä
- kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt
- katolisen kirkon suhtautuminen muihin uskontoihin
- Intian uskonnot ja niiden vaikutus kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- Kiinan uskontojen ja katsomusten vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan
- shintolaisuus ja muut Japanin uskonnot
- Intian, Kiinan ja Japanin uskontojen vaikutus länsimaissa sekä uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä
- luonnonuskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys
- katolinen kirkko ja uskontojen välinen dialogi

UK4 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija
- tuntee muinaissuomalaista uskonnollisuutta ja tunnistaa sen vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- tutustuu kristilliseen historiaan katolisesta Ruotsin vallan ajasta nykypäivään ja perehtyy katolisen kirkon vaiheisiin suhteessa muihin uskonnollisiin suuntauksiin Suomessa
- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa

- perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- osaa analysoida uskonnonvapauteen sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua
- osaa toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä
- kehittää valmiuksia osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin.

Keskeiset sisällöt

- muinaissuomalaiset ja skandinaaviset uskonnot suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- katolisuus suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- kristilliset suuntaukset Suomessa
- katolisia yhteisöjä Suomessa ja niiden suhde yhteiskuntaan
- muita uskonnollisia yhteisöjä Suomessa
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa katolisen kirkon näkökulmasta
- uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa Suomessa, katolinen perhekäsitys

Osana moduulia voidaan toteuttaa vapaaehtoistyöhön liittyvä projekti tai perehtyä jonkin katolisen yhteisön yhteiskunnalliseen toimintaan.

UK5 Uskonto taiteissa ja kulttuurissa (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uskontojen ja taiteen suhdetta yleisesti
- ymmärtää uskonnollisen taiteen sekä luovan ilmaisun merkityksen kulttuurin muodostumisessa, erityisesti katolisen kirkon vaikutuksen länsimaisen taiteen kehityksessä historiallisesti sekä nykyajassa
- perehtyy siihen, miten taiteiden avulla voidaan ilmaista uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja
- tutustuu uskonnolliseen symboliikkaan omassa ympäristössään.

Keskeiset sisällöt

- uskontojen ja taiteen vuorovaikutus
- katolisen kirkon suhde taiteisiin
- uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana
- uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa
- Raamatun kertomusten ja katolisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla: historiallisia ja ajankohtaisia esimerkkejä kuvataiteesta**,** musiikista, kirjallisuudesta sekä elokuvataiteen, TV:n ja sähköisen median piiristä

Moduuli voidaan toteuttaa yhteistyössä yliopiston, korkeakoulun tai jonkin katolisen yhteisön taiteen teologisen kurssin tai taideprojektin kanssa.

UK6 Uskonto, tiede ja media (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kansainvälisen uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla, erityisesti katolisesta näkökulmasta
- ymmärtää katolisen kirkon suhteen tieteisiin historiallisesti sekä nykypäivänä
- tutustuu uskontoon liittyviin ajankohtaisiin teemoihin mediassa yleensä sekä erityisesti katolisen kirkon ja katolisten yhteisöjen tuottamaan kansainväliseen uutisointiin
- osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita
- osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä.

Keskeiset sisällöt

- uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla
- katolisen kirkon ja tieteen suhde
- katolisten korkeakoulujen rooli ja vaikutus tieteeseen historiallisesti ja nykypäivänä
- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa, historiallisia ja ajankohtaisia esimerkkejä
- katolinen media Suomessa ja kansainvälisesti
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa

Osana moduulia voidaan toteuttaa korkeakouluyhteistyötä ja/tai laatia uskontoon liittyvä media-sisältö tai media-analyysi.

6.15.4 Islamin uskonto

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Konkreettisia esimerkkejä oppiaineen työelämä- ja korkeakouluyhteistyöstä ovat moninaiset yhteistyömahdollisuudet eri korkeakoulujen kanssa pääkaupunkiseudulla ja koko Suomessa. Erityisesti Helsingin yliopiston islamilaisen teologian opintosuunta teologisessa tiedekunnassa kytkeytyy vahvasti lukion islamin uskonnon oppiaineeseen. Lukion opintojaksoilla on mahdollisuus tehdä opintovierailuja korkeakouluihin. Tämä onnistuu entistä paremmin etäyhteyksien avulla. Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö islamin oppiaineessa on mahdollista niin pakollisilla opintojaksoilla kuin valinnaisilla opintojaksoillakin.

Kielitietoisuus oppiaineessa

Islamin oppiaineen materiaalit ja oppikirjatekstit sisältävät paljon uusia käsitteitä suomeksi ja arabiaksi. Oppiaineelle on tyypillistä erilaisten aineistojen tulkitseminen ja monimuotoisuuden tunnistaminen ja ymmärtäminen kontekstissaan. Tämä vaatii kielellisistä harjaantumista, johon kiinnitetään jatkuvasti huomiota. Opiskelija harjoittelee määrittelemään ja käyttämään täsmällisiä käsitteitä myös omissa teksteissään sekä tuottamaan oppiaineelle tyypillistä asiatekstiä. Kielitietoiset työtavat

oppiaineessa eriyttävät opetusta luontevasti. Kielitietoisuuden huomiointi islamin oppiaineessa edesauttaa laajojen kokonaisuuksien hallintaa ja parempaa ymmärtämistä.

PAKOLLISET OPINNOT

UI01 Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä (2 op)

UI1 Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä
- hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä valmiuksia keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Keskeiset sisällöt

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde
- maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena
- uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta ja synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet islamin näkökulmasta
- pyhien kirjojen muotoutuminen, merkitys, käyttö ja tulkinnat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- juutalaisuuden ja kristinuskon sisäinen monimuotoisuus, oppi, etiikka, elämäntapa, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Uskontoilmiön jäsentyessä ymmärrys uskonnon ja hyvinvoinnin suhteesta kirkastuu. Opiskelijalla on ymmärryksen lisääntyessä paremmat valmiudet halutessaan vahvistaa ja tunnistaa elementtejä, jotka tukevat yksilön ja yhteisön hyvinvointia eri uskonnoissa. Moninaisuuden hyväksyminen ja arvostaminen lisää opiskelijoiden hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Maailman uskontotilanteen hahmottaminen ja siihen vaikuttavien tekijöiden selkeytyminen antavat paremmat valmiudet laadukkaan ja merkityksellisen uskontodialogin ja katsomusdialogin harjoittelulle.

Monitieteinen ja luova osaaminen
Opintojaksolla harjoitellaan katsomusdialogia ja tutustutaan uskontoon monimuotoisena ilmiönä. Uskonnon tutkimus on itsessään monitieteellistä. Lisäksi perehdytään abrahamilaisille uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen
Opintojaksolla tutustutaan maailman uskontotilanteeseen sekä syvennytään uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteisiin ja uskonnonvapauteen ihmisoikeutena. Lisäksi harjoitellaan katsomusdialogia, joka antaa opiskelijoille valmiuksia toimia sivistyneenä maailmankansalaisena. Helsingin lukioissa on mahdollisuus vierailla kaikkien Helsingissä vaikuttavien abrahamilaisten uskontojen pyhissä tiloissa. Opiskelijoiden moninaisuuden ansiosta Helsingin kaupungin lukioissa on luonteva mahdollisuus eri uskontokuntien väliseen dialogiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen
Opintojaksolla opiskelijat saavat työvälineitä uskontojen merkityksen hahmottamiseen kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Samalla tutustutaan myös muihin ajankohtaisiin uskontoihin ja katsomuksiin liittyviin eettisiin kysymyksiin.

Arviointi

Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia. Opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Opetuskeskustelut, opettajan ohjaamat itsearvioinnit ja vertaispalautteet sekä tehtävistä kurssin aikana saadut palautteet ovat osa opiskelijan tukemista ja oppimisen ohjaamista. Uskonnon opiskelussa dialogisuus on tärkeä perusarvo, ja se tukee myös monipuolista formatiivista arviointia.

Summatiivisen arvioinnin tehtävänä on tuoda asetettujen tavoitteiden saavuttaminen näkyväksi. Myös koe on oppimistilanne. Oppimisen ja hyvinvoinnin huomioivia malleja summatiivisen arvioinnin toteuttamiseksi on monia.

Arviointimenetelmistä sovitaan aina opintojakson alussa yhdessä ryhmän kanssa. Arvioinnin periaatteiden ja tavoitteiden tulee olla selkeät opiskelijalle opintojakson alusta alkaen, jolloin arviointi ohjaa ja tukee opiskelijaa oikeaan suuntaan suhteessa opintojakson keskeisiin tavoitteisiin. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan yhdessä muiden tavoitteiden kanssa.

UI02 Maailmanlaajuinen islam (2 op)

UI2 Maailmanlaajuinen islam (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida islamin merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää islamiin liittyvää kulttuurista ja uskonnollista lukutaitoa
- tuntee islamin keskeisiä suuntauksia, niiden syntytaustan ja sisäiseen monimuotoisuuteen liittyviä kysymyksiä sekä pystyy vertailemaan eri suuntauksien keskeisiä piirteitä
- perehtyy islamin erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia islamiin liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja
- kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

- islamin opillinen perusta sekä sunnalaisuuden, shiialaisuuden ja suufilaisuuden muotoutuminen ja niiden keskeisiä piirteitä
- islamin sisäinen monimuotoisuus
- poliittinen islam ja nykypäivän keskeiset islamilaiset liikkeet
- islamilainen etiikka, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- islamin merkitys Euroopassa ja eurooppalaisessa uskontodialogissa
- suhtautuminen muslimivähemmistöihin länsimaissa
- uskonnon asema, uskonnon ja valtion suhteet sekä islamin vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin eri puolilla maailmaa
- ajankohtaisia islamiin liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kurssilla kehitetään islamiin liittyvää uskonnollista lukutaitoa. Lisäksi globaalin islamin hahmottaminen ja siihen vaikuttavien tekijöiden selkeytyminen antavat paremmat valmiudet laadukkaan ja merkityksellisen uskontodialogin ja katsomusdialogin harjoittelulle.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla perehdytään maailmanlaajuiseen islamiin. Opintojaksolla on mahdollisuus seurata ja analysoida ajankohtaisia uskontoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja. Opintojaksolla tutustutaan uskonnon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Islamin keskeisten suuntausten tunteminen ja monimuotoisuuden hahmottaminen antavat opiskelijalle valmiuksia toimia sivistyneenä maailmankansalaisena. Helsingin ja muun Suomen korkeakoulut tarjoavat lisäksi mahdollisuuksia seurata paikallista ja globaalista teologista ja uskontotieteellistä tutkimusta ja keskustelua.

Arviointi

Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia. Opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Opetuskeskustelut, opettajan ohjaamat itsearvioinnit ja vertaispalautteet sekä tehtävistä kurssin aikana saadut palautteet ovat osa opiskelijan tukemista ja oppimisen ohjaamista. Uskonnon opiskelussa dialogisuus on tärkeä perusarvo, ja se tukee myös monipuolista formatiivista arviointia.

Summatiivisen arvioinnin tehtävänä on tuoda asetettujen tavoitteiden saavuttaminen näkyväksi. Myös koe on oppimistilanne. Oppimisen ja hyvinvoinnin huomioivia malleja summatiivisen arvioinnin toteuttamiseksi on monia.

Arviointimenetelmistä sovitaan aina opintojakson alussa yhdessä ryhmän kanssa. Arvioinnin periaatteiden ja tavoitteiden tulee olla selkeät opiskelijalle opintojakson alusta alkaen, jolloin arviointi ohjaa ja tukee opiskelijaa oikeaan suuntaan suhteessa opintojakson keskeisiin tavoitteisiin. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan yhdessä muiden tavoitteiden kanssa.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

UI03 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (2 op)

UI3 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin
- tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- ymmärtää islamin suhdetta hindulaisuuteen ja buddhalaisuuteen
- hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä
- hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä
- kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

- hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet
- buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- islamin suhde hindulaisuuteen ja buddhalaisuuteen ennen ja nyt
- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa
- Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys

- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen
Opintojaksolla harjoitellaan katsomusdialogia ja tutustutaan uskontojen monimuotoisuuteen. Uskonnon tutkimus on itsessään monitieteellistä. Lisäksi perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen
Opintojaksolla tarkastellaan Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneiden uskontojen sekä uusien uskonnollisten liikkeiden yhteiskunnallisia vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Opintojakso lisää valmiuksia toimia työelämässä kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Globaali- ja kulttuuriosaamista
Opintojaksolla kerrytetään kulttuurista lukutaitoa. Helsingissä on mahdollisuus tutustua Suomessa vaikuttaviin ja esiintyviin erilaisiin uskonnollisiin yhteisöihin ja liikkeisiin sekä vierailla niiden pyhissä tiloissa. Tämä lisää opiskelijoiden kulttuurista ymmärrystä ja lukutaitoa sekä kykyä toimia erilaisten ihmisten kanssa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen
Opintojaksolla opiskelijat saavat työvälineitä uskontojen merkityksen hahmottamiseen kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Esimerkiksi tutustuminen Itä-Aasian uskonnollisten perinteiden suhtautumiseen eettisiin kysymyksiin ja ympäristökysymyksiin mahdollistaa opiskelijalle uuden näkökulman muun muassa hiilineutraaliuden tarkasteluun ja merkitykseen.

Arviointi

Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia. Opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Opetuskeskustelut, opettajan ohjaamat itsearvioinnit ja vertaispalautteet sekä tehtävistä kurssin aikana saadut palautteet ovat osa opiskelijan tukemista ja oppimisen ohjaamista. Uskonnon opiskelussa dialogisuus on tärkeä perusarvo, ja se tukee myös monipuolista formatiivista arviointia.

Summatiivisen arvioinnin tehtävänä on tuoda asetettujen tavoitteiden saavuttaminen näkyväksi. Myös koe on oppimistilanne. Oppimisen ja hyvinvoinnin huomioivia malleja summatiivisen arvioinnin toteuttamiseksi on monia.
Arviointimenetelmistä sovitaan aina opintojakson alussa yhdessä ryhmän kanssa. Arvioinnin periaatteiden ja tavoitteiden tulee olla selkeät opiskelijalle opintojakson alusta alkaen, jolloin arviointi ohjaa ja tukee opiskelijaa oikeaan suuntaan suhteessa opintojakson keskeisiin tavoitteisiin. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan yhdessä muiden tavoitteiden kanssa.

UI04 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (2 op)

UI4 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- osaa tunnistaa ja analysoida monimuotoisen Suomen historiaa ja nykypäivää suhteessa vähemmistöihin, erityisesti muslimeihin
- hahmottaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden merkitystä suomalaisessa kulttuuriperinnössä, kristinuskoa yhteiskunnan muokkaajana Suomessa ennen ja nyt sekä niiden vaikutusta islamiin Suomessa
- osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua
- kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä.

Keskeiset sisällöt

- Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio
- uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa; uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina; uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa
- muslimien historia ja nykypäivä Suomessa sekä uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa
- muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinusko yhteiskunnan muokkaajana Suomessa eri aikoina
- uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa

Osana moduulia voidaan toteuttaa vapaaehtoistyöhön liittyvä projekti tai perehtyä jonkin uskonnollisen yhteisön yhteiskunnalliseen toimintaan.

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijalla on uskontojen ja yhteiskunnan välisen suhteen selkiytyessä paremmat valmiudet halutessaan vahvistaa omaa ja muiden uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla kehitetään valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen
Opintojaksolla perehdytään uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla.

Yhteiskunnallinen osaaminen
Opintojaksolla tutustutaan uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen ja tapakulttuuriin nyky-Suomessa sekä harjoitellaan toimimista kulttuuri- ja katsomustietoisena yhteiskunnan jäsenenä. Mahdollisuus erilaisiin opintovierailuihin Helsingissä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen
Opintojaksolla perehdytään monipuolisemmin uskontoihin ja katsomuksiin kytkeytyviin yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyviin kysymyksiin.

Arviointi

Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia. Opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Opetuskeskustelut, opettajan ohjaamat itsearvioinnit ja vertaispalautteet sekä tehtävistä kurssin aikana saadut palautteet ovat osa opiskelijan tukemista ja oppimisen ohjaamista. Uskonnon opiskelussa dialogisuus on tärkeä perusarvo, ja se tukee myös monipuolista formatiivista arviointia. Summatiivisen arvioinnin tehtävänä on tuoda asetettujen tavoitteiden saavuttaminen näkyväksi. Myös koe on oppimistilanne. Oppimisen ja hyvinvoinnin huomioivia malleja summatiivisen arvioinnin toteuttamiseksi on monia.

Arviointimenetelmistä sovitaan aina opintojakson alussa yhdessä ryhmän kanssa. Arvioinnin periaatteiden ja tavoitteiden tulee olla selkeät opiskelijalle opintojakson alusta alkaen, jolloin arviointi ohjaa ja tukee opiskelijaa oikeaan suuntaan suhteessa opintojakson keskeisiin tavoitteisiin. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan yhdessä muiden tavoitteiden kanssa.

UI05 Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

UI5 Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen
- perehtyy siihen, miten taiteen kautta ilmaistaan islamilaista ajattelua ja uskonnon oppeja
- tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja
- harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa.

Keskeiset sisällöt

- uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä
- islamilainen taide ja islamin keskeisten piirteiden ja oppien ilmeneminen eri taidemuodoissa
- uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri islamin erityispiirteiden kuvaajana
- uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa
- taide muslimivähemmistön ilmaisukeinona
- islamin sisäinen monimuotoisuus eri taiteen aloilla

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen
Opintojaksolla perehdytään taiteen ja uskontojen väliseen suhteeseen. Taide kytkeytyy hyvinvoinnin teemoihin monin tavoin niin itseilmaisun ja empatiakyvyn harjoittelun kautta kuin tulkinnallisen horisontin laajentuessa.

Vuorovaikutusosaaminen
Opintojaksolla perehdytään siihen, miten uskonnollisen taiteen keinoin voidaan ilmaista uskonnon keskeisiä oppeja ja kertomuksia. Symbolienlukutaidon kehittyminen vahvistaa valmiuksia ymmärtää erilaisia tapoja kommunikoida.

Monitieteinen ja luova osaaminen
Opintojaksolla harjoitellaan taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa.

Arviointi

Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia. Opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Opetuskeskustelut, opettajan ohjaamat itsearvioinnit ja vertaispalautteet sekä tehtävistä kurssin aikana saadut palautteet ovat osa opiskelijan tukemista ja oppimisen ohjaamista. Uskonnon opiskelussa dialogisuus on tärkeä perusarvo, ja se tukee myös monipuolista formatiivista arviointia. Summatiivisen arvioinnin tehtävänä on tuoda asetettujen tavoitteiden saavuttaminen näkyväksi. Myös koe on oppimistilanne. Oppimisen ja hyvinvoinnin huomioivia malleja summatiivisen arvioinnin toteuttamiseksi on monia.

Arviointimenetelmistä sovitaan aina opintojakson alussa yhdessä ryhmän kanssa. Arvioinnin periaatteiden ja tavoitteiden tulee olla selkeät opiskelijalle opintojakson alusta alkaen, jolloin arviointi ohjaa ja tukee opiskelijaa oikeaan suuntaan suhteessa opintojakson keskeisiin tavoitteisiin. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan yhdessä muiden tavoitteiden kanssa.

UI06 Uskonto, tiede ja media (2 op)

UI6 Uskonto, tiede ja media (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta
- tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa
- osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa.

Keskeiset sisällöt

- uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: klassisen islamin tieteenalat ja teologia, uskontotiede sekä yhteiskuntatiede tutkimusaloina
- islamilainen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki

Osana moduulia voidaan toteuttaa uskontoon liittyvä mediasisältö, media-analyysi tai pienimuotoinen uskontoon liittyvä tutkimus.

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen
Uskontoon kytkeytyvän medialukutaidon vahvistuessa opiskelijan hyvinvointiosaaminen vahvistuu. Kriittinen arviointi ja uskonnollisen yleissivistyksen soveltaminen vahvistavat opiskelijan omaa toimijuutta huolehtia paremmin sekä omasta, että muiden hyvinvoinnista.

Vuorovaikutusosaaminen
Opintojakso antaa valmiuksia opiskelijalle tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa. Vuorovaikutusosaaminen vahvistuu opintojaksolla myös perehtymällä uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttöön eri medioissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen
Opintojaksolla tutustutaan uskonnon tutkimuksen moninaisiin näkökulmiin ja menetelmiin eri tieteenaloilla sekä ajankohtaiseen tieteelliseen tutkimukseen. Opintojaksolla kerryttää uskontojen lukutaitoa sekä antaa opiskelijalle työvälineitä tieteen ja uskontojen vuorovaikutussuhteiden hahmottamiseen.

Yhteiskunnallinen osaaminen
Opintojaksolla analysoidaan uskonnon ja median välisiä suhteita sekä harjoitellaan uskontoon liittyvän informaation ja lähteiden kriittistä arviointia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan uskontoilmiön käsittelyä mediassa. Uskontoon liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset ovat kaikki teemoja, joissa ollaan eettisten kysymysten äärellä.

Arviointi

Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia. Opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Opetuskeskustelut, opettajan ohjaamat itsearvioinnit ja vertaispalautteet sekä tehtävistä kurssin aikana saadut palautteet ovat osa opiskelijan tukemista ja oppimisen ohjaamista. Uskonnon opiskelussa dialogisuus on tärkeä perusarvo, ja se tukee myös monipuolista formatiivista arviointia.

Summatiivisen arvioinnin tehtävänä on tuoda asetettujen tavoitteiden saavuttaminen näkyväksi. Myös koe on oppimistilanne. Oppimisen ja hyvinvoinnin huomioivia malleja summatiivisen arvioinnin toteuttamiseksi on monia.

Arviointimenetelmistä sovitaan aina opintojakson alussa yhdessä ryhmän kanssa. Arvioinnin periaatteiden ja tavoitteiden tulee olla selkeät opiskelijalle opintojakson alusta alkaen, jolloin arviointi ohjaa ja tukee opiskelijaa oikeaan suuntaan suhteessa opintojakson keskeisiin tavoitteisiin. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan yhdessä muiden tavoitteiden kanssa.

6.15.5 Juutalainen uskonto

PAKOLLISET OPINNOT

UJ1 Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä
- hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Keskeiset sisällöt

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde
- maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena

- uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta ja synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet
- pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- kristinuskon ja islamin sisäinen monimuotoisuus, oppi, etiikka, elämäntapa, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille

UJ2 Maailmanlaajuinen juutalaisuus (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija
- hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää juutalaisuuteen liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- tuntee juutalaisuuden keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä
- perehtyy juutalaisuuden erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia juutalaisuuteen liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja
- kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt
- juutalaisuuden asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa
- uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Suomessa, Israelissa ja eri puolilla maailmaa
- juutalaisuuden ja erityisesti modernin ortodoksijuutalaisuuden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- juutalaisuuden erilaiset suuntaukset
- juutalaisuuteen nojaavien ei-juutalaisten uskontojen, kuten messiaanisen juutalaisuuden ja ei-juutalaisten kabbalististen liikkeiden pääpiirteet
- juutalaisuuden eri suuntausten välinen yhteistyö sekä uskontodialogi
- juutalaisuus ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia juutalaisuuteen liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

UJ3 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija
- perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin

- tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä
- hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä
- kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

- hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet
- buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa
- Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

UJ4 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä niiden yhtäläisyyksiä ja eroja verrattuna juutalaisuuteen
- osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua
- kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin ja osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä.

Keskeiset sisällöt

- Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio
- uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden

elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa
- muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä, kristinusko yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina sekä edellä mainittujen vaikutus Suomen juutalaisuuteen
- uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa

Osana moduulia voidaan toteuttaa vapaaehtoistyöhön liittyvä projekti tai perehtyä jonkin uskonnollisen yhteisön yhteiskunnalliseen toimintaan.

UJ5 Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija
- hahmottaa ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen
- perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti juutalaisuuden, keskeisiä oppeja ja kertomuksia
- tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja
- harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa.

Keskeiset sisällöt
- uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä
- uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa
- uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana
- uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa
- Tanachin kertomusten ja juutalaisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla

UJ6 Uskonto, tiede ja media (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija
- hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta
- tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa
- osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa.

Keskeiset sisällöt

- uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet
- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki

Osana moduulia voidaan toteuttaa uskontoon liittyvä mediasisältö, media-analyysi tai pienimuotoinen uskontoon liittyvä tutkimus.

6.15.6 Muut uskonnot

Muiden uskontojen opetuksessa noudatetaan edellä esitettyjen uskontojen opetussuunnitelmien perusteiden periaatteita ja erityisesti kaikkien oppimäärien yhteisiä opetuksen tavoitteita.

Muiden uskontojen opetusta varten opetussuunnitelman perusteet annetaan erillisillä päätöksillä. Moduulien koodit muodostetaan käyttäen koodia UX ja moduulin numeroa.

6.16 Elämänkatsomustieto

Oppiaineen tehtävä

Elämänkatsomustieto on oppiaine, joka tukee opiskelijan elämänkatsomuksen ja identiteetin muodostumista sekä hyvän elämän tavoittelua. Elämänkatsomus tarkoittaa yksilön käsitystä maailmasta ja omasta paikastaan siinä.

Elämänkatsomustiedon lähtökohtana ovat valmiiden oppijärjestelmien sijaan opiskelijan elämismaailma ja sen ilmiöt. Oppiaine kannustaa opiskelijaa jäsentämään aktiivisesti omaa elämänkatsomustaan, reflektoimaan sen perusteita ja erittelemään siihen vaikuttavia tekijöitä. Samalla tarkastellaan erilaisia yleisiä maailmankatsomuksia, jotka voivat olla esimerkiksi poliittisia, tieteellisiä, elämänfilosofisia, aatteellisia, populaarikulttuurista nousevia tai uskonnollisia.

Oppiaine on taustaltaan monitieteinen. Elämänkatsomustiedon opetuksessa sovellettavista tieteistä tärkeimmät ovat antropologia, filosofia, kulttuurin, taiteen ja uskonnon tutkimus, kasvatustiede sekä yhteiskuntatieteet, kuten mediatutkimus, politiikantutkimus, sosiologia ja sukupuolentutkimus. Opetus integroi ja hyödyntää muissa oppiaineissa, kuten historiassa, psykologiassa, biologiassa ja maantieteessä, hankittuja tietoja elämänkatsomuksellisissa pohdinnoissa. Elämänkatsomustiedon opiskelu kehittää näkemyksellisyyttä, laaja-alaista kriittistä ajattelua sekä kykyä hahmottaa kokonaisuuksia ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Elämänkatsomustieto kartuttaa kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, arvostelukykyä, toisten kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Oppiaine ankkuroituu ihmisoikeusetiikkaan ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Se pohjautuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään sosiaalisena olentona ja korostetaan ihmisten mahdollisuutta tutkia kriittisesti ympäröivää todellisuutta ja elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja eettisinä yhteiskunnan jäseninä.

Oppiaineen luonne edellyttää vuorovaikutteisia ja keskustelevia työtapoja.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Elämänkatsomustieto tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä, hyvän elämän tavoittelua sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi ja eettisesti toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi.

Elämänkatsomustiedossa käytetään ymmärrettävää yleiskieltä, jotta vuorovaikutus on helppoa ja katsomukselliset pohdinnat avautuvat mahdollisimman hyvin eri taustoista tuleville opiskelijoille. Tarpeen mukaan oppiaine hyödyntää erikoisalojen termistöä, mikä helpottaa asioiden käsitteellistä tarkastelua.

Elämänkatsomustieto kehittää eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset sekä heidän katsomuksensa ja tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa

jäsentämään minäkuvaa ja vahvistaa itsetuntemusta. Se vahvistaa näin osaltaan opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä.

Elämänkatsomustieto tukee **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista. Elämänkatsomustiedolle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelutapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät keskeisiä sosiaalisia taitoja.

Elämänkatsomustieto hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden luotettavuutta. Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämänkatsomustiedon tavoitteistoa. Oppiaine on **monitieteinen**, ja siinä yhdistellään ja sovelletaan **luovasti** eri lukioaineista sekä tieteistä ja taiteista omaksuttua tietoa ja osaamista.

Elämänkatsomustiedon opetuksen perustana ovat ihmisoikeuksien, demokratian ja kestävän tulevaisuuden periaatteet. Niiden edistämiseksi opetus rohkaisee yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Opetus kannustaa itsetutkiskeluun, omien eettisten arvojen punnitsemiseen sekä identiteetin ja omien vakaumusten rakentamiseen. Näin elämänkatsomustieto tukee **yhteiskunnallisen osaamisen** tavoitteita, kuten aktiivista kansalaisuutta, elämän valintojen tekemistä, suuntautumista jatko-opintoihin ja mielekkäälle elämänuralle sekä hakeutumista työelämän eri aloille.

Elämänkatsomustiedon opetuksessa opiskelija saa tilaisuuden pohtia globaalin ja ekologisen oikeudenmukaisuuden merkitystä ajankohtaisissa ja arkielämään liittyvissä kysymyksissä. Oppiaine harjaannuttaa monipuolisesti **eettisyyden** taitoja. Siinä opetetaan erottamaan perustellut väitteet perustelemattomista ja kannustetaan etsimään tieteellistä näyttöä uskomusten tueksi. Elämänkatsomustieto auttaa opiskelijaa ymmärtämään **ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden arvon ja opettaa pohtimaan keinoja, joilla yksilö ja yhteiskunta voivat toimia ekologisesti kestävällä tavalla. Oppiaineessa sekä aktivoidaan toimintaa ilmastonmuutoksen torjumiseksi että pohditaan ilmastomuutoksen kohtaamisen kannalta olennaisia asenteita ja tunnetaitoja.

Elämänkatsomustieto perustuu ajatukseen erilaisten kulttuurien ja katsomusten kohtaamisen ja vuoropuhelun tärkeydestä. Se tutustuttaa historiallisesti ja nykyajassa merkittäviin maailmankatsomuksiin, kulttuureihin ja kulttuuriperintökohteisiin. Oppiaine avartaa maailmankatsomusta ja opettaa ymmärtämään kulttuurisen moninaisuuden arvon. Se ohjaa toimimaan eettisesti ja kunnioittavasti niin oman kuin muidenkin kulttuurien ja yhteisöjen piirissä. Oppiaineessa pohditaan ihmiskunnan tulevaisuutta ja maailmaa muuttavia kehityskulkuja, kuten uutta mediaympäristöä, teknologian kehitystä ja ilmastonmuutosta. Näin elämänkatsomustieto vahvistaa opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Elämänkatsomustiedon opetuksen yleiset tavoitteet

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämänkatsomuksensa rakentamiseen
- osaa hyödyntää, yhdistellä ja soveltaa eri tieteissä ja lukion oppiaineissa omaksuttuja tietoja oman elämänkatsomuksensa rakentamisessa

- osaa arvioida kriittisesti maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseen vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä
- osaa toimia rakentavasti erilaisissa ja erimielisissäkin vuorovaikutustilanteissa
- laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää kykyään reflektoida omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa
- kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista ja ilmastovastuuta.

Arviointi

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan sitä, kuinka laaja-alaisesti, monipuolisesti, johdonmukaisesti ja oivaltavasti opiskelija osaa pohtia katsomuksellisia kysymyksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida oman elämänkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä kykyä perustella katsomuksellisia valintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon taito perustella katsomuksellisia käsityksiä kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Elämänkatsomukselliset kysymykset ovat henkilökohtaisia ja nousevat opiskelijan omasta elämästä. Niiden pohdiskelun arviointi perustuu ajattelun taitoihin, kuten johdonmukaisuuteen, kriittisyyteen, ristiriidattomuuteen ja systemaattisuuteen. Opiskelijan suorituksissa arvioidaan taitoa tarkastella ja eritellä monipuolisesti erilaisia katsomuksellisia kantoja sekä taitoa esittää niistä perusteltuja arvioita.

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan myös katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, joka sisältää sekä tiedollisen ulottuvuuden että ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja. Nämä otetaan huomioon opintojaksojen arvioinnissa. Arviointi rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Kielitietoisuus

Kielitietoisuudella ja kielellä on keskeinen merkitys elämänkatsomustiedon opiskelussa. Elämänkatsomustiedossa pedagogisia ratkaisuja tehdään kielitietoisesti. Siinä opitaan määrittelemään, ymmärtämään, tulkitsemaan, perustelemaan ja arvioimaan eri tieteenalojen käsitteitä ja näkemyksiä. Elämänkatsomustiedossa harjoitetaan laajasti monilukutaitoa kuten digitaalista lukutaitoa ja medialukutaitoa. Keskeistä on soveltaa kielitietoisuutta ja monilukutaitoa ympäröivään todellisuuteen, yhteisöihin, etiikkaan ja identiteetteihin ja ihanteisiin kestävää tulevaisuutta rakentaen. Elämänkatsomustiedossa arvostetaan ja tuetaan oppijan monikielisyyttä sekä oman identiteetin kehitystä.

Työelämä- ja korkeakouluyhteistyö

Työelämäyhteistyötä toteutetaan elämänkatsomustiedossa tekemällä opintoretkiä ja vierailuja tai osallistumalla virtuaalisesti työelämän ajankohtaisiin tapahtumiin. Vaihtoehtoja voivat olla esimerkiksi Plan, Unicef, Amnesty International tai Fingo. Hyödynnetään Helsingin yliopiston tarjoamaa monitieteistä toimintaa, kuten webinaareja, Studia Generalia-luentoja tai Tiedekulman luentoja. Aineenopettajaharjoittelijoille tarjotaan mahdollisuus liittää osaksi opetusta kokemuksia

elämänkatsomustiedon pohjana olevien tieteenalojen yhteyksistä yhteiskuntaan ja kulttuuriin. Samalla harjoittelijat tuovat opetukseen uusinta tietoa eri tieteenaloista.

PAKOLLISET OPINNOT

ET01 Minä ja hyvä elämä (2 op)

ET1 Minä ja hyvä elämä (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää hyvän elämän pohtimiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä oman elämänkatsomuksensa jäsentämisessä
- tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä, osaa arvioida niitä sekä tarkastella niitä suhteessa omiin elämäntavoitteisiinsa
- osaa arvioida erilaisia hyvän elämän edellytyksiä ja identiteettivalintoja yhdenvertaisuutta kunnioittaen
- tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä, miten ne johtavat erilaisiin hyvän elämän ihanteisiin
- ymmärtää oman identiteettinsä osa-alueita ja osaa eritellä siihen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä
- kehittää kykyään elämänkatsomukselliseen keskusteluun, vuorovaikutukseen ja näkemystensä ilmaisemiseen vastuullisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.

Keskeiset sisällöt

- minuus, elämänkatsomus, maailmankatsomus ja maailmankuva
- hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja
- luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita
- yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys
- ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus
- ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema

Laaja-alainen osaaminen

Elämänkatsomustiedon 1. opintojakso kehittää monipuolisesti eettistä ajattelua. Opintojaksossa painottuu vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaaminen. Siinä kehitetään kykyä elämänkatsomukselliseen keskusteluun, vuorovaikutukseen ja näkemysten ilmaisemiseen vastuullisesti, johdonmukaisesti ja luovasti. Tämä opintojakso tukee opiskelijan oman identiteetin etsintää ja käsityksen muodostamista hyvästä elämästä. Se hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden

luotettavuutta. Opintojaksossa korostuukin monitieteinen ja luova sekä yhteiskunnallinen osaaminen. Opiskelija harjaannuttaa kriittisen ajattelun taitoja esimerkiksi keskusteltaessa hyvästä elämästä, ihmiskäsityksistä, identiteetistä, yhdenvertaisuudesta ja valintojen ja vastuiden teemoista sekä kykenee soveltamaan niitä omaan elämänkatsomukseensa, yhteisöihin ja yhteiskuntiin. Opiskelija saa tilaisuuksia pohtia globaalin- ja kulttuuriosaamisen tavoitteita. Opiskelijassa vahvistetaan kykyä medialukutaitoon ja -kriittisyyteen, ja hän harjaantuu kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämisessä. Kantava teema tässä opintojaksossa on eettisyys ja ympäristöosaaminen. Opiskelija pohtii globaalin ja ekologisen oikeudenmukaisuuden merkitystä hyvän elämän malleissa ja ihanteissa.

Arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Opiskelijalla on elämänkatsomustiedon ensimmäisen opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnissa otetaan huomioon sekä tiedolliset tavoitteet että ajattelu- ja vuorovaikutustaidot. Arvioinnin keskeisenä tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua, mikä tapahtuu opintojakson aikana annettavana palautteena (formatiivinen arviointi). Siinä kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Opettajan tuella tehtävät itse- ja vertaisarvioinnit auttavat ymmärtämään omaa oppimista niin, että tavoitteet voivat toteutua. Toiseksi opintojaksolla arvioidaan joko jakson aikana tai/ja lopussa todennetuilla näytöillä sitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut tavoitteet (summatiivinen arviointi). Summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Sekä formatiivista että summatiivista arviointipalautetta annetaan opintojakson alussa sovituilla tavoilla. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

ET02 Minä ja yhteiskunta (2 op)

ET2 Minä ja yhteiskunta (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle identiteetille
- ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä ja yhteiskunnallisia rakenteita voidaan tarkastella tieteellisesti ja niillä on suuri merkitys yksilön elämänkatsomukselle ja elämänvalinnoille
- osaa arvioida kriittisesti niin omia kuin muiden yhteiskunnallisia väitteitä ja katsomuksia
- osaa tulkita ja arvioida erilaisten medioiden ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden tarjoamaa informaatiota
- osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen osa-alueita, yhteiskunnallisia rakenteita, ideologisia piirteitä sekä vallitsevia yhteiskunnallisia arvoja
- ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnonvapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävän tulevaisuuden rakentamisen periaatteita
- osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä
- osaa arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia sekä kasvattaa valmiuttaan rakentavaan ja vastuulliseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen.

Keskeiset sisällöt

- kriittinen ajattelu ja väitteiden järkiperäinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät
- median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämänkatsomukseen
- aikalaiskritiikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja
- yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään
- taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset
- ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti
- globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030

Laaja-alainen osaaminen

Elämänkatsomustiedon toisessa opintojaksossa tarkastellaan monipuolisesti yksilön suhdetta yhteisöihin ja yhteiskuntaan. Siinä hahmotetaan yhteisöllisyyden merkitystä ihmisyydelle, omalle identiteetille, valinnoille sekä elämänkatsomukselle huomioiden hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen tavoitteet. Opintojaksolla vahvistetaan monitieteistä ja luovaa osaamista tarkastelemalla ja tutkimalla kriittisesti käsityksiä yhteiskunnasta, yhteisöllisyydestä, arvoista sekä niiden rakenteista ja niiden merkityksestä yksilölle.

Opintojaksossa erityisen keskeistä ovat yhteiskunnallisen osaamisen tavoitteet. Opiskelijassa vahvistetaan kykyä jäsentää yksilön roolia yhteisössä, yhteiskunnassa ja talousjärjestelmässä. Opiskelija oppii arvioimaan yksilön vaikutusmahdollisuuksia sekä kasvattaa valmiuttaan rakentavaan ja vastuulliseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Opiskelija osaa tulkita ja arvioida erilaisten medioiden ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden tarjoamaa informaatiota

Sekä eettisyyden ja ympäristöosaamisen että globaalin- ja kulttuuriosaamisen tavoitteet ovat opintojaksolla merkittäviä. Opiskelija harjaantuu ymmärtämään ja perustelemaan ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnonvapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävän tulevaisuuden rakentamisen periaatteita.

Arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Opiskelijalla on elämänkatsomustiedon toisen opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnissa otetaan huomioon sekä tiedolliset tavoitteet että ajattelu- ja vuorovaikutustaidot.

Arvioinnin keskeisenä tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua, mikä tapahtuu opintojakson aikana annettavana palautteena (formatiivinen arviointi). Siinä kuvataan opiskelijan edistymistä

suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Opettajan tuella tehtävät itse- ja vertaisarvioinnit auttavat ymmärtämään omaa oppimista niin, että tavoitteet voivat toteutua.

Toiseksi opintojaksolla arvioidaan joko jakson aikana tai/ja lopussa todennetuilla näytöillä sitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut tavoitteet (summatiivinen arviointi). Summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Sekä formatiivista että summatiivista arviointipalautetta annetaan opintojakson alussa sovituilla tavoilla. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

ET03 Kulttuurit (2 op)

ET3 Kulttuurit (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämänkatsomukselleen sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa
- osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa
- ymmärtää, että kulttuurit ovat vuorovaikutuksessa keskenään eikä mikään kulttuuri ole kehittynyt ilman ulkoisia vaikutteita kulttuurin ydinpiirteisiin, kuten elämäntapoihin, kieleen, teknologiaan ja uskomuksiin
- hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus ja vähemmistökulttuurit
- osaa hahmottaa erilaiset elämänkatsomukselliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun
- tunnistaa vihapuheen ja osaa erottaa sen sananvapauden vastuullisesta käytöstä.

Keskeiset sisällöt

- kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa, etnosentrismi ja kulttuurirelativismi
- kulttuuria koskevan tutkimuksen perusteita: tutkittavan ja tutkijan näkökulmat, kenttätyö, etnografia, kysely, haastattelu
- kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisu, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämänkatsomukseen, Unescon maailmanperintöohjelma
- suomalaisen kulttuurin ja identiteettipolitiikan historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit
- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset tulkinnat ja vaikutukset

- etnisyyden, rasismin ja muun syrjinnän sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa

Laaja-alainen osaaminen

Elämänkatsomustiedon kolmannessa opintojaksossa keskitytään kulttuureihin ja niiden vuorovaikutukseen sekä yksilön suhteeseen niihin. Opintojaksolla ilmenevät keskeisesti globaali- ja kulttuuriosaamisen tavoitteet. Kulttuureja tarkastellaan moninaisina, historiallisesti rakentuvina ja muuttuvina jatkumoina. Opiskelija kasvattaa tietoja ja taitoja kulttuurien vaikutuksesta identiteettiin, kulttuuri-identiteettiin, maailmankuvaan ja -katsomukseen sekä harjaannuttaa dialogin taitoja, joiden opiskelussa tulevat esiin myös hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen tavoitteet. Monitieteellisen ja luovan osaamisen tavoitteet ilmenevät etenkin kulttuurien tutkimukseen perehtymisenä, keskeisten käsitteiden oppimisena ja soveltamisena sekä kulttuurien vuorovaikutuksen merkityksien tarkasteluna. Yhteiskunnallisen osaamisen tavoitteet ilmenevät yhdenvertaisuus- ja ihmisoikeustietoisuuden vahvistumisena. Kulttuurit -opintojakso auttaa ymmärtämään ja perustelemaan opiskeltavia asioita eettisyyden ja ympäristöosaamisen kannalta.

Arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Opiskelijalla on elämänkatsomustiedon kolmannen opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnissa otetaan huomioon sekä tiedolliset tavoitteet että ajattelu- ja vuorovaikutustaidot.

Arvioinnin keskeisenä tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua, mikä tapahtuu opintojakson aikana annettavana palautteena (formatiivinen arviointi). Siinä kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Opettajan tuella tehtävät itse- ja vertaisarvioinnit auttavat ymmärtämään omaa oppimista niin, että tavoitteet voivat toteutua.

Toiseksi opintojaksolla arvioidaan joko jakson aikana tai/ja lopussa todennetuilla näytöillä sitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut tavoitteet (summatiivinen arviointi). Summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Sekä formatiivista että summatiivista arviointipalautetta annetaan opintojakson alussa sovituilla tavoilla. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

ET04 Katsomukset (2 op)

ET4 Katsomukset (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eritellä maailman- ja elämänkatsomuksen sekä maailmankuvan käsitteitä, arvioida niihin liittyviä perusteita sekä erottaa katsomukselliset ja arvokysymykset mielipidekysymyksistä
- ymmärtää katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen jatkuvaa historiallista muuttumista sekä osaa sen perusteella eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia

- osaa eritellä ja arvioida evoluution, universaalien eettisten järjestelmien, Euroopan uuden ajan murroksen, valistuksen, tieteen sekä modernin markkinatalouden merkitystä maailmankuviin ja omaan elämänkatsomukseensa
- osaa arvioida erilaisten arvojen, maailmankuvien ja tietämisen tapojen sekä yksilöllisten, yhteisöllisten, poliittisten ja uskonnollisten ulottuvuuksien painoarvoa erilaisissa elämän- ja maailmankatsomuksissa
- osaa eritellä oman elämänkatsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten perusteita ja muotoutumista sekä ymmärtää, että elämänkatsomuksen lähtökohdat olisivat voineet poiketa nykyisistä.

Keskeiset sisällöt

- katsomuksellinen käsitteistö; katsomukset perustavina tapoina käsittää maailma ja katsomuksellisten kysymysten luonne
- ihmiskunnan katsomuksellisuuden muotoutuminen: evoluution, kielen ja joustavan yhteistyön merkitys ihmislajin kehityksessä; animismi, teismi, ateismi
- katsomusten historiaa: universaalien katsomusten ja moraalijärjestelmien synty, modernin subjektin ja tieteellisen maailmankuvan synty, edistysusko ja yhteiskunnan osa-alueiden eriytyminen uudenlaisten katsomusten taustana
- poliittisia maailmankatsomuksia, kuten liberalismi, sosialismi ja nationalismi; katsomusten ilmeneminen elämäntavassa, taiteessa, urheilussa sekä suhteessa luontoon ja ympäristöön
- elämänkatsomuksen jäsentäminen katsomushistorian näkökulmasta; oman elämänkatsomuksen taustalla olevat satunnaiset historialliset seikat

Laaja-alainen osaaminen

Elämänkatsomustiedon neljäs opintojakso keskittyy erilaisiin katsomuksiin ja niiden merkityksiin yksilölle. Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen tavoitteet ilmenevät, kun opiskelija erittelee ja arvioi eri maailman- ja elämänkatsomusten piirteitä ja lähtökohtia sekä vahvistaa kykyään reflektoida osaamistaan omaan elämänkatsomukseen. Opiskelija saa tilaisuuksia rakentaa identiteettiään ja vahvistaa sosiaalisia taitojaan. Monitieteisen ja luovan osaamisen sekä yhteiskunnallisen osaamisen tavoitteet painottuvat opintojaksolla laajasti, kun opiskelija syventyy katsomuksiin historiallisesti ja temaattisesti sekä pohtii niiden merkitystä kulttuurien ja yhteiskuntien muovautumisessa. Opintojakso vahvistaa erityisesti katsomuksellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä, mikä tukee globaali- ja kulttuuriosaamisen tavoitteita. Eettisyyden ja ympäristöosaamisen tavoitteet korostuvat, kun opiskelija harjoittaa kykyään erottaa katsomus- ja arvokysymykset mielipidekysymyksistä ja soveltaa taitoaan ympäröivään todellisuuteen.

Arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Opiskelijalla on elämänkatsomustiedon neljännen opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnissa otetaan huomioon sekä tiedolliset tavoitteet että ajattelu- ja vuorovaikutustaidot.

Arvioinnin keskeisenä tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua, mikä tapahtuu opintojakson aikana annettavana palautteena (formatiivinen arviointi). Siinä kuvataan opiskelijan edistymistä

suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Opettajan tuella tehtävät itse- ja vertaisarvioinnit auttavat ymmärtämään omaa oppimista niin, että tavoitteet voivat toteutua.

Toiseksi opintojaksolla arvioidaan joko jakson aikana tai/ja lopussa todennetuilla näytöillä sitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut tavoitteet (summatiivinen arviointi). Summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Sekä formatiivista että summatiivista arviointipalautetta annetaan opintojakson alussa sovituilla tavoilla. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

ET05 Uskonnot ja uskonnottomuus (2 op)

ET5 Uskonnot ja uskonnottomuus (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kykyä lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonnottomia maailmankatsomuksia sekä kykyä verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämänkatsomukseensa
- tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen sekä uskontokritiikkiin
- hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa
- perehtyy suuriin maailmanuskontoihin ja hahmottaa niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- perehtyy ateismin, agnostismin ja humanismin historiaan
- ymmärtää, että uskonnottomuus ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on vahva kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.

Keskeiset sisällöt

- uskonnon sekä uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tutkiminen, määritteleminen ja selittäminen; käsityksiä uskontojen alkuperästä; uskontokritiikki
- keskeisiä uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämiseen liittyviä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja jumala
- kristinuskon ja islamin sekä buddhalaisuuden ja hindulaisuuden historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys, jakautuminen ja peruspiirteet; Itä-Aasian katsomusperinteiden yleiset piirteet
- ateismi, agnostismi, uskonnottomuus ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet
- uskonnon ja uskonnottomuuden näkyminen ja vaikutus arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä: liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, tapauskonnollisuus, uudet uskonnolliset liikkeet, sekularisaatio ja julkisen vallan tunnustuksettomuuden periaate

Opintojakso voidaan järjestää yhdessä UE03-opintojakson kanssa molempien opetussuunnitelmat huomioiden.

Laaja-alainen osaaminen

Elämänkatsomustiedon viidennellä opintojaksolla perehdytään uskontoihin, uskonnollisuuteen ja uskonnottomuuteen. Siinä vahvistetaan opiskelijan identiteettiä ja rakentavan vuorovaikutuksen taitoja, jotka tukevat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen tavoitteita. Perehdytään uskonnollisiin ja uskonnottomiin maailmankatsomuksiin kriittisen tutkimuksen näkökulmasta, missä painottuvat monitieteisen ja luovan osaamisen tavoitteet. Opintojaksolla pohditaan, analysoidaan ja perustellaan uskonnollisten ja uskonnottomien maailmankatsomusten vaikutuksia yhteiskuntaan ja kulttuuriin ja harjoitetaan katsomusten monilukutaitoa. Nämä tukevat yhteiskunnallisen osaamisen sekä globaali- ja kulttuuriosaamisen tavoitteita. Eettisyyden ja ympäristöosaamisen tavoitteet ilmenevät maailmankatsomusjärjestelmien kriittisenä ja monipuolisena pohtimisena sekä vastuullisuuden vahvistamisena globaalissa maailmassa.

Arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Opiskelijalla on elämänkatsomustiedon viidennen opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnissa otetaan huomioon sekä tiedolliset tavoitteet että ajattelu- ja vuorovaikutustaidot.

Arvioinnin keskeisenä tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua, mikä tapahtuu opintojakson aikana annettavana palautteena (formatiivinen arviointi). Siinä kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Opettajan tuella tehtävät itse- ja vertaisarvioinnit auttavat ymmärtämään omaa oppimista niin, että tavoitteet voivat toteutua.

Toiseksi opintojaksolla arvioidaan joko jakson aikana tai/ja lopussa todennetuilla näytöillä sitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut tavoitteet (summatiivinen arviointi). Summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Sekä formatiivista että summatiivista arviointipalautetta annetaan opintojakson alussa sovituilla tavoilla. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

ET06 Tulevaisuus (2 op)

ET6 Tulevaisuus (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu tulevaisuuden tutkimisen keinoihin ja tehtäviin sekä ymmärtää, että vaikka tulevaisuutta on vaikea ennustaa, siihen voidaan vaikuttaa arvoilla, teoilla ja valinnoilla
- hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologian kehitykseen ja osaa arvioida, miten tekninen muutos vaikuttaa yhteiskuntaan, kulttuuriin ja ympäristöön
- omaksuu valmiuksia, niin asenteita, tietoja kuin tunnetaitojakin, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen ja ymmärtää ilmastonmuutoksen vaikutuksia sekä sen torjumisen keinoja ja niiden esteitä
- osaa arvioida tieteellis-teknologisen vallankumouksen vaikutusta nykyaikaisiin yhteiskuntiin, maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseensa
- ymmärtää utopioiden ja dystopioiden merkityksen historiallisten, ajankohtaisten ja tulevaisuuden kysymysten heijastajina.

Keskeiset sisällöt

- tulevaisuuden tutkimus, heikot ja vahvat signaalit, tulevaisuustyö; mahdollisia, todennäköisiä ja toivottavia tulevaisuuden skenaarioita
- tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin
- ihmiskäsitysten ja hyvän elämän ihanteiden mahdollinen muutos: esimerkiksi kyborgit, transhumanismi, geeniteknologia; erilaisia suhtautumistapoja teknologiseen kehitykseen
- yhteiskunnan, talouden rakenteiden ja työn muutos: esimerkiksi robotiikka, eriarvoistuminen, muutokset työn ja varallisuuden jaossa
- globaalisti vaikuttavat ekologiset muutokset: ilmastonmuutos, massasukupuutot, diversiteetin heikkeneminen, kansainvaellukset
- yksilön valinnat ja yhteistyö paremman tulevaisuuden puolesta; tekninen kehitys hyvän elämän mahdollistajana
- erilaisia fiktiivisiä tulevaisuuden kertomuksia ja niiden kritiikkejä, dystopiat ja utopiat

Laaja-alainen osaaminen

Elämänkatsomustiedon kuudennella opintojaksolla keskitytään tulevaisuuteen. Se vahvistaa opiskelijan ymmärrystä, että tulevaisuuteen voi vaikuttaa omilla arvoilla, teoilla ja valinnoilla, mikä tukee hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen tavoitteita. Opintojaksolla opiskellaan tulevaisuuden tutkimista sekä tieteellisteknologisen kehityksen historiaa ja vaikutuksia. Ne vahvistavat keskeisesti monitieteisen ja luovan osaamisen sekä yhteiskunnallisen osaamisen tavoitteita. Opintojaksolla korostuvat kestävä tulevaisuus ja vaikuttamisen keinot, mikä tukee sekä globaali- ja kulttuuriosaamisen että eettisyyden ja ympäristöosaamisen tavoitteita.

Arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Opiskelijalla on elämänkatsomustiedon kuudennen opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnissa otetaan huomioon sekä tiedolliset tavoitteet että ajattelu- ja vuorovaikutustaidot.

Arvioinnin keskeisenä tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua, mikä tapahtuu opintojakson aikana annettavana palautteena (formatiivinen arviointi). Siinä kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Opettajan tuella tehtävät itse- ja vertaisarvioinnit auttavat ymmärtämään omaa oppimista niin, että tavoitteet voivat toteutua.

Toiseksi opintojaksolla arvioidaan joko jakson aikana tai/ja lopussa todennetuilla näytöillä sitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut tavoitteet (summatiivinen arviointi). Summatiivinen arviointi toimii samalla opiskelua ohjaavana formatiivisena arviointina. Sekä formatiivista että summatiivista arviointipalautetta annetaan opintojakson alussa sovituilla tavoilla. Laaja-alainen osaaminen huomioidaan osana opintojakson arviointia.

6.17 Terveystieto

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteinen oppiaine, jonka tehtävänä on opiskelijan terveysosaamisen kehittäminen. Terveysosaaminen ilmenee asiatietojen ja käsitteiden hallintana, terveyteen liittyvinä taitoina, kykynä itsenäiseen kriittiseen ajatteluun, itsetuntemuksen syventymisenä sekä eettisenä vastuullisuutena. Se mahdollistaa terveyden laaja-alaisuuden hahmottamisen sekä antaa valmiuksia tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijan oman ja muiden ihmisten terveyden sekä ympäristön terveellisyyden arvostamisen, edistämisen ja ylläpitämisen. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toimintakykynä. Oppiaineen arvopohja rakentuu elämän kunnioittamisen, ihmisoikeuksien mukaisen arvokkaan elämän, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, vastuullisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden perustalle.

Opetuksessa haastetaan tarkastelemaan terveyttä, turvallisuutta, terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä sekä näihin liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalin maailman näkökulmasta. Olennaista on ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyttä voimavarana, jonka pohjalta monet muut arkielämän toiminnot rakentuvat. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan valmiuksia yksilölliseen ja yhteisölliseen tiedon hankintaan, rakentamiseen ja käyttämiseen sekä taitoa arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää. Oppiaineen tehtävänä on myös kehittää opiskelijan valmiuksia omien terveyteen liittyvien valintojen ja tottumusten taustalla vaikuttavien tekijöiden analysointiin ja seurausten arviointiin sekä itselle sopivien oppimisen tapojen tunnistamiseen. Opetuksessa kehitetään opiskelijan kykyä tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä. Lisäksi terveyden osalta edistetään valmiuksia tarkoituksenmukaisten ja perusteltujen valintojen tekemiseen sekä omien voimavarojen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Laaja-alainen osaaminen toteutuu terveystiedon opetuksessa monipuolisesti ja auttaa siten osaltaan opiskelijaa kehittymään tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi.

Terveystiedon opetus tuottaa **hyvinvointiosaamista** kehittämällä ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä sekä lisäämällä valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Terveystiedossa kehitetään opiskelijan itsetuntemusta, mikä auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia ja rakentamaan identiteettiä.

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy terveystiedossa sekä oppiaineen sisältöjen että käytettävien opetusmenetelmien avulla. Opetuksessa käsitellään mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.

Eri tieteenaloihin perustuvana oppiaineena terveystiedolle on luontevaa kehittää **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa. Oppiaine sisältää tavoitteita, jotka ohjaavat tiedon soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan. Terveystiedon tavoitteet tukevat myös oppimisen säätelyä ohjaamalla opiskelijaa löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja ja pohtimaan oppiaineen aihepiirien merkitystä itselle.

Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden hahmottamiseen ja kehittävät siten **yhteiskunnallista osaamista**.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen näkyy terveystiedon opetuksessa erilaisten ympäristöjen terveysvaikutuksiin liittyvien omien kulutustottumusten analysointina ja seurausten arviointina sekä eettisten kysymysten ratkomisena.

Terveystiedossa etsitään selityksiä erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden syntymiselle ja arvioidaan niiden merkitystä. Lisäksi tarkastellaan globaaleja terveyskysymyksiä ja niihin vaikuttamista. Tällaisten aihepiirien käsittely vahvistaa osaltaan **globaali- ja kulttuuriosaamista.**

Terveystiedon opetuksen yleiset tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy luomaan kokonaiskuvaa terveydestä ja sen yksilöllisistä, yhteisöllisistä, yhteiskunnallisista ja globaaleista edellytyksistä, pystyy tekemään perusteltuja ehdotuksia siitä, miten omaa, muiden ihmisten sekä ympäristön terveyttä ja turvallisuutta voidaan ylläpitää tai edistää, sekä osaa käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti
- osaa hakea tietoa eri lähteistä, soveltaa ja analysoida terveyteen liittyvää tietoa sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä, ymmärtää tieteellisen tiedon ja arkitiedon eron terveyden ja sairauksien riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä sekä osaa perustella näkemyksiään tutkimustiedon avulla
- osaa analysoida ja arvioida omien tarpeiden, käsitysten, kokemusten, asenteiden ja arvojen ohjaavaa vaikutusta terveyteen liittyvissä valinnoissa sekä omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen ja ympäristöön
- osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä kestävän kehityksen edellytyksiä ja vaikutuksia terveyteen
- osaa valita itselle sopivia ja tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia oppimisen tapoja ja asettaa tavoitteita omalle oppimiselleen sekä pystyy arvioimaan niiden saavuttamista realistisesti.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös

itse- ja vertaisarviointia. Kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi kohdistuu oppimäärän asiatietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluja. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky asettaa oppimistavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista. Arviointi ei saa kohdistua opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakouluyhteistyö toteutuu luontevasti opetusharjoittelun kautta ja siihen liittyen Jyväskylän yliopiston kanssa. Farmasian opiskelijat voivat käydä luennoimassa lääkekasvatuksesta ja esittelemässä opiskeluaan. Työelämätietoutta edistetään muun muassa terveysalan yritysvierailulla. Työhyvinvointi ja ergonomia ovat keskeisiä aihealueita etenkin opintojaksossa TE2.

Kielitietoisuus oppiaineessa

Terveystiedossa kielitietoisuus kehittyy monipuolisesti tutkimalla, tulkitsemalla, analysoimalla ja vertailemalla erilaisia aineistoja, esimerkiksi tieteellisiä tekstejä, mielipidekirjoituksia, mainoksia, podcasteja, uutisia, blogeja ja videoita, joita opiskelija tulkitsee kriittisesti ja joiden avulla hän analysoi erilaisia terveyteen ja sairauksiin liittyviä kysymyksiä. Terveystiedossa kielitietoisuus ilmenee monipuolisena käsitteiden määrittelynä ja niiden täsmällisenä käyttönä oikeassa asiayhteydessä. Myös tilastojen ja kaavioiden tulkinta ja sanallistaminen ovat osa terveystiedon kielitietoisuutta. Terveystiedon tekstitaidot kehittävät taitoa lukea, ymmärtää, tulkita ja tuottaa itse erilaisia tekstejä, joissa on sekä oppiaineen erityistä sanastoa että oppiaineelle ominaista tapaa tarkastella ja tuottaa tietoa. Tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä kieli. Terveystiedon monitieteisen ja moniulotteisen luonteen vuoksi eri tieteenalojen käsitteitä tulee runsaasti. Tavoitteena on kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

PAKOLLISET OPINNOT

TE01 Terveys voimavarana (2 op)

TE1 Terveys voimavarana (2 op)

Moduulissa luodaan kokonaiskuvaa ihmisen voimavaroista, terveyden edistämisestä sekä terveyttä määrittävistä tekijöistä ja niiden yhteyksistä ja vaikutusmekanismeista. Lisäksi syvennetään ja laajennetaan perusopetuksen aikana hankittua ymmärrystä elintapojen merkityksestä terveydelle ja arvioidaan terveyden edellytysten toteutumista omassa elämässä, perheessä ja lähiyhteisöissä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen
- osaa selittää erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä
- tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.

Keskeiset sisällöt

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit
- terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveysuskomusmalli, muutosvaihemalli
- terveyskulttuurisia ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyteen sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta
- seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet
- mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät; stressi ja kriisit mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä; keinoja kuormituksen hallintaan
- opiskeluhyvinvointi

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakso tukee kaikkien laaja-alaisten tavoitteiden saavuttamista, mutta siinä painottuvat erityisesti hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Opintojakso harjaannuttaa kehittämään omaa hyvinvointiosaamista rakentamalla ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä. Tavoitteena on myös lisätä valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Opiskelussa kehitetään myös opiskelijan itsetuntemusta, mikä auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia ja rakentamaan identiteettiä. Opintojakso luo edellytyksiä käyttää vuorovaikutteisia opetusmenetelmiä, mikä tukee vuorovaikutusosaamista. Opetuksessa käsitellään mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.

Arviointi

Opintojakson arvioinnin perustana ovat sille asetetut tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Arvioinnin tärkeänä tavoitteena on ohjata opiskelua ja tukea oppimistavoitteiden saavuttamista. Arviointi kohdistuu monipuoliseen tiedonkäsittelyyn ja kykyyn itsenäiseen kriittiseen ajatteluun sekä käsitteiden täsmälliseen ja asianmukaiseen käyttöön. Arvioinnissa huomioidaan myös, miten terveyteen ja sairauteen liittyvää tietoa on pystytty soveltamaan, analysoimaan ja arvioimaan ja miten se on osattu asettaa laajempiin asiayhteyksiin. Arvioinnin kannalta keskeistä on myös aineistojen

tarkoituksenmukainen hyödyntäminen sekä se, että asioiden välisiä yhteyksiä, syysuhteita ja vuorovaikutusmekanismeja tarkastellaan asianmukaisesti ja esitetyt väitteet perustellaan monipuolisesti ja selkeästi. Arvioinnissa huomioidaan myös se, että terveyteen liittyviä ilmiöitä ja tietoja sekä niihin perustuvaa tiedonmuodostusta arvioidaan monipuolisesti ja kriittisesti. Terveystiedossa tulkinnoille, johtopäätöksille ja terveyteen liittyvälle eettiselle arvopohdinnalle on luonteenomaista ehdollisuus ja avoimuus, jolloin punnitaan vaihtoehtoisia näkemyksiä tai huomioidaan poikkeuksia ja erityistapauksia, joita tarkastellaan kriittisesti suhteessa kulttuuriin ja eri aikakausien yhteiskunnalliseen tilanteeseen. Terveystiedon yleissivistävän luonteen ohella terveystiedon aihepiireille on ominaista henkilökohtaisuus ja kokemuksellisuus. Kokemuksellista tietoa tulee analysoida ja perustella teorioiden tai tutkimuspohjaisen tiedon avulla. Arviointi keskittyy ainoastaan tavoitteiden saavuttamisen eli oppimisen, osaamisen ja työskentelyn arviointiin, se ei kohdistu opiskelijan terveyskäyttäytymiseen, arvoihin, asenteisiin, terveydentilaan tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön sekä taitoon esittää asioita kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti. Keskeisiä periaatteita arvioinnin toteuttamisessa ovat jatkuvuus, monipuolisuus ja opiskelijoiden osallistaminen arviointityöhön eli itse- ja vertaisarviointi.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

TE02 Terveys ja ympäristö (2 op)

TE2 Terveys ja ympäristö (2 op)

Moduulissa kehitetään valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää sekä perehdytään tutkimustiedon hankkimisen periaatteisiin. Keskeistä on mediaympäristön ohella tarkastella myös muiden elinympäristöjen terveysvaikutuksia sekä arvioida omien valintojen merkitystä ympäristön terveellisyydelle. Lisäksi moduulissa syvennytään riippuvuuksiin ja niiden vaikutuksiin.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveyskäyttäytymiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa
- osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta
- osaa kuvata terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveysviestinnän merkitystä ihmisten terveyskäsityksille ja terveydelle
- osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle
- osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.

Keskeiset sisällöt

Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi
- terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja, terveysviestinnän merkityksen ja luotettavuuden arviointi

Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

- rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen
- kestävä kehitys ja terveys
- ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy
- työhyvinvointi

Mielihyvä ja riippuvuus

- riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit
- keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakso tukee kaikkien laaja-alaisten tavoitteiden saavuttamista, mutta siinä painottuvat erityisesti hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen osaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen ja ympäristöosaaminen. Hyvinvointiosaamista tukee riippuvuuksiin ja niiden ehkäisyyn liittyvien aihepiirien käsittely. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy terveysviestinnän ja vaikutuskeinojen myötä. terveystieto on lähtökohtaisesti monitieteinen oppiaine, lisäksi tämän opintojakson keskeisiä sisältöjä on tieteellinen tieto ja tutkimus, mikä osaltaan rakentaa myös yhteiskunnallista osaamista. Kestävä kehitys ja ympäristöjen turvallisuus tukevat myös ympäristöosaamista.

Arviointi

Opintojakson arvioinnin perustana ovat sille asetetut tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Arvioinnin tärkeänä tavoitteena on ohjata opiskelua ja tukea oppimistavoitteiden saavuttamista. Arviointi kohdistuu monipuoliseen tiedonkäsittelyyn ja kykyyn itsenäiseen kriittiseen ajatteluun sekä käsitteiden täsmälliseen ja asianmukaiseen käyttöön. Arvioinnissa huomioidaan myös, miten terveyteen ja sairauteen liittyvää tietoa on pystytty soveltamaan, analysoimaan ja arvioimaan ja miten se on osattu asettaa laajempiin asiayhteyksiin. Arvioinnin kannalta keskeistä on myös aineistojen tarkoituksenmukainen hyödyntäminen sekä se, että asioiden välisiä yhteyksiä, syysuhteita ja vuorovaikutusmekanismeja tarkastellaan asianmukaisesti ja esitetyt väitteet perustellaan monipuolisesti ja selkeästi. Arvioinnissa huomioidaan myös se, että terveyteen liittyviä ilmiöitä ja tietoja sekä niihin perustuvaa tiedonmuodostusta arvioidaan monipuolisesti ja kriittisesti. Terveystiedossa tulkinnoille, johtopäätöksille ja terveyteen liittyvälle eettiselle arvopohdinnalle on luonteenomaista ehdollisuus ja avoimuus, jolloin punnitaan vaihtoehtoisia näkemyksiä tai huomioidaan poikkeuksia ja erityistapauksia, joita tarkastellaan kriittisesti suhteessa kulttuuriin ja eri aikakausien yhteiskunnalliseen tilanteeseen. Terveystiedon yleissivistävän luonteen ohella terveystiedon aihepiireille on ominaista henkilökohtaisuus ja kokemuksellisuus. Kokemuksellista tietoa tulee analysoida ja perustella teorioiden tai tutkimuspohjaisen tiedon avulla. Arviointi keskittyy ainoastaan tavoitteiden saavuttamisen eli oppimisen, osaamisen ja työskentelyn arviointiin, se ei kohdistu opiskelijan terveyskäyttäytymiseen, arvoihin, asenteisiin, terveydentilaan tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvosana perustuu

monipuoliseen näyttöön sekä taitoon esittää asioita kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti. Keskeisiä periaatteita arvioinnin toteuttamisessa ovat jatkuvuus, monipuolisuus ja opiskelijoiden osallistaminen arviointityöhön eli itse- ja vertaisarviointi.

TE03 Terveys ja yhteiskunta (2 op)

TE3 Terveys ja yhteiskunta (2 op)

Moduulissa ohjataan tarkastelemaan laajasti terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historiallisia kehityslinjoja sekä tulevaisuuden haasteita yhteiskunnassa. Tehtävänä on avata keskeisiin tarttumattomiin ja tartuntatauteihin liittyviä tekijöitä sekä tarkastella sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle. Olennaista on myös perehtyä terveyteen ja sairauksiin liittyviin eettisiin kysymyksiin sekä globaaleihin terveyshaasteisiin.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveyspolitiikan ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen
- pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautien riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautien näkökulmasta
- osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveyspalveluihin yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle
- osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.

Keskeiset sisällöt

Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- terveyskäsityksiä ja sairauksien selitysmalleja
- keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä
- tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia

Sairaudet ja hoito

- epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit
- sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen
- itsehoito ja omahoito

Eettiset kysymykset

- eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit

- keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä, kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia
- terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi
- terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakso tukee kaikkien laaja-alaisten tavoitteiden saavuttamista, mutta siinä painottuvat erityisesti yhteiskunnallinen osaaminen, eettisyys, ympäristöosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Opintojakso luo edellytyksiä pohtia keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä kuten myös erilaisia terveyskäsityksiä ja sairauksien selitysmalleja. Opintojaksossa painottuvat myös epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen itsehoito ja omahoito, mikä rakentaa sekä yhteiskunnallista osaamista että globaali- ja kulttuuriosaamista. Eettiset kysymykset ovat kurssin keskeistä sisältöä.

Arviointi

Opintojakson arvioinnin perustana ovat sille asetetut tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Arvioinnin tärkeänä tavoitteena on ohjata opiskelua ja tukea oppimistavoitteiden saavuttamista. Arviointi kohdistuu monipuoliseen tiedonkäsittelyyn ja kykyyn itsenäiseen kriittiseen ajatteluun sekä käsitteiden täsmälliseen ja asianmukaiseen käyttöön. Arvioinnissa huomioidaan myös, miten terveyteen ja sairauteen liittyvää tietoa on pystytty soveltamaan, analysoimaan ja arvioimaan ja miten se on osattu asettaa laajempiin asiayhteyksiin. Arvioinnin kannalta keskeistä on myös aineistojen tarkoituksenmukainen hyödyntäminen sekä se, että asioiden välisiä yhteyksiä, syysuhteita ja vuorovaikutusmekanismeja tarkastellaan asianmukaisesti ja esitetyt väitteet perustellaan monipuolisesti ja selkeästi. Arvioinnissa huomioidaan myös se, että terveyteen liittyviä ilmiöitä ja tietoja sekä niihin perustuvaa tiedonmuodostusta arvioidaan monipuolisesti ja kriittisesti. Terveystiedossa tulkinnoille, johtopäätöksille ja terveyteen liittyvälle eettiselle arvopohdinnalle on luonteenomaista ehdollisuus ja avoimuus, jolloin punnitaan vaihtoehtoisia näkemyksiä tai huomioidaan poikkeuksia ja erityistapauksia, joita tarkastellaan kriittisesti suhteessa kulttuuriin ja eri aikakausien yhteiskunnalliseen tilanteeseen. Terveystiedon yleissivistävän luonteen ohella terveystiedon aihepiireille on ominaista henkilökohtaisuus ja kokemuksellisuus. Kokemuksellista tietoa tulee analysoida ja perustella teorioiden tai tutkimuspohjaisen tiedon avulla. Arviointi keskittyy ainoastaan tavoitteiden saavuttamisen eli oppimisen, osaamisen ja työskentelyn arviointiin, se ei kohdistu opiskelijan terveyskäyttäytymiseen, arvoihin, asenteisiin, terveydentilaan tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön sekä taitoon esittää asioita kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti. Keskeisiä periaatteita arvioinnin toteuttamisessa ovat jatkuvuus, monipuolisuus ja opiskelijoiden osallistaminen arviointityöhön eli itse- ja vertaisarviointi.

KOULUKOHTAISET VALINNAISET OPINNOT

TE04 Terveystiedon ylioppilaskokeeseen valmentava opintojakso (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa kokonaiskuvan terveystiedon oppimäärän keskeisistä sisältöalueista
- hallitsee laajat kurssirajat ylittävät asiakokonaisuudet
- kehittää terveystieteellisen ajattelun taitoja ja osaa muodostaa perusteltuja näkemyksiä
- ymmärtää terveyteen liittyviä arvoja, käyttäytymismalleja ja syyseuraussuhteita sekä hahmottaa laajempia asiayhteyksiä
- osaa arvioida, analysoida ja soveltaa terveystiedon teemoja ja luoda uusia synteesejä aikaisempien tietorakenteiden pohjalta
- valmistautuu terveystiedon ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

- pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojaksojen ydinaines ja keskeiset sisällöt
- pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojaksojen keskeiset käsitteet
- terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen
- fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön terveysvaikutukset
- terveyteen liittyvän tutkimuksen keskeiset teemat ja niiden kriittinen arviointi
- terveystiedon aihealueisiin liittyvät ajankohtaiset aiheet
- erityyppisiin tehtäviin vastaaminen

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakso vahvistaa kaikkien laaja-alaisen osaamisen osioiden kehittymistä.

Arviointi

Arviointi perustuu

- opiskelijan kykyyn arvioida, analysoida ja soveltaa tietoa
- kykyyn argumentoida monipuolisesti terveyteen vaikuttavia syy-seuraussuhteita ja esittää erilaisia näkökulmia
- monipuoliseen terveysosaamiseen.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

6.18 Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista. Liikunnassa opetetaan taitoja ja tietoja, joiden avulla opiskelija pystyy arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään. Opetuksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta fyysisestä aktiivisuudestaan sekä toiminta- ja opiskelukyvystään. Opetuksessa korostetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana aktiivista elämäntapaa. Opiskelija rakentaa myönteistä kehosuhdetta ja minäkuvaa liikunnan avulla. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Lukion liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla monipuolisesti ja turvallisesti ottaen huomioon eri opiskeluympäristöjen ja vuodenaikojen tarjoamat mahdollisuudet. Opetuksessa käytetään erilaisia työtapoja ja menetelmiä, osallistetaan opiskelijoita toiminnan suunnitteluun ja arviointiin sekä ohjataan heitä ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta ja turvallisuudesta.

Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon opiskelijan oikeus fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Oppimista tuetaan opetusta eriyttämällä ottaen huomioon opiskelijoiden yksilölliset lähtökohdat ja kehitystarpeet (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Liikunnan opetus vahvistaa opiskelijan motivaatiota, itseluottamusta ja pätevyyttä fyysiseen aktiivisuuteen sekä ymmärrystä elämänmittaisen liikunta-aktiivisuuden merkityksestä.

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuvaa vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesäätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelemistä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.

Lukion liikunta on monitieteinen oppiaine, joka tarjoaa mahdollisuuksia eri tieteenalojen ja oppiaineiden, esimerkiksi terveystiedon, biologian, fysiikan ja musiikin, ymmärtämiseen. **Monitieteinen ja**

luova osaaminen kehittyy liikunnan oppimistilanteissa, jotka ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita. Liikunta kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti tukien yleistä opiskeluvireyttä ja oppimisedellytyksiä.

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. **Yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.

Itsensä pitkäjänteinen kehittäminen, oman lihasvoiman käyttö sekä toisia kunnioittava toiminta ilmenevät **eettisyytenä ja ympäristöosaamisena**, joka toteutuu liikunnassa toimintana yhteiseksi hyväksi. Liikunnassa tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa, kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opiskelija oppii tunnistamaan ympäristöä säästäviä ja kuormittavia liikuntamuotoja oppien esimerkiksi luontoliikunnassa eettisesti kestävään liikuntakulutukseen.

Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden **globaali- ja kulttuuriosaamista.**

Liikunnan opetuksen yleiset tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- oppii soveltamaan liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)
- oppii arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä saadun tiedon pohjalta harjoittamaan niitä
- osaa tehdä perusteltuja valintoja fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittämiseksi sekä fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi
- kehittää taitoa itsearviointiin (tavoitteenasettelu, suunnitelma ja toteutus tavoitteiden suuntaisesti sekä edistymisen arviointi)
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti
- toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla, tukee yhteisöllisyyttä kannustamalla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia.

Arviointi

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen

toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearvioinnin eri muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Liikunnassa korkeakouluyhteistyö toteutuu Jyväskylän yliopiston opetusharjoittelun kautta. Metropolian fysioterapiayksikkö on tarjonnut opiskelijoille ergonomia- ja opiskeluhyvinvointia edistävää ohjausta. Yhteistyötä liikuntaseurojen ja eri liikunta-alan toimijoiden kanssa hyödynnetään etenkin opintojaksossa LI03.

Kielitietoisuus oppiaineessa

Kielitietoisuus ilmenee liikunnassa kykynä ilmaista itseään liikunnan avulla ja ymmärtää erilaisia liikunnallisia ilmaisumuotoja. Tavoitteena on liikunnallisten tietojen, taitojen ja sisältöjen oppiminen sekä vuorovaikutusosaamisen kehittyminen.

PAKOLLISET OPINNOT

Pakollisissa opinnoissa syvennetään ja sovelletaan perusopetuksessa opittuja liikuntataitoja ja -tietoja sekä opetetaan liikuntaa monipuolisesti erilaisissa opiskeluympäristöissä. Opetuksessa otetaan huomioon eri vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet. Opiskelija oppii monipuolisen liikkumisen ja toimintakyvyn kehittämisen periaatteet. Opetus tukee opiskelijan toimintakykyä, kokonaisvaltaista hyvinvointia ja kasvua osallisuuteen sekä kannustaa elinikäiseen liikunnan harrastamiseen ja liikkuvan elämäntavan omaksumiseen.

LI01 Oppiva liikkuja (2 op)

LI1 Oppiva liikkuja (2 op)

Opiskelija ymmärtää liikuntataitojen sekä fyysisen aktiivisuuden merkityksen oman toimintakyvyn, terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksenä. Opiskelija saa monipuolisia kokemuksia yhdessä liikkumisesta, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä reilun pelin hengessä. Opiskelijan koettu liikunnallinen pätevyys ja myönteinen minäkuva vahvistuvat uuden oppimisen sekä liikunnan tuoman ilon ja virkistyksen myötä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)

- osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

- liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen
- opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit

Laaja-alainen osaaminen

- hyvinvointiosaaminen: opiskelija oppii pitämään huolta itsestä ja omasta toimintakyvystä on sinnikäs ja yrittää parhaansa, tunnistaa ja käyttää omia vahvuuksiaan sekä rakentaa identiteettiään
- vuorovaikutusosaaminen: yhteistyökyky ja yhdessä oppimisen taidot, itsesäätely ja vastuullisuus sekä tunne- ja empatiataidot kehittyvät.

Arviointi

Opintojakson arviointi kohdistuu opiskelijan tietoihin, taitoihin ja työskentelyyn opintojakson tavoitteiden suunnassa. Tietojen arvioinnissa korostuvat taitojen oppimiseen liittyvä liikuntatieto ja sen soveltaminen.

Taitojen arvioinnissa painotetaan liikuntataitojen soveltamista erilaisissa liikuntatehtävissä. Työskentelyn arviointi kohdistuu vuorovaikutusosaamiseen sekä vastuulliseen ja yritteliääseen työskentelyyn oppitunneilla. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan kyky toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia.

Arviointimenetelminä voidaan käyttää esimerkiksi

- opettajan havainnointia liikuntataidoista ja -tiedoista, opetukseen osallistumisesta sekä vuorovaikutuksesta tunneilla
- vertaisarviointia paripalautteena sanallisesti ja/tai kirjallisesti oppituntien aikana
- opiskelijan itsearviointia sanallisesti ja/tai kirjallisesti oppituntien aikana ja/tän,ai opintojakson päättyessä.

LI02 Aktiivinen elämä (2 op)

LI2 Aktiivinen elämä (2 op)

Moduulissa opiskelijaa opetetaan ja kannustetaan liikunnallisen elämäntavan omaksumiseen sekä riittävän päivittäisen fyysisen aktiivisuuden saavuttamiseen. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään, että liikuntaharrastusten lisäksi toimintakykyä, terveyttä ja hyvinvointia tukeva fyysinen aktiivisuus muodostuu arjen valinnoista ja pitkäkestoisen istumisen välttämisestä. Opiskelija ohjataan havainnoimaan arkisia toimintatapojaan ja valintojaan kestävän tulevaisuuden, fyysisen aktiivisuuden ja

terveyden näkökulmista. Opetus toteutetaan rakennettua ja rakentamatonta opiskeluympäristöä sekä liikunta- ja hyvinvointiteknologiaa mahdollisuuksien mukaan hyödyntäen.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- arvioi fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä asettaa kehittämistavoitteita saadun tiedon pohjalta
- osaa tehdä oman toimintakyvyn ja ympäristön kannalta perusteltuja valintoja fyysisen toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi
- toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

- fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, ylläpito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen
- liikkuvuus ja kehonhuolto
- ergonomia liike- ja suoritustekniikoissa
- yhteistyötaitoja sekä yhteishenkeä kehittävät liikunnalliset pari- ja ryhmätehtävät

Laaja-alainen osaaminen

- hyvinvointiosaaminen: kehitetään kykyä kantaa vastuuta omasta toimintakyvystä ja opiskeluvireydestä
- vuorovaikutusosaaminen: yhteistyökyky ja yhdessä oppimisen taidot, itsesäätely ja vastuullisuus sekä tunne- ja empatiataidot kehittyvät
- yhteiskunnallinen osaaminen: tuetaan opiskelussa ja työssä jaksamista antamalla valmiuksia ylläpitää ja kehittää omaa terveyskuntoaan.

Arviointi

Opintojakson arviointi kohdistuu opiskelijan tietoihin, taitoihin ja työskentelyyn opintojakson tavoitteiden suunnassa.

Tietojen arvioinnissa korostuvat opiskelijan osoittama ymmärrys toimintakykyä ja terveyttä ylläpitävästä fyysisestä aktiivisuudesta sekä fyysisen toimintakyvyn arviointiosaaminen.
Taitojen arvioinnissa painotetaan opiskelijan taitoa havainnoida arkisia toimintatapojaan sekä tehdä perusteltuja valintoja fyysisen toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi.
Taidot ilmenevät aktiivisena osallistumisena erilaisia ominaisuuksia kehittävään työskentelyyn liikuntatunneilla.

Työskentelyn arviointi kohdistuu vuorovaikutusosaamiseen sekä vastuulliseen ja yritteliääseen työskentelyyn oppitunneilla.

Opintojakson arvioinnissa huomioidaan opiskelijan hyvinvointiosaaminen, joka ilmenee opiskelijan kykynä tehdä oman toimintakyvyn ja ympäristön kannalta perusteltuja valintoja fyysisen

toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi. Arviointi kohdistuu myös opiskelijan kykyyn arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä asettaa kehittämistavoitteita saadun tiedon pohjalta.

Arviointimenetelminä voidaan käyttää esimerkiksi

- opettajan havainnointia opiskelijan osaamisen soveltamisesta erilaisissa liikuntatehtävissä, opetukseen osallistumisesta ja vuorovaikutuksesta tunneilla
- opiskelijan laatimaa liikuntasuunnitelmaa ja opiskelijan itsearviointia suunnitelman toteuttamisesta
- vertaisarviointia paripalautteena sanallisesti ja/tai kirjallisesti oppituntien aikana
- opiskelijan itsearviointia sanallisesti ja/tai kirjallisesti oppituntien aikana ja/tai opintojakson päättyessä.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Valtakunnallisten valinnaisten opintojen tavoitteena on kokonaisvaltaista hyvinvointia ja terveyttä edistävän liikunnan harjoittaminen, vastuun ottaminen omasta ja yhteisestä toiminnasta sekä myönteiset kokemukset omasta kehosta, koetusta liikunnallisesta pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä. Opettaja tarkentaa opintojen sisällöt yhdessä opiskelijaryhmän kanssa. Liikunnan valtakunnalliset valinnaiset opinnot tarjoavat mahdollisuuksia temaattisten, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukaisten opintojen toteuttamiseen sekä yhteistyöhön osallistumiseen koulutuksen järjestäjien, korkeakoulujen sekä työ- ja elinkeinoelämän kanssa.

LI03 Uudet mahdollisuudet (2 op)

LI3 Uudet mahdollisuudet (2 op)

Moduulin tavoitteena on erityisesti edistää opiskelijan fyysistä toimintakykyä sekä monipuolistaa opiskelijan liikunnallista osaamista ja koettua pätevyyttä uuden oppimisen myötä.

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjoittaa ja soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja monipuolisesti ja uusin tavoin
- harjaantuu kehon hallinnassa
- tunnistaa tunteitaan, toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen sekä tukee yhteisöllisyyttä toisia auttaen ja kannustaen
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

- uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin tutustuminen
- liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien monipuolinen ylläpito ja kehittäminen

Laaja-alainen osaaminen

- hyvinvointiosaaminen: tunnistetaan omia vahvuuksia uusissa liikuntasisällöissä ja -ympäristöissä
- vuorovaikutusosaaminen: yhteistyökyky ja yhdessä oppimisen taidot, itsesäätely ja vastuullisuus sekä tunne- ja empatiataidot kehittyvät
- yhteiskunnallinen osaaminen: kehitetään opiskelijan kykyä kantaa vastuuta opintojakson sisältöjen suunnittelusta ja aktiivisesta toiminnasta opintojakson aikana.

Arviointi

Opintojakson arviointi kohdistuu opiskelijan tietoihin, taitoihin ja työskentelyyn opintojakson tavoitteiden suunnassa.

Tietojen arvioinnissa korostuu opiskelijan osoittama ymmärrys motorisesta oppimisesta ja motoriikan kehittämisestä tehtävän vaatimuksia muuntelemalla.

Taitojen arvioinnissa painotetaan opiskelijan kehonhallintaa ja uusien motoristen taitojen oppimista. Työskentelyn arviointi kohdistuu vuorovaikutusosaamiseen sekä vastuulliseen ja yritteliääseen työskentelyyn oppitunneilla.

Arviointimenetelminä voidaan käyttää esimerkiksi

- opettajan havainnointia opiskelijan osaamisen soveltamisesta erilaisissa liikuntatehtävissä, opetukseen osallistumisesta ja vuorovaikutuksesta tunneilla
- vertaisarviointia paripalautteena sanallisesti ja/tai kirjallisesti oppituntien aikana
- opiskelijan itsearviointia sanallisesti ja/tai kirjallisesti oppituntien aikana ja/tai opintojakson päättyessä.

LI04 Yhdessä liikkuen (2 op)

LI4 Yhdessä liikkuen (2 op)

Moduulin tavoitteena on erityisesti edistää opiskelijan sosiaalista toimintakykyä ja yhteenkuuluvuutta liikunnan avulla. Työtavoissa painottuvat opiskelijaryhmän aktiivinen osallisuus, toiminnallisuus ja yhteistoiminta.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- toimii yhdessä asetetun liikunnallisen tavoitteen saavuttamiseksi
- toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

- yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit, luontoliikunta tai muut projektiluonteiset kokonaisuudet

Tarkennuksia opintojakson sisältöihin

- yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit, luontoliikunta tai muut projektiluonteiset kokonaisuudet. Viikin normaalikoulussa tämä opintojakso toteutetaan palloilukurssina vuodenaikaan, sääolosuhteisiin ja käytettävissä oleviin tiloihin soveltuvin pallo- ja mailapelein.
- eri palloilulajien keskeiset säännöt, tekniikka ja peli-idea pelinomaisesti harjoitettuna
- lisäksi tutustuminen joihinkin lajeihin, jotka ovat suurimmalle osalle opiskelijoista vieraampia (esimerkiksi rugby, vesipallo, kriketti, baseball tai muu vastaava laji)
- opettaja tarkentaa sisällön yhdessä opiskelijoiden kanssa
- opintojaksossa tutustutaan palloilulajien ja mailapelien harjoittelupaikkoihin pääkaupunkiseudulla

Laaja-alainen osaaminen

- vuorovaikutusosaaminen: painotetaan oman käyttäytymisen säätelyä, itsehillintää ja vastuullisuutta sekä toisten huomioon ottamista
- hyvinvointiosaaminen: taitojen karttuminen tukee positiivisen minäkuvan muodostumista
- yhteiskunnallinen osaaminen: monipuoliset liikkumistaidot ja liikuntalajien tuntemus tukevat fyysisen toimintakyvyn ylläpitämistä ja työssäjaksamista
- eettinen osaaminen: liikunnassa korostuvat sääntöjen kunnioittaminen sekä reilun pelin periaatteiden noudattaminen.

Arviointi

Opintojakson arviointi kohdistuu opiskelijan tietoihin, taitoihin ja työskentelyyn opintojakson tavoitteiden suunnassa. Tietojen arvioinnissa korostuu opiskelijan osoittama ymmärrys liikunnan erilaisista tavoitteista ja keinoista niiden saavuttamiseksi. Taitojen arvioinnissa painotetaan yhdessä valitun tavoitteen mukaisten liikuntataitojen kehittymistä.

Työskentelyn arviointi kohdistuu vuorovaikutusosaamiseen sekä vastuulliseen ja yritteliääseen työskentelyyn oppitunneilla. Arviointi perustuu myös opiskelijan kykyyn tunnistaa tunteitaan, toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen sekä tukea yhteisöllisyyttä toisia auttaen ja kannustaen

Arviointimenetelminä voidaan käyttää esimerkiksi

- opettajan havainnointia opiskelijan osaamisen soveltamisesta erilaisissa liikuntatehtävissä, opetukseen osallistumisesta ja vuorovaikutuksesta tunneilla
- vertaisarviointia paripalautteena sanallisesti ja/tai kirjallisesti oppituntien aikana
- opiskelijan itsearviointia sanallisesti ja/tai kirjallisesti oppituntien aikana ja/tai opintojakson päättyessä.

LI05 Virkistystä liikunnasta (2 op)

LI5 Virkistystä liikunnasta (2 op)

Moduulin tavoitteena on erityisesti edistää opiskelijan psyykkistä toimintakykyä, myönteistä minäkuvaa, voimavaroja ja jaksamista liikunnan avulla. Opetuksessa korostuvat toiminta- ja opiskelukyvyn tukeminen sekä liikunnan ilo ja virkistys.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- arvioi omaa jaksamistaan ja vireyttään sekä osaa tehdä perusteltuja liikunnallisia valintoja toiminta- ja opiskelukyvyn lisäämiseksi
- ymmärtää, miten liikunnan avulla voidaan edistää jaksamista ja opiskeluvireyttä
- osallistuu toimintaan asiallisesti, aktiivisesti ja yhteisöllisyyttä edistäen.

Keskeiset sisällöt

- virkistystä lisäävät liikuntamuodot
- rentoutus ja kehonhuolto

Laaja-alainen osaaminen

- hyvinvointiosaaminen: kehitetään valmiuksia oman elämänhallinnan tunnistamiseksi mm. opiskelun, vapaa-ajan ja levon suhteen. Opintojaksolla kannustetaan opiskelijaa havainnoimaan kehon ja mielen viestejä opiskeluvireyden edistämiseksi
- eettinen ja ympäristöosaaminen: hyödynnetään luontoympäristöä hyvinvoinnin lähteenä.

Arviointi

Opintojakson arviointi kohdistuu opiskelijan tietoihin, taitoihin ja työskentelyyn opintojakson tavoitteiden suunnassa. Tietojen arvioinnissa korostuvat opiskelijan osoittama ymmärrys jaksamista ja opiskeluvireyttä ylläpitävästä fyysisestä aktiivisuudesta. Taitojen arvioinnissa painotetaan opiskelijan taitoa tehdä perusteltuja liikunnallisia valintoja toiminta- ja opiskelukyvyn lisäämiseksi. Taidot ilmenevät aktiivisena osallistumisena työskentelyyn liikuntatunneilla. Opiskelija arvioi myös omaa jaksamistaan ja vireyttään sekä tekee perusteltuja liikunnallisia valintoja toiminta- ja opiskelukyvyn lisäämiseksi. Työskentelyn arviointi kohdistuu vuorovaikutusosaamiseen sekä vastuulliseen ja yritteliääseen työskentelyyn oppitunneilla.

Arviointimenetelminä voidaan käyttää esimerkiksi

- opettajan havainnointia
- opiskelijan itsearviointia
- vertaisarviointia
- opiskelijan suunnitelmaa opiskeluvireyden ylläpitämiseksi ja arviota sen toteutumisesta.

KOULUKOHTAISET VALINNAISET OPINNOT

LI06 Vanhojen tanssit (2 op)

Opintojakson tavoitteena on edistää opiskelijoiden yhteistoimintaa ja sosiaalisen kanssakäymisen taitoja sekä tuottaa iloa ja virkistystä uuden oppimisesta ja tanssitaidon kehittymisestä. Opintojakson keskeisenä sisältönä on osana koulumme juhlaperinteitä esittää tanssit vanhemmille, kouluväelle, lähialueen päiväkotien lapsille ja palvelutalon väelle. Työtavoissa painottuvat opiskelijaryhmän aktiivinen osallisuus, toiminnallisuus ja yhteistoiminta.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- saa mahdollisuuden opetella tanssia pitkäjänteisesti ja kehittää taidollisia ja tiedollisia valmiuksiaan
- tutustuu tanssin historiaan ja opettelee tanssimiseen liittyvää käyttäytymiskulttuuria
- osallistuu harjoitteluun aktiivisesti ja yhteisöllisyyttä edistäen
- saa tanssin kautta tukea fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin.

Keskeiset sisällöt

- perinteisesti tanssivalikoimaan kuuluu vanhoja salonkitansseja, 1900-luvun vaihteen muotitansseja sekä 1920- ja 1930-luvun tansseja
- jokainen vuosikurssi valmistelee ja esittää myös oman tanssin
- esitysten valmisteluihin liittyvät muut sisällöt kuten juhlatilan koristelu, kutsut ym. Juhlavalmistelut.

Laaja-alainen osaaminen

- globaali- ja kulttuuriosaaminen: yhteisöllisyys edistää yhteenkuuluvuuden tunnetta, iloa ja virkistystä
- hyvinvointiosaaminen: pyritään edistämään omien vahvuuksien tunnistamista ja käyttämistä sekä rohkeutta kehittää esiintymisen taitoja
- vuorovaikutusosaaminen: yhteistyökyky ja ilo yhdessä oppimisesta, vastuullisuus sekä tunne- ja empatiataidot kehittyvät.

Arviointi

Arviointi perustuu

- pitkäjänteiseen harjoitteluun sekä aktiiviseen osallistumiseen tanssitunteihin ja juhlaan
- tuntityöskentelyyn, johon kuuluvat mm. aktiivisuus, yritteliäisyys, oma-aloitteisuus, vastuullisuus ja yhteistyötaidot.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

LI07 Kohota kuntoa (2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija harjaantuu henkilökohtaisten tavoitteidensa asettelussa, sisältöjen suunnittelussa ja opintojakson toteutuksessa. Osa tunneista on itsenäistä toimintaa yhdessä opettajan kanssa suunnitellun liikuntaohjelman mukaisesti. Osalla tunneista koko liikuntaryhmä toimii yhdessä.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- edistää fyysistä toimintakykyään
- osaa asettaa realistiset tavoitteet oman fyysisen toimintakykynsä kehittämiseksi

- työskentelee tunnollisesti ja vastuullisesti ja kehittää itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

- jonkun tai joidenkin fyysisen suorituskyvyn osa-alueen tai osa-alueiden (esimerkiksi lihaskunto, liikkuvuus, kestävyys, nopeus) kehittämiseen tähtäävän harjoitteluohjelman suunnittelu ja toteutus
- liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien kehittäminen
- kehonhuolto sekä ryhmän yhteishenkeä ja virkistymistä edistävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit

Laaja-alainen osaaminen

- hyvinvointiosaaminen: omaa toimintakykyä edistävän liikuntaohjelman suunnittelu ja toteutus. Tuetaan opiskelijan sinnikkyyttä sekä määrätietoista ja vastuullista harjoittelua valitun toimintakyvyn osa-alueen kehittämiseksi.
- vuorovaikutusosaaminen kehitetään vastuullisuutta ja ryhmässä toimimista.

Arviointi

Arviointi perustuu

- opiskelijan osoittamaan ymmärrykseen motorisesta oppimisesta ja fyysisen suorituskyvyn kehittämisestä
- uusien motoristen taitojen oppimiseen
- oman kunnon kehittymisen huomioivan realistisen harjoitussuunnitelman laadintaan
- vastuulliseen, itsenäiseen ja yritteliääseen työskentelyyn oppitunneilla
- hyvinvointiosaamista arvioidaan opiskelijan ymmärryksellä siitä, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin
- arviointimenetelminä voidaan käyttää esimerkiksi opettajan havainnointia, itsearviointia ja vertaisarviointia.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

LI08 Purpuri (2 op)

Koulumme abiturientit ovat esittäneet hämäläisen juhlapurpurin jo yli 75 vuoden ajan viimeisenä koulupäivänään penkinpainajaisten yhteydessä. Opintojakson tavoitteena on jatkaa tätä ainutlaatuista perinnettä ja samalla tutustua ja tutustuttaa koko kouluyhteisö suomalaisen kansantanssin perinteeseen. Yhdessä tanssiminen toimii myös mukavana virkistäjänä viimeisen kouluvuoden lopulla.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- kokee tanssin iloa ja virkistystä
- kehittää kokonaisvaltaista tietoisuutta ryhmän yhteisestä liikkeellisestä tapahtumasta
- syventää liike- ja tanssi-ilmaisuun liittyviä taitojaan ja musiikin tulkintaa
- osaa valmistautua esiintymistilanteeseen

- saa kokemuksia ja tietoa suomalaisesta kansallispukuperinteestä ja visuaalisuuden merkityksestä tanssiteoksen osatekijänä
- oppii sovittamaan ilmaisunsa esittämänsä teoksen tyyliin.

Keskeiset sisällöt

- suomalaisia kansantansseja
- opiskelija harjoittelee koreografian toteuttamista ryhmässä
- tutustuminen suomalaiseen kansallispukuperinteeseen ja visuaalisuuden merkitykseen tanssiteoksen osatekijänä
- syventää kehollista artikulaatiota, motorisia taitoja ja tanssillista ilmaisua

Laaja-alainen osaaminen

- globaali ja kulttuuriosaaminen: opiskelija tutustuu suomalaiseen kansantanssiperinteeseen
- hyvinvointiosaaminen: tuetaan opiskelijan virkistymistä ja vahvistetaan opiskelijan identiteettiä uusien taitojen omaksumisen kautta
- vuorovaikutusosaaminen: sitoudutaan yhteiseen tanssiprojektiin sekä saadaan yhteisöllisyyden kokemuksia.

Arviointi

Arviointi perustuu

- pitkäjänteiseen harjoitteluun sekä aktiiviseen osallistumiseen tanssitunteihin ja juhlaan
- tuntityöskentelyyn, johon kuuluvat mm. aktiivisuus, yritteliäisyys, oma-aloitteisuus, vastuullisuus ja yhteistyötaidot.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

LI09 Liiku luonnossa (2 op)

Luonnossa liikkuminen on yksi parhaita rentoutumisen ja virkistymisen keinoja ja tarjoaa monimuotoisen ja virkistävän liikuntaympäristön hyvinvoinnin ja opiskelu jaksamisen lähteeksi. Opiskelija saa monipuolisia kokemuksia luonnossa liikkumisesta.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- saa iloa ja virkistystä liikkumalla luonnossa
- harjaantuu liikkumaan luonnossa eri tavoilla (esimerkiksi kävellen, suksilla, polkupyörällä, kanootilla, purjeveneellä)
- tutustuu jokamiehenoikeuksiin ja osaa noudattaa niitä
- ymmärtää turvallisen luonnossa liikkumisen periaatteet ja osaa toimia niiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- vuodenaikaan soveltuvat monipuoliset luontoliikuntamuodot, kuten retkeily ja patikointi, maastopyöräily, melonta, purjehdus, hiihto, retkiluistelu

- turvallisen luonnossa ja vesillä liikkumisen perusteet
- kurssi toteutetaan koulupäivän ulkopuolella iltaisin ja/tai viikonloppuisin

Laaja-alainen osaaminen

- eettinen ja ympäristöosaaminen: edistetään luonnossa liikkumisen valmiuksia eettisesti ja ekologisesti kestävien periaatteiden mukaisesti
- hyvinvointiosaaminen: tuetaan opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä.
- monitieteinen ja luova osaaminen: kehitetään opiskelijan valmiuksia tehdä luovia ja tilanteeseen sopivia päätöksiä esimerkiksi reitinvalinnassa tai turvallisuuden varmistamiseksi.

Arviointi

Arviointi perustuu

- aktiiviseen osallistumiseen yhteisiin retkiin
- tuntityöskentelyyn, johon kuuluu mm. yritteliäisyys, oma-aloitteisuus sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot
- vastuullista ja turvallisuutta edistävään toimintaan tunneilla.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

6.19 Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksessa musiikin opetuksen tehtävänä on edistää opiskelijan aktiivista musiikillista toimintaa ja osallisuutta. Musiikin opetuksessa opiskelija tutustuu maailmaan moniaistisesti ja tutkii sitä etenkin kuulonvaraisesti. Hän syventää myönteistä suhdetta musiikkiin ja taiteelliseen ilmaisuun sekä pohtii niiden merkitystä elämässä.

Lukion musiikin opetus tarjoaa tilaisuuksia musiikillisten ilmaisutapojen kokeilemiseen, mielikuvituksen käyttöön ja taiteidenväliseen työskentelyyn. Luova tuottaminen ja uusien musiikillisten ratkaisujen etsiminen ovat prosesseja, jotka vaativat aikaa ja rauhaa ajatella. Ne kehittävät pitkäjänteisyyttä ja kykyä soveltaa opittua uusissa tilanteissa.

Musiikin opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoiden kokemukset ja musiikille antamat merkitykset. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä musiikillisen identiteetin kehittymistä. Musiikin opetus myös syventää opiskelijan ymmärrystä musiikista yhteiskunnallisena ilmiönä. Musiikillinen ja muu taiteellinen työskentely antavat valmiuksia musiikilliseen kansalaisaktiivisuuteen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä median ja ääniympäristön kriittiseen tarkasteluun.

Musiikin opiskelu tukee oppimista ja yhteisöllisyyttä monin tavoin. Yhteismusisointi on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Rakentava vuorovaikutus ja yhteensovittaminen avartavat opiskelijan näkemyksiä musiikista ja muista taiteista sekä kulttuurisista arvostuksista ja arvojärjestyksistä. Samalla kehittyvät muun muassa luovan ja kriittisen ajattelun taidot. Näitä taitoja opiskelija tarvitsee niin hyvän elämän rakentamisessa kuin eri alojen opinnoissa ja työtehtävissä.

Musiikkikäsitteiden merkitykset opitaan kehollisesti musiikillisessa toiminnassa auditiivisten, visuaalisten ja motoristen kokemusten kautta. Soivan äänimateriaalin lisäksi opetuksessa käytetään muun muassa puhetta, liikettä ja kuvia sekä erilaisia kirjoitettuja tekstejä, kuten nuotteja ja tabulatuureja.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Musiikin opiskelu on kokonaisvaltainen musiikillinen oppimisprosessi, jossa on kyse kehollisten, motoristen, kognitiivisten ja ilmaisutaitojen kehittämisestä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tämän lisäksi musiikilla oppiaineena on luonteva yhteys kaikkiin lukion laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin.

Musiikki on olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Oppiaineena musiikki luo pohjaa **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutustaitojen** sekä **eettisyyden** kehittymiselle. Se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä. Musiikkia opiskellessaan opiskelija oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja myös vielä harjoiteltavia taitoja. Musiikillisen ja muun taiteellisen toiminnan kautta opiskelijat harjaantuvat ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvylle asettua toisen asemaan.

Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan **luovaa ja monitieteistä osaamista**. Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Ne auttavat katsomaan asioita toisin, ajattelemaan uusilla tavoilla ja ratkomaan käytännön ongelmia. Kyky kuvitteluun on tärkeää myös **ympäristöosaamisen** kannalta. Ekologinen kuvittelukyky auttaa näkemään vaihtoehtoisia valinnan mahdollisuuksia ja punnitsemaan toiminnan seurauksia kestävän elämäntavan näkökulmasta. Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan musiikin ja muiden tiedonalojen yhtymäkohtia. Olennaista taiteessa ja luovassa tuottamisessa on kuitenkin se, että ne auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen sekä **yhteiskunnallisen osaamisen** kehittäminen kytkeytyy luontevasti musiikin opetuksen tavoitteisiin. Musiikki avaa näköalan ihmisenä olemiseen ja yhteiskuntaan. Musiikki ja muut taiteet avartavat ja laajentavat ajattelua, sisäistä katsetta, mikä auttaa näkemään esimerkiksi yli erilaisten raja-aitojen ja kohtaamaan konflikteja. Musiikillinen toiminta kehittää taitoa arvioida kriittisesti asioille annettuja ja ilmaisussa tuotettuja merkityksiä. Tällöin opiskelijoiden on mahdollista tarvittaessa vastustaa ajattelua, joka nojaa epädemokraattisiin arvoihin halventaen ihmisarvoa tai esimerkiksi muita kulttuureita. Musiikki opettaa opiskelijoita toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdista. Musiikin ja muun taiteen keinoin elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittely on mahdollista.

Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnöistä. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.

Musiikin opetuksen yleiset tavoitteet

Musiikin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät musiikilliseen monipuolisuuteen, musiikilliseen luovaan ajatteluun, musiikin merkityksiin ja musiikilliseen vuorovaikutukseen sekä musiikin oppimiseen ja demokratiaan. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Musiikillinen monipuolisuus
Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää edelleen musiikillista osaamistaan, kuten laulu-, soitto- ja kuuntelutaitoaan
- syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan
- käyttää musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.

Musiikillinen luova ajattelu
Tavoitteena on, että opiskelija

- suhtautuu kiinnostuneesti ja uteliaasti musiikkiin sekä muuhun taiteelliseen ilmaisuun
- kokeilee rohkeasti uusia ja epätavallisiakin musiikillisia ideoita myös yhdessä muiden kanssa
- ymmärtää luovan prosessin luonnetta ja sietää keskeneräisyyttä.

Musiikin merkitys ja musiikillinen vuorovaikutus
Tavoitteena on, että opiskelija

- suhtautuu avoimesti ja arvostavasti eri kulttuureihin sekä käy dialogia musiikillisista kokemuksista
- oppii musiikin kautta suhtautumaan myötätuntoisesti monenlaisiin kokemuksiin ja elämäntilanteisiin
- osaa käyttää musiikkia hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja edistämiseen
- huolehtii ääni- ja musisointiympäristön turvallisuudesta ja suojelee kuuloa.

Musiikin oppiminen ja demokratia
Tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa musiikillisia vahvuuksiaan sekä rohkaistuu käyttämään ja kehittämään niitä
- asettaa tavoitteita musiikilliselle toiminnalleen ja kehittää toimintatapojaan
- osaa käyttää musiikillisia ja muita taiteellisia ilmaisukeinoja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen
- ymmärtää ja tuntee vastuunsa sananvapautta, yksityisyyden suojaa ja tekijänoikeuksia koskevissa kysymyksissä.

Arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa ja erityisesti opintojaksojen aikana, ei hänen musikaalisuuttaan.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakouluyhteistyö Sibelius-Akatemian kanssa kuuluu monipuolisena ja kehittyvänä osana musiikin opetukseen. Yhteistyön muotoina ovat opetusharjoittelu ja sen kehittäminen, korkeakoulun tutkimustoiminnassa mukana oleminen sekä mahdollisuuksien mukaan osallistuminen yhteistyöhankkeisiin ja taideproduktioihin.

Lukio-opintojen aikana hyödynnetään myös muiden julkisten ja yksityisten taide- sekä kulttuuritoimijoiden tarjoamaa yhteistyötä. Yhteistyön kautta tutustutaan sekä paikalliseen kulttuuritarjontaan että toimimiseen erilaisissa kulttuurialan työtehtävissä.

Kielitietoisuus oppiaineessa

Oppimateriaalina käytettävien sävellysten sisältämien tekstien analysointi on oleellinen osa musiikin tulkintaa ja sitä kautta myös musiikin opetusta. Kieltä voidaan käyttää teksteissä tehokeinona, jolla

saavutetaan ilmaisulle oleellinen tunnelma ja poljento. Laululyriikoissa vaihtelevat kielelliset ilmaisut kirjakielestä murteisiin sekä eri kulttuureista yleismaailmallisiin tapoihin tuottaa tekstiä.
Musiikissa käytettävä terminologia pohjautuu erityisesti italian- ja englanninkielisiin ilmaisuihin.

PAKOLLISET OPINNOT

MU01 Intro – kaikki soimaan (2 op)

MU1 Intro – kaikki soimaan (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan
- uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita
- harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti
- tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan
- ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa
- ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa
- toimii edistäen turvallisen ääniympäristön syntymistä.

Keskeiset sisällöt

- monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto
- luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät
- musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto
- musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet
- mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin.

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteismusisointi ja muut opintojakson aikana käytettävät monipuoliset työtavat antavat valmiuksia toimia ryhmän jäsenenä. Opiskelija keskustelee musiikista sekä toimii soittajana, laulajana ja musiikin tuottajana.

Hyvinvointiosaaminen

Musiikillisten valmiuksien kehittyminen lisää opiskelijoiden hyvinvointia. Turvallisessa ääniympäristössä koettu ja toteutettu musiikki luo edellytykset opiskelijan monipuoliselle musiikin harrastamiselle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Musiikki on aina ollut osa kulttuurimme taiteellista ja tieteellistä kehitystä. Teknologian tarkoituksenmukainen hyödyntäminen, uuden etsiminen ja olemassa olevan tiedon soveltaminen rakentavat perustan luovalle toiminnalle.

Arviointi

Opintojakson arviointi pyrkii tukemaan opiskelijan musiikillista kehitystä sekä oman musiikkisuhteen kehittymistä. Arviointi on monipuolista ja ottaa huomioon opiskelijan lähtötason sekä osaamisen ilmenemisen musiikin eri osa-alueilla. Opiskelijaa ohjataan arvioimaan omaa ja ryhmän oppimista. Arviointimenetelmistä voidaan päättää yhdessä opiskelijoiden kanssa.

MU02 Syke – soiva ilmaisu (2 op)

MU2 Syke – soiva ilmaisu (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää osaamistaan itselleen mieluisissa musiikillisissa ilmaisutavoissa
- kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan
- analysoi musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä
- heittäytyy rohkeasti tuottamaan musiikillisia ideoita.

Keskeiset sisällöt

- musiikillisen osaamisen eri osa-alueita kehittävä ohjelmisto
- suomalaiset ja opiskelijoiden omat musiikkikulttuurit
- luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät myös teknologiaa hyödyntäen

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen
Itselle mieluisien ilmaisutapojen osaaminen lisää musiikin mahdollisuuksia toimia hyvinvoinnin lähteenä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen
Oman musiikkikulttuurin tunteminen, sen yhteydet muihin musiikkikulttuureihin sekä taiteen ja tieteen eri aloihin avaavat näkökulmia opiskelijan oman identiteetin kehittymiselle.

Arviointi

Opintojakson arviointi pyrkii tukemaan opiskelijan musiikillista kehitystä sekä oman musiikkisuhteen kehittymistä. Arviointi on monipuolista ja ottaa huomioon opiskelijan lähtötason sekä osaamisen ilmenemisen musiikin eri osa-alueilla. Opiskelijaa ohjataan arvioimaan omaa ja ryhmän oppimista. Arviointimenetelmistä voidaan päättää yhdessä opiskelijoiden kanssa.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

MU03 Genre – globaali uteliaisuus (2 op)

MU3 Genre – globaali uteliaisuus (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta ja kulttuurien välisiä kytköksiä
- suhtautuu uteliaasti ja perehtyy kokemuksellisesti itselleen uusiin musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin
- hahmottaa itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa
- tunnistaa omat lähtökohtansa sekä kulttuurien välisen vastavuoroisuuden haasteet ja mahdollisuudet.

Keskeiset sisällöt

- erilaiset musiikinlajit, musiikkityylit ja musiikkikulttuurit sekä niihin kytkeytyvät merkitykset ja arvostukset
- musiikkikulttuurit kulttuurin osana
- monipuolinen työskentely erilaisten musiikkien kanssa

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen
Oman musiikkikulttuurin tunteminen, sen yhteydet muihin musiikkikulttuureihin sekä taiteen ja tieteen eri aloihin avaavat näkökulmia opiskelijan oman identiteetin kehittymiselle.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen
Kulttuuriperinnön vaaliminen ja siitä ammentava luova toiminta ovat osa eettistä ja kestävälle pohjalle rakentuvaa luovaa taiteellista toimintaa.

Arviointi

Opintojakson arviointi pyrkii tukemaan opiskelijan musiikillista kehitystä sekä oman musiikkisuhteen kehittymistä. Arviointi on monipuolista ja ottaa huomioon opiskelijan lähtötason sekä osaamisen ilmenemisen musiikin eri osa-alueilla. Opiskelijaa ohjataan arvioimaan omaa ja ryhmän oppimista. Arviointimenetelmistä voidaan päättää yhdessä opiskelijoiden kanssa.

MU04 Demo – luovasti yhdessä (2 op)

MU4 Demo – luovasti yhdessä (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa
- ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta
- syventää ymmärrystään musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista
- hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan.

Keskeiset sisällöt

- moduulin tavoitteiden toteuttamistavan ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu
- musiikillinen tai taiteidenvälinen prosessi ryhmän resurssien mukaan
- musiikin vaikuttavuus esimerkiksi vuorovaikutuksessa, lyriikassa ja muissa taiteissa, mediassa tai yhteiskunnassa

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen
Monipuolinen taiteellinen prosessi luo opiskelijalle mahdollisuuden tutustua eri taiteenalojen ja tieteen tarjoamiin mahdollisuuksiin luovan toiminnan lähtökohtana ja voimavarana.

Vuorovaikutusosaaminen
Opiskelija toimii taiteellisen prosessin osana omaksuen oman roolinsa ryhmän jäsenenä. Hän havainnoi musiikin vaikuttavuutta ryhmän sisäisessä vuorovaikutuksessa, taiteissa ja myös laajemmin yhteiskunnassa.

Arviointi

Opintojakson arviointi pyrkii tukemaan opiskelijan musiikillista kehitystä sekä oman musiikkisuhteen kehittymistä. Arviointi on monipuolista ja ottaa huomioon opiskelijan lähtötason sekä osaamisen ilmenemisen musiikin eri osa-alueilla. Opiskelijaa ohjataan arvioimaan omaa ja ryhmän oppimista. Arviointimenetelmistä voidaan päättää yhdessä opiskelijoiden kanssa.

KOULUKOHTAISET VALINNAISET OPINNOT

MU05 Musikaali 1 (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija
- kehittää omia taitojaan monitaiteellisessa prosessissa
- oppii toimimaan ja kantaa vastuunsa laaja-alaisen musiikkiprojektin yhtenä toteuttajana
- perehtyy näyttämöilmaisun ja muiden näyttämötaiteen osa-alueiden perusteisiin
- tutustuu musiikin ja muiden taiteenalojen käyttöön näyttämötaiteessa.

Keskeiset sisällöt

- musikaalin tai muun musiikillisen näyttämöteoksen toteuttaminen
- toimiminen musiikkiprojektin jäsenenä omaan osa-alueeseen keskittyen
- laaja-alaisen projektin osa-alueiden ja vaiheiden hahmottaminen sekä niiden välisten vuorovaikutusten ja merkitysten havainnointi

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monipuolinen taiteellinen prosessi luo opiskelijalle mahdollisuuden tutustua eri taiteenalojen ja tieteen tarjoamiin mahdollisuuksiin luovan toiminnan lähtökohtana ja voimavarana.

Vuorovaikutusosaaminen
Opiskelija toimii taiteellisen prosessin osana omaksuen oman roolinsa ryhmän jäsenenä. Opiskelija havainnoi vuorovaikutuksen merkityksiä taiteellisen prosessin eri vaiheissa.

Arviointi

Opintojakson arviointi pyrkii tukemaan opiskelijan musiikillista kehitystä sekä oman musiikkisuhteen kehittymistä. Arviointi on monipuolista ja ottaa huomioon opiskelijan lähtötason sekä osaamisen ilmenemisen musiikin eri osa-alueilla. Opiskelijaa ohjataan arvioimaan omaa ja ryhmän oppimista. Arviointimenetelmistä voidaan päättää yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S/H).

MU06 Vapaa säestys (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- oppii säestämään sointumerkeistä pianolla erityylisiä kappaleita
- saa valmiuksia soittoharrastuksen aloittamista tai ylläpitämistä varten
- kehittää luovaa osaamistaan ja mahdollisuuksiaan toimia musisoivan ryhmän jäsenenä.

Keskeiset sisällöt

- soittotekniikan kehittäminen ja musiikin perustietojen opiskelu soittamisen avulla
- improvisointi ja tutustuminen eri musiikin tyylien mukaisiin soittotapoihin

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen
Opintojakso tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuden kehittää omia soittotaitoja, joita voi käyttää oman ja muiden hyvinvoinnin lisäämiseksi.

Monitieteinen ja luova osaaminen
Vapaassa säestyksessä korostuu oma musiikillinen innovointi.

Arviointi

Opintojakson arviointi pyrkii tukemaan opiskelijan musiikillista kehitystä sekä oman musiikkisuhteen kehittymistä. Arviointi on monipuolista ja ottaa huomioon opiskelijan lähtötason sekä osaamisen ilmenemisen musiikin eri osa-alueilla. Opiskelijaa ohjataan arvioimaan omaa ja ryhmän oppimista. Arviointimenetelmistä voidaan päättää yhdessä opiskelijoiden kanssa.

MU07 Pop- ja rock-musisointi 1 (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää omia soittotaitojaan sekä laulamista
- oppii toimimaan musisoivan ryhmän vastuullisena jäsenenä
- osallistuu musiikillisen kokonaisuuden suunnitteluun, harjoittamiseen ja toteuttamiseen
- tutustuu pop- ja rockmusiikkityylien mukaisiin esityskäytäntöihin.

Keskeiset sisällöt

- yhteismusisointi ja musiikillisen kokonaisuuden opiskelijalähtöinen suunnittelu
- itse valitun ohjelmiston harjoitteleminen ja valmistautuminen esitys- tai esimerkiksi äänitystilannetta varten
- vuorovaikutustaidot ryhmän toiminnassa

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen
Yhdessä soittaminen ja laulaminen kehittävät opiskelijan kykyä toimia ryhmän vastuullisena jäsenenä. Opintojaksossa korostuvat ryhmän vuorovaikutus: toisilta oppiminen ja toisten opettaminen, yhteisten päätösten tekeminen sekä ongelmatilanteiden ratkaiseminen.

Arviointi

Opintojakson arviointi pyrkii tukemaan opiskelijan musiikillista kehitystä sekä oman musiikkisuhteen kehittymistä. Arviointi on monipuolista ja ottaa huomioon opiskelijan lähtötason sekä osaamisen ilmenemisen musiikin eri osa-alueilla. Opiskelijaa ohjataan arvioimaan omaa ja ryhmän oppimista. Arviointimenetelmistä voidaan päättää yhdessä opiskelijoiden kanssa.

MU08 Poplaulu 1 (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu solistisen laulun, äänenmuodostuksen ja terveen äänenkäytön perusteisiin
- oppii populaarimusiikin fraseerauksen sekä tutustuu mikrofonitekniikkaan
- saa valmiuksia laulaa moniäänistä musiikkia
- kehittää omaa ilmaisuaan ja saa esiintymisvarmuutta.

Keskeiset sisällöt

- terveen äänenkäytön perusteet ja äänenkäyttöä kehittävät ääniharjoitukset
- yksin ja ryhmässä laulaminen sekä vuorovaikutustaidot laulavan ryhmän jäsenenä
- itse valitun ohjelmiston suunnittelu, harjoittaminen ja valmistaminen esitystilannetta varten

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Oman äänen tunteminen ja äänenhuolto tukevat opiskelijan hyvinvointia ja auttavat ääniongelmien ennaltaehkäisyssä ja hoidossa.

Vuorovaikutusosaaminen
Toisen kuunteleminen, toiselta oppiminen ja rakentavan palautteen antaminen kehittävät opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja.

Arviointi

Opintojakson arviointi pyrkii tukemaan opiskelijan musiikillista kehitystä sekä oman musiikkisuhteen kehittymistä. Arviointi on monipuolista ja ottaa huomioon opiskelijan lähtötason sekä osaamisen ilmenemisen musiikin eri osa-alueilla. Opiskelijaa ohjataan arvioimaan omaa ja ryhmän oppimista. Arviointimenetelmistä voidaan päättää yhdessä opiskelijoiden kanssa.

MU09 Abisoi! (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää monipuolisesti musisointitaitojaan sekä laajentaa musiikillista osaamistaan ja ilmaisuaan
- saa valmiuksia erilaisten esitysten valmistamista ja esittämistä varten
- tutustuu taidekorkeakouluihin ja musiikkioppilaitoksiin sekä niiden tarjoamiin jatko-opiskelumahdollisuuksiin
- saa musiikillisia valmiuksia tulevaa opiskelua ja musiikin harrastamista varten.

Keskeiset sisällöt

- opiskelijan vahvuuksiin perustuva sekä omia ja musiikin rajoja rikkova musiikillinen toiminta
- erilaiset esiintymistilanteet, niiden suunnittelu ja toteutus
- lukion musiikkiopintojen kokoaminen
- vierailut taideoppilaitoksissa sekä konserttikäynnit.

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen
Omien musiikillisten taitojen tiedostaminen ja käyttäminen sekä musiikillisten kokonaisuuksien toteuttaminen tukevat itsetunnon kehittymistä.

Vuorovaikutustaidot
Yhdessä soittaminen ja laulaminen kehittävät opiskelijan kykyä toimia ryhmän vastuullisena jäsenenä. Opintojaksossa korostuvat ryhmän vuorovaikutus: toisilta oppiminen ja toisten opettaminen, yhteisten päätösten tekeminen sekä ongelmatilanteiden ratkaiseminen.

Arviointi

Opintojakson arviointi pyrkii tukemaan opiskelijan musiikillista kehitystä sekä oman musiikkisuhteen kehittymistä. Arviointi on monipuolista ja ottaa huomioon opiskelijan lähtötason sekä osaamisen

ilmenemisen musiikin eri osa-alueilla. Opiskelijaa ohjataan arvioimaan omaa ja ryhmän oppimista. Arviointimenetelmistä voidaan päättää yhdessä opiskelijoiden kanssa.

MU10 Musiikin teknologia (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy musiikin teknologian perusteisiin
- ymmärtää yleisesti käytössä olevien sovellusten ja laitteiden toimintaperiaatteet
- saa valmiuksia kehittää omaa luovaa musiikillista toimintaansa teknologiaa hyödyntäen
- tutustuu musiikin teknologian merkitykseen musiikillisen tuottamisen osana.

Keskeiset sisällöt

- äänen toistamisen ja tallentamisen perusteet
- analogisen ja digitaalisen teknologian mukanaan tuomat laitteet ja sovellukset
- syventyminen johonkin musiikin teknologian osa-alueeseen oman kiinnostuksen mukaan

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen
Musiikkiteknologia hyödyntää monipuolisesti erilaisia teknisiä ja tieteellisiä sovelluksia sekä keksintöjä, jotka ovat olennainen osa luovaa musiikillista toimintaa. Opiskelija kehittää ja laajentaa omia edellytyksiään toimia luovana ja näkemyksellisenä toimijana musiikin tekemisen prosesseissa.

Arviointi

Opintojakson arviointi pyrkii tukemaan opiskelijan musiikillista kehitystä sekä oman musiikkisuhteen kehittymistä. Arviointi on monipuolista ja ottaa huomioon opiskelijan lähtötason sekä osaamisen ilmenemisen musiikin eri osa-alueilla. Opiskelijaa ohjataan arvioimaan omaa ja ryhmän oppimista. Arviointimenetelmistä voidaan päättää yhdessä opiskelijoiden kanssa.

MU11 Musikaali 2 (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- syventää opintojaksossa Musikaali 1 saavuttamiaan tavoitteita
- saa valmiuksia toimia esimerkiksi ryhmän vastuuhenkilönä.

Keskeiset sisällöt

- opintojakson Musikaali 1 sisältöjen syventäminen
- mahdollisuus toimia tehtävissä, jotka edellyttävät työskentelyä esimerkiksi jonkin projektia toteuttavan ryhmän vastuuhenkilönä

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen
Monipuolinen taiteellinen prosessi luo opiskelijalle mahdollisuuden tutustua eri taiteenalojen ja tieteen tarjoamiin mahdollisuuksiin luovan toiminnan lähtökohtana ja voimavarana.

Vuorovaikutusosaaminen
Opiskelija toimii taiteellisen prosessin osana omaksuen oman roolinsa ryhmän jäsenenä. Opiskelija havainnoi vuorovaikutuksen merkityksiä taiteellisen prosessin eri vaiheissa.

Arviointi

Opintojakson arviointi pyrkii tukemaan opiskelijan musiikillista kehitystä sekä oman musiikkisuhteen kehittymistä. Arviointi on monipuolista ja ottaa huomioon opiskelijan lähtötason sekä osaamisen ilmenemisen musiikin eri osa-alueilla. Opiskelijaa ohjataan arvioimaan omaa ja ryhmän oppimista. Arviointimenetelmistä voidaan päättää yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S/H).

MU12 Musikaali 3 (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- syventää opintojaksossa Musikaali 2 saavuttamiaan tavoitteita
- ymmärtää musikaaliopintojaksoissa saavuttamiensa tietojen ja taitojen merkityksen ja osaa hyödyntää niitä tulevaisuudessa.

Keskeiset sisällöt

- opintojakson Musikaali 2 sisältöjen syventäminen

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen
Monipuolinen taiteellinen prosessi luo opiskelijalle mahdollisuuden tutustua eri taiteenalojen ja tieteen tarjoamiin mahdollisuuksiin luovan toiminnan lähtökohtana ja voimavarana.

Vuorovaikutusosaaminen
Opiskelija toimii taiteellisen prosessin osana ja omaksuu oman roolinsa ryhmän jäsenenä. Opiskelija havainnoi vuorovaikutuksen merkityksiä taiteellisen prosessin eri vaiheissa.

Arviointi

Opintojakson arviointi pyrkii tukemaan opiskelijan musiikillista kehitystä sekä oman musiikkisuhteen kehittymistä. Arviointi on monipuolista ja ottaa huomioon opiskelijan lähtötason sekä osaamisen ilmenemisen musiikin eri osa-alueilla. Opiskelijaa ohjataan arvioimaan omaa ja ryhmän oppimista. Arviointimenetelmistä voidaan päättää yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S/H).

MU13 Pop- ja rockmusisointi 2 (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää edelleen opintojaksossa Pop- ja rockmusisointi 1 saavuttamiaan tavoitteita
- laajentaa omista lähtökohdistaan omaa ilmaisuaan esimerkiksi improvisoinnin avulla.

Keskeiset sisällöt

- opintojakson Pop- ja rockmusisointi 1 sisältöjen syventäminen
- taiteellisen vastuun ottaminen musisoivan ryhmän toiminnasta opiskelijan omien lähtökohtien mukaisesti

Arviointi

Opintojakson arviointi pyrkii tukemaan opiskelijan musiikillista kehitystä sekä oman musiikkisuhteen kehittymistä. Arviointi on monipuolista ja ottaa huomioon opiskelijan lähtötason sekä osaamisen ilmenemisen musiikin eri osa-alueilla. Opiskelijaa ohjataan arvioimaan omaa ja ryhmän oppimista. Arviointimenetelmistä voidaan päättää yhdessä opiskelijoiden kanssa.

MU14 Poplaulu 2 (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää edelleen opintojaksossa Poplaulu 1 saavuttamiaan tavoitteita
- laajentaa ohjelmistoaan eri musiikkityyleihin
- tutustuu improvisointiin laulaen ja kehittää lauluilmaisuaan.

Keskeiset sisällöt

- opintojakson Poplaulu 1 sisältöjen syventäminen
- vaativamman ohjelmiston harjoittaminen
- ryhmän muiden laulajien työskentelyn analysointi ja rakentavan palautteen antaminen

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen
Oman äänen tunteminen ja äänenhuolto tukevat opiskelijan hyvinvointia ja auttavat ääniongelmien ennaltaehkäisyssä ja hoidossa.

Vuorovaikutusosaaminen
Toisen kuunteleminen, toiselta oppiminen ja rakentavan palautteen antaminen kehittävät opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja.

Arviointi

Opintojakson arviointi pyrkii tukemaan opiskelijan musiikillista kehitystä sekä oman musiikkisuhteen kehittymistä. Arviointi on monipuolista ja ottaa huomioon opiskelijan lähtötason sekä osaamisen

ilmenemisen musiikin eri osa-alueilla. Opiskelijaa ohjataan arvioimaan omaa ja ryhmän oppimista. Arviointimenetelmistä voidaan päättää yhdessä opiskelijoiden kanssa.

MU15 Norssikuoro (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää omaa lauluääntään ja lauluilmaisuaan kuorolaulajana
- saa valmiuksia laulaa moniäänistä musiikkia
- osallistuu Norssikuoron harjoituksiin ja saa esiintymiskokemuksia kuoron esiintymistilanteista.

Keskeiset sisällöt

- monipuolisen kuoro-ohjelmiston harjoittelu ja esiintyminen koulun tilaisuuksissa
- osallistuminen koulun juhlaperinteen toteuttamiseen
- pitkäkestoinen, kolme lauluvuotta kestävä sitoutuminen Norssikuoron toimintaan

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen
Äänenkäytön kehittäminen ja äänenhuolto kuuluvat tärkeänä osana kuorolaulun opiskeluun. Itsensä ilmaiseminen laulaen, yhdessä muiden kanssa, tuottaa iloa ja lisää hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen
Kuunteleminen ja yhteisen soinnin etsiminen kehittävät opiskelijan kykyä olla osa soivaa kokonaisuutta, ottaa toiset huomioon sekä toimia ryhmän vastuullisena jäsenenä.

Arviointi

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan sitoutuneisuus ja vastuullisuus Norssikuoron toiminnassa vähintään kolmen lukuvuoden ajalta. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S/H).

MU16 ViKo (Viikin Kamariorkesteri) (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää omia soittotaitojaan sekä yksin että orkesterin jäsenenä
- saa valmiuksia orkesterissa soittamiseen
- osallistuu ViKo:n harjoituksiin ja saa kokemuksia esiintymistilanteista.

Keskeiset sisällöt

- monipuolisen orkesteriohjelmiston harjoittelu ja esiintyminen koulun tilaisuuksissa
- osallistuminen koulun juhlaperinteen toteuttamiseen
- pitkäkestoinen, kolme lukuvuotta kestävä sitoutuminen ViKo:n toimintaan

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- kuunteleminen ja yhteisen soinnin etsiminen kehittävät opiskelijan kykyä olla osa soivaa kokonaisuutta, ottaa toiset huomioon sekä toimia ryhmän vastuullisena jäsenenä.

Arviointi

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan sitoutuneisuus ja vastuullisuus ViKo:n toiminnassa vähintään kolmen lukuvuoden ajalta. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S/H).

MU17 Lauluyhtyeet (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää omaa lauluääntään ja lauluilmaisuaan kuorolaulajana
- saa valmiuksia laulaa moniäänistä musiikkia
- osallistuu harjoituksiin ja saa esiintymiskokemuksia.

Keskeiset sisällöt

- monipuolisen lauluyhtyeohjelmiston harjoittelu ja esiintyminen koulun tilaisuuksissa
- osallistuminen koulun juhlaperinteen toteuttamiseen
- pitkäkestoinen, kolme lukuvuotta kestävä sitoutuminen yhtyeiden (Lukionlauluyhtye tai Tyttönorssin Mieslaulajat) toimintaan.

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- kuunteleminen ja yhteisen soinnin etsiminen kehittävät opiskelijan kykyä olla osa soivaa kokonaisuutta, ottaa toiset huomioon sekä toimia ryhmän vastuullisena jäsenenä.

Arviointi

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan sitoutuneisuus ja vastuullisuus Lauluyhtyeiden toiminnassa vähintään kolmen lukuvuoden ajalta. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S/H).

6.20 Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataide on visuaalista kulttuurikasvatusta, jossa opiskelija tutkii todellisuutta taiteen keinoin. Oppiaineen keskeisenä päämääränä on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Kokemukset, mielikuvitus ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle oppimiselle. Opetuksessa tarkastellaan taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja. Opiskelija vahvistaa aineettoman ja aineellisen kulttuuriperinnön tuntemustaan, joka tukee traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetuksella tuetaan laaja-alaisen yleissivistyksen rakentumista sekä aktiiviseen paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kasvamista. Opiskelijoille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia tulevaisuuden jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksien kehittämiseen. Opinnot antavat edellytyksiä luovan ja kriittisen ajattelun kehittämiselle, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestävän elämäntavan edistämiselle.

Kuvataiteen opetuksessa syvennetään opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Opiskelijat havainnoivat, tuottavat, tulkitsevat ja arvottavat kuvia hyödyntämällä visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja. Eri tiedonalojen kielet avaavat opiskeltavaan ilmiöön uusia näkökulmia. Opetuksessa kannustetaan kulttuurisen osaamisen syventämiseen taiteiden- ja tieteidenvälisyyttä hyödyntäen. Opiskelija perehtyy erilaisiin taidekäsityksiin. Opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan perustelemaan mielipiteitään ja näkemyksiään kuvataiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Kuvataiteen opetuksessa tutkitaan opiskelijoille tuttuja ja heille uusia visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä. Kuvilla tarkoitetaan kaksi- ja kolmiulotteisia teoksia ja tuotteita sekä niitä esittäviä jäljenteitä. Visuaalisen kulttuurin kenttään kuuluvat opiskelijoiden omaehtoisesti tekemät kuvat, luonto, rakennettu ympäristö, esineet, median kuvat ja taiteeksi määritetyt teokset. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa tarjotaan edellytykset työtapojen ja opiskeluympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijaa kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat, mediaympäristöt ja audiovisuaalisen kulttuurin muodot ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvailmaisun välineitä. Opiskelijat perehtyvät ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja toimintatapoihin sekä erilaisiin osallistumisen ja vaikuttamisen muotoihin. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti myös museoiden ja muiden kulttuuritoimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kuvataiteen lukio-opinnot luovat hyvän pohjan rakentaa omakohtaista ja elinikäistä suhdetta visuaaliseen kulttuuriin.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Kuvataiteen opinnot tukevat opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen

moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.

Kuvataiteen opinnoissa kehitetään **vuorovaikutusosaamista** rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin perehtymällä. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.

Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös **monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.

Yhteiskunnallista osaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä esimerkiksi rakennetussa ympäristössä, esineissä, mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta. Oppiaine tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin. Opiskelijat perehtyvät myös oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Opinnoissa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnan ja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.

Kuvataiteen opinnoissa syvennetään **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävään kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoisiin tulevaisuuksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Kuvataiteessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.

Kuvataiteen opetuksen yleiset tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen yleiset tavoitteet on jäsennetty kolmeksi tavoitealueeksi: Kuvien merkitys, Osallisuus ja toimijuus sekä Ilmaisun ja tulkinnan taidot.

Kuvien merkitys
Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla
- kehittää valmiuksiaan ja vahvuuksiaan vastaanottaa, ymmärtää ja tuottaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä
- tulkitsee, millaisia esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kytkeytyy
- tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa
- ymmärtää aistinautintojen, mielikuvien, tunteiden ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle ja hyvinvoinnille.

Osallisuus ja toimijuus
Tavoitteena on, että opiskelija

- ottaa kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- osaa soveltaa kuvallisen tuottamisen, viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä, osallistumisessa ja vaikuttamisessa
- kehittää kriittistä ajatteluaan ympäristön havainnoinnissa ja omassa toiminnassa
- hyödyntää mielikuvia kuvallisessa ajattelussa, luomisprosessissa ja vaihtoehtoisten toimintatapojen kuvittelussa
- osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa suunnittelussa, työskentelyssä ja kuvailmaisussa
- ottaa toiminnassaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän elämäntavan näkökulmia.

Ilmaisun ja tulkinnan taidot
Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita taiteelle ominaiselle tutkivalle, pitkäkestoiselle ja ilmiökeskeiselle työskentelylle ja oppimiselle
- syventää visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa hyödyntämällä kuvien tekemisessä ja tulkinnassa erilaisia tietämisen tapoja
- kehittää kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa visuaalisen kulttuurin tuottamisessa ja tulkinnassa
- syventää kuvailmaisun taitoja erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja toimintatapoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen
- osaa tehdä ja tulkita kuvia liittämällä ne erilaisiin käsityksiin taiteesta
- tarkastelee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän, vastaanottajan ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Arviointi

Kuvataiteen opetuksessa arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja moduulikohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Työelämä- ja korkeakouluyhteistyö

Kuvataiteen opinnoissa tutustutaan visuaalisen alan työkenttään ja tekijöihin esimerkiksi vierailijoiden ja opintovierailujen muodossa. Mahdollisuuksien mukaan opintojaksojen puitteissa voidaan osallistua erilaisten työelämä- ja korkeakoulutahojen järjestämiin hankkeisiin tai projekteihin. Harjoittelijoiden erityisosaamista ja asiantuntijuutta hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakouluyhteistyössä.

Kielitietoisuus

Oppiaineessa tutustutaan kuvataiteelle ja visuaaliselle kulttuurille ominaisiin käsitteisiin ja harjoitellaan niiden käyttämistä esimerkiksi tuottamalla tekstiä omista sekä muiden tekemistä kuvista. Kuvaa tulkitaan eri tekstilajeja hyödyntäen ja hahmotetaan kuvan kuvailun, tulkinnan ja arvottamisen välisiä eroja. Tutustutaan myös monilukutaidon käsitteeseen esimerkiksi intertekstuaalisuuden kautta.

Opintojen suorittaminen ja diplomit

Opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa opintojensa yhteydessä kuvataiteen lukiodiplomi sekä median lukiodiplomi. Opiskelijan tulee suorittaa vähintään neljä muuta opintojaksoa ennen kuvataiteen lukiodiplomin suorittamista. Median lukiodiplomin suorittamiseksi opiskelijan on ensin suoritettava siihen vaadittavat opintojaksot.

PAKOLLISET OPINNOT

KU01 Omat kuvat, jaetut kulttuurit (2 op)

KU1 Omat kuvat, jaetut kulttuurit (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jakaa ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä
- soveltaa visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa
- tutkii ja tulkitsee taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista
- tutkii ja tulkitsee eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria
- tutkii ja tulkitsee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
- ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä, kulttuuriperinnön uudistamisessa ja kestävän tulevaisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Taiteen ja ympäristön kuvat

- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöihin ja kuvastoihin tutustuminen
- erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa
- vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin

Laaja-alainen osaaminen

Omat kuvat, jaetut kulttuurit -opintojaksossa korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Opintojaksossa opiskelijaa kannustetaan hänelle itselleen tärkeiden kuvakulttuureiden sekä kuvailmaisun äärelle, mikä tukee opiskelijan hyvinvointiosaamista kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Opintojaksolla harjoitellaan kuvilla vuorovaikuttamista sekä kuvien tarkastelua vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Sekä kuvien tekeminen että tarkastelu lisäävät opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista. Opintojaksolla opiskelijaa kannustetaan tutkimaan visuaalisen kulttuurin suhdetta yksilöön, yhteisöön ja maailmaan.

Arviointi

Arvioinnin kohteena ovat sekä kuvallisen työskentelyn tulokset että niihin liittyvä opiskelijan oma pohdinta. Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan valmiudet sanoittaa omia ja muiden tuottamia kuvia sekä työskennellä ryhmässä. Opintojakson arviointi sisältää myös itsearviointia sekä vertaisarviointia.

KU02 Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt (2 op)

KU2 Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

1) havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä teoksia, tuotteita ja palveluita sekä digitaalisia, rakennettuja ja luonnon ympäristöjä
2) perustelee ympäristöihin, tuotteisiin ja palveluihin liittyviä havaintojaan ja ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
3) tarkastelee ympäristön kuvien yhteyksiä omiin kuviinsa, taiteeseen ja kulttuuriperintöön
4) soveltaa arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen prosesseja, teknologioita ja toimintatapoja kuvailmaisussaan itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä
5) tutkii ja tulkitsee rakennettua ympäristöä, tuotteita ja palveluja yhteiskuntakehityksen, oikeuksien ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista
6) kehittää osaamistaan ympäristön kuvien tekijänä, tulkitsijana, arvottajana ja toimijana
7) ymmärtää visuaalisuuden merkityksiä tuotteiden, palveluiden ja arkkitehtuurin kestävässä suunnittelussa, viestinnässä ja käyttämisessä
8) ymmärtää kuvilla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia omassa elämässään esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti kestävän tulevaisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa ympäristön kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Ympäristön kuvat

- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja ympäristössä, mediassa ja taiteessa
- arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöihin ja kuvastoihin tutustuminen
- visuaalisen kulttuurin teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen
- ympäristön ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa
- vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin

Laaja-alainen osaaminen

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt -opintojaksossa korostuvat eettisyys ja ympäristöosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Arkkitehtuuria, muotoilua sekä rakennettua että luonnon ympäristöä käsitellään opintojaksolla ekologisesti kestävästä näkökulmasta. Opintojaksossa tarkastellaan esimerkiksi rakennetussa ympäristössä ja muotoilussa näkyviä yhteiskunnallisia arvoja ja merkityksiä sekä ympäristöön vaikuttamisen tapoja. Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyvät taiteelle ja erityisesti muotoilulle ominaisen prosessityöskentelyn kautta.

Arviointi

Arvioinnin kohteena ovat sekä kuvallisen työskentelyn tulokset että niihin liittyvä opiskelijan oma pohdinta. Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan valmiudet sanoittaa omia ja muiden tuottamia kuvia sekä työskennellä ryhmässä. Opintojakson arviointi sisältää myös itsearviointia sekä vertaisarviointia.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

KU03 Kuva viestii ja vaikuttaa (2 op)

KU3 Kuva viestii ja vaikuttaa (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää omakohtaista suhdettaan digitaaliseen kuvaan, mediaan, taiteeseen ja teknologiaan ajattelun ja ilmaisun taitojaan kehittämällä
- laajentaa median, taiteen, teknologian ja audiovisuaalisen kulttuurin tuntemustaan perehtymällä erilaisiin ilmaisu-, tuotanto- ja esitystapoihin
- tutkii mediakulttuuria tuottaessaan ja tulkitessaan teoksia, tuotteita ja palveluja
- hyödyntää mediateknologian keinoja, työtapoja ja prosesseja suunnittelussa, vuorovaikutuksessa ja osallistumisessa itsenäisesti sekä osana ryhmää
- tulkitsee tiedon tuottamisen tapoja yhdisteleviä visuaalisen kulttuurin tuotteita ja niihin sisältyviä intertekstuaalisia suhteita
- tulkitsee mediaesityksiä ja taidetta teoksen, tekijän, yleisön ja yhteiskunnan näkökulmista
- ottaa kuvillaan kantaa mediassa, kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- tutkii median ja taiteen kuvia identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat

- opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä mediakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa median kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin

- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Median kuvat

- kuvan tuottaminen, muokkaaminen ja esittäminen digitaalisesti ja muilla keinoilla
- median, viestinnän ja taiteen käsitteistöihin ja kuvastoihin perehtyminen
- mediaesitysten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen
- opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen
- opiskelijoiden toimijuus mediassa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa

Laaja-alainen osaaminen

Kuva viestii ja vaikuttaa -opintojaksossa korostuvat vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen, eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Opintojaksolla kehitetään vuorovaikutustaitoja perehtymällä median kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle. Opintojaksolla syvennetään monilukutaitoa esimerkiksi perehtymällä median kuvien viittauksiin.

Yhteiskunnallista osaamista syvennetään opintojaksolla esimerkiksi tutkimalla median ilmentämiä arvoja ja merkityksiä, tekijänoikeuksia, sananvapautta ja yksityisyyttä.

Eettisyyttä ja ympäristöosaamista sovelletaan esimerkiksi tutkimalla eettisiä ja ekologisia kysymyksiä mediassa. Globaali- ja kulttuuriosaamista sovelletaan tutkimalla median kuvia identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.

Arviointi

Arvioinnin kohteena ovat sekä kuvallisen työskentelyn tulokset että niihin liittyvä opiskelijan oma pohdinta. Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan valmiudet sanoittaa omia ja muiden tuottamia kuvia sekä työskennellä ryhmässä. Opintojakson arviointi sisältää myös itsearviointia sekä vertaisarviointia.

KU04 Taiteen monet maailmat (2 op)

KU4 Taiteen monet maailmat (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä
- syventää omakohtaista suhdettaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisuun
- syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä

- soveltaa kuvan tekemisessä nykytaiteelle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja
- tulkitsee taidetta teoksen, tekijän, vastaanottajan, taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista
- tutkii ilmaisussaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
- ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat

- opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä taiteen maailmat, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Taiteen kuvat

- kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot
- taiteen käsitteistöihin ja kuvastoihin perehtyminen
- eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettu taide tutkimuksen kohteena
- teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen
- opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen
- opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksolla korostuu globaali- ja kulttuuriosaaminen kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin monipuolisen käsittelyn kautta. Taidetta ja visuaalista kulttuuria tarkastellaan opintojaksolla osana globaalia maailmaa unohtamatta paikallista kulttuuria. Kuvallisen työskentelyn lähtökohtana ovat eri aikoina ja eri paikoissa vallinneet kuvakulttuurit, joita myös käsitellään osana laajempaa kulttuuris-historiallista viitekehystä, jolloin myös monitieteinen ja luova osaaminen korostuu.

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opintojaksolla sekä tekemällä että tarkastelemalla kuvia yhdessä. Opiskelijaa kannustetaan vahvistamaan rakentavan viestinnän keinoja puhuessaan omista ja muiden kuvista.

Arviointi

Arvioinnin kohteena ovat sekä kuvallisen työskentelyn tulokset että niihin liittyvä opiskelijan oma pohdinta. Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan valmiudet sanoittaa omia ja muiden tuottamia kuvia sekä työskennellä ryhmässä. Opintojakson arviointi sisältää myös itsearviointia sekä vertaisarviointia.

KOULUKOHTAISET VALINNAISET OPINNOT

KU05 Piirustus ja maalaus, perus (2 op)

Tavoitteet

- opiskelija syventyy piirustuksen ja maalauksen ilmaisumahdollisuuksiin ja erilaisiin tekniikoihin
- opiskelija harjaantuu työskentelemään tavoitteellisesti ja syventää piirustus- ja maalaustaitojaan.

Keskeiset sisällöt

- opiskelija piirtää ja maalaa havainnosta ja mielikuvien pohjalta
- harjoitellaan prosessinomaista työskentelyä luonnostelemalla ja kehittelemällä omia kuvallisia ideoita
- perehdytään erilaisten piirtimien ominaisuuksiin
- tutustutaan maalaustekniikoihin, kuten öljy-, guassi- ja akryylimaalaukseen osallistujien suuntautumisen mukaisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Piirustus ja maalaus -opintojaksoissa korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla.

Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy opintojaksolla taiteelle ominaisen prosessityöskentelyn kautta.

Arviointi

Arvioinnin kohteena ovat sekä kuvallisen työskentelyn tulokset että niihin liittyvä opiskelijan oma pohdinta. Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan valmiudet sanoittaa omia ja muiden tuottamia kuvia sekä työskennellä ryhmässä. Opintojakson arviointi sisältää myös itsearviointia sekä vertaisarviointia.

KU06 Piirustus ja maalaus, jatko (2 op)

Tavoitteet

- opiskelija syventyy piirustuksen ja maalauksen ilmaisumahdollisuuksiin ja erilaisiin tekniikoihin
- opiskelija harjaantuu työskentelemään tavoitteellisesti ja syventää piirustus- ja maalaustaitojaan.

Keskeiset sisällöt

- opiskelija piirtää ja maalaa havainnosta ja mielikuvien pohjalta
- harjoitellaan prosessinomaista työskentelyä luonnostelemalla ja kehittelemällä omia kuvallisia ideoita
- perehdytään erilaisten piirtimien ominaisuuksiin
- tutustutaan maalaustekniikoihin, kuten öljy-, guassi- ja akryylimaalaukseen osallistujien suuntautumisen mukaisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Piirustus ja maalaus -opintojaksoissa korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja. Vuorovaikutusosaaminen kehittyy rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla.

Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy opintojaksolla taiteelle ominaisen prosessityöskentelyn kautta.

Arviointi

Arvioinnin kohteena ovat sekä kuvallisen työskentelyn tulokset että niihin liittyvä opiskelijan oma pohdinta. Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan valmiudet sanoittaa omia ja muiden tuottamia kuvia sekä työskennellä ryhmässä. Opintojakson arviointi sisältää myös itsearviointia sekä vertaisarviointia.

KU07 Valokuva (2 op)

Tavoitteet

- opiskelija perehtyy kameran mahdollisuuksiin
- opiskelija tutustuu kuvankäsittelyohjelman käyttöön tai syventää kuvankäsittelytaitojaan
- opiskelija hahmottaa valokuvan historiaa
- opiskelija oppii arvioimaan ja tulkitsemaan valokuvia sekä tunnistaa valokuvan eri lajityyppejä.

Keskeiset sisällöt

- harjoitellaan järjestelmäkameran perustoiminnot ja kuvataan sekä yksittäisiä otoksia että kokonaisia sarjoja
- tutustutaan mahdollisuuksien mukaan työskentelyyn studio-olosuhteissa tai pimiössä
- perehdytään valokuvailmaisuun, valokuvan lajityyppeihin ja kuvakerronnan perusteisiin

- valokuvailmaisu sekä kuvakerronnan perusteet
- puhutaan sekä omista että muiden kuvista

Laaja-alainen osaaminen

Valokuva-opintojaksossa korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan hyvinvointia ohjaamalla opiskelijaa kohti itseä kiinnostavaa kuvailmaisua valokuvan ilmaisullisia mahdollisuuksia hyödyntäen.

Valokuvan käsitteistö, kuva- ja lajityypit sekä ilmaisukeinot ovat opintojaksolla osana kuvien tuottamista ja tulkintaa ja monipuolistavat opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Yhteiskunnallista osaamista syvennetään esimerkiksi tutkimalla erilaisten valokuvien arvoja ja merkityksiä. Globaali- ja kulttuuriosaamista sovelletaan tutkimalla valokuvia identiteettien rakentamisen sekä kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen näkökulmista.

Arviointi

Arvioinnin kohteena ovat sekä kuvallisen työskentelyn tulokset että niihin liittyvä opiskelijan oma pohdinta. Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan valmiudet sanoittaa omia ja muiden tuottamia kuvia sekä työskennellä ryhmässä. Opintojakson arviointi sisältää myös itsearviointia sekä vertaisarviointia.

KU08 Videoprojekti (2 op)

Tavoitteet

- opiskelija ymmärtää videokuvauksen, visuaalisen kerronnan ja editoinnin perusteet
- opiskelija harjoittelee käytännössä erilaisia kuvakerronnan tapoja

Keskeiset sisällöt

- käsikirjoitetaan ja tuotetaan ryhmässä erilaisia videoita
- mahdollisuus tuottaa ryhmässä videomateriaalia koko koululle esitettävään vanhojen päivän show-ohjelmaan tai abishow'hun
- käydään läpi videokuvauksen ja editoinnin perusteet
- harjoitellaan erilaisia kuvakerronnan tapoja

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksolla painottuu vuorovaikutusosaaminen opiskelijan toimiessa osana tuotantoryhmää. Tuotantoryhmän osana toimiminen kehittää sosiaalisia taitoja, yhteistyökykyä sekä yhdessä oppimisen taitoja. Tehdyistä tuotoksista keskustelu kehittää rakentavan viestinnän taitoja. Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy opiskelijoiden valitessa itseään kiinnostavia sisältöjä osaksi videoprojektejaan. Opiskelijaa kannustetaan kuvallisella työskentelyllään löytämään uusia merkityksiä ja yhdistelemään asioita uudenlaisilla tavoilla.

Arviointi

Arvioinnin kohteena ovat sekä kuvallisen työskentelyn tulokset että niihin liittyvä opiskelijan oma pohdinta. Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan valmiudet sanoittaa omia ja muiden tuottamia kuvia sekä työskennellä ryhmässä. Opintojakson arviointi sisältää myös itsearviointia sekä vertaisarviointia. Opintojakso arvioidaan S-merkinnällä.

KU09 Graafinen suunnittelu (2 op)

Tavoitteet

- opiskelija hahmottaa graafisen tuotteen suunnittelu- ja toteutusprosessin vaiheita
- opiskelija syventää visuaalisen viestinnän ymmärrystään
- opiskelija osaa tehdä tarkoituksenmukaisia visuaalisia valintoja

Keskeiset sisällöt

- opiskelija tuottaa yksin tai ryhmässä graafisen julkaisun oman suuntautumisensa mukaan
- abeille mahdollisuus tuottaa ryhmässä abikronikka tai sen osia
- opiskelija harjoittelee graafisen julkaisun taittamisen perusteita
- opiskelija syventää kuvankäsittelytaitojaan

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy opiskelijoiden valitessa itseään kiinnostavia sisältöjä työskentelylleen. Opiskelijaa kannustetaan kuvallisella työskentelyllään löytämään uusia merkityksiä ja yhdistelemään asioita uudenlaisilla tavoilla. Yhteiskunnallinen osaaminen korostuu opintojaksolla visuaalisen kulttuurin ilmentämien arvojen ja merkitysten tarkastelun myötä sekä tutustumalla työelämään graafisen suunnittelun näkökulmasta.

Globaali- ja kulttuuriosaamista syvennetään opintojaksolla tutkimalla visuaalisen kulttuurin monimuotoisuutta. Lisäksi opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.

Arviointi

Arvioinnin kohteena ovat sekä kuvallisen työskentelyn tulokset että niihin liittyvä opiskelijan oma pohdinta. Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan valmiudet sanoittaa omia ja muiden tuottamia kuvia sekä työskennellä ryhmässä. Opintojakson arviointi sisältää myös itsearviointia sekä vertaisarviointia. Opintojakso arvioidaan S-merkinnällä.

6.21 Opinto-ohjaus

Oppiaineen tehtävä

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus hankkia sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämässä, opiskelussa ja työelämässä. Opinto-ohjauksella tarkoitetaan toimia, joiden avulla opiskelija vahvistaa toimijuuttaan, toimintakykyään, oppimaan oppimistaan sekä urasuunnittelutaitojaan. Toimijuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijan kykyä rakentaa tulevaisuuttaan sekä taitoa tehdä opintoihin ja työuraan liittyviä päätöksiä. Opinto-ohjauksen avulla vahvistuu opiskelijan usko omiin mahdollisuuksiin saavuttaa asettamansa tavoitteet ja opiskelija luottaa selviytyvänsä muutostilanteista.

Opinto-ohjaus yhdistää lukiota yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Sukupuolitietoisella ohjauksella pyritään purkamaan segregoituneita koulutusalavalintoja ja työmarkkinoita. Opinto-ohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opinto-ohjauksessa opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **yhteiskunnallista** ja **vuorovaikutusosaamistaan**.

Opiskelija osaa opinto-ohjauksen tuella etsiä aktiivisesti tietoa, tarkastella sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Hän oppii kehittämään **hyvinvointiosaamistaan.** Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.

Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan. Hän kehittää **eettisen ja ympäristöosaamisen** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamisen** tavoitteissa linjattua halua kehittyä mainittujen osaamisalueiden ja elämän eri osa-alueilla.

Opinto-ohjauksen yleiset tavoitteet

Opinto-ohjaus tukee opiskelijan uskoa tulevaisuuteen ja antaa hänelle rohkeutta vaikuttaa siihen. Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija

- löytää omat elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia
- saa tukea elämänsuunnitteluun ja -hallintaan sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyviin päätöksiin
- suunnittelee ja hallitsee ajankäyttöään

- osaa arvioida toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuen tarvettaan sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan
- tunnistaa arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin
- oppii itsearviointitaitoja sekä osaa kartoittaa ja sanoittaa osaamistaan ja vahvuuksiaan
- tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, työelämään ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa
- oppii arvioimaan omien opiskelu- ja urasuunnittelutaitojensa kehittymistä
- harjaantuu arvioimaan tiedonhankintataitojaan ja tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa
- kiinnittää huomiota taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta omassa urasuunnittelussaan
- toimii ja arvioi toimintaansa digitaalisissa tai muissa ympäristöissä, joissa käydään urasuunnitteluun liittyvää keskustelua.

Arviointi

Opinto-ohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista, vaan opintojaksoista annetaan suoritusmerkinnät. Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista ohjauksessa seurataan.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Opinto-ohjauksessa tehdään paljon yhteistyötä korkeakoulujen ja työelämän edustajien kanssa. Yhteistyön muotoja ovat mahdollisuuksien mukaan järjestettävät erilaiset vierailukäynnit, vierailijat ja koululla järjestettävät tapahtumat. Opiskelijoille tarjotaan tietoa mahdollisuuksista suorittaa opintoja korkea-asteella. Osana OP02-opintojaksoa opiskelijan on mahdollista suorittaa uravarjostus häntä kiinnostavaan alaan liittyen. Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyön keskeisenä sidosryhmänä on myös alumniverkosto.

Kielitietoisuus oppiaineessa

Opinto-ohjaus on oppiaineena ja laajemmassa merkityksessä vahvasti vuorovaikutteista, jolloin kieli on keskeisessä asemassa. Opinto-ohjauksessa käytetään monenlaista kielitietoisuutta kehittävää aineistoa, kuten uutisia, videoita ja podcasteja. Opinto-ohjauksessa hyödynnetään paljon monilukutaitoa vaativia aineistoja ja harjaannutetaan digitaalista lukutaitoa ja medialukutaitoa.

PAKOLLISET OPINNOT

OP01 Minä opiskelijana (2 op)

OP1 Minä opiskelijana (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan
- tuntee lukio-opintojen käytänteet ja opintojen rakenteen
- asettaa valintojaan tärkeysjärjestykseen suhteessa omiin suunnitelmiinsa
- osaa lukiossa tarvittavat opiskelutaidot ja -menetelmät sekä työtavat
- tunnistaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman merkityksen urasuunnittelun kannalta
- osaa suunnitella opintojaan suhteessa ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyviin vaatimuksiin
- ymmärtää, miten tehdyt valinnat vaikuttavat mahdollisuuksiin hakeutua jatko-opintoihin
- osaa suunnitella ajankäyttönsä siten, että selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista
- tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.

Keskeiset sisällöt

- henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma
- itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi
- toimijuus, arjen- ja elämänhallintataidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky
- hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä
- opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen
- jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät
- työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuu vahvasti hyvinvointiosaaminen. Lukio-opintojen alussa perehdytään lukio-opintojen rakenteeseen ja suunnitellaan omaa opinto-ohjelmaa. Opintojakson aikana käsitellään psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin merkitystä osana opiskelutaitoja. Itsetuntemuksen vahvistaminen ja omien vahvuuksien sekä osaamisen kartoittaminen luovat pohjaa hyvinvoinnille. Opintojakson aikana vahvistetaan vuorovaikutusosaamista. Keskustelu ja vertaiskokemusten jakaminen ovat tärkeitä työskentelytapoja opintojakson aikana. Opintojaksolla kannustetaan uteliaisuuteen ja herätellään motivaatiota itselle merkityksellisten valintojen tekemiseen. Tämän lisäksi monitieteistä ja luovaa ajattelua edistävät myös omien opiskelutaitojen kartoittaminen ja kehittäminen.

Arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

OP02 Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus (2 op)

OP2 Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä tuntee koulutusvaihtoehtoja ja työelämän mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa
- syventää osaamistaan itsetuntemuksen sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojen osalta
- tunnistaa ja osaa sanoittaa sekä dokumentoida osaamistaan
- tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida osaamistaan suhteessa niihin
- tuntee työelämän ja työllistymisen eri muotoja sekä ymmärtää yhteiskunnan ja talouden muutosten merkityksen työllisyyden näkökulmasta
- tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen
- tuntee kansainvälisiä koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoja
- osaa toimia kulttuurisesti moninaisissa toimintaympäristöissä
- tuntee itsensä kannalta olennaiset jatkokoulutusvaihtoehdot ja niiden pääsyvaatimukset sekä valintaprosessit
- osaa hakea töitä ja tunnistaa erilaisia työllistymismahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

- henkilökohtaisen opintosuunnitelman päivittäminen; opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen
- jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla
- työelämätietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa
- työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen
- oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen
- oman hyvinvoinnin edistäminen
- tulevaisuuden ennakointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksolla jatketaan hyvinvointiosaamisen kehittämistä. Lähestyvien ylioppilaskirjoitusten näkökulmasta teemoina korostuvat muun muassa stressinhallinta ja palautumistaidot.

Opintojakson keskeiset sisältöalueet työelämätietous ja yrittäjyys kehittävät opiskelijan yhteiskunnallista osaamista. Jatko-opintojen suunnittelussa opiskelijaa rohkaistaan pohtimaan vaihtoehtojaan myös globaalissa kontekstissa. Globaali- ja kulttuuriosaamista korostetaan myös osana työelämätietoutta. Opintojaksolla kannustetaan pohtimaan omaa arvomaailmaa jatko-opintojen ja urasuunnittelun taustalla muun muassa eettisyyden ja ympäristöosaamisen näkökulmasta.

Arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

KOULUKOHTAISET VALINNAISET OPINNOT

OP03 Tutortoiminta (2 op)

Lukiossa on mahdollisuus toimia uusien opiskelijoiden vertaisohjaajana eli tutorina. Tutoriksi pyritään erillisen hakumenettelyn kautta. Tutorit perehdyttävät lukiotulokkaat koulun käytänteisiin, lukio-opintoihin sekä omalta osaltaan edistävät uusien opiskelijoiden ryhmäytymistä ja sujuvaa lukio-opintojen aloitusta. Toimintaan kuuluu myös koulun esittelytehtäviä erilaisissa hakijoille suunnatuissa tilaisuuksissa sekä opiskelijoille yhteisten tapahtumien järjestämistä.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ja harjoittelee vertaisohjaamisen taitoa
- harjaantuu suunnittelemaan ja toteuttamaan erilaisia uusien opiskelijoiden ryhmäytymistä tukevia toimintoja
- oppii projektin hallinnan taitoja
- kehittyy ryhmässä toimijana
- oppii kantamaan vastuuta itsestä ja muista.

Keskeiset sisällöt

- tutorin tehtävät ja rooli
- tutortoiminnan arvot ja lähtökohdat
- ryhmäyttäminen ja sen merkitys
- vertaistuki ja vertaisohjaus
- tapahtumien ja vapaa-ajan toiminnan järjestäminen
- oppilaitoksen tunteminen ja sen markkinointi

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan. Omien vahvuuksien hyödyntäminen vertaisohjaajana ja tutorryhmän jäsenenä sekä huolenpito itsestä ja muista tukevat opiskelijan hyvinvointiosaamisen kehittymistä.

Arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä ja siitä annetaan erillinen todistus.

OP04 Kurkistusopinnot 1 (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu häntä kiinnostavan alan korkeakouluopintoihin
- saa ideoita ja näkökulmia oman jatko-opintosuunnittelun tueksi
- tutkii omia kiinnostuksenkohteitaan.

Keskeiset sisällöt

Sisällöt määräytyvät valitun kurssin pohjalta

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet toteutuvat eri tavoin riippuen valitusta opintojaksosta.

Arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opiskelijan tulee toimittaa todistus suorittamastaan kurkistusopintojaksosta opinto-ohjaajalle.

OP05 Kurkistusopinnot 2 (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu häntä kiinnostavan alan korkeakouluopintoihin
- saa ideoita ja näkökulmia oman jatko-opintosuunnittelun tueksi
- tutkii omia kiinnostuksenkohteitaan.

Keskeiset sisällöt

Sisällöt määräytyvät valitun kurssin pohjalta.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet toteutuvat eri tavoin riippuen valitusta opintojaksosta

Arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opiskelijan tulee toimittaa todistus suorittamastaan kurkistusopintojaksosta opinto-ohjaajalle.

6.22 Temaattiset opinnot

Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Temaattisten opintojen tavoitteet ja sisällöt päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

TO01 Temaattiset opinnot 1: opiskeluhyvinvointi (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on auttaa opiskelijoita lisäämään hyvinvointia, jaksamista ja elämänhallintaa omassa elämässään. Opintojakso on suunnattu omasta hyvinvoinnistaan kiinnostuneille opiskelijoille.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson sisällöt vaihtelevat vuosittain, mutta niihin voi kuulua esimerkiksi seuraavia teemoja:

- omien hyvinvointiin liittyvien tavoitteiden asettaminen
- liikkumisen merkitys hyvinvoinnin kannalta
- mielen hyvinvointi
- sosiaaliset taidot ja ihmissuhteet
- stressinhallinta
- palautuminen ja levon merkitys
- ravitsemustietous
- opiskelutaidot

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

TO02 Temaattiset opinnot 2: digitaidot (2 op)

Tavoitteet

Opintojakso antaa monipuolisia valmiuksia lukio-opiskeluun. Opiskelija kehittää osaamistaan tieto- ja viestintäteknologiassa ja suunnittelee, toteuttaa ja esittää yksin tai yhteistyössä muiden opiskelijoiden kanssa johonkin ilmiöön tai aihepiiriin liittyvän dokumentoidun projektin, tutkielman, keksinnön tai muun tuotoksen. Tuotos voi olla johonkin lukion kurssiin liittyvä työ. Tavoitteena on, että opiskelija saa tilaisuuksia oppiainerajat ylittävään työskentelyyn ja yhteistyöhön.

Keskeiset sisällöt

- keskitytään lukio-opinnoissa tarvittaviin ohjelmistoihin, erityisesti
    - O365-ympäristöön
    - Abitti-ympäristöön

- LUMA-aineissa käytettäviin ohjelmistoihin (CAS jne.).

Lisäksi opintojakson aikana perehdytään muun muassa tiedonhankintaan ja tekijänoikeuksiin. Sisältöjä painotetaan opintojakson alussa tehtävän lähtötasokyselyn perusteella.

Laajalainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

TO03 Temaattiset opinnot 3: harrastuneisuus ja aktiivisuus (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii ymmärtämään yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja kehittää työelämässä tarvittavaa osaamista kouluopiskelun ulkopuolisissa toimintaympäristöissä. Hän saa mahdollisuuksien mukaan tilaisuuksia osaamisensa syventämiseen myös kansainvälisessä yhteistyössä, esimerkiksi vaihto-opiskelijana.

Keskeiset sisällöt

Vapaaehtoistoiminnan, kerho- ja harrastustoiminnan, työelämän, liikennekasvatuksen tai kansainvälisen toiminnan kurssilla opiskelija saa tilaisuuksia tietojensa ja taitojensa soveltamiseen käytännön työtehtävissä ja tilanteissa. Tarkoituksena on vahvistaa opiskelijoiden koulussa hankkiman osaamisen ja arkielämän välistä yhteyttä.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

TO04 Temaattiset opinnot 4: vaihtuvat teemat (2 op)

Monialainen opintojakso, jonka sisällöt ja tavoitteet perustuvat laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueisiin. Sisällöt ja tavoitteet vaihtelevat lukuvuosittain Toteutuvasta opintojaksosta, sen sisällöistä ja tavoitteista tiedotetaan lukuvuoden alussa.

Laaja-alainen osaaminen

Riippuu kulloisenkin toteutuksen tavoitteista ja sisällöistä. Näistä tiedotetaan lukuvuoden alussa.

Arviointi

Riippuu kulloisenkin toteutuksen tavoitteista ja sisällöistä. Näistä tiedotetaan lukuvuoden alussa.

TO05 Temaattiset opinnot 4: kansainvälinen toiminta lukiolaisena (2 op)

Opintojakson aikana harjoitellaan toimimista kansainvälisessä ympäristössä. Tutustutaan oman maan sekä muiden maiden koulutusjärjestelmiin, harjoitetaan kielitaitoa sekä kulttuurienvälistä viestintää. Vahvistetaan työelämävalmiuksia mm. harjoittelemalla esiintymistä vieraalla kielellä. Kurssi toteutetaan lähi- ja verkko-opetuksena.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään kulttuurienvälisen viestinnän merkityksen
- saavuttaa työelämävalmiuksia
- vahvistaa esiintymistaitojaan vieraalla kielellä
- saa käsityksen eri maiden koulutusjärjestelmistä
- oppii kertomaan suomalaisesta yhteiskunnasta sekä koulutusjärjestelmästä vieraalla kielellä
- vahvistaa tieto- ja viestintätekniikan osaamistaan

Keskeiset sisällöt

- kulttuurienvälinen viestintä
- esiintymis- ja puhetaidot
- suomalainen yhteiskunta ja koulutusjärjestelmä
- eri maiden koulutusjärjestelmät
- tieto- ja viestintätekniikan taidot

Laaja-alainen osaaminen

- vuorovaikutusosaaminen
- monitieteinen ja luova osaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- eettisyys ja ympäristöosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen

Arviointi

Opintojakson suorittaminen edellyttää läsnäolon lisäksi aktiivista osallistumista opetukseen opintojakson aikana. Opiskelija laatii tuotoksenkouluun tai opiskeluelämään liittyen valitsemallaan vieraalla kielellä. Tarkempi aihe ja tuotoksen muoto sovitaan kurssin aikana. Osallistuminen vähintään kolmeen kansainvälisten vieraiden opastuskierrokseen on edellytys kurssin hyväksytylle suorittamiselle. Suoritusmerkintä. Opintojaksosta saa erillisen todistuksen.

6.23 Lukiodiplomit

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltäviin opintojaksoihin voivat kuulua eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavat lukiodiplomit. Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomin suorittaminen hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista. Opiskelija ilmentää lukiodiplomillaan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitojaan sekä omaehtoista harrastuneisuuttaan. Lukiodiplomi luo edellytyksiä oman ja toisten osallisuuden, toimijuuden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistamiselle lukioyhteisössä.

Lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Lukiodiplomin laajuus on kaksi opintopistettä. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän päätöksellä mahdollista suorittaa lukiossa yhdessä tai useammassa oppiaineryhmässä tai oppiaineessa. Lukiodiplomi voi sisältyä oppiaineen oppimäärän valinnaisiin opintoihin paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyllä tavalla. Opetushallitus antaa erilliset ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan koulutuksen järjestäjän tarjoamien lukiodiplomien osalta lukiodiplomien tehtävä, yleiset tavoitteet ja arviointi sekä tavoitteet ja keskeiset sisällöt lukiodiplomeittain kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Kaikkia lukiodiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- asettaa lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet
- työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa
- tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla
- soveltaa lukioaikana karttunutta erityistä osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta
- hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista
- valitsee tarkoituksenmukaisia opiskeluympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja
- arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta
- vahvistaa omaa ja toisten osallisuutta, toimijuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia lukioyhteisössä.

Arviointi

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi

arvioidaan kokonaisuutena. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan oppiaineryhmässä tai oppiaineessa osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

KOLD1 Kotitalouden lukiodiplomi (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja ilmentää omaehtoista harrastuneisuuttaan kotitaloudessa
- osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat
- antaa näytön kotitalouden osaamisesta osoittamalla tutkivaa ja soveltavaa opiskelua, vuorovaikutteista toimintaa, yhteisöllistä tiedon rakentamista ja osaamisen jakamista sekä kriittistä tiedon ja työskentelyn arviointia
- osaa tuottaa kokonaisuuden, jonka sisällön valinta, tehtäväidea sekä suunnittelu- ja toteutusprosessi tukevat toisiaan.

Keskeiset sisällöt

- perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä opiskelijan valitsemaan teemaan, tehtäväideaan ja suunnittelu- ja toteutusprosessiin
- muodostuvat lukiodiplomityöstä, esseestä sekä itsearviointia ja kotitalouden tuntemusta kuvaavasta portfoliosta, jotka arvioidaan annettujen kriteerien perusteella.

KULD2 Kuvataiteen lukiodiplomi (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa
- osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti kuvia
- osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat
- osaa tuottaa taiteellisen ja visuaalisen kokonaisuuden, jonka sisällön tuottamisen ja esittämisen tavat tukevat toisiaan
- osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta
- osaa arvioida työskentelyprosessia ja teosta oman oppimisen näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan
- muodostuvat teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia sekä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta kuvaavasta portfoliosta.

KÄLD3 Käsityön lukiodiplomi (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan käsityössä
- osoittaa osaamistaan laadukkaiden käsityötuotteiden omaehtoisessa suunnittelussa, valmistuksessa sekä oppimisensa arvioinnissa
- osoittaa hallitsevansa käsityöprosessiin sisältyvät tavoitteiden asettamisen, ideoinnin ja suunnittelun vaiheet ja vaatimukset
- hallitsee, seuraa ja arvioi käyttämiään resursseja, työskentelyään ja oppimisprosessiaan
- osaa ottaa tuotteessa tai teoksessa huomioon esteettisyyden, eettisyyden, omaehtoisuuden näkökulmat ja ekologisuuden vaatimukset
- osaa ratkaista tuotteen tai teoksen toimivuuden, taloudellisuuden, ergonomisuuden, innovatiivisuuden ja teknisen toteutustavan vaatimukset käyttöympäristössään.

Keskeiset sisällöt

- perustuvat valittuun tehtävään, ideaan ja suunnittelu- ja valmistusprosessiin sekä niiden itsearviointiin
- muodostuvat käsityötuotteesta tai käsityöteoksesta sekä sen suunnittelu- ja valmistusprosessia ja itsearviointia kuvaavasta portfoliosta.

LILD4 Liikunnan lukiodiplomi (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa
- pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyjään.

Keskeiset sisällöt

- muodostuvat liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.

MELD5 Median lukiodiplomi (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön mediaosaamisestaan ja harrastuneisuudestaan
- osoittaa hallitsevansa monipuolisia media- ja vuorovaikutustaitoja sekä median välineiden, ilmaisukeinojen ja mahdollisuuksien luovaa käyttöä
- osoittaa hallitsevansa informaation kriittisen valinnan, tulkinnan, arvioinnin ja jäsentelyn taitoa
- osaa analysoida omaa mediasuhdettaan ja tunnistaa median toimintaympäristön.

Keskeiset sisällöt

- perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan
- muodostuvat portfolion ja mediaesityksen muodostamasta kokonaisuudesta.

MULD6 Musiikin lukiodiplomi (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa
- osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja -toiminnastaan.

Keskeiset sisällöt

- opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto
- erilaiset toteutustavat ja osa-alueet

TALD7 Tanssin lukiodiplomi (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan tanssissa
- kehittää tanssillisen tehtävän myötä tanssillista osaamistaan edelleen
- kuvaa kirjallisesti tanssin opiskelupolkuaan ja tanssillista kehitystään.

Keskeiset sisällöt

- tanssillisena tehtävänä soolo- tai ryhmäteos, jonka opiskelija voi suorittaa joko esiintymällä tanssijana tai tekemällä koreografian
- tanssilliseen tehtävään liittyvä kirjallinen työ
- tanssin lukiodiplomiin sisältyvä tutkielma

TELD8 Teatterin lukiodiplomi (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan teatterissa sekä vahvistaa draamallisia ja teatteri-ilmaisullisia taitojaan sekä kartuttaa vuorovaikutuksen ja itsearvioinnin taitojaan. Keskeisinä sisältöinä ovat opiskelijan määrittelemä aihe joltakin teatterin alalta ja siihen liittyvä esitys, työskentelyprosessin hallinta, taiteellisen prosessin arviointitaidot, taiteellisen kokonaisuuden ymmärtäminen sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot ja esityksen ja portfolion muodostama kokonaisuus.

6.24 Kotitalous

KOULUKOHTAISET VALINNAISET OPINNOT

KO01 Kotitalous 1 (2 op)

Tavoitteet

Opintojaksojen tavoitteena on, että opiskelija

- harjoittaa ja syventää taitoja, joita tarvitaan kodin arjen hallinnassa itsenäiseen elämään siirryttäessä
- kehittää toimintavalmiuksia kestävän elämäntavan mukaisesti
- laajentaa kotitaloudellista osaamistaan kohti vastuullista kuluttajuutta
- harjoittelee hahmottamaan omia voimavaroja, jotka edistävät jaksamista lukioaikana ja sen jälkeen.

Keskeiset sisällöt

- sovelletaan kotitalouden perusopetuksen opetussuunnitelmaa kurssilaisten omat tarpeet ja toiveet huomioon ottaen
- sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kotitaloudellisen osaamisen ja ajattelun kehittyminen sekä kestävään tulevaisuuteen tähtäävä toiminta
- sisällöt jaetaan ruokaosaamiseen ja ruokakulttuuriin, asumiseen ja yhdessä elämiseen sekä kuluttaja- ja talousosaamiseen kotona.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksolla korostuvat hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen omien voimavarojen mitoittamisessa ja työskentelyssä yhdessä toisten kanssa. Eettisyys ja ympäristöosaaminen ovat keskeisiä teemoja kaikissa sisältöalueissa. Opintojaksolla pyritään tuomaan esiin omien kulutusvalintojen merkitystä globaalisti.

Arviointi

Opintojakson hyväksyttävä suorittaminen edellyttää opetukseen osallistumista ja opintojakson tehtävien suorittamista. Opintojaksosta saa suoritusmerkinnän S.

KO02 Kotitalous jatko (2 op)

Tavoitteet

Opintojaksojen tavoitteena on, että opiskelija

- harjoittaa ja syventää taitoja, joita tarvitaan kodin arjen hallinnassa itsenäiseen elämään siirryttäessä
- kehittää toimintavalmiuksia kestävän elämäntavan mukaisesti

- laajentaa kotitaloudellista osaamistaan kohti vastuullista kuluttajuutta
- harjoittelee hahmottamaan omia voimavaroja, jotka edistävät jaksamista lukioaikana ja sen jälkeen.

Keskeiset sisällöt

- sovelletaan kotitalouden perusopetuksen opetussuunnitelmaa kurssilaisten omat tarpeet ja toiveet huomioon ottaen
- sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kotitaloudellisen osaamisen ja ajattelun kehittyminen sekä kestävään tulevaisuuteen tähtäävä toiminta
- sisällöt jaetaan ruokaosaamiseen ja ruokakulttuuriin, asumiseen ja yhdessä elämiseen sekä kuluttaja- ja talousosaamiseen kotona.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksolla korostuvat hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen omien voimavarojen mitoittamisessa ja työskentelyssä yhdessä toisten kanssa. Eettisyys ja ympäristöosaaminen ovat keskeisiä teemoja kaikissa sisältöalueissa. Opintojaksolla pyritään tuomaan esiin omien kulutusvalintojen merkitystä globaalisti.

Arviointi

Opintojakson hyväksyttävä suorittaminen edellyttää opetukseen osallistumista ja opintojakson tehtävien suorittamista. Opintojaksosta saa suoritusmerkinnän S.

6.25 Käsityö

KOULUKOHTAISET VALINNAISET OPINNOT

KÄ01 Pelit ja vehkeet (2 op)

Syyhyääkö sormesi päästä toteuttamaan itseäsi, mutta asianmukaiset puitteet ja työvälineet puuttuvat. Tällä opintojaksolla opiskelija tutustuu ja syventää tietämystään erilaisista materiaaleista ja näiden työstö- ja viimeistelytavoista. Pääpaino opintojaksolla on suunnittelussa ja toteuttamisessa, joko yksin tai ryhmän jäsenenä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu ja syventää tietämystään erilaisista työkaluista, materiaaleista ja näiden työstö- ja viimeistelytavoista. Kurssilla on mahdollisuus tutustua digitaaliseen käsityöhön, esimerkiksi 3D-tulostamiseen ja CNC-jyrsimeen.

Keskeiset sisällöt

Opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat itse suunnitellun harjoitustyön.

Laaja-alainen osaaminen

Ihmisen rakentaman ympäristön ja omien mahdollisuuksien sen muokkaamiseen ymmärtäminen, käsityö- tai teollisen tuotteen suunnittelun, valmistamisen ja valmiin tuotteen arvioimisen tutkiminen, kestävä kehitys, omien vahvuuksien tunnistaminen ja kehittäminen, erilaisten ohjeiden ymmärtäminen ja monilukutaito. Oman luovuuden kehittäminen ja harjoitustöissä monitieteellinen osaaminen.

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

KÄ02 Tein itse – säästin! (2 op)

Kaikkea ei tarvitse ostaa valmiina, ei tuotteita, ei palveluja. Korjaamalla ja huoltamalla voit pidentää tuotteiden elinkaarta. Tällä kurssilla opiskelija oppii pääasiassa korjaamaan, huoltamaan ja remontoimaan joko omaa, tai yhteistä omaisuutta. Tarpeen vaatiessa myös uuden, innovatiivisen tuotteen valmistus on mahdollista. Pääpaino on opiskelijan oman arjenhallinnan lisäämisessä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu ja syventää tietämystään ympärillä olevista tuotteista ja näiden huolto- ja korjaustavoista. Pääpaino kurssilla on omatoimisessa suunnittelussa ja toteuttamisessa, käyttäen hyväksi olemassa olevia digitaalisia materiaaleja.

Sisältö

Opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat itse huolto- tai korjaustyön tai suunnittelevat ja toteuttavat omavalintaisen tuotteen.

Laaja-alainen osaaminen

Ihmisen rakentaman ympäristön ja omien mahdollisuuksien ymmärtäminen sen muokkaamiseen. Käsityö- tai teollisen tuotteen suunnittelun, valmistamisen ja valmiin tuotteen arvioimisen tutkiminen, kestävä kehitys, omien vahvuuksien tunnistaminen ja kehittäminen, erilaisten ohjeiden ymmärtäminen ja monilukutaito. Oman luovuuden kehittäminen ja korjaus- ja huoltotöissä tarvittava monitieteellinen osaaminen.

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

KÄ03 Romusta designiksi ja lumpusta luomukseksi (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija osaa käyttää kierrätysmateriaaleja tuotteen valmistuksessa ja suunnittelussa. Tavoitteena on myös valmistettavien töiden kautta laajentaa tietoa valmistusmenetelmistä, materiaaleista ja niiden ominaisuuksista.

Pääpaino opintojaksolla on oman projektin suunnittelussa, toteuttamisessa ja projektin hallinnassa.

Keskeiset sisällöt

Opintojaksolla opiskelija suunnittelee ja toteuttaa tuotteen tai teoksen tekstiilityön kierrätysmateriaaleja käyttäen. Tuote tai teos voi olla vaate, asuste tai tekstiilitaideteos. Opetuksessa tarkastellaan kierrätettäviä ja uusiokäytettäviä materiaaleja, tutustutaan ajankohtaisiin aiheeseen liittyviin kestävän kehityksen teemoihin, tekniikoihin ja innovaatioihin. Tutustutaan yrityksiin, yrittäjiin ja yhdistyksiin, joiden toimintaperiaate pohjautuu kierrätettävään tai uusiokäytettävään materiaaliin.

Suunnittelu- ja valmistusprosessista työstetään portfolio, joka palautetaan valmiin tuotoksen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksolla korostuvat erityisesti eettisyys- ja ympäristöosaaminen, hyvinvointiosaaminen eli omien vahvuuksien tunnistaminen ja käyttäminen, luova osaaminen ja monilukutaito. Opintojakso kehittää myös yhteiskunnallista osaamista ja kannustaa yrittäjämäiseen asenteeseen.

Arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S/H). Suoritusmerkintään vaaditaan osallistuminen opetukseen ja annettujen tehtävien suorittaminen annetussa ajassa.

KÄ04 Vaatteet on sun aatteet (2 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija hallitsee vaatteen valmistuksen työvaiheet, tutustuu uusiin materiaaleihin ja tunnistaa pukeutumisen osana kulttuuria ja historiaa. Keskeisimpänä tavoitteena on omaehtoinen työskentely omien suunnitelmien pohjalta, työskentelytapojen soveltaminen luovasti uusissa tilanteissa sekä uusien taitojen oppiminen.

Keskeiset sisällöt

Opintojaksolla opiskelija valmistaa vaatteen omien mieltymyksiensä, kiinnostuksensa tai tarpeensa mukaan. Valmistettavilla tuotteilla opiskelija ilmaisee omaa persoonaansa ja pukeutumistyyliään. Perehdytään muotiin osana kulttuuria ja kurkistetaan muodin historiaan. Lisäksi tutustutaan vaatetuksen materiaaleihin ja kestävään kehitykseen osana materiaalien valintaa ja vaatteen elinkaarta.

Suunnittelu- ja valmistusprosessista työstetään portfolio, joka palautetaan valmiin tuotoksen kanssa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksossa korostuvat erityisesti hyvinvointiosaaminen eli omien vahvuuksien käyttäminen vaatteen suunnittelussa ja valmistuksessa sekä identiteetin rakentuminen osana pukeutumista. Kulttuuriosaaminen näkyy pukeutumisen kulttuurin moninaisuuden ymmärtämisenä. Eettisyys ja ympäristöosaaminen korostuvat erityisesti materiaalien valinnassa ja materiaalien tuottamisessa. Vuorovaikutustaidot näkyvät opintojaksolla yhteistyökykynä ja yhdessä oppimisen taitoina.

Arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Suoritusmerkintään vaaditaan osallistuminen opetukseen ja suunniteltujen tehtävien suorittaminen annetussa ajassa.

6.26 Tietotekniikka

Oppiaineen tehtävä

Tietotekniikan oppiaineen tehtävänä on tukea opiskelijan taitoja hyödyntää tietotekniikkaa monipuolisesti ja tehokkaasti jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla. Oppiaine tukee opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin erityisesti tietojenkäsittelytieteen alalle.

Oppiaineen yleiset tavoitteet

Opiskelija syventää tietojaan teknologian mielekkäästä hyödyntämisestä opiskelussa. Opiskelija tutustuu tietojenkäsittelyn perusteisiin, kuten ohjelmointiin, ja muodostaa kuvaa tietojenkäsittelyn alasta.

Arviointi

Kaikki opintojaksot arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Opintojaksojen suorittamisessa korostuu tehtävien tai projektien tekeminen.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa Helsingin yliopiston Tietojenkäsittelytieteen osaston kursseja.

Kielitietoisuus

Tietotekniikan opetus ja opiskelu ovat luonteeltaan vuorovaikutteisia. Esimerkiksi ohjelmointikielet ovat luonteeltaan universaaleja, mikä mahdollistaa perinteisten kielirajojen yli tapahtuvan yhteisymmärryksen löytämisen. Tietotekniikassa opiskelija voi osoittaa hyvää osaamista kielellisistä eroista huolimatta.

KOULUKOHTAISET VALINNAISET OPINNOT

TI01 Tietokone työvälineenä (2 op)

Tavoitteet

Opiskelija syventää osaamistaan hyötyohjelmien käytöstä ja oppii käyttämään niitä tehokkaasti. Opintojaksolla opiskelija harjoittelee myös tiedostojen hallintaan ja pilvipalveluihin liittyviä hyviä käytänteitä.

Keskeiset sisällöt

- tiedostojen hallinta ja pilvipalvelut
- toimisto-ohjelmat
- verkkojulkaiseminen
- kuvan- ja videonkäsittelyn perusteet

Laaja-alaisen osaamiset alueet

Opintojaksolla käytetään vuorovaikutusosaamista tukevia työskentelytapoja ja vahvistetaan globaali- ja kulttuuriosaamista pohtimalla eettistä toimijuutta globaalissa media- ja teknologiamaailmassa.

Arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinällä. Opintojakson suorittamisessa korostuu tehtävien tai projektien tekeminen.

TI02 Ohjelmointi (2 op)

Tavoitteet

Opiskelija kehittää ohjelmointitaitojaan ja oppii käyttämään sujuvasti tyypillisimpiä ohjelmointirakenteita, kuten toistolauseita. Opiskelija oppii soveltamaan tyypillisimpiä ohjelmointirakenteita niin, että pystyy laatimaan toimivia ohjelmia.

Keskeiset sisällöt

- muuttujat, syöte, tuloste
- ehtolauseet
- toistolauseet
- funktiot
- listat, taulukot
- olio-ohjelmoinnin perusteet

Laaja-alaisen osaamiset alueet

Opintojaksolla käytetään vuorovaikutusosaamista tukevia työskentelytapoja ja vahvistetaan globaali- ja kulttuuriosaamista pohtimalla eettistä toimijuutta globaalissa media- ja teknologiamaailmassa.

Arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinällä. Opintojakson suorittamisessa korostuu tehtävien tai projektien tekeminen.

TI03 Tietojenkäsittelytieteen yliopisto-opinnot (2 op)

Tavoitteet

Opiskelija syventää tietotekniikan osaamistaan valitsemallaan tietojenkäsittelytieteen yliopistokurssilla.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson sisällöt määräytyvät suoritettavan yliopistokurssin perusteella ja voivat sisältää esimerkiksi tietojenkäsittelytieteen perusteita, ohjelmointitaitojen syventämistä tai tietokantojen perusteita.

Laaja-alaisen osaamiset alueet

Opintojaksolla tuetaan erityisesti hyvinvointiosaamista ja yhteiskunnallista osaamista tunnistamalla omia vahvuuksiaan tietojenkäsittelytieteen opiskelijana ja rakentamalla työelämävalmiuksia.

Arviointi

Kurssit arvioidaan yliopiston linjausten mukaisesti. Suoritettu kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

6.27 Integroidut opintojaksot

Integroidulla opintojaksolla tarkoitetaan kahden tai useamman oppiaineen yhteistä opintojaksoa. Integroidussa opintojaksossa kustakin oppiaineesta annetaan oma arvosana.

Integroitujen opintojaksojen tavoitteena on vahvistaa oppiainerajat ylittävien kokonaisuuksien hallintaa ja ymmärtämistä huomioiden laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Integroituja opintojaksoja on tarjolla opintojaksotarjottimella vuorovuosina. Tavoitteena on, että lukion ensimmäisen vuoden aikana opiskelija suorittaa vähintään yhden integroidun opintojakson.

IN01 Tekstejä maailmasta (4 op)

ÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op) + GE1 Maailma muutoksessa (2 op)

Äidinkielen ja maantieteen integroidun opintojakson tavoitteena on seurata, tulkita ja kriittisesti arvioida mediaa. Äidinkielessä tarkastellaan erilaisia mediatekstejä ja tuotetaan tekstejä toisten tekstien pohjalta. Maantieteen opiskelussa painottuvat ajankohtaisia alueellisia, ympäristön tai ihmiskunnan muutoksia käsittelevät eri medioiden uutiset. Integroidun opintojakson aikana tutustutaan myös toimittajan työhön esimerkiksi toimittajavierailun kautta.

Arviointi

Arviointi tapahtuu osana oppiaineiden arviointia.

Laaja-alainen osaaminen

Integroitu opintojakson perusta on monitieteellinen, mikä osaltaan harjaannuttaa monitieteelliseen työskentelyyn. Ajankohtaisen median seuranta ja kriittinen analyysi vahvistavat opiskelijan yhteiskunnallista osaamista. Eettisyys ja ympäristöosaaminen vahvistuvat kestävään tulevaisuuteen liittyvien teemojen tarkastelun kautta. Opetuksessa syvennetään käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, mikä edesauttaa globaali- ja kulttuuriosaamisen rakentumista.

Oppiaine ja moduuli	**Äidinkieli ja kirjallisuus** **ÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)**	**Maantiede** **GE1 Maailma muutoksessa (2 op)**
Laaja-alainen osaaminen	yhteiskunnallinen osaaminen eettisyys ja ympäristöosaaminen globaali- ja kulttuuriosaaminen	yhteiskunnallinen osaaminen eettisyys ja ympäristöosaaminen globaali- ja kulttuuriosaaminen
Työelämä- ja korkeakouluyhteistyö	tutustuminen toimittajan työhön, esimerkiksi toimittajavierailu	tutustuminen toimittajan työhön, esimerkiksi toimittajavierailu
Kielitietoisuus	mediaseuranta eri kielillä, tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen kielitietoinen käsittely	mediaseuranta eri kielillä, tiedonalan käsitteiden kielitietoinen opetus
Moduulien tavoitteet	• osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja • rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet • osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana	• kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä • osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla

	• syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.	• tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla • osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla • tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla • tuntee kestävän kehityksen sitoumuksia ja osaa käyttää niitä eettisten perustelujen pohjana • osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomediaa hyödyntäen • osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.
Moduulien sisällöt	• keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät • tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi • erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi • tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus • kielen- ja tekstinhuoltoa.	Maantiede tieteenalana • ympäristön ja maailman tarkastelu maantieteessä • maantieteen hyödyntäminen työelämässä ja arjessa • alueelliset ajankohtaiset uutiset. Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja • ilmastonmuutosten mekanismit • nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia • kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat • ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä. Ihmiskunnan muutoksia • väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset • puhtaan veden puute, nälkä • hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys • pakolaisuus • kestävän kehityksen sitoumukset.
Arviointi	mediaseuranta: monimuotoisten tekstien tarkastelu tekstien tuottaminen: toisten tekstien pohjalta tuotettavat tekstit, tekstin tuottaminen prosessina itse- ja vertaisarviointi	mediaseuranta: uutisten sijoittaminen karttapohjalle, uutisten tulkinta itsearviointi

IN02 Ajattelun taitoja ja terveysosaamista (4 op)

FI1 Johdatus filosofiseen ajatteluun (2 op), TE1 Terveys voimavarana (2 op)

Tässä integroidussa opintojaksossa yhdistyvät moduulit FI1 ja TE1. Opintojaksossa filosofian työkaluja opittaessa hyödynnetään terveystiedon sisältöä ja esimerkkejä ja vastavuoroisesti terveystiedon tiettyjen aihealueiden käsittelyä edesauttaa filosofian sisältöjen oppiminen.

FI1 Johdatus filosofiseen ajatteluun (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin
- oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä > **yhteys terveystietoon**: tässä yhteydessä käsitellään esimerkkejä muun muassa ravitsemuksesta, erilaisista dieeteistä, mainoksista jne.
- tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä > **yhteys terveystietoon:** terveystiedossa on paljon käsitteitä, joiden luokittelua ja määrittelyä voi käyttää esimerkkinä.
- perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin
- osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa. > **yhteys terveystietoon**: terveystiedossa on runsaasti erilaisia uskomuksia, joiden pätevyyttä voidaan arvioida, esimerkiksi ravitsemukseen, omahoitoon ja mielenterveyden ylläpitämiseen liittyen.

Keskeiset sisällöt

- mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa > **yhteys terveystietoon**: ajankohtaiset aiheet voi valita terveystiedon aihealueista.
- johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna > **yhteys terveystietoon:** esimerkit argumentaatioon ja päättelyyn voi soveltuvasti ottaa terveystiedon aiheista.
- keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen
- tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero > **yhteys terveystietoon**: muun muassa uskomushoidot
- tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: väitteiden muodostaminen, koetteleminen ja perusteleminen joissain lukion oppiaineissa > **yhteys terveystietoon**: tässä yhteydessä sopivat erinomaisesti esimerkit terveystiedosta

TE1 Terveys voimavarana (2 op)

Moduulissa luodaan kokonaiskuvaa ihmisen voimavaroista, terveyden edistämisestä sekä terveyttä määrittävistä tekijöistä ja niiden yhteyksistä ja vaikutusmekanismeista. Lisäksi syvennetään ja laajennetaan perusopetuksen aikana hankittua ymmärrystä elintapojen merkityksestä terveydelle ja arvioidaan terveyden edellytysten toteutumista omassa elämässä, perheessä ja lähiyhteisöissä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen **> yhteys filosofiaan:** jäsentäminen ja analysoiminen ovat filosofiassa opittavia keskeisiä työkaluja
- osaa selittää erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä **> yhteys filosofiaan:** ilmiöiden selittäminen ja arvioiminen ovat filosofiassa opittavia keskeisiä työkaluja
- tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen **> yhteys filosofiaan:** eritteleminen ja argumentointi ovat filosofiassa opittavia keskeisiä työkaluja
- merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä. **> yhteys filosofiaan:** perusteltujen argumenttien harjoittaminen ovat filosofiassa opittavia keskeisiä työkaluja

Keskeiset sisällöt

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit **> yhteys filosofiaan:** käsitteiden määrittelyn selkeys ja rajaaminen ovat filosofiassa opittavia keskeisiä työkaluja
- terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveysuskomusmalli, muutosvaihemalli **> yhteys filosofiaan:** käsitteiden määrittelyn selkeys ja rajaaminen ovat filosofiassa opittavia keskeisiä työkaluja
- terveyskulttuurisia ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyteen sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot **> yhteys filosofiaan:** tieteen ja pseudotieteen erottaminen ovat filosofian kurssin keskeistä asiasisältöä.

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta
- seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet **> yhteys filosofiaan:** käsitteiden määrittelyn selkeys ja rajaaminen ovat filosofiassa opittavia keskeisiä työkaluja
- mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät; stressi ja kriisit mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä; keinoja kuormituksen hallintaan **> yhteys filosofiaan:** käsitteiden määrittelyn selkeys ja rajaaminen ovat filosofiassa opittavia keskeisiä työkaluja
- opiskeluhyvinvointi **> yhteys filosofiaan:** erilaiset filosofian kurssiin liittyvät pedagogiset vuorovaikutteiset harjoitteet tukevat tätä mainiosti

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakso tukee kaikkien laaja-alaisten tavoitteiden saavuttamista, mutta siinä painottuvat erityisesti hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutus sekä monitieteisyys ja luova osaaminen. Integroitu opintojakso luo edellytyksiä monitieteisen lähestymistavan omaksumiseen, sillä siinä käsitellään jo itsessään

monitieteisen modernin terveystiedon teemoja ikiaikaisen filosofian keinoin. Hyvinvointiosaaminen tulee esiin sekä terveystiedon sisältöjen kautta että filosofisten työkalujen kuten ajattelun taitojen omaksumisen myötä. Vuorovaikutus rakentuu opintojaksoon sopivien yhteistoiminnallisten työmuotojen kautta.

Arviointi

Molemmat opintojakson moduulit arvioidaan itsenäisesti oppiaineiden arviointikriteereiden mukaisesti.

IN03 Ympäristöekologia ja vuorovaikutus (3 op)

ÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op), BI2 Ekologian perusteet (1 op), BI3 Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin (1 op)

Äidinkielen ja biologian integroidun opintojakson tavoitteena on lisätä opiskelijan viestintärohkeutta ja syventää ryhmäviestintätaitoja hyödyntämällä viestinnässään biologian ympäristöekologian opintojakson aihepiirejä ja sisältöjä. Biologian opintojakson ajankohtaisia ympäristökysymyksiä käsiteltäessä opiskelija hyödyntää kirjallisessa ja suullisessa ilmaisussaan äidinkielen moduulissa opiskeltuja taitoja.

Oppiaine	**Äidinkieli ja kirjallisuus**	**Biologia**	
Moduulit	**ÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)**	**BI2 Ekologian perusteet (1 op)**	**BI3 Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin (1 op)**
Laaja-alainen osaaminen	**Globaali- ja kulttuuriosaaminen** osana kielen merkityksen, kielipolitiikan ja kieli-identiteetin opiskelua. **Vuorovaikutusosaaminen** näkyy erityisesti kielen tilanteisen vaihtelun tarkasteluna. Omien vuorovaikutustaitojen kehittäminen on osa hyvinvointiosaamista. **Eettisyys ja ympäristöosaaminen** näkyvät opintojakson sisällöissä. Opintojaksossa syvennetään käsitystä kielen vallasta sekä merkityksestä osana sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää elämäntapaa.	Moduulien BI2 ja BI3 muodostama opintojakso vahvistaa erityisesti opiskelijan globaalin ympäristöosaamisen ja eettisyyden, vuorovaikutusosaamisen sekä yhteiskunnallisen osaamisen kehittymistä.	
Opintojakson tavoitteet		Moduulien BI2 ja BI3 valtakunnallisten tavoitteiden lisäksi opintojakson tavoitteena on rakentaa yhteyksiä perustutkimuksen ja soveltavan tutkimuksen välille. Vahva luonnontieteellinen tietopohja antaa opiskelijalle valmiuksia tarkastella ajankohtaisia ympäristökysymyksiä, muodostaa perusteltuja näkemyksiä sekä edistää eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.	
Moduulien tavoitteet	• lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä • syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä • oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.	• osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen • osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla	• tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia • osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä • osaa esittää perustellen ympäristöongelmien

		• osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.	ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia • osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyyden kannalta • osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.
Moduulien sisällöt	• oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen • vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio • kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu.	Ekologian perusteet • ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus • hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemissä • populaatioiden ominaisuudet • sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys • lajien väliset suhteet. Luonnon monimuotoisuus • lajin sisäinen monimuotoisuus • lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus • monimuotoisuuden merkitys.	Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja • ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin • happamoituminen • rehevöityminen • vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa • ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen. Kestävää tulevaisuutta kohti • ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys • toiminta kestävän elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen.
Arviointi	Opintojakson arvioinnin perustana ovat sille asetetut tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin. Opintojakson arviointi vaikuttavat suulliset ja kirjalliset osasuoritukset.		

Laaja-alainen osaaminen

Integroidun opintojakson perusta on monitieteellinen opintojakso, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia tarkastella ajankohtaisia ympäristökysymyksiä ja muodostaa perusteluja näkemyksiä. Tämä harjaannuttaa opiskelijaa monitieteelliseen ajatteluun. Ajankohtaisten ympäristökysymysten käsittely ja analyysi vahvistavat opiskelijan yhteiskunnallista osaamista. Eettisyys ja ympäristöosaaminen vahvistuvat kestävään tulevaisuuteen liittyvien teemojen tarkastelun kautta.

Arviointi

Arviointi tapahtuu osana oppiaineiden arviointia.

6.28 Yhteistyöopintojaksot

KOULUKOHTAISET VALINNAISET OPINNOT

YT01 Nuorten turvakurssi (2 op)

Nuorten turvakurssi on Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) järjestämä yhteiskuntatietoutta ja turvallisuutta lisäävä kurssi. Pääkaupunkiseudulla kurssin järjestää Etelä-Suomen maanpuolustuspiiri. Kurssille valitaan hakijoiden keskuudesta 300 opiskelijaa. Osallistujan tulee opiskella jossain Helsingissä, Espoossa, Kauniaisissa tai Vantaalla sijaitsevassa nuorten toisen asteen oppilaitoksessa.

Tavoitteet

Kurssien tavoitteena on tutustuttaa lukiolaiset omatoimiseen varautumiseen, pelastus- ja poliisiviranomaisten toimintaan sekä turvallisuuden alalla toimiviin järjestöihin teorian ja käytännön harjoittelun kautta.

Keskeiset sisällöt

Kurssi koostuu neljästä luentoillasta, joista jokainen kestää kaksi tuntia, sekä varuskuntaviikonlopusta Santahaminassa. Luentojen aiheina on mm. MPK:n, pelastustoimen, poliisin, puolustusvoimien, rajavartioston ja tullin toiminta sekä kyberturvallisuus. Varuskuntaviikonlopun aikana yövytään maastossa ja kasarmilla. Varustuksesta ja ruokailusta huolehtii Puolustusvoimat ja ohjelmassa on muun muassa tutustumista Puolustusvoimien ja Rajavartioston toimintaan sekä monenlaista käytännön tekemistä.

Kurssi on MPK ry:n kurssi, ks. lisätietoja: https://mpk.fi/koulutukset/nuorten-koulutus/

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen
Hyvinvointiosaaminen

Arviointi

Suoritusmerkintä.

YT02 Viittomakieli (2 op)

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Viittomakielen opintojen tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu suomenkielisen viittomakielen käyttäjien kulttuuriin ja asemaan
- oppii tarkastelemaan maailmaa kuulovammaisten näkökulmasta
- oppii vuorovaikutuksessa ja tavallisessa arjessa tarvittavia viittomia.

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen
Vuorovaikutusosaaminen

Arviointi

Suoritusmerkintä.

6.29 eNorssin verkkokurssit

KOULUKOHTAISET VALINNAISET OPINNOT

Suomen normaalikoulujen lukiot tarjoavat opiskelijoille yhteisellä verkkokurssitarjottimella vuosittain useita kursseja suoritettavaksi verkkoympäristössä.

Tarjonta löytyy eNorssin sivulta:
https://enorssi.fi/ajankohtaista/

LIITTEET

Liite 1 Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

810/2018

Valtioneuvoston asetus
lukiokoulutuksesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään lukiolain (714/2018) nojalla:

1 luku

Koulutuksen yleiset valtakunnalliset tavoitteet

1 §

Kasvu sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi

Lukiokoulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijan tasapainoista henkistä, fyysistä ja sosiaalista kasvua sekä edistää elämän, ihmisoikeuksien, kestävän kehityksen, ympäristön ja kulttuurien monimuotoisuuden kunnioittamista. Koulutus tukee kaikessa oppilaitoksen toiminnassa aktiivisesti tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Koulutus ohjaa opiskelijaa toimimaan demokraattisesti, vastuullisena ja aktiivisena osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

2 §

Tiedot ja taidot

Koulutus kehittää laaja-alaisesti opiskelijan valmiuksia omaksua, yhdistää ja käyttää tietojaan ja taitojaan sekä soveltaa oppimaansa monipuolisesti myös oppiainerajat ylittävästi. Koulutus vahvistaa ja syventää opiskelijan yleissivistystä muuttuvassa toimintaympäristössä ja antaa tietoja ja taitoja asetuksen liitteiden mukaisissa opinnoissa.

Koulutus kehittää opiskelijan jatko-opinto-, työelämä-, yrittäjyys-, yhteiskunta- ja kansainvälisyysvalmiuksia.

Koulutus vahvistaa perustaa opiskelijan fyysiselle, henkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille ja antaa valmiuksia ja halua niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Koulutus tukee opiskelijan eettisen pohdinnan kehittymistä.

Koulutus vahvistaa kokonaisuuksien hallintaa, oppimisen taitoja, tieteellistä ja siihen sisältyvää kriittistä ajattelua, luovuutta, työskentelyn taitoja, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja, tiedon hankinta- ja hallintataitoja, tietoteknisiä käyttö- ja soveltamistaitoja sekä taitoa ilmaista itseänsä kirjallisesti ja suullisesti molemmilla kotimaisilla ja muilla kielillä sekä taiteen keinoin.

3 §

Jatkuva oppiminen ja ohjaus

Koulutuksen tulee ohjata, innostaa ja luoda edellytyksiä jatkuvaan oppimiseen sekä parantaa opiskelijan tulevaisuuden hallinta- ja valintataitoja sekä valmiuksia ura- ja elämänsuunnitteluun.

Koulutus kehittää opiskelijan valmiuksia arvioida ja uudistaa osaamistaan sekä tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämistarpeensa.

Opiskelija kykenee hyödyntämään saamaansa opinto-ohjausta ja muuta ohjausta ja perehtyy monipuolisesti jatko-opintovaihtoehtoihin sekä osaa tehdä mielekkään jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio-opintojen aikana.

4 §

Opiskeluympäristöt ja toimintakulttuuri

Lukiokoulutuksessa tulee hyödyntää monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko-opintojen, työelämän sekä tieto- ja viestintäteknologian tuntemusta. Opiskeluympäristöjen tulee tukea opiskelijan opiskelumotivaatiota ja auttaa häntä löytämään omat vahvuutensa. Niiden tulee olla opiskelijan kokemuspiiriä monialaisesti rikastuttavia sekä pedagogisesti ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaisia.

Lukion toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa, ja sen tulee edistää kaikkien opiskelijoiden mahdollisuuksia osallistua opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen. Opinnoissa tulee tavoitella myönteistä asennetta oppimiseen.

5 §

Aikuisille tarkoitetun lukiokoulutuksen erityiset tavoitteet

Aikuisille tarkoitetussa lukiokoulutuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden aiemmin hankkimat tiedot, taidot ja osaaminen.

Tavoitteena on, että aikuisopiskelija saa sellaisia opiskelu-, viestintä- ja kielellisiä taitoja sekä tietoteknisiä tietoja ja taitoja, joita tarvitaan sekä jatko-opintoihin että työllistymiseen ja työelämässä menestymiseen. Opetuksen tulee antaa valmiuksia jatkuvaan oppimiseen sekä tukea opiskelijan persoonallisuuden kasvua.

Koulutuksen järjestämisessä otetaan huomioon aikuisopiskelun erityispiirteet. Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavien opiskelijoiden ohella opetuksessa voidaan ottaa huomioon yhtä tai useampaa lukion oppimäärään kuuluvaa oppiainetta suorittavat aineopiskelijat sekä muut erityisryhmät.

6 §

Valmistavan koulutuksen tavoitteet

Maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävän lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen tavoitteena on parantaa opiskelijan valmiuksia oppilaitoksen opetuskielessä sekä parantaa opiskelijan opiskelutaitoja. Lisäksi tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiuksia toimia aktiivisena kansalaisena suomalaisessa yhteiskunnassa. Koulutuksen tavoitteena on myös mahdollisuuksien mukaan tukea ja edistää opiskelijoiden oman äidinkielen hallintaa.

2 luku

Koulutuksen järjestäminen

7 §

Koulutuksen järjestämisluvan hakeminen

Lukiolain (714/2018) 3 §:ssä tarkoitettua koulutuksen järjestämislupaa on haettava viimeistään vuosi ennen koulutuksen suunniteltua aloittamisajankohtaa. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi ottaa käsiteltäväksi myös tätä myöhemmin toimitetun hakemuksen.

8 §

Järjestämislupahakemukseen liitettävät selvitykset ja asiakirjat

Järjestämislupahakemuksessa on selvitettävä perusteluineen:
1) lukiolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu tarve koulutuksen järjestämiselle;
2) suunniteltu opiskelijamäärä;
3) koulutuksen suunniteltu aloittamisajankohta;
4) kunnat, joissa koulutusta on tarkoitus järjestää;
5) opetuskielet;
6) mahdollisen sisäoppilaitosmuotoisen koulutuksen järjestäminen.

Hakemukseen on lisäksi liitettävä:
1) selvitys hakijan omistajatahoista ja hallinnon organisoinnista sekä kuntayhtymän tai rekisteröidyn yhteisön tai säätiön perustamisasiakirjat;
2) edellisen päättyneen tilikauden tiedot taseesta ja tuloslaskelmasta taikka mikäli tilejä ei ole vielä päätetty, tilikauden kuluessa taseesta ja tuloslaskelmasta tehty luotettava arvio;
3) selvitys hakijan maksuvalmiudesta ja vakavaraisuudesta ja niiden hallinnasta sekä toiminnan kannattavuudesta toiminnan suunniteltuna aloittamisvuonna ja neljän sitä seuraavan vuoden aikana;
4) suunnitelma kelpoisuusehdot täyttävästä opetushenkilöstöstä;
5) suunnitelma käytettävistä tiloista ja opiskeluympäristöistä;
6) opetussuunnitelma, jota koulutuksessa on tarkoitus noudattaa;
7) suunnitelma yhteistyöstä lukiolain 8 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tahojen kanssa;
8) suunnitelma lukiolain 56 §:ssä tarkoitetusta laadunhallinnasta ja sen jatkuvasta kehittämisestä.

Jos hakemus koskee muutosta voimassa olevaan järjestämislupaan, hakemuksessa selvitetään perusteluineen 1 momentissa tarkoitetut asiat siltä osin, kuin ne liittyvät haettaviin muutoksiin.

9 §

Erityisen koulutustehtävän myöntämisen edellytykset

Lukiolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua erityistä koulutustehtävää myönnettäessä otetaan huomioon:
1) valtakunnallinen koulutustarve edistää erityistä osaamista ja vahvistaa kansallista osaamisvarantoa;
2) valtakunnallinen ja alueellinen koulutukseen hakeutuminen, opiskelijoiden tarve yhdistää lukiokoulutus vahvaan erikoistumiseen tai erityisharrastuneisuuteen ja tarve rakentaa yksilöllisiä opintopolkuja;

3) erityisen koulutustehtävän mukainen opetustarjonta, hakijan yhteistyöverkostot ja toiminnan vaikuttavuus;
4) henkilöstön kelpoisuus, erityinen osaaminen ja riittävyys, tilojen, välineiden ja opetussuunnitelmien soveltuvuus, toiminnan kehittäminen ja opiskelijoiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet opetuksen ja koulutuksen kehittämisessä sekä hakijan valmius suunnata voimavaroja erityisestä koulutustehtävästä huolehtimiseen;
5) muut mahdolliset haettavan erityisen koulutustehtävän kannalta oleelliset seikat.

Jos erityiseen koulutustehtävään sisältyy valtakunnallinen kehittämistehtävä, otetaan tehtävää myönnettäessä lisäksi huomioon:
1) erityisen koulutustehtävän mukaisen opetuspainotuksen valtakunnallinen kehittämistarve;
2) hakijan edellytykset ja valmiudet toimia valtakunnallisena opetuspainotuksensa kehittäjänä;
3) kehittämistoiminnan valtakunnallinen merkittävyys ja vaikuttavuus sekä saavutettavuus;
4) muut kehittämisen kannalta merkitykselliset seikat.

10 §

Valtakunnallisen kehittämistehtävän sisältö

Valtakunnallinen kehittämistehtävä voi sisältää:
1) velvoitteen kehittää ja levittää valtakunnallisesti erityisen koulutustehtävän opetuspainotuksen mukaisia pedagogiikkaan, toimintakulttuuriin ja oppimisympäristöihin liittyviä malleja ja hyviä käytänteitä sekä valtakunnallisesti vahvistaa henkilöstön opetuksellisia valmiuksia ja osaamista;
2) velvoitteen kehittää ja edistää koulutuksen järjestäjien ja muiden erityisen koulutustehtävän alaan kuuluvien toimijoiden yhteistyötä.

3 luku

Opetus ja arviointi

11 §

Opintojen mitoitus

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin kuuluvat opinnot pisteytetään niiden keston mukaan. Opetusta annetaan nuorille tarkoitetussa koulutuksessa keskimäärin 14 tuntia 15 minuuttia opintopistettä kohden ja aikuisille tarkoitetussa koulutuksessa keskimäärin 9 tuntia 20 minuuttia opintopistettä kohden. Opintoihin kuuluu lisäksi niiden tavoitteiden ja sisällön kannalta tarpeellinen ja opiskelijan kannalta kohtuullinen määrä opiskelijan omatoimista työskentelyä.

12 §

Opintojen rakenne ja opintojaksojen laajuus

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy tämän asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille.

Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärässä valinnaisiin opintoihin voi sisältyä perusopetuksen päättötodistuksen arvosanojen korottamiseen tarkoitettuja opintoja.

Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijoille. Opiskelijalla tulee kuitenkin olla mahdollisuus suorittaa liitteen 1–2 mukaisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina. Lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

13 §

Kielten opetus

Liitteen 1–2 mukaista pakollista kielten opetusta järjestetään perusopetuksessa suoritettuun vuosiluokilla 1–6 alkaneeseen A-oppimäärään perustuvana pitkänä oppimääränä (*A-kieli*) ja perusopetuksessa suoritettuun B1-oppimäärään perustuvana keskipitkänä oppimääränä (*B1-kieli*). Valinnaista kielten opetusta järjestetään perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 alkaneeseen B2-oppimäärään perustuvana lyhyenä oppimääränä (*B2-kieli*) ja lukiossa alkavana lyhyenä oppimääränä (*B3-kieli*).

Opiskelija voi opiskella useampaa kuin yhtä A-kieltä. Toisen kotimaisen kielen oppimäärä opiskellaan joko A- tai B1-kielenä. Opiskelijalle, joka on vapautettu lukiolain 29 §:n perusteella toisen kotimaisen kielen opiskelusta, voidaan järjestää toisen kotimaisen kielen opetusta B3-kielenä.

Nuorille tarkoitetussa lukiokoulutuksessa koulutuksen järjestäjän tulee tarjota B2- tai B3-kieliä opiskelijalle valinnaisina opintoina vähintään kahdessa eri kielessä. Aikuisille tarkoitetussa lukiokoulutuksessa koulutuksen järjestäjän tulee tarjota B2- tai B3-kieliä opiskelijalle valinnaisina opintoina vähintään yhdessä kielessä.

14 §

Äidinkielen ja kirjallisuuden sekä kielten opetus muulle kuin suomen- tai ruotsinkieliselle opiskelijalle

Saamenkieliselle, romanikieliselle tai vieraskieliselle opiskelijalle voidaan opettaa liitteen 1–2 mukaista äidinkieltä ja kirjallisuutta suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Jos saamenkieliselle, romanikieliselle tai vieraskieliselle opiskelijalle opetetaan hänen omaa äidinkieltään, opiskelijan äidinkielen ja kirjallisuuden ja muiden kielten pakollisten opintojen yhteismäärät sekä opiskelijalle pakollisten opintojen kokonaismäärä voivat olla tämän asetuksen liitteessä 1–2 säädettyä pienemmät. Tässä tapauksessa toista kotimaista kieltä opiskellaan valinnaisena aineena.

Jos vieraskieliselle opiskelijalle opetetaan suomen tai ruotsin kieltä suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, äidinkielen ja kirjallisuuden sekä toisen kotimaisen kielen opetus saadaan jakaa mainittujen aineiden opetukseen siten kuin koulutuksen järjestäjä päättää.

15 §

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa

Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine opetetaan suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

16 §

Rangaistuslaitoksessa järjestettävä opetus

Rangaistuslaitoksessa järjestettävässä opetuksessa voidaan poiketa tämän asetuksen liitteessä 2 säädetystä sen mukaan, kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

17 §

Arvosana-asteikot

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4.

Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi.

4 luku

Voimaantulo

18 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2019.

Helsingissä 4 päivänä lokakuuta 2018

Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen

Hallitusneuvos Matti Sillanmäki

Liite 1

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot

Oppiaineryhmä ja oppiaine	**Pakolliset opinnot opintopisteinä**	**Opiskelijoille tarjottavien valtakunnallisten valinnaisten opintojen määrä opintopisteinä**
Äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opinnot		
-Äidinkieli ja kirjallisuus	12	6
-A-kieli	12	4
-B1-kieli	10	4
-B2- ja B3-kielet		16+16
Matemaattis-luonnontieteelliset opinnot		
-Matematiikan yhteiset opinnot	2	
-Matematiikan lyhyt tai pitkä oppimäärä		
- Lyhyt	10	4
- Pitkä	18	6
-Biologia	4	6
-Maantiede	2	6
-Fysiikka	2	12
-Kemia	2	8
Humanistis-yhteiskunnalliset opinnot		
-Filosofia	4	4
-Psykologia	2	8
-Historia	6	6
-Yhteiskuntaoppi	6	2
-Uskonto tai elämänkatsomustieto	4	8
-Terveystieto	2	4
Taito- ja taideaineiden opinnot		
-Liikunta	4	6
-Musiikki ja kuvataide yhteensä	6	
- Musiikki	2 tai 4	4
- Kuvataide	2 tai 4	4
Opinto-ohjaus	4	

Temaattiset opinnot	6
Pakolliset opinnot yhteensä	94 tai 102
Tämän liitteen mukaiset valtakunnalliset valinnaiset opinnot vähintään	20
Opinnot yhteensä vähintään	**150**

Liite 2

Aikuisille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot

Oppiaineryhmä ja oppiaine	**Pakolliset opinnot opintopisteinä**	**Opiskelijoille tarjottavien valtakunnallisten valinnaisten opintojen määrä opintopisteinä**
Äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opinnot		
-Äidinkieli ja kirjallisuus	10	2
-A-kieli	12	4
-B1-kieli	10	4
-B2- ja B3-kielet		12
Matemaattis-luonnontieteelliset opinnot		
-Matematiikan yhteiset opinnot	2	
-Matematiikan lyhyt tai pitkä oppimäärä		
- Lyhyt	10	4
- Pitkä	18	6
-Biologia, maantiede, fysiikka ja kemia yhteensä	10	10
- Biologia	2 tai 4	
- Maantiede	2 tai 4	
- Fysiikka	2 tai 4	
- Kemia	2 tai 4	
Humanistis-yhteiskunnalliset opinnot		
-Uskonto tai elämänkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi ja filosofia yhteensä	12	10
- Uskonto tai elämänkatsomustieto	2	
- Historia	4	
- Yhteiskuntaoppi	4	
- Filosofia	2	
-Psykologia		4
Temaattiset opinnot		2
Pakolliset opinnot yhteensä	66 tai 74	
Opinnot yhteensä vähintään	**88**	

Liite 3

Maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävän lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot

Oppiaine ja aineryhmä	**Pakolliset opinnot opintopisteinä**
Äidinkieli ja kirjallisuus	20
Toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, opiskelijan oma äidinkieli	6
Matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantiede	4
Historia ja yhteiskuntaoppi	4
Opinto-ohjaus	4
Pakolliset opinnot yhteensä	38
Opinnot yhteensä vähintään	**50**

Liite 2 Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	**Taito toimia vuorovaikutuksessa**			**Taito tulkita tekstejä**	**Taito tuottaa tekstejä**
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	***Viestintästrategioiden käyttö***	***Viestinnän kulttuurinen sopivuus***	***Tekstien tulkintataidot***	***Tekstien tuottamistaidot***
A1.1	Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Kielitaidon alkeiden hallinta					

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	**Taito toimia vuorovaikutuksessa**			**Taito tulkita tekstejä**	**Taito tuottaa tekstejä**
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	***Viestintästrategioiden käyttö***	***Viestinnän kulttuurinen sopivuus***	***Tekstien tulkintataidot***	***Tekstien tuottamistaidot***
A1.2 **Kehittyvä alkeiskielitaito**	Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	**Taito toimia vuorovaikutuksessa**			**Taito tulkita tekstejä**	**Taito tuottaa tekstejä**
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	***Viestintästrategioiden käyttö***	***Viestinnän kulttuurinen sopivuus***	***Tekstien tulkintataidot***	***Tekstien tuottamistaidot***
A1.3 **Toimiva alkeiskielitaito**	Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	**Taito toimia vuorovaikutuksessa**			**Taito tulkita tekstejä**	**Taito tuottaa tekstejä**
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	***Viestintästrategioiden käyttö***	***Viestinnän kulttuurinen sopivuus***	***Tekstien tulkintataidot***	***Tekstien tuottamistaidot***
A2.1 **Peruskielitaidon alkuvaihe**	Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin eikielellisiin ilmaisuihin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.	Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä vastata sellaisiin.	Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.	Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	**Taito toimia vuorovaikutuksessa**			**Taito tulkita tekstejä**	**Taito tuottaa tekstejä**
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	***Viestintästrategioiden käyttö***	***Viestinnän kulttuurinen sopivuus***	***Tekstien tulkintataidot***	***Tekstien tuottamistaidot***
A2.2 **Kehittyvä peruskielitaito**	Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	**Taito toimia vuorovaikutuksessa**			**Taito tulkita tekstejä**	**Taito tuottaa tekstejä**
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	***Viestintästrategioiden käyttö***	***Viestinnän kulttuurinen sopivuus***	***Tekstien tulkintataidot***	***Tekstien tuottamistaidot***
B1.1 **Toimiva peruskielitaito**	Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.	Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.	Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.	Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	**Taito toimia vuorovaikutuksessa**			**Taito tulkita tekstejä**	**Taito tuottaa tekstejä**
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	***Viestintästrategioiden käyttö***	***Viestinnän kulttuurinen sopivuus***	***Tekstien tulkintataidot***	***Tekstien tuottamistaidot***
B1.2 **Sujuva peruskielitaito**	Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.	Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.	Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tuttavallista eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran päättelyä vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.	Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
B2.1					

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	**Taito toimia vuorovaikutuksessa**			**Taito tulkita tekstejä**	**Taito tuottaa tekstejä**
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	***Viestintästrategioiden käyttö***	***Viestinnän kulttuurinen sopivuus***	***Tekstien tulkintataidot***	***Tekstien tuottamistaidot***
Itsenäisen kielitaidon perustaso	Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.	Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään vakiofraaseja, kuten ”Tuo on vaikea kysymys” voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.	Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppania kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.	Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.	Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.
B2.2					

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	**Taito toimia vuorovaikutuksessa**			**Taito tulkita tekstejä**	**Taito tuottaa tekstejä**
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	***Viestintästrategioiden käyttö***	***Viestinnän kulttuurinen sopivuus***	***Tekstien tulkintataidot***	***Tekstien tuottamistaidot***
Toimiva itsenäinen kielitaito	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan monipuolista kieltä.	Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai johtopäätöksiä. Opiskelija pystyy edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.	Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.	Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja/tai lukemaansa.	Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista konkreetteja ja käsitteellisiä sekä tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino on oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.
C1.1	Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen	Opiskelija ottaa luontevasti vastuuta viestinnän	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä	Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös	Opiskelija osaa ilmaista itseään sujuvasti,

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	**Taito toimia vuorovaikutuksessa**			**Taito tulkita tekstejä**	**Taito tuottaa tekstejä**
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	***Viestintästrategioiden käyttö***	***Viestinnän kulttuurinen sopivuus***	***Tekstien tulkintataidot***	***Tekstien tuottamistaidot***
Taitavan kielitaidon perustaso	monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.	etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia, ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakoidessaan tulevaa.	joustavasti ja tehokkaasti sosiaalisiin tarkoituksiin sekä ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.	pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.	täsmällisesti ja jäsentyneesti monenlaisista aiheista tai pitämään pitkähkön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsentyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmalla, persoonallisella tyylillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuvarasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.

Liite 3 Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

OHJE

7.11.2019 OPH-2264-2019

Lukiokoulutuksen järjestäjät

LUKIOKOULUTUSTA TÄYDENTÄVÄN SAAMEN KIELEN OPETUKSEN TAVOITTEET, KESKEISET SISÄLLÖT JA OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää saamen kielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 3 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

Pääjohtaja Olli-Pekka Heinonen

Opetusneuvos Petri Lehikoinen

LIITE Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

OPETUSHALLITUS Hakaniemenranta 6, PL 380 puhelin 0295 331 000 | UTBILDNINGSSTYRELSEN Hagnäskajen 6, PB 380 telefon 0295 331 000
00531 Helsinki oph.fi 00531 Helsingfors oph.fi

LIITE

Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2264-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Saamen kielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.
Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa saamen kielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden saamen kielen erityispiirteet. Saamen kielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Saamen kielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus saamen kieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen saamen kielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan saamen kielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää saamenkielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen
Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen
Tavoitteena on, että opiskelija

1. kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
2. kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa
3. osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen
Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen
Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan saamen kielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- tutustuu saamen kielten kokonaisuuteen ja ymmärtää oman asemansa saamen kielen säilyttäjänä.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Opinnot

SÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

SÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää saamen kielten kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.

Keskeiset sisällöt

- saamen kieli ja identiteetti**,** kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys

SÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

SÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee saamenkielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan saamelaisten historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, joiku ja laluperinne

- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

SÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija
- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös saamelaisuuden näkökulmasta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt
- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

SÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija
- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää saamenkielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita saamenkielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt
- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

SÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija
- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä

- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- saamenkielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

SÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää saamenkielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

- saamenkielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- saamenkielinen, saamelaisten tuottama ja saamelaisista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Liite 4 Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

OHJE

7.11.2019 OPH-2265-2019

Lukiokoulutuksen järjestäjät

LUKIOKOULUTUSTA TÄYDENTÄVÄN ROMANIKIELEN OPETUKSEN TAVOITTEET, KESKEISET SISÄLLÖT JA OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää romanikielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 4 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

Pääjohtaja Olli-Pekka Heinonen

Opetusneuvos Petri Lehikoinen

LIITE Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

OPETUSHALLITUS Hakaniemenranta 6, PL 380 puhelin 0295 331 000 | UTBILDNINGSSTYRELSEN Hagnäsbrinken 6, PB 380 telefon 0295 331 000

LIITE

Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2265–2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Romanikielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Romanikielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Romanikielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.
Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa romanikielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden romanikielen erityispiirteet. Romanikielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Romanikielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus romanikieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen romanikielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan romanikielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Opiskelija kehittää taitoaan hyödyntää romanikielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurinsa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen
Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen
Tavoitteena on, että opiskelija

4. kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
5. kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa
6. osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen
Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen, standardisoidun romanikielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen
Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan Suomen romanikielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- tutustuu eri puolilla maailmaa puhuttaviin romanikielen murteisiin ja ymmärtää oman asemansa Suomen romanikielen säilyttäjänä.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Opinnot

RÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

RÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää romanikielen kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.

Keskeiset sisällöt

- romanikieli ja identiteetti**,** kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys

RÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

RÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee romanikielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan romanien historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä

- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, laululyriikka
- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

RÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija
- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös romanikulttuurin näkökulmasta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt
- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

RÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija
- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää romanikielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita romanikielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt
- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

RÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija
- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä

- kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- romanikielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

RÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää romanikielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

- romanikielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- romanikielinen, romanien tuottama ja romaneista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Liite 5 Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

OHJE

7.11.2019 OPH-2266-2019

Lukiokoulutuksen järjestäjät

LUKIOKOULUTUSTA TÄYDENTÄVÄN OPISKELIJAN OMAN ÄIDINKIELEN OPETUKSEN TAVOITTEET, KESKEISET SISÄLLÖT JA OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää opiskelijan oman äidinkielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 5 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

Pääjohtaja Olli-Pekka Heinonen

Opetusneuvos Petri Lehikoinen

LIITE Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

OPETUSHALLITUS Hakaniemenranta 6, PL 380 00531 Helsinki puhelin 0295 331 000 oph.fi | UTBILDNINGSSTYRELSEN Hagnäskajen 6, PB 380 00531 Helsingfors telefon 0295 331 000 opb.fi

LIITE

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2266–2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opetettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen omaa äidinkielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan oman äidinkielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen
Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen
Tavoitteena on, että opiskelija

7. kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
8. kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa
9. osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen
Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen
Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan oman äidinkielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Opinnot

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

OÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään omasta äidinkielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina.

Keskeiset sisällöt

- äidinkieli ja identiteetti**,** kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee omakielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan omaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa
- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää omakielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita omakielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

OÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää omakielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa.

Keskeiset sisällöt

- omakielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Liite 6 Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulun lukion ohjaus-suunnitelma

Ohjaus Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulun lukiossa

1. Ohjauksen tavoite ja tehtävä

Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulun lukiossa ohjaus on jatkuvaa, vuorovaikutteista ja tavoitteellista toimintaa opiskelijan oppimisen, kasvun ja kehityksen tukemiseksi. Sen tavoitteena on lisätä opiskelijan hyvinvointia, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koulussa sekä ehkäistä syrjäytymistä. Ohjauksen avulla tuetaan opiskelijan opiskelutaitojen kehittymistä, opintojen etenemistä sekä tulevaisuuteen ja jatko-opintoihin suuntautumista lukion jälkeen. Ohjauksen tuella opiskelija tekee omiin kiinnostuksiinsa ja kykyihinsä perustuvia koulutusta, tulevaisuutta, arkielämää ja elämänuraa koskevia ratkaisuja. Ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijan sujuvaa siirtymää myös jatko-opintoihin lukion jälkeen.

Ohjaus on opiskelijalähtöistä toimintaa, jossa tärkeää on opiskelijan opiskelun ja elämäntilanteen kokonaisvaltainen ymmärtäminen, ohjauksellinen yhteistyö ja jaettu vastuu. Ohjaus rakentuu koko koulun yhteistyölle ohjauksen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Ohjauksen osa-alueet voidaan jakaa kolmeen osaan: opiskelun ja oppimisen ohjaukseen, työelämä- ja uranvalinnan ohjaukseen sekä persoonallisen kasvun tukemiseen ja psykososiaaliseen tukeen.

Ohjaustyötä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tehdään eri tasoilla. Opiskelijan lähimmät ohjaustahot ovat aineenopettajat ja ryhmänohjaaja. Näiden lisäksi ohjaustyötä tekevät erityisesti opinto-ohjaaja ja rehtori. Lisäksi ohjauksessa ovat tarvittaessa mukana myös erityisopettaja, opiskeluhuollon ammattihenkilöt sekä koulun ulkopuoliset yhteistyötahot, kuten työ- ja elinkeinotoimiston asiantuntijat sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden ammattihenkilöt.

Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulussa ohjauksen laatu perustuu siihen, että ohjausta toteutetaan koko lukion henkilöstön yhteisenä, tavoitteellisena toimintana. Ohjaus nähdään koko koulun henkilöstön yhteisenä tehtävänä, ja sen avulla tuetaan opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa. Opiskelija itse on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija, ja jokaista opiskelijaa kunnioitetaan yksilönä, jolla on oikeus saada ohjausta riittävästi suhteessa omiin tarpeisiinsa. Päävastuu ohjaustoiminnan suunnittelusta ja koordinoinnista on opinto-ohjaajalla yhteistyössä rehtorin kanssa. Ohjauksen tarkempi työnjako ja ohjauksen vuosisuunnitelma määritellään tämän suunnitelman lopussa.

2. Ohjaus koulutuksen siirtymävaiheissa

Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen sekä lähettäville kouluille. Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulun lukio tarjoaa mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa järjestämällä avoimien ovien tapahtumia sekä vanhempainillan lukioon pyrkivien huoltajille. Lukio-opintonsa aloittavat opiskelijat perehdytetään oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Lukio-opintojen loppuvaiheessa kiinnitetään erityistä huomiota jatko-opintoihin siirtymisen tukemiseen. Mahdollisia esteettömyyteen liittyviä reunaehtoja selvitetään yhteistyössä opiskelijan ja tarvittaessa tulevien

hakukohteiden edustajien kanssa. Lukiotamme harkitsevat 9. luokkalaiset saavat tarvittaessa henkilökohtaista neuvontaa aiheeseen liittyen opinto-ohjaajilta.

3. Kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa

Kodin ja koulun välinen yhteistyö ohjauksessa turvataan järjestämällä yleistä tiedotusta ja henkilökohtaisia tapaamisia huoltajien kanssa (esimerkiksi vanhempainillat). Koulun Wilma-järjestelmää käytetään monipuolisesti sekä seurantaan (esimerkiksi opintomenestys, poissaolot) että tiedottamiseen kodin ja koulun välillä.

4. Ohjauksen työnjako

Opiskelija

- suunnittelee ja päivittää opinto-ohjelmaansa ohjauksen eri toimijoiden tuella ja avustamana
- seuraa aktiivisesti kulloinkin ajankohtaisiin asioihin liittyvää tiedottamista
- osallistuu aktiivisesti ryhmänohjaajan tuokioihin ja rehtorin sekä opinto-ohjaajan järjestämiin infotilaisuuksiin
- on vastuussa oman opinto-ohjelmansa ja opintomenestyksen seuraamisesta
- OVL 9§:n mukaan opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan tehtävänä on huolehtia, että nuori suorittaa oppivelvollisuuden.

Rehtori

- luo ohjaukselle sellaiset toimintaedellytykset, että erilaisten ohjausmenetelmien ja ohjauksen työnjaon toteuttaminen on mahdollista
- tukee toiminnallaan opinto-ohjaajan ja opettajien keskinäistä yhteistyötä ja koko oppilaitoksen yhteistä ohjaustoiminnan suunnittelua
- tiedottaa opiskelijoille ja huoltajille säännöistä ja määräyksistä, jotka ohjaavat lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suorittamista
- laatii opintojaksotarjottimen
- päättää muualla suoritettujen opintojen hyväksi lukemisesta.

Opinto-ohjaaja

- on päävastuussa ohjauksen kokonaissuunnittelusta ja toteutuksesta rehtorin tukemana
- vastaa opinto-ohjauksen käytännön järjestelyistä ja toteutuksesta (luokkamuotoinen ohjaus, henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus)
- ohjaa lukio-opintojen etenemisessä, opinto-ohjelman muutoksissa, ainevalinnoissa, yo-kirjoitusten suunnittelussa
- seuraa opiskelijoiden opintojen etenemistä ja opintojaksokertymiä
- vastaa yhteydenpidosta ryhmänohjaajiin ja aineenopettajiin opiskelijoiden asioissa
- antaa ohjausta tulevaisuuden suunnitteluun ja jatko-opintoihin liittyvissä kysymyksissä
- järjestää erilaisia mahdollisuuksia tutustua jatko-opintoihin ja työelämään
- tekee yhteistyötä muiden oppilaitosten ja työelämän edustajien kanssa
- vastaa opintojen nopeuttajien/hidastajien ohjauksesta sekä tarvittaessa lukion keskeyttävien/toiseen oppilaitokseen siirtyvien opiskelijoiden ohjauksesta

- vastaa lukion keskeyttävien/toiseen oppilaitokseen siirtyvien opiskelijoiden ohjauksesta tehden yhteistyötä myös opiskelijan huoltajan kanssa sekä seuraa, että opiskelija aloittaa seuraavassa oppilaitoksessa. Lisäksi opinto-ohjaaja selvittää opiskelijan moniammatillista tuen tarvetta osana tätä prosessia
- vastaa vaihtoon lähtevien ja vaihdosta palaavien sekä kouluun saapuvien vaihto-oppilaiden ohjauksesta
- ohjaa opiskelijoita tarvittaessa koulun ulkopuolisten ohjaustahojen tuen pariin.

Ryhmänohjaaja

- toimii ryhmän lähiohjaajana
- tukee ryhmäytymisessä ja koulun toimintatapoihin tutustuttamisessa erityisesti lukio-opintojen alussa
- huolehtii koulun yhteisten asioiden tiedottamisesta ryhmälleen
- seuraa ryhmänsä opiskelijoiden opintojen etenemistä ja kurssikertymiä
- tapaa opiskelijoita RO-tuokioissa
- tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuden henkilökohtaiseen keskusteluun (1. ja 2.vuosikurssilaiset)
- toimii ennalta ehkäisevässä roolissa puuttuen ajoissa opiskelijoiden lisääntyneisiin poissaoloihin, käyttäytymisessä tai opintomenestyksessä tapahtuneisiin muutoksiin ja opiskeluvaikeuksiin
- tiedottaa havainnoistaan opinto-ohjaajalle tai muulle opiskelijahuoltohenkilöstöön kuuluvalle
- tiedottaa tarvittaessa aineenopettajille opiskelijan henkilökohtaisista tukitoimista.

Aineenopettaja

- ohjaa opiskelijaa opettamansa oppiaineen opiskelutaidoissa ja auttaa opiskelijaa kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan
- tukee opiskelijoiden jatko-opintovalmiutta ja työelämätuntemusta oman oppiaineensa osalta
- toimii ennalta ehkäisevässä roolissa puuttuen tarvittaessa opiskelijoiden lisääntyneisiin poissaoloihin, opiskeluvaikeuksiin, käyttäytymisessä tai opintomenestyksessä tapahtuneisiin muutoksiin
- tiedottaa edellä mainituista havainnoistaan ryhmänohjaajalle, opinto-ohjaajalle tai muulle opiskelijahuoltohenkilöstöön kuuluvalle
- vastaa kurssien itsenäiseen suorittamiseen liittyvästä ohjauksessa omassa oppiaineessaan
- kirjaa annetut tukitoimet opiskelijan opiskelusuunnitelmaan ja informoi niistä ryhmänohjaajaa
- antaa tarvittaessa tukiopetusta.

Erityisopettaja

- järjestää kaikille lukion aloittaville lukiseulan ja kutsuu keskusteluun ne opiskelijat, joilla seulassa havaitaan jotakin lukivaikeuteen viittaavaa
- konsultoi tarvittaessa opiskelijoita oppimisen vaikeuksiin liittyvissä kysymyksissä
- laatii tarvittaessa opiskelijan lukilausunnon ylioppilastutkintoa varten
- tiedottaa lukio-opintojen alkaessa opintojen aikaisista tukitoimista sekä opiskelijoita että huoltajia
- osallistuu tarvittaessa henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimiseen tukitoimien osalta.

Koulukuraattori

- toimii lukion sosiaalityöntekijänä

- pyrkii auttamaan esimerkiksi sosiaalisiin suhteisiin, perhetilanteeseen, vaikeaan elämäntilanteeseen ja taloudellisiin ongelmiin liittyvissä kysymyksissä
- osallistuu lukion yhteisölliseen opiskelijahuoltotyöhön sekä sen kehittämiseen
- tekee tarvittaessa yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa opiskelijan tukeen liittyvissä tilanteissa.

Koulupsykologi

- tukee psykologisin menetelmin opiskelijan koulunkäyntiä ja muuta hyvinvointia
- tapaa oppilaita esimerkiksi stressiin, mielialaan, ahdistuneisuuteen, jännitykseen tai sosiaalisiin suhteisiin liittyvissä asioissa
- konsultoi tarvittaessa koulun muuta henkilöstöä opiskelijoiden psyykkiseen hyvinvointiin ja sen tukemiseen liittyvissä asioissa.

Kouluterveydenhoitaja

- tukee opiskelijoiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia
- tekee terveystarkastuksia
- toimii yhteistyössä koululääkärin kanssa.

Tutorit

- ovat uusien opiskelijoiden tukena opiskelun aloittamiseen liittyvissä asioissa erityisesti lukion 1.vuoden syksyllä
- edistävät omalla panoksellaan uusien opiskelijoiden ryhmäytymistä ja uuteen opiskeluympäristöön sopeutumista.

5. Ohjaus vuosiluokittain

1.vuosikurssi

Mitä?	Kuka vastaa?	Mitä tapahtuu?	Milloin?
Ryhmänohjaajan tuokiot	Ryhmänohjaaja	Koulun säännöt ja toimintatavat Lukio-opiskeluun perehdyttäminen Ryhmäytymisen tukeminen Lukiovuoden kannalta ajankohtaisten asioiden käsittely Ajankohtaisista asioista tiedottaminen	Läpi lukuvuoden
Opinto-ohjauksen luokkatunnit	Opinto-ohjaaja	Lukio-opiskeluun perehdyttäminen Opiskelutekniikat Opintojaksojen valitseminen Yo-kirjoitusten alustava suunnittelu Orientoituminen jatko-opintosuunnitteluun	1.ja 3. jaksoissa
Ohjaus opintojaksojen valintaan	Opinto-ohjaaja, rehtori, aineenopettajat, tutorit	1.vuoden valintoihin annetaan ohjausta kesällä, kun opiskelijat ottavat opiskelupaikan vastaan. Lisäohjausta 1.vuoden valintoihin annetaan 1.jaksossa (mm. opotunneilla). 2.vuoden valinnoista tiedotetaan yhteisissä infotilaisuuksissa ja opiskelijat saavat tarvittaessa henkilökohtaista apua tulevien valintojen tekemiseen.	Läpi lukuvuoden
Rehtorin infot	Rehtori	Lukiovuoden kannalta ajankohtaisista asioista tiedottaminen (mm. 2. vuoden opintojaksojen valitseminen).	Lukuvuoden aikana
Ryhmänohjaajan tapaaminen	Ryhmänohjaaja	Ryhmänohjaaja tarjoaa ajan henkilökohtaiseen RO-keskusteluun jokaiselle lukion 1.vuosikurssin opiskelijalle.	Lukuvuoden aikana
Lukiseula ja erityisopettajan konsultaatio	Erityisopettaja	Erityisopettaja järjestää lukiseulan kaikille lukion aloittaville. Mikäli lukiseulassa ilmenee lukivaikeuteen viittaavaa, erityisopettaja kutsuu opiskelijan keskustelemaan aiheesta kanssaan. Oppimisen vaikeuksiin liittyvissä asioissa opiskelija voidaan ohjata konsultaatiokäynnille lukion erityisopettajalle.	Syys -lokakuu
Vanhempainillat ja muu yhteistyö huoltajien kanssa	Rehtori, opinto-ohjaaja, ryhmänohjaajat, erityisopettaja, opiskeluhuollon henkilöstö	Lukion 1.vuoden opiskelijoiden huoltajille järjestetään kaksi erillistä vanhempainiltaa. Huoltajat pystyvät seuraamaan alle 18-vuotiaan opiskelijan opintoja Wilman välityksellä. Ryhmänohjaaja vastaa yhteydenpidosta ryhmänsä opiskelijoiden huoltajiin.	Syys -ja huhtikuu Muu yhteistyö läpi vuoden

Tulevaisuuden suunnittelu ja ohjaus jatko-opintoihin	Opinto-ohjaaja	Tulevaisuuden suunnittelu ja ohjaus jatko-opintoihin aloitetaan jo ensimmäisellä vuosiluokalla. Aihetta käsitellään opinto-ohjauksen luokkatunneilla ja opiskelijalla on mahdollisuus varata aika henkilökohtaiseen keskusteluun esimerkiksi 2.vuoden opintojaksovalintojen suunnittelun yhteydessä.	
Opiskeluhuollollinen ohjaus ja tuki	Opiskeluhuolto-henkilöstö	Opiskelijaa tiedotetaan lukion opiskeluhuoltohenkilöstön palveluista heti lukuvuoden alussa. Tarpeen ilmetessä opiskelija ohjataan tuen piiriin (koulupsykologi, koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja) tuen tarpeesta riippuen. Mikäli opiskeluhuoltohenkilöstö arvioi, että koulun ulkopuolista yhteistyöverkostoa tarvitaan, ohjataan opiskelija näiden palvelujen piiriin.	
Opiskelun tuki	Aineenopettaja, opinto-ohjaaja, erityisopettaja, opiskeluhuollon ammatti-henkilöstö	Havaitaan ja arvioidaan tuen tarve opiskelussa. Aineenopettaja suunnittelee yhdessä opiskelijan kanssa tarvittavia tukitoimia konsultoiden tarvittaessa esimerkiksi erityisopettajaa. Aineenopettaja kirjaa toteutuneet tukitoimet Wilmaan ja arvioi niiden vaikuttavuutta yhdessä opiskelijan kanssa. Aineenopettaja kirjaa arvionsa tukitoimien vaikuttavuudesta ja riittävyydestä. Opiskelijan tilanteen ja tarpeen mukaan hänet ohjataan tarvittaessa opinto-ohjauksen, opiskelun tuen tai opiskeluhuollon palveluiden piiriin. Opintojakson alussa aineenopettaja pyytää opiskelijaa olemaan yhteydessä häneen mahdollisesta tuen tarpeesta.	

2.vuosikurssi:

Mitä?	Kuka vastaa?	Mitä tapahtuu?	Milloin?
Ryhmänohjaajan tuokiot	Ryhmänohjaaja	Lukiovuoden kannalta ajankohtaisten asioiden käsittely	
Opinto-ohjauksen luokkatunnit	Opinto-ohjaaja	Opinto-ohjelman tarkistaminen Ylioppilaskirjoitukset ja alustava ylioppilaskirjoitussuunnitelma Korkea-asteen opinnot Kansainväliset opiskelumahdollisuudet	2.jaksossa
Rehtorin infot	Rehtori	Lukiovuoden kannalta ajankohtaisista asioista tiedottaminen (mm. 3. vuoden opintojaksovalinnat ja yo-tutkintoilmoittautuminen)	
Yhteistyö jatko-opintoihin ja työelämään liittyen	Opinto-ohjaaja, Aineenopettajat	Opiskelijoille järjestetään monipuolisesti erilaisia mahdollisuuksia tutustua jatko-opintomahdollisuuksiin ja työelämään (esimerkiksi Studia-messut, vierailijat koululla, Työelämäaamupäivä, päivänavaukset, välitunti-infot, koulun ulkopuoliset oppimisympäristöt)	2.–3. jaksoissa
Ryhmänohjaajan tapaaminen	Ryhmänohjaaja	Ryhmänohjaaja tarjoaa ajan henkilökohtaiseen RO-keskusteluun jokaiselle lukion 2.vuosikurssin opiskelijalle.	Talven aikana
2.vuoden ohjauskeskustelu opinto-ohjaajan kanssa	Opinto-ohjaaja	Jokaiselle 2.vuoden opiskelijalle tarjotaan mahdollisuutta henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun opinto-ohjaajan kanssa.	4. ja 5.jakso
Ohjaus erityisjärjestelyihin ylioppilaskirjoituksissa	Erityisopettaja, rehtori, opinto-ohjaaja	Opiskelijaa tiedotetaan lukitodistuksen hankkimisen menettelytavoista sekä ylioppilastutkintoon liittyvien erityisjärjestelyiden hakuprosessista.	4.jakso
Mahdollisiin ylioppilaskirjoituksiin ilmoittautuminen ja yo-suunnitelma	Rehtori, opinto-ohjaaja, kanslia	Rehtori tiedottaa ylioppilaskirjoituksiin ilmoittautumisesta, kanslia ottaa ilmoittautumiset vastaan ja opinto-ohjaaja tarkistaa. Yo-suunnitelmista keskustellaan 2.vuoden opiskelijoiden ohjauskeskusteluissa ja ne kirjataan ilmoittautumisen yhteydessä Wilmaan. 2.vuoden keväällä yo-kirjoituksiin osallistuvia ohjataan osallistumaan rehtorin abi-infoihin aiheesta jo syksyllä. Yo-kirjoitussuunnitelma laaditaan ilmoittautumisen yhteydessä.	4.–5. jaksot 2.jakso

Opiskelun tuki	Aineenopettaja, opinto-ohjaaja, erityis-opettaja, opiskeluhuol-lon ammatti-henkilöstö	Havaitaan ja arvioidaan tuen tarve opiskelussa. Aineenopettaja suunnittelee yhdessä opiskelijan kanssa tar-vittavia tukitoimia konsultoiden tarvittaessa esimerkiksi erityisopettajaa. Aineenopettaja kirjaa toteutuneet tukitoimet Wilmaan ja arvioi niiden vaikuttavuutta yhdessä opiskelijan kanssa. Aineenopettaja kirjaa arvi-onsa tukitoimien vaikuttavuudesta ja riittävyydestä. Opiskelijan tilanteen ja tarpeen mukaan hänet ohjataan tarvittaessa opinto-ohjauksen, opiskelun tuen tai opiskeluhuollon palveluiden piiriin. Opintojakson alussa aineenopettaja pyytää opiskelijaa olemaan yhteydessä häneen mahdollisesta tuen tar-peesta.	

3. ja 4.vuosikurssi:

Mitä?	Kuka vastaa?	Mitä tapahtuu?	Milloin?
Opinto-ohjauksen luokkatunnit	Opinto-ohjaaja	Opintosuoritusten tarkastaminen Jatko-opintohakuun liittyvät ohjeet ja käytänteet Abikevääseen valmistautuminen (yo-kirjoitukset ja valintakoeprosessi) Siirtymän tukeminen lukiosta eteenpäin (TE-toimiston palvelut, mitä tehdä jos opiskelupaikkaa ei saa jne.)	2. jakso
Ryhmänohjaajan tuokiot	Ryhmänohjaaja	Lukiovuoden kannalta ajankohtaiset asiat	1.–3. jaksojen aikana
Rehtorin infot	Rehtori	Lukuvuoden kannalta ajankohtaisia asioita (mm. yo-ilmoittautuminen, lukion päättävän opiskelijan oppimäärän tarkistus)	1.–3. jaksojen aikana
Abin jatko-opintokeskustelu	Opinto-ohjaaja	Jokaiselle abille tarjotaan mahdollisuutta henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun opinto-ohjaajan kanssa.	2.–3. jakson aikana
Jatko-opintosuunnitelma	Opinto-ohjaaja	Opinto-ohjauksen opintojaksoon kuuluu pakollisena henkilökohtaisen jatko-opintosuunnitelman laatiminen. Opiskelijalla on mahdollisuus keskustella henkilökohtaisessa ohjauksessa jatko-opintosuunnitelmaansa liittyvistä kysymyksistä.	2.–3.jakson aikana
Yo-ilmoittautuminen	Rehtori, opinto-ohjaaja	Yo-ilmoittautumisesta tiedotetaan rehtorin infoissa ja Wilman kautta. Opinto-ohjaaja tarkastaa yo-ilmoittautumiset.	Loka-marraskuu
Tutustuminen erilaisiin jatko-opinto-mahdollisuuksiin ja työelämään	Opinto-ohjaaja, aineenopettajat	Opinto-ohjaaja tiedottaa erilaisista mahdollisuuksista tutustua jatko-opintoihin ja työelämään (esimerkiksi Koe Kampus–tapahtuma, Studia-messut, koulutusala-infot koululla, Työelämäaamupäivä). Aihetta käsitellään opinto-ohjauksen luokkatunneilla sekä henkilökohtaisessa ohjauksessa.	
Lukion päättövaiheen ohjaus	Rehtori, opinto-ohjaaja	Rehtori tiedottaa abiturientteja päättötodistuksen oppimäärän tarkastamiseen liittyvistä asioista Opinto-ohjaaja tarkastaa lukion oppimäärään vaadittavat suoritukset	

Liite 7 Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulun lukion opiskeluhuoltosuunnitelma

Lukion opiskeluhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta.

1. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut

Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulun lukiossa opiskelee noin 250 opiskelijaa samassa rakennuksessa perusopetuksen noin 700 oppilaan kanssa. Opiskelijat tulevat lukioomme useista eri peruskouluista ja paikkakunnilta. Viikin normaalikoulussa on lähes päivittäin tavattavissa sekä terveydenhoitaja, kuraattori että psykologi. Nämä palvelut ovat Helsingin kaupungin järjestämiä.

Käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista tiedotetaan sekä lukiolaisia että heidän huoltajiaan muun muassa koulun kotisivuilla, vanhempainilloissa sekä Wilman kautta. Lisäksi opiskeluhuoltohenkilöstö esittäytyy aloittaville opiskelijoille heti lukuvuoden alkaessa.

Opiskelijan hakeutuessa opiskeluhuollon palveluiden piiriin opiskeluhuollon henkilöstö arvioi yhdessä opiskelijan kanssa tilanteen mukaan sen, kuka pystyy vastaamaan tarpeeseen parhaiten. Opiskeluhuoltohenkilöstö tekee yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa ja ohjaa opiskelijan tarvittaessa ulkopuolisen avun piiriin. Lisäksi opiskeluhuoltohenkilöstö osallistuu oppilaitoksen yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön toimintaan, kehittämiseen ja arviointiin.

2. Yhteisöllinen opiskeluhuolto ja sen toimintatavat

Yhteisöllisen opiskeluhuollon tavoitteena on kouluyhteisön ja ympäristön terveellisyys, turvallisuus, esteettömyys ja hyvinvoinnin edistäminen. Tavoitteena on myös edistää osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja hyvää opiskelua. Ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen ohjaavat toimintaa.

2.1. Viikin normaalikoulun opiskeluhuoltoryhmät

Helsingin yliopiston harjoittelukoulujen opiskeluhuollon ohjausryhmä koordinoi molempien harjoittelukoulujen opiskeluhuollon suunnittelua ja toteuttamista. Ryhmä kokoontuu noin kaksi kertaa lukukaudessa, ja sen jäseniksi on valittu edustajia molemmista harjoittelukouluista.

Viikin normaalikoulun lukion yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä vastaa lukion yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. YOHR kokoontuu keskimäärin kerran kuukaudessa. Syksyn ensimmäisessä tapaamisessa kartoitetaan lukuvuoden ajankohtaisia tarpeita ja suunnitellaan toimenpiteet, joilla opiskelijoiden hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä tuetaan lukuvuoden aikana. YOHR tekee tarvittaessa yhteistyötä nuorisotoimen, lastensuojelun, poliisin sekä opiskeluhuollon kehittämiseen tarvittavien tahojen kanssa. Lukiolaisia osallistetaan yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän toimintaan esimerkiksi pyytämällä heitä ryhmän kokoontumisiin. Opiskelijakunnan hallituksen ja koulun aikuisten välinen jatkuva vuoropuhelu ja yhteistyössä tapahtuva toiminnan kehittäminen nähdään tärkeänä.

Yksilökohtainen monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tarvittaessa opiskelijan tueksi hänen suostumuksellaan. Ryhmän toiminta käynnistyy opiskelijan, hänen ryhmänohjaajansa, opettajan, huoltajan tai muun henkilön toimesta silloin, kun herää huoli opiskelijan hyvinvointiin, terveyteen tai opiskeluun liittyvässä asiassa.

2.2. Toimenpiteet opiskeluyhteisön sekä ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Siihen kuuluu fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja koulun henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa, ja se on osa kouluyhteisön toimintakulttuuria. Yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän yhtenä tärkeänä tehtävänä on suunnitella ja toteuttaa toimenpiteitä turvallisuuden lisäämiseksi. Lukuvuoden alussa käydään läpi sekä henkilöstön että opiskelijoiden kanssa läpi terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseen liittyvät asiakirjat.
Koulurakennus on esteetön ja lähes kaikki tilat ovat saavutettavissa mahdollisista liikuntarajoitteista huolimatta. Koulurakennuksessa on myös hissi, jota on mahdollista tarpeen tullen käyttää. Muut saavutettavuuden ulottuvuudet käsitellään koulun tasa-arvosuunnitelmassa.
Koulussa on päivittäin tarjolla monipuolinen ja terveellinen ateria, jonka järjestämisessä huomioidaan mahdolliset ruokarajoitteet. Lisäksi opiskelijoille on tarjolla maksuton välipala päivittäin.
Tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus oppilaitoksessa kuvataan oppilaitoksen turvallisuussuunnitelman luvussa 3.2.

2.2.1 Opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen

Opiskelijoiden poissaolojen seuraaminen ja niihin puuttuminen on ennaltaehkäisevää opiskeluhuoltotyötä. Viikin normaalikoulun lukiossa opiskelijoiden poissaolot merkitään Wilma-järjestelmään. Aineenopettajat ja ryhmänohjaaja seuraavat opiskelijoiden poissaoloja ja keskustelevat runsaasti poissaolevan opiskelijan kanssa. Tarkemmin työnjakoa ja toimenpiteitä määritellään oppilaitoksen ohjaussuunnitelmassa. Tarvittaessa opiskelija ohjataan opiskeluhuollon tuen piiriin.

2.2.2. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Lukiollamme on turvallisuutta ja kriisitilanteita koskevat toimintaohjeet (Tursu). Kouluyhteisön terveellisyyttä, turvallisuutta ja toimintaohjeiden toteutumista seurataan ja arvioidaan suunnitelmallisesti yhteistyössä opiskeluterveydenhuollon ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa. Turvallisuussuunnitelma päivitetään vuosittain, ja koulun henkilökunnalla on velvollisuus tutustua siihen lukuvuoden alkaessa. Turvallisuussuunnitelmaa säilytetään koulun kansliassa. Turvallisuussuunnitelmassa olevat opiskelijoita koskevat käytänteet käydään läpi opiskelijoiden kanssa lukuvuoden alussa.

2.2.3. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy sekä siihen puuttuminen kuuluvat kaikille kouluyhteisössä työskenteleville. Väkivalta, kiusaaminen tai häirintä voi olla suoraa tai epäsuoraa, sanallista tai fyysistä voimankäyttöä tai sosiaalista manipulointia, mikä loukkaa ihmisen fyysistä, psyykkistä tai sosiaalista koskemattomuutta. Tekijänä voi olla opiskelija, koulussa työskentelevä aikuinen tai kouluyhteisön ulkopuolinen henkilö.

Koululla on velvollisuus ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan alaikäisen opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Viikin normaalikoulussa pyritään ennaltaehkäisemään väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteet ja ilmi tulleeseen häiriökäyttäytymiseen puututaan aina. Puuttumisen keinot ovat ensisijaisesti ratkaisukeskeisiä ja sovittelevia. Tilanteiden korjaantuminen varmistetaan seurannalla. Oppilaitoksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma löytyy koulun verkkosivuilta. Kuvaus opiskelijoiden suojaamisesta väkivallalta on koulun turvallisuussuunnitelmassa.

Häirintää, kiusaamista ja väkivaltaa ennaltaehkäistään osallisuutta ja yhteistyötä tukemalla yhteisötasolla, ryhmätasolla ja yksilötasolla.

Koulun järjestyssäännöt käydään läpi opiskelijaryhmissä lukuvuoden alussa ja opiskelijoita ohjataan hyvän tavan mukaiseen käyttäytymiseen.

Osallisuutta tuetaan ryhmäytysten avulla erityisesti lukio-opintojen alkaessa. Osallisuutta tukevia toimintatapoja lukiossamme ovat lisäksi muun muassa tutortoiminta, opiskelijakunnan hallitus, verkkolehti, koulun työryhmiin osallistuminen sekä yhteisöllisyyttä tukevat tapahtumat (yhteiset päivänavaukset, musikaali, juhlat).

Yhteistyötä tehdään tarvittaessa huoltajien kanssa ja tarvittavien yhteistyötahojen kanssa tapauskohtaisesti tilanteen vaatimalla tavalla.

Jos opiskelija kokee, havaitsee tai epäilee häirintää, kiusaamista tai väkivaltaa, häntä rohkaistaan kertomaan aina tapahtuneesta koulun työntekijälle tai huoltajalle.

Huoltajaa, joka havaitsee tai epäilee häirintää, kiusaamista tai väkivaltaa kehotetaan keskustelemaan asiasta nuoren kanssa ja ottamaan yhteyttä kouluun, esimerkiksi ryhmänohjaajaan, kuraattoriin tai rehtoriin.

Koulun velvollisuus on puuttua tilanteeseen ja lähteä ratkaisemaan häiriökäyttäytymistä tilanteeseen sopivalla tavalla sekä järjestää tarvittava tuki, hoito ja jälkiseuranta tilanteen osapuolille. Vakavissa tilanteissa konsultoidaan poliisia ja ohjataan tekemään tarvittaessa rikosilmoitus.

2.2.4. Suunnitelma tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäisemiseksi ja käyttöön puuttumiseksi

Viikin normaalikoulun päihdetyön suunnitelma löytyy koulun kotisivuilta

2.2.5 Yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Viikin normaalikoulu toimii Helsingin yliopiston omistamissa tiloissa vuokralla. Tilojen ja irtaimiston kunnosta ja ylläpidosta vastaa Helsingin yliopiston tilakeskus, jonka kanssa kiinteistövastaavana toimiva rehtori tekee tiivistä yhteistyötä. Hän kokoaa vuosittain korjaustarpeet ja toimittaa ne eteenpäin. Korjaukset, kunnostukset ja perusteellisemmat siivoukset tehdään ensisijaisesti koulun loma-aikoina. Tilakeskus laatii

pidemmän tähtäimen korjaussuunnitelmat ja budjetit sekä sopii niistä yhteistyössä koulun kanssa. Koulussa toimii myös ennakoiva sisäilmatyöryhmä, joka kokoontuu pääsääntöisesti kaksi kertaa vuodessa. Siihen kuuluu kiinteistövastaavan rehtorin lisäksi yliopiston sisäilmapäällikkö, LVI-asiantuntija, siivoustyönohjaaja, työterveyslääkäri, harjoittelukoulujen työsuojeluvaltuutettu, yliopiston työsuojelupäällikkö sekä luottamusmies. Palotarkastukset tehdään säännöllisesti.

3. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

3.1 Opiskeluterveydenhuolto- sekä kuraattori- ja psykologipalvelut

Opiskeluterveydenhuollon tavoitteena on koko kouluyhteisön hyvinvoinnin ja opiskelijoiden terveyden edistäminen sekä terveen kasvun ja kehityksen tukeminen. Työtä tehdään luottamuksellisesti yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, opettajien ja muun opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa.

Terveydenhoitaja ottaa vastaan opiskelijoita sovittuina aikoina. Opiskelijat ja huoltajat voivat ottaa yhteyttä ja varata ajan opiskelijan terveyttä ja hyvinvointia koskevissa asioissa. Jos opiskelijan terveydentila vaatii tarkempia tutkimuksia ja selvittelyjä, terveydenhoitaja tai lääkäri ohjaa opiskelijan muiden asiantuntijoiden jatkotutkimuksiin. Kouluterveydenhoitajan tai lääkärin vastaanotolta voidaan ohjata myös esimerkiksi kuraattorin ja psykologin vastaanotoille. Kouluterveydenhuoltoon sisältyvät tarvittaessa myös lääkehoidolliset toimenpiteet.

Opiskelijalla voi olla lyhyt- tai pitkäaikaissairauksia, joita hoidetaan omalla terveysasemalla tai muussa hoitoyksikössä. Opiskelijoiden sairaudet voivat vaatia myös jatkuvaa, lyhytkestoista tai tilapäistä lääkitystä koulussa oloaikana. Opiskelijan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen tapahtuu yhteistyössä mahdollisen hoitotahon ohella opiskelijan, huoltajan ja kouluterveydenhuollon sekä tarvittaessa muun koulun henkilöstön kanssa. Koulussa annetaan tarvittaessa ensiapua. Akuutisti sairastuneet tai tapaturmassa olleet opiskelijat ohjataan jatkohoitoon omalle terveysasemalle tai päivystykseen.

Kuraattori on mukana tukemassa opiskelijan psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä opintojen etenemistä. Kuraattori voi toimia opiskelijan tukena esimerkiksi vaikeassa elämäntilanteessa tai auttaa sosiaalisiin suhteisiin liittyvissä ongelmissa. Tavoitteena on yhdessä nuoren kanssa etsiä ratkaisuja ja selvittää tarvittavia tukitoimia. Keskustelut kuraattorin kanssa ovat luottamuksellisia. Kuraattori tekee myös yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen, koulun muun henkilöstön ja huoltajien kanssa.

Psykologi työskentelee opiskelijoiden kanssa pääosin jaksamiseen, tunne-elämään, elämänhallintaan ja kriiseihin liittyvien teemojen parissa. Opiskelija voi hakeutua psykologin asiakkaaksi itsenäisesti tai huoltajan tai opettajan ohjauksella. Opiskelijan kanssa sovitaan yhdessä mahdollisista yhteistyömuodoista koulun muiden työntekijöiden kanssa. Psykologi ohjaa kouluterveydenhuollon kautta lisätukea tarvitsevat opiskelijat erikoissairaanhoidon piiriin ja tekee yhteistyötä kuraattorin kanssa, kun opiskelijat tarvitsevat tukea sosiaalisiin vaikeuksiin.

Opiskeluhuoltohenkilöstö tekee tarvittaessa tiivistä yhteistyötä opintojen ohjauksen kanssa. Opiskeluhuoltohenkilöstö voi olla mukana arvioimassa opiskelijan kokonaistilannetta, kun mietitään opinto-ohjelmaan ja jatko-opintoihin liittyviä kysymyksiä. Tarkemmin ohjauksen työnjaosta ja järjestämisestä kerrotaan lukion ohjaussuunnitelmassa.

Monialaisia asiantuntijaryhmiä perustetaan tarpeen mukaan opiskelijan tuen tarpeen arvioimiseksi ja toteuttamiseksi. Ryhmä kootaan opiskelijan tarpeet ja toiveet huomioiden. Monialainen asiantuntijaryhmä laatii opiskelijahuoltokertomuksen.

Opiskeluhuollon yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa tarkennetaan ohjaussuunnitelmassa (liite 7)

3.2 Ohjeet monialaisen asiantuntijaryhmän kokoamisesta ja menettelytavoista yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelyssä

Kun huoli herää opiskelijan hyvinvoinnista

- Koulun työntekijä, jolla herää huoli opiskelijan hyvinvoinnista, voi ehdottaa opiskelijalle monialaisen asiantuntijaryhmän perustamista. Alaikäisen opiskelijan kohdalla yleensä myös huoltajaa tiedotetaan tästä mahdollisuudesta.

- Mikäli opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa päädytään monialaisen asiantuntijaryhmän koolle kutsumiseen, päätetään yhdessä, ketkä asiantuntijat nimetään ryhmän jäseniksi. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asiantuntijaryhmään voidaan nimetä jäseniksi tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä henkilöitä. (Liite 1. Suostumuslomake) Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa opiskelijan asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta. Myös alaikäinen voi painavasta syystä kieltää huoltajaansa osallistumasta itseään koskevan opiskeluhuoltoasian käsittelyyn sekä antamasta häntä itseään koskevia salassa pidettäviä opiskeluhuollon tietoja huoltajalleen tai hänen lailliselle edustajalleen, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista.

- Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön.

- Päätetään kokouksen kutsumisesta. (Mikäli mahdollista ensimmäinen kokous voi olla saman tien.) Vastuuhenkilö kutsuu tarvittavan määrän kokouksia koolle. Kokousten määrä ja se, kuinka usein kokouksia pidetään, päätetään tapauskohtaisesti ryhmän päätöksellä.

- Monialaisen yksilökohtaisen opiskeluhuollon tapaamisista laaditaan aina muistio opiskeluhuoltokertomukseen. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot muistioon (Liite 2, muistiopohja opiskeluhuoltokertomukseen.) Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä.

- Opiskeluhuoltokertomukset ja muut opiskeluhuollon tehtävissä saadut ja laaditut yksittäistä opiskelijaa koskevat asiakirjat tallennetaan opiskeluhuollon rekisteriin. Ryhmän vastuuhenkilö toimittaa muistion jokaisen tapaamisen jälkeen koulun opiskeluhuoltorekisterin ylläpitäjälle tallennettavaksi opiskeluhuollon rekisteriin. Opiskeluhuollon rekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä opiskelijaa tai muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä. Mikäli opiskeluhuoltokertomukseen sisältyviä tietoja annetaan sivullisille, on asiakirjaan kirjattava kenelle, mitä ja mistä syystä tietoja on luovutettu. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain lisäksi opiskeluhuollon rekistereihin tallennettavien tietojen käsittelystä säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) ja henkilötietolaissa (523/1999). Opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhuollon

järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä opiskelijan opettajalle, rehtorille ja koulutuksen järjestäjälle opiskelijan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön opiskelijan tai muiden opiskelijoiden turvallisuuden takaamiseksi.

3.3 Yhteistyö ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa

Erikoissairaanhoito

Mikäli opiskelijalla on tarve erikoissairaanhoidon palveluihin, voidaan hänet ohjata niihin koululääkärin kautta. Lähetettä varten koulu voi tehdä tarvittavia selvityksiä, kuten koulupsykologin arvion. Opiskeluun vaikuttavien sairauksien kohdalla yhteistyö koulun ja erityissairaanhoidon välillä on toivottavaa. Koulun on tärkeä saada opiskelun järjestämisen kannalta välttämätön tieto sekä tieto siitä, miten oppilasta voidaan koulussa tukea. Koulu voi tarjota hoitavalle taholle olennaista tietoa opiskelijan arjen sujumisesta. Jos opiskelijan tunne-elämän haasteet vaativat erikoissairaanhoitoa, ohjataan alaikäiset opiskelijat nuorisopsykiatrian palveluiden piiriin. Tarvittaessa koulu voi myös pyytää konsultoivaa Varhain-tiimiä koululle mukaan arvioimaan opiskelijan tilannetta ja tukitoimia. Täysi-ikäiset opiskelijat ohjataan tarvittaessa aikuispsykiatrian palveluiden piiriin.

Sosiaalitoimi

Lastensuojelun tarkoituksena on tarjota alaikäiselle nuorelle sekä hänen perheelleen apua, tukea ja seurantaa tilanteissa, joissa ilmenee huolta nuoren kasvusta tai kehityksestä. Koulu tekee tarvittaessa yhteistyötä lastensuojelun kanssa, jos opiskelijalla on kontakti lastensuojeluun tai lastensuojelulle arvioidaan olevan tarvetta. Lastensuojelun tarpeella tarkoitetaan tilannetta, jossa lapsesta tai nuoresta on huoli ja lastensuojelun tarve tulee arvioida ja selvittää.

Sosiaalityöntekijät voivat olla nuoren tukena, jos elämäntilanne vaatii yksilöllistä arviointia ja suunnitelmallista työskentelyä. Helsingissä nuorten sosiaalityö palvelee 16–29-vuotiaita helsinkiläisiä nuoria ja aikuisia alueellisissa nuorten sosiaalityön tiimeissä.

Perheneuvola

Helsingissä kasvatus- ja perheneuvonta on tarkoitettu 0–17-vuotiaille lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen. Perheneuvolasta saa apua nuoren kehitykseen ja kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä, pulmallisissa perhetilanteissa sekä nuorta tai perhettä kohdanneissa kriiseissä. Mikäli opiskelijalla on kontakti perheneuvolaan, koulu on tarvittaessa mukana yhteistyössä opiskelua koskevissa asioissa.

Nuorisoasema

Nuorisoasema tarjoaa matalalla kynnyksellä palveluita 13–23-vuotiaille päihteillä, pelaamisella tai lievillä mielenterveyden häiriöillä oireileville nuorille ja heidän läheisilleen. Apua voi hakea myös liialliseen ajankäyttöön netissä. Opiskeluhuoltohenkilöstö voi olla mukana ohjaamassa opiskelijaa kyseisen palvelun piiriin tai tehdä yhteistyötä Nuorisoaseman tukikontaktin aikana.

Muut palvelut

Näiden lisäksi Helsingissä on runsaasti tarjolla erilaisia tuen muotoja nuorille. Koulu ohjaa opiskelijoita tarvittaessa niiden pariin. Opiskelija voi kartoittaa erilaisia mahdollisuuksia yhdessä esimerkiksi kuraattorin, psykologin tai opinto-ohjaajan kanssa.

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

4.1 Opiskelijan vaikuttamismahdollisuudet kouluyhteisössä

Lukion toiminnassa ja sen kehittämisessä opiskelijoiden mielipiteitä kuullaan säännöllisesti opiskelijakunnan toiminnan kautta. Opiskelijakunnan hallituksen jäsenet ovat kutsuttaessa läsnä opettajankokouksissa, ja opiskelijoita voidaan kutsua myös koulun työryhmiin. Opiskelijat saavat mahdollisuuden osallistua asioiden valmisteluun ja ilmaista mielipiteensä koulunsa toimintaan liittyvistä, heitä yhteisesti koskevista asioista. Opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa kouluyhteisön kehittämiseen myös valtakunnallisen kouluterveyskyselyn kautta. Kysely tehdään säännöllisesti kahden vuoden välein. Siihen vastaavat lukion 1. ja 2. vuosikurssin opiskelijat. Tarpeen mukaan opiskelijoille toteutetaan myös muita koulun omia kyselyjä opiskelijoiden mielipiteen kuulemiseksi.

4.2 Kodin ja koulun välinen yhteistyö sekä huoltajille tiedottaminen

Kasvatustyötä tehdään yhteistyössä kotien kanssa. Tämä edellyttää vuorovaikutusta ja yhteistyötä opiskelijan kokonaisvaltaisen terveen kasvun ja hyvän oppimisen tukemisessa. Koulun opiskeluhuoltotyöstä tiedotetaan koulun kotisivuilla, lukuvuositiedotteen avulla sekä koulun vanhempainiltojen yhteydessä. Koulun opiskeluhuoltohenkilökunta osallistuu tarvittaessa asiantuntijoina vanhempainiltoihin. Koulu käyttää Wilma-järjestelmää opiskeluhuoltotyön tukena. Wilmaa käytetään mm. poissaolojen kirjaamisiin, tiedon välittämiseen opiskeluhuoltohenkilöstön välillä ja kodin ja koulun väliseen viestintään. Yhteydenotto kuraattoriin, psykologiin ja terveydenhoitajaan ohjeistetaan erikseen. Ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoiden huoltajille suunnatun vanhempainillan yhteydessä osallistetaan huoltajia opiskeluhuollon suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin.

4.3 Tiedonsaanti

[Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, luku 3]
Mikäli opiskelijaa koskevia opiskeluhuollollisia tietoja luovutetaan toisten henkilöiden tai yhteistyötahojen käyttöön, tulee sen tapahtua perustellusti ja yhteistyössä opiskelijan kanssa. Luvussa 3.2 kuvataan monialaisen asiantuntijaryhmän tiedonsaannin ja -siirron periaatteet. Opiskeluhuoltohenkilöstö luovuttaa opiskelijaa koskevia tietoja rekisteristään toiselle viranomaiselle ainoastaan opiskelijan pyynnöstä tai tämän kirjallisella suostumuksella.

Huoltaja ei voi estää alaikäistä opiskelijaa käyttämästä opiskeluhuollon palveluita, ja palvelut ovat vapaaehtoisia. Opiskelijan omilla toiveilla ja näkemyksillä on suuri merkitys opiskeluhuollon järjestämisessä. Mahdollinen yhteistyö huoltajien kanssa suunnitellaan yhdessä opiskelijan kanssa. Pääsääntöisesti opiskelijat ovat itse riittävän kypsiä tekemään päätöksiä oman avun tarpeen ja toteutuksen suhteen. Opiskeluhuoltohenkilöstö arvioi kuitenkin tilannetta keskustellessaan opiskelijan kanssa. Mikäli opiskeluhuoltohenkilöstö arvioi, että alaikäinen opiskelija voi olla vaaraksi itselleen tai toisille, tulee huoltajaan olla yhteydessä ilman opiskelijan lupaa.

5. Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

5.1. Opiskeluhuoltoryhmän ja opiskeluhuoltosuunnitelman arviointi

Viikin normaalikoulun lukion yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä arvioi ja kehittää toimintaansa vuosittain rehtorin johdolla. Myös opiskeluhuoltosuunnitelmaa päivitetään vuosittain. Toimintaa arvioidaan esimerkiksi suhteessa seuraaviin kriteereihin: opiskeluhuoltoryhmän toiminta ja käytänteet, vuorovaikutus koulun opetushenkilöstön kanssa, palveluiden resursointi/saatavuus, työn hallinnollinen organisointi/esimiestyö, palveluista tiedottaminen sekä täydennyskoulutus ja työnohjaus. Tietoa opiskeluhuollon toiminnan kehittämiseen ja arviointiin saadaan esimerkiksi valtakunnallisen kouluterveyskyselyn ja terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen lukioissa (TEA-viisari) kyselyiden kautta. Lisäksi opiskelijahuolto tekee tarvittaessa omia koulukohtaisia kartoituksia opiskelijoiden hyvinvoinnista. Kyselyiden antama tieto käsitellään yhteisöllisessä opiskeluhuoltoryhmässä. Tietoa hyödynnetään koulun toiminnan kehittämisessä yhdessä koulun henkilöstön kanssa. Rehtori tiedottaa tuloksista keskeisiltä osin myös opiskelijoita ja huoltajia.

Liite 8 Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulun lukion kurinpitosuunnitelma

Johdanto

Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulun lukiossa noudatetaan lukiolain 10.8.2018/714 ja lukioasetuksen 4.10.2018/810 määräyksiä koskien opiskelijan turvallisuutta ja kurinpitoa. Lukiolain 40 §:n mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen ja hyvinvointia edistävään opiskeluympäristöön ja koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Tämän turvaamiseksi on laadittu lukiossamme järjestyssäännöt, opiskeluhuoltosuunnitelma, päihdetyönsuunnitelma sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, jotka löytyvät lukion opetussuunnitelman liitteistä.

Tämä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista on niin ikään osa lukion opetussuunnitelmaa, johon se on liitetty erillisenä liitteenä (Lukion opetussuunnitelman valtakunnalliset perusteet 2019, luku 4.4.) Suunnitelmassa määriteltyjä toimenpiteitä sovelletaan lukion opiskelijoihin rike- ja häiriötilanteissa, joita ei saada sovittua muuten tai jotka vaativat hallinnollisia toimia.

Suunnitelman laatimisesta on vastannut Lukion pedagogiikka -työryhmä lukion rehtorin johdolla. Sitä on työstetty lukion opettajakunnan yhteistyönä ja sen laatimisessa on kuultu opiskelijoita ja huoltajia.

1. Opiskelijan velvollisuudet ja oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

Lukiolain 30 §:ssä (Lukiolaki 10.8.2018/714) todetaan opiskelijan velvollisuuksista seuraavaa: ”Opiskelijalla on velvollisuus osallistua opetukseen, jollei hänen poissaololleen ole perusteltua syytä. Koulutuksen järjestäjä päättää opiskelijan poissaoloa koskevista menettelyistä.

Opiskelijan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäydyttävä asiallisesti. Opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja vältettävä toimintaa, joka voi vaarantaa muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä.”

Mikäli opiskelija jollakin tavoin laiminlyö velvollisuuksiaan tai muuten toimii sopimattomasti ja/tai koulun järjestyssääntöjen vastaisesti, sovelletaan tilanteeseen tässä suunnitelmassa esitettyjä menettelytapoja.

Lukiolain 40 §:ssä (Lukiolaki 10.8.2018/714) todetaan opiskelijan oikeudesta turvalliseen opiskeluympäristöön seuraavaa: ”Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä.

Oppilaitokseen ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen, ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä.

Koulutuksen järjestäjän tulee opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallituksen tulee opetussuunnitelman perusteissa antaa määräykset suunnitelman laatimisesta.

Koulutuksen järjestäjän tulee hyväksyä järjestyssäännöt tai antaa muut oppilaitoksessa sovellettavat järjestysmääräykset, joilla edistetään sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä oppilaitosyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä.

Edellä 4 momentissa tarkoitetuissa järjestyssäännöissä ja muissa järjestysmääräyksissä voidaan antaa oppilaitosyhteisön turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta tarpeellisia määräyksiä käytännön järjestelyistä ja asianmukaisesta käyttäytymisestä sekä tarkempia määräyksiä 2 momentissa tarkoitetuista esineistä ja aineista sekä niiden käytöstä ja säilytyksestä. Lisäksi määräyksiä voidaan antaa oppilaitoksen omaisuuden käsittelystä sekä oleskelusta ja liikkumisesta oppilaitoksen tiloissa ja sen alueella."

Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja.
Viikin normaalikoulun järjestyssäännöissä määrätään tarkemmin opiskelijan velvollisuuksista turvallisen opiskeluympäristön takaamiseksi. Järjestyssäännöt on laadittu ja niitä päivitetään yhteistyössä Viikin normaalikoulun opiskelijakunnan kanssa.

2. Lukion kurinpitotoimet

Lukiolain 41 §:ssä (Lukiolaki 10.8.2018/714) todetaan kurinpitotoimista seuraavaa:
"Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi, sekä erottaa asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi. Edellä mainitut toimenpiteet ovat kurinpitorangaistuksia.

Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta.

Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Jos opiskelija on tutkimuksen alaisena rikoksesta, häneltä voidaan tutkimuksen ajaksi pidättää oikeus opiskeluun, jos se opiskelijan tekemäksi epäiltyyn rikokseen tai siihen liittyviin seikkoihin nähden on perusteltua."

2.1. Häirintä, syrjintä ja väkivalta

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (lukiolaki 714/2018, 40 §). Siihen kuuluu fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opettaja tai rehtori ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (lukiolaki 714/2018, 40 § 7 mom 165/2022.).

2.2. Plagiointi ja vilppi

Plagioinnin ja vilpin määritelmä (Lähde: Helsingin yliopiston ohjeistus, https://studies.helsinki.fi/ohjeet/artikkeli/mita-ovat-vilppi-ja-plagiointi)

Vilppiä on muun muassa:

- Sepittäminen (tekaistujen havaintojen tai faktojen esittäminen).
- Vääristely (alkuperäisten havaintojen tai tiedon tarkoituksellinen muokkaaminen tai esittäminen vääristävästi).
- Anastaminen (luottamuksellisesti esitetyn alkuperäisen idean, suunnitelman tai havaintojen oikeudeton esittäminen tai käyttäminen omissa nimissä).
- Lunttaaminen (kiellettyjen keinojen tai apuvälineiden käyttö esimerkiksi tentissä tai tällaisen yritys).
- Läsnäolovilppi (väärän kuvan antaminen omasta tai toisen läsnäolosta opintojaksolla).
- Sääntöjen vastainen yhteistyö (esim. itsenäiseksi tarkoitettu työ on tehty muiden kanssa tai ”haamukirjoittajan” käyttäminen).
- Plagiointi (jonkun toisen työn tai sen osan esittäminen omana).

Plagioinnin muotoja

- Toisen tekstin käyttäminen omana ilman, että lähdettä lainkaan ilmoitetaan.
- Toisen tekstin käyttäminen omana niin, että tekstiä on muunneltu vähäisessä määrin (ns. orjallinen jäljittely, esimerkiksi muutamia sanoja vaihdettu, sanajärjestystä hieman muutettu).
- Sanatarkat lainaukset, joissa lähde on ilmoitettu mutta joista ei ilmene, että kyseessä on lainaus eikä pelkkä viittaus (ns. copy paste -menetelmä).
- Hieman muunnellun tekstin käyttäminen siten, että lähde on ilmoitettu (copy paste -menetelmä ja orjallinen jäljittely yhdistettynä).
- Oman aiemman työn käyttäminen uutena uutta opintosuoritusta varten ilmoittamatta, että työtä on käytetty toiseen opintosuoritukseen aiemmin (itseplagiointi).

Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulun lukiossa plagioinnista ja vilpistä voidaan antaa opiskelijalle kirjallinen varoitus ja opintojakso voidaan hylätä. Opiskelija voidaan myös määräaikaisesti erottaa.

Jos opintojakson osasuoritus on plagioitu tai siinä on käytetty muuten vilppiä, osasuoritus hylätään (arvosana 4) eikä sitä voi uusia. Hylätty osasuoritus huomioidaan opintojakson kokonaisarvioinnissa. Jos tästä seuraa opintojakson hylkääminen, koko opintojakso on suoritettava uudelleen. Hylätyn opintojakson voi suorittaa uudelleen seuraavalla kerralla, kun opintojakso on tarjolla. Vain poikkeustapauksissa opintojakson voi suorittaa itsenäisesti rehtorin ja opettajan suostumuksella.

Plagiointi- ja vilppitapauksissa aineenopettaja keskustelee epäilystä opiskelijan kanssa. Sen jälkeen aineenopettaja ilmoittaa mahdollisesta plagioinnista ja/ tai vilpistä rehtorille ja ryhmänohjaajalle. Keskusteltuaan opiskelijan kanssa rehtori ilmoittaa alaikäisen opiskelijan huoltajalle vilpistä ja sen seuraamuksista. Rehtori myös tiedottaa aineenopettajaa ja ryhmänohjaajaa keskustelun lopputuloksesta.

Toistuvasta vilpistä seuraa aina kirjallinen varoitus. Opiskelija voidaan erottaa määräajaksi. Ryhmänohjaajalla on kokonaiskuva ohjausryhmänsä vilppi- ja plagiointitapauksista.

3. Menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa

3.1. Kurinpidolliset keinot

Menettely kurinpitoasiassa ja kurinpitorangaistuksen täytäntöönpano

Lukiolain 42 §:ssä (10.8.2018/714) todetaan seuraavaa: ”Ennen 41 §:n 1 tai 4 momentissa tarkoitetun päätöksen tekemistä on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti taikka epäilty rikos tai siihen liittyvä seikka, kuultava opiskelijaa ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Ennen kurinpitorangaistuksen antamista on opiskelijan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Muista 41 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava opiskelijan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa oppilaitoksen sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Edellä 41 §:n 1 ja 4 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä tulee antaa päätös ja 41 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetut toimenpiteet tulee kirjata.

Opiskelijan määräaikaista erottamista tai asuntolasta erottamista koskeva päätös voidaan panna täytäntöön siitä tehdystä valituksesta huolimatta, ellei koulutuksen järjestäjä tai hallinto-oikeus toisin päätä.

Päätöksen täytäntöönpanosta lainvoimaa vailla olevana ja täytäntöönpanon alkamisen ajankohdasta on päätettävä samalla kun määräaikaisesta erottamisesta tai asuntolasta erottamisesta päätetään. Oppilaitoksesta tai asuntolasta erottamisesta ja opiskelusta pidättämisestä sekä kirjallisen varoituksen antamisesta päättää koulutuksen järjestäjän asianomainen monijäseninen toimielin tai koulutuksen järjestäjän niin päättäessä rehtori. Rehtorille voidaan antaa toimivalta päättää korkeintaan kolme kuukautta kestävästä oppilaitoksesta tai asuntolasta erottamisesta.

Edellä 41 §:n 2 momentissa tarkoitetusta opiskelijan määräämisestä poistumaan luokkahuoneesta oppitunnin jäljellä olevaksi ajaksi ja opiskelijan määräämisestä poistumaan muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, päättää oppituntia tai muuta opetustilaisuutta pitävä opettaja. Mainitussa lainkohdassa tarkoitetusta opiskelijan määräämisestä poistumaan oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta päättää rehtori tai opettaja. Mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitetusta opetuksen epäämisestä päättää rehtori.”

Opiskelijan velvollisuudesta korvata aiheuttamansa vahinko säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974), (30.12.2013/1268).

Lukiolain 43 §:ssä tarkoitetusta opiskelijan määräämisestä poistumaan luokkahuoneesta oppitunnin jäljellä olevaksi ajaksi ja opiskelijan määräämisestä poistumaan muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, päättää oppituntia tai muuta opetustilaisuutta pitävä opettaja. Opiskelijan määräämisestä poistumaan oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta päättää rehtori tai opettaja. Opetuksen epäämisestä enintään kolmeksi päiväksi päättää rehtori. Kirjallisen varoituksen antaa koulutuksen järjestäjä tai mikäli koulutuksenjärjestäjä niin päättää, lukion rehtori. Lukion opiskelijan erottamisesta määräajaksi, enintään vuodeksi, päättää

monijäseninen toimielin. Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulun lukiossa monijäseninen toimielin on harjoittelukoulujen neuvottelukunta.

Aineenopettaja ilmoittaa käyttämänsä kurinpitotoimet (esim. poistanut opiskelijan luokasta) rehtorille. Rehtori kirjaa kurinpitotoimet ja tiedottaa alaikäisen opiskelijan huoltajalle sekä ryhmänohjaajalle.

Menettelytapa	Rike-/ häiriötilanne	Vastuu/ työnjako	Kuulemis- ja kirjaamismenettelyt	Muutoksenhaku
Ohjauskeskustelu	1) tupakoi kielletyllä alueella tai pitää esillä tupakkatuotteita, -jäljitelmiä tai tupakan vastikkeita 2) oppitunnin häirintä 3) vilpin yritys ja avunanto vilppiin (lunttauksen yritys, plagiointi tms.) 4) luvattomia poissaoloja	Ryhmänohjaaja opettaja	Ryhmänohjaaja käy ohjauskeskustelun ensimmäisellä kerralla ja ilmoittaa huoltajalle. Opiskelija ohjataan tarvittaessa kuraattorin/ terveydenhoitajan keskusteluun Toistuva rikkomusseuraamus kirjallinen varoitus (opiskelijalle selvitetään kirjallisen varoituksen merkitys) Ensimmäisellä kerralla ryhmänohjaaja kirjaa keskustelun ja ilmoittaa keskustelusta rehtorille ja alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajalle	
Kirjallinen varoitus (hallintopäätös)	1) käyttäytyy väkivaltaisesti tai uhkaavasti 2) vilpin yritys ja avunanto vilppiin (lunttauksen yritys, plagiointi tms.) 3) menettelee vilpillisesti tai muuten rikkoo oppilaitoksen järjestystä 4) esiintyy päihteiden vaikutuksen alaisena oppilaitoksessa, oppitunneilla, koulussa tai koulun järjestämässä tilaisuudessa. 5) tupakointi kielletyllä alueella tai pitää esillä tupakkatuotteita, -jäljitelmiä tai tupakan vastikkeita toistuvasti vrt. yllä käyty keskustelu 6) luvattomia poissaoloja toistuvasti yhteydenotoista ja keskusteluista huolimatta 7) muut vastaavat vakavat rikkeet	Lukion rehtori	Kurinpitorangaistukseen syynä oleva teko tai laiminlyönti yksilöitävä, - hankittava tarpeellinen selvitys - varattava opiskelijalle tilaisuus tulla kuulluksi - kuultava myös opiskelijan (alle 18 v.) huoltajaa. - toimenpiteet tulee kirjata - tulee antaa kirjallinen päätös.	Hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolain käyttölaissa (586/1966) säädetään. Valitus tulee tehdä 14 päivän kuluessa tiedoksi
Oppilaitoksesta erottaminen määräajaksi, enintään vuodeksi (hallintopäätös)	Jos teko tai laiminlyönti on vakava tai jos opiskelija jatkaa epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan	Monijäseninen toimielin, joka on harjoittelukoulujen neuvottelukunta.	Kurinpitorangaistukseen syynä oleva teko tai laiminlyönti yksilöitävä -hankittava tarpeellinen selvitys -varattava opiskelijalle tilaisuus tulla kuulluksi -kuultava myös opiskelijan huoltajaa (alle 18 v.) - tulee antaa kirjallinen päätös -päätettävä päätöksen täytäntöönpanosta lainvoimaa vailla olevana ja täytäntöönpanon alkamisen ajankohdasta	Hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolain käyttölaissa (586/1966) säädetään. Valitus tulee tehdä 14 päivän kuluessa tiedoksi saannista.
Eronneeksi katsominen	Opiskelija, joka pätevää syytä ilmoittamatta on poissa opetuksesta, jos on ilmeistä, että hänen tarkoituksenaan ei ole jatkaa opintoja	Lukion rehtori	Kaksi kirjettä 1. kirjeessä annetaan tiedoksi mahdollisuus tulla kuulluksi 2. kirje on päätös eronneeksi katsomisesta	Aluehallintovirastolta siten kuin hallintolain käyttölaissa (586/1966) säädetään

Häiritsevän tai turvallisuutta vaarantavan opiskelijan poistaminen

Lukiolain 43 §:ssä (10.8.2018/714) todetaan seuraavaa:

”Rehtorilla ja opettajalla on oikeus poistaa luokkahuoneesta tai muusta opetustilasta taikka koulun tilaisuudesta opiskelija, joka ei noudata 41 §:n 2 momentissa tarkoitettua poistumismääräystä. Rehtorilla ja opettajalla on myös oikeus poistaa oppilaitoksen alueelta opiskelija, joka ei poistu saatuaan tiedon 41 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetusta opetuksen epäämisestä.

Jos poistettava opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia opiskelijan poistamiseksi tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

Rehtori ja opettaja voivat 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa toimia yhdessä tai kumpikin erikseen. Oppilaan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle.

Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain (39/1889) 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.”

Mikäli rehtori ja/ tai opettaja joutuu poistamaan opiskelijan em. tavalla, tulee hänen antaa tapahtuneesta kirjallinen selvitys johtavalle rehtorille. Tapahtunut kirjataan. Opiskelijan luokasta poistamisesta voimakeinoin on ilmoitettava alaikäisen opiskelijan huoltajille mahdollisimman pian.

Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita

Lukiolain 45 §:ssä (Lukiolaki 10.8.2018/714) todetaan seuraavaa:

”Rehtorilla ja opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa opiskelijalta 40 §:n 2 momentissa tarkoitettu kielletty esine tai aine.

Jos haltuun otettavaa esinettä tai ainetta hallussaan pitävä opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain opiskelijan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita.

Edellä 1 tai 2 momentissa tarkoitetussa haltuunotossa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

Tässä pykälässä säädetyt oikeudet ja velvollisuudet ovat voimassa myös ajan, jolloin opiskelija osallistuu opetussuunnitelman tai koulutuksen järjestäjän hyväksymän muun tämän lain nojalla laaditun suunnitelman mukaiseen koulutukseen tai toimintaan.”

Oikeus tarkastaa opiskelijan tavarat

Lukiolain 46 §:ssä (Lukiolaki 10.8.2018/714) todetaan seuraavaa:

”Opettajalla ja rehtorilla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa opiskelijan mukana olevat tavarat, opiskelijan hallinnassa olevat oppilaitoksen säilytystilat sekä päällisin puolin hänen vaatteensa, sellaisen 40 §:n 2 momentissa tarkoitetun esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos on ilmeistä, että opiskelijan hallussa on tällaisia esineitä tai aineita ja opiskelija pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.

Opiskelijalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy.

Tarkastajan tulee olla opiskelijan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva. Opiskelijan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsemansa oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla.

Edellä 3 momentissa säädetystä tarkastuksen suorittamistavasta voidaan kuitenkin poiketa, jos se on asian kiireellinen luonne huomioon ottaen turvallisuuden kannalta ehdottoman välttämätöntä.

Tässä pykälässä säädetyt oikeudet ja velvollisuudet ovat voimassa myös ajan, jolloin opiskelija osallistuu opetussuunnitelman tai koulutuksen järjestäjän hyväksymän muun tämän lain nojalla laaditun suunnitelman mukaiseen koulutukseen tai toimintaan.”

Viikin normaalikoulun lukiossa opiskelijalla on oikeus valita mitä sukupuolta tarkastaja on.

Haltuun ottamisen ja tarkastamisen yleiset periaatteet

Lukiolain 47 §:ssä (Lukiolaki 10.8.2018/714) todetaan seuraavaa: ”Edellä 45 ja 46 §:ssä tarkoitetut toimenpiteet on toteutettava mahdollisimman turvallisesti. Toimenpiteillä ei saa puuttua opiskelijan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa ja opiskelijan tarkastamisessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta. Toimenpiteiden käyttö tulee oppilaitoksissa suunnitella ja ohjeistaa.

Edellä 45 §:n mukaisten voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta koulutuksen järjestäjälle. Opiskelijan tarkastaminen ja esineiden ja aineiden haltuun ottaminen tulee kirjata. Haltuun ottamisesta ja tarkastamisesta on ilmoitettava alaikäisen opiskelijan huoltajille mahdollisimman pian.”

Viikin normaalikoulun lukiossa em. voimakeinojen käytöstä tulee antaa kirjallinen selvitys johtavalle rehtorille, ja tapahtunut kirjataan. Haltuun ottamisesta ja tarkastamisesta on ilmoitettava alaikäisen opiskelijan huoltajille mahdollisimman pian.

Haltuun otettujen esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen

Lukiolain 48 §:ssä (Lukiolaki 10.8.2018/714) todetaan seuraavaa: ”Edellä 45 §:ssä tarkoitetut opiskelijalta haltuun otetut esineet ja aineet luovutetaan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle tai, jos opiskelija on täysi-ikäinen, hänelle itselleen. Esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa poliisille tai muulle laissa säädetylle viranomaiselle, jos opiskelijalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan.

Ennen luovuttamista esine tai aine tulee säilyttää huolellisesti. Esineiden ja aineiden luovutus tulee järjestää mahdollisimman pian haltuunotosta. Haltuun otetut huumausaineet, ampuma-aseet, aseen osat, patruunat, ammukset ja kaasusumuttimet sekä räjähteet tulee luovuttaa poliisille välittömästi. Opiskelijalle itselleen luovutettavat esineet ja aineet luovutetaan työpäivän päätyttyä.

Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa haltuunottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen tulee kirjata.”

Viikin normaalikoulun lukiossa haltuun otettujen esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen kirjataan.

4. Periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä

Viikin normaalikoulun lukiossa toteutetaan lukiolain 44 §:ä, jossa todetaan seuraavaa: ”Sinä aikana, jolloin opiskelijaa vastaan on vireillä syyte yleisessä tuomioistuimessa, ei häntä vastaan samasta syystä saa aloittaa tai jatkaa kurinpitomenettelyä.

Jos tuomioistuin on vapauttanut opiskelijan syytteestä, ei kurinpitomenettelyä saa aloittaa tai jatkaa samasta syystä muutoin kuin sellaisen menettelyn perusteella, jota ei ole katsottava rikokseksi, mutta josta voidaan rangaista kurinpidollisesti.

Jos tuomioistuin on tuominnut opiskelijan rangaistukseen, ei hänelle saa samasta syystä määrätä kurinpitorangaistusta. Opiskelija saadaan kuitenkin erottaa määräajaksi tai erottaa opiskelija-asuntolasta, jos se opiskelijan tekemän rikoksen tai siihen liittyvien seikkojen perusteella on perusteltua.

5. Perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen

Henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä toteutetaan vuosittain lukuvuoden alussa. Tällöin käsitellään kurinpidollisia asioita ja lainsäädännön uudistuksia, jotta koko henkilöstöllä on uusin tieto. Henkilöstön osaamisen varmistamiseksi voidaan järjestää erillisiä koulutuksia. Tämä suunnitelma löytyy myös lukuvuosisuunnitelmasta ja koulunpidon keskeisten dokumenttien kohdalta koulun henkilöstön sisäisessä viestintäkanavassa.

6. Kurinpitosuunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista tiedottaminen eri tahoille

Tästä suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja muista opiskeluun liittyvistä asioista tiedotetaan huoltajille ja opiskelijoille vuosittain lukuvuoden alussa. Lisäksi tämä suunnitelma löytyy lukuvuosisuunnitelmasta, Wilmasta (tiedotteet) ja koulun kotisivuilta. Opinto-oppaassa on määritelty mitä vilpillä ja plagioinnilla tarkoitetaan ja mitä seuraamuksia niillä on. Ryhmänohjaaja käy läpi lukuvuoden alussa opiskelijoiden kanssa läpi vilpin ja plagioinnin seuraamukset.

7. Yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa

Ennaltaehkäisevässä tarkoituksessa tehdään yhteistyötä eri viranomaistahojen kanssa. Tärkeimpänä on oman koulun opiskelijahuollon henkilöstö, jonka kontaktit ulottuvat alueen sosiaali- ja terveystoimen monialaisiin yhteistyötahoihin. Heidän kauttaan opiskelijan asioita voidaan hoitaa tehokkaasti niiden viranomaisten kanssa, joiden toimialaan asia kulloinkin liittyy. Tarvittaessa konsultoidaan yliopiston turvallisuuspäällikköä. Sosiaalitoimen henkilöstön kanssa tehdään yhteistyötä opiskeluhuoltosuunnitelman mukaisesti lain edellyttämällä tavalla. Opiskeluhuoltosuunnitelmaan on kirjattu erilaisia menettelytapoja ennaltaehkäisevän työn kokonaisuudesta ja opiskelijoiden hyvinvoinnin edistämisestä. Ennaltaehkäisevän työn muotoja kehitetään jatkuvasti.

Lukion ensimmäisen vuoden aikana sekä opiskelijoita että huoltajia perehdytetään lukiokoulutukseen, sen toimintatapoihin ja menettelyihin. Heille esitellään opetussuunnitelmat, järjestyssäännöt, kurinpitosuunnitelmat sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Vanhempainillat ovat kiinteä osa koulun yhteydenpitoa huoltajiin ja vanhempainiltojen yhteydessä huoltajilla on mahdollisuus keskustella aineenopettajien ja ryhmänohjaajan kanssa. Huoltajien kanssa tehdään yhteistyötä lukiolaisen hyvinvoinnin eteen ja pyritään yhdessä avoimen yhteistyön kautta tukemaan lukiolaista mahdollisten ongelmien ilmaantuessa sekä näin ehkäisemään mahdollista syrjäytymistä.

8. Menettelytavat suunnitelman seurantaa sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten

Menettelytavat tämän suunnitelman seuraamista sekä toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten ovat lähinnä määrällisiä ja asiasisällöllisiä kokonaisuuksia. Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulun lukiossa seurataan toimenpiteiden kokonaismäärää, toistuvuutta ja rikkeiden syitä: kuinka paljon on tehty kurinpitotoimia hallintopäätösten mukaisesti ja mistä syistä ne on tehty.

Edellä mainitut anonyymit seurantatiedot käsitellään koulun rehtoritiimissä ja lukion opiskeluhuoltoryhmässä sekä tarvittaessa Helsingin yliopiston harjoittelukoulujen neuvottelukunnassa.

Viikin normaalikoulun järjestyssäännöt

Liite 9 Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulun lukion toiminnan kehittäminen ja arviointi

Toiminnan kehittäminen ja arviointi

Helsingin yliopiston Viikin normaalikoululla on yliopistolaissa mainittuna yhteisenä toimielimenä neuvottelukunta. Neuvottelukunta ohjaa ja kehittää harjoittelukoulujen toimintaa. Sen kokoonpanosta ja muista tehtävistä määrätään harjoittelukoulujen työjärjestyksessä.

Helsingin yliopiston normaalikouluilla on johtava rehtori, joka vastaa harjoittelukoulujen muodostaman yksikön tuloksellisesta, taloudellisesta ja tehokkaasta toiminnasta. Hänelle kuuluu kokonaisvastuu yksikön henkilöstöasioista ja taloudesta sekä omaisuudesta. Lukion rehtori vastaa lukion pedagogisesta johtamisesta, missä työssä hänellä on tukenaan opettajajäsenistä koostuva Lukion pedagoginen työryhmä (Lupeda). Lupeda tekee lukion toimintaa ohjaavia linjauksia ja ottaa kantaa johtoryhmässä valmisteltavina oleviin asioihin.

Johtava rehtori toimii puheenjohtajana Henoressa, joka on Helsingin yliopiston normaalikoulujen rehtoreiden päättävä elin. Henoressa tehdään molempia harjoittelukouluja koskevia päätöksiä ja strategisia linjauksia, ja johtava rehtori tekee talouteen ja henkilöstöön liittyvät päätökset Henorea kuultuaan. Henoresta viedään asioita koulutason johtoryhmiin ja toisin päin. Henore myös kuulee luottamusmiehiä kahdesti vuodessa ja tarpeen mukaan myös useammin. Henkilökunnan kanta Henoressa käsiteltäviin asioihin tulee esille luottamusmiesten kautta.

Koulun johtoryhmä vastaa strategisesta kehittämisestä. Johtoryhmä kuulee henkilökuntaa muun muassa pedagogisten kahviloiden sekä työryhmien ja tiimien kautta. Myös opiskelijakuntaa osallistetaan koulun toiminnan kehittämiseen. Lukion rehtori käy säännöllisesti vuoropuhelua opiskelijakunnan hallituksen puheenjohtajan kanssa sekä tapaa hallitusta muutaman kerran lukuvuoden aikana. Koulun johtoryhmään kuuluu rehtorien lisäksi opettajajäseniä.

Lukion toimintaa arvioidaan vuosittain Lupedassa. Tämän lisäksi lukion toimintaa arvioidaan työryhmissä ja johtoryhmässä. Tätä organisoi johtoryhmä. Lukion opiskeluhuoltoryhmä laatii vuosittain kyselyn lukion 1. vuosikurssin opiskelijoille ja kyselyn tulokset käydään läpi opiskeluhuoltoryhmässä sekä sovitaan tarvittavia toimenpiteitä sen perusteella. Henkilöstön työhyvinvointikysely toteutetaan yliopiston HR-osaston aikataulussa joka toinen vuosi ja siitä vastaa lukion rehtori yhdessä HR-koordinaattorin kanssa. Opetusharjoittelijoilta kerätään kootusti palautetta jokaisen harjoittelun päätteeksi. Tästä vastaa johtava rehtori ja sitä toteuttaa aineenopettajakoulutuksen koordinaattori, joka on koulun johtoryhmän jäsen.

Liite 10 Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulun lukion tuntijako

Oppiaineryhmä ja oppiaine	Pakolliset opinnot opintopisteinä	Opiskelijoille tarjottavien valtakunnallisten valinnaisten opintojen määrä opintopisteinä	Opiskelijoille tarjottavien koulukohtaisten valinnaisten opintojen määrä opintopisteinä
Äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opinnot			
-Äidinkieli ja kirjallisuus	12	6	
-A-kieli			
RUA	12	4	4
ENA	12	4	6
RAA	12	4	6
SAA	12	4	6
-B1-kieli			
RUB1	10	4	6
-B2- ja B3-kielet			
RAB2		16	8
SAB2		16	8
EAB2		16	8
RAB3		16	8
SAB3		16	8
EAB3		16	8
Matemaattis-luonnontieteelliset opinnot			
-Matematiikan yhteiset opinnot	2		
-Matematiikan lyhyt tai pitkä oppimäärä			
Lyhyt	10	4	4
Pitkä	18	6	6
-Biologia	4	6	7
-Maantiede	2	6	5
-Fysiikka	2	12	8
-Kemia	2	8	6
Humanistis-yhteiskunnalliset opinnot			
-Filosofia	4	4	2
-Psykologia	2	8	4
-Historia	6	6	12
-Yhteiskuntaoppi	6	2	13
-Uskonto tai elämänkatsomustieto			
UE	4	8	2
UI	4	8	
UO	4	8	
ET	4	8	
-Terveystieto	2	4	2
Taito- ja taideaineiden opinnot			
-Liikunta	4	6	8
-Musiikki ja kuvataide yhteensä	6		
Musiikki	2 tai 4	4	22
Kuvataide	2 tai 4	4	10
Opinto-ohjaus	4		6
Temaattiset opinnot			6
Kotitalous			4
Käsityö			8
Tietotekniikka			6
Integroidut opintojaksot			10
Pakolliset opinnot yhteensä	94 tai 102		
Valtakunnalliset valinnaiset opinnot vähintään		20	
Koulukohtaiset valinnaiset opinnot vähintään			36 tai 28
Opinnot yhteensä vähintään	150		